

Aineopinnot

Yleistä aineopinnoista

Aineopinnot ovat oikeustieteen kandidaatin ja oikeusnotaarin tutkintojen runko, jossa annetaan kokonaiskuva oikeusjärjestyksen sisällöstä, kehityksestä sekä yhteiskunnallisista tehtävistä ja vaikutuksista.

Aineopinnot jakaantuvat kaikille pakollisiin opintojaksoihin ja täydentäviin, valinnaisiin opintoihin.

Ne opinto-oppaassa mainitut artikkelit, joiden digitoimiseen on saatu tekijöiltä lupa, ovat käytettävissä verkossa kirjaston kotisivun kautta (www.opiskelijakirjasto.lib.helsinki.fi/verkko/index.htm)

Pakolliset aineopinnot

Pakolliset aineopinnot ovat laajuudeltaan 78 opintoviikkoa ja ne koostuvat seuraavista yhdeksästätoista opintojaksosta:

- Velvoiteoikeus (6,5 ov)
- Kauppaoikeus (5 ov)
- Esineoikeus (4,5 ov)
- Perhe- ja jäämistöoikeus (4 ov)
- Työoikeus (4 ov)
- Maa-, vesi- ja ympäristöoikeus (4 ov)
- Eurooppaoikeus (3 ov)
- Oikeusteoria (4 ov)
- Oikeushistoria (3 ov)
- Oikeustaloustiede (3 ov)
- Kirjanpito (3 ov)
- Oikeussosiologia (3 ov)
- Kansainvälinen yksityisoikeus (1 ov)
- Rikosoikeus (6 ov)
- Prosessioikeus (7 ov)
- Valtiosääntöoikeus (3 ov)
- Kansainvälinen oikeus (2 ov)
- Hallinto-oikeus (6 ov)
- Finanssioikeus (6 ov).

Suoritusjärjestys

Yllä esitetty aineiden järjestys on tiedekunnan suositus suoritusjärjestykseksi, vaihtoehtoisesti aineopinnot suositetaan aloitettaviksi julkisoikeuden opinnoilla valtiosäännöstä alkaen. Suosituksen noudattaminen auttaa opintojen etenemisessä, koska aiemmissa opinnoissa opittu aines tukee ja hyödyttää parhaiten myöhempiä opintoja.

Jokaisessa aineessa pakollinen aineopintojakso on aina suoritettava ennen aineen täydentäviä opintoja, ellei opettajan kanssa ole toisin sovittu.

Luentojen seuraaminen

Aineopinnoissa annettava luento-opetus on tarkoitettu tukemaan tenttiin valmistautumista. Suositeltavaa on osallistua vähintään yhteen luentosarjaan kussakin aineessa. Eräissä oppiaineissa voi kuitenkin olla pakollisia luentoja. Ks. oppiainekohtaiset suositukset tai vaatimukset.

ON-tutkinnon täydennystentin tutkintovaatimukset on merkitty pakollisten aineopintojen säädösluetteloiden jälkeen. Sikäli kun tutkintovaatimuksia ei ole opinto-oppaassa, on niistä sovittava aineen opettajien kanssa.

Ks. myös Luentojen seuraaminen kohdassa Yleistä opintojen suorittamisesta.

Täydentävät aineopinnot

Aineopintoihin sisältyvät täydentävät opinnot ovat laajuudeltaan 27 opintoviikkoa.

Täydentäviä opintoja voi suorittaa pakollisten aineopintojen aineissa ja lisäksi naisoikeudessa, oikeusinformatiikassa, lääkintä- ja bio-oikeudessa sekä urheilu-oikeudessa. Täydentävien aineopintojen tarjontaan sisältyy tiedekunnassa myös aineiden välisiä opintojaksoja. Tarkista opintojakson esittelyn kohdalta voiko opintojakson liittää jonkin tiedekunnan oppiaineen täydentäviin

opintoihin vai vain vapaavalintaisten täydentävien aineopintojen kiintiöön. Täydentäviin opintoihin voidaan tiedekunnan määräämällä tavalla sisällyttää myös kieliopintoja, opintoja yliopiston toisissa tiedekunnissa sekä toisissa kotimaisissa ja ulkomaisissa yliopistoissa.

Täydentävät opinnot tiedekunnan oppiaineissa

Täydentäviä opintoja voi suorittaa 3-12 opintoviikkoa opiskelijan valitsemassa aineessa. Tutkintoon voi lukea hyväksi täydentäviä opintoja enintään 12 opintoviikkoa samassa oppiaineessa (vanhasta tutkinnosta siirtyneet voivat lukea hyväkseen 15 opintoviikkoa samassa oppiaineessa). Laajemmista täydentävistä opinnoista samassa oppiaineessa otetaan maininta tutkintotodistukseen. Perustutkintoon tulee sisältyä **vähintään 3 opintoviikon laajuiset täydentävät opinnot muussa kuin positiivisoikeudellisessa aineessa**. Täydentäviin opintoihin voi sisällyttää myös tiedekunnan opetustarjontaan sisältyviä lyhyempiä opintojaksoja. Niin ikään täydentäviin opintoihin voi sisällyttää yhden opintoviikon mittaisen opintojakson, joka koostuu noin viidentoista ulkomaisen vierailuluennon seuraamisesta tiedekunnassa.

Ennen täydentävien opintojen suorittamista tulee suorittaa vastaavan aineen pakollinen aineopintojakso, ellei opettaja myönnä tästä poikkeusta. Kussakin täydentävien opintojen jaksossa on mahdollista korvata yksi tutkintovaatimuskohta opettajan kanssa sovittavalla kirjallisella työllä.

Harjoitusseminaarien suorittaminen

Osana OTK-tutkinnon täydentäviä aineopintoja tulee suorittaa kolme harjoitusseminaaria pääsääntönsä mukaan eri aineissa. ON-tutkinnossa ei edellytetä harjoitusseminaarien suorittamista. Seminaarit järjestetään osana täydentäviä opintoja ja ne ovat laajuudeltaan vähintään kolme opintoviikkoa. Seminaariin sisältyy kirjallisen työn (yleensä n. 12-15 s.) tai töiden tekeminen yksin tai ryhmätyönä, sen suullinen esittely, toisen opiskelijan kirjallisen työn mahdollinen

opponointi sekä mahdollisesti kirjallinen kuuleminen. Seminaarien työmuodoista ja sisällöstä ks. tarkemmin kunkin aineen kohdalla. Harjoitusseminaarit tulee olla suoritettuina syventävien opintojen projektiin ilmoituttuina. Tiedekunnassa järjestetään useita sellaisia seminaareja, joita ei opiskelijan laatimasta kirjallisesta työstä huolimatta lueta harjoitusseminaareiksi.

Täydentävien aineopintojen opetussuunnitelmat ovat aineittain pakollisten aineopintojen jälkeen. Mahdollisia lisätietoja on tiedekunnan ja laitosten ilmoitustauluilla ja niitä voi kysyä myös aineen opettajilta.

Yleisöseminaarit

Opiskelijajärjestöt voivat järjestää yleisöseminaareja, joiden opetuksesta vastaavat pääosin yliopiston ulkopuoliset opettajat. Opiskelijajärjestöt voivat sopia yksittäisen oppiaineen kanssa, että tällaiseen seminaariin osallistuvalla opiskelijalla myönnetään hyvitys opintoviikkojen tai hyvityspisteiden muodossa. Edellytyksenä hyvityksen saamiselle on esseen tai luentopäiväkirjan kirjoittaminen seminaarin pohjalta. Kirjoituksen pituus on noin 5-6 sivua kutakin hyvitetävää opintoviikkoa kohden. Opiskelijajärjestöt huolehtivat tiedottamisesta sekä seminaarin että hyvitysmahdollisuuden osalta.

OTK-tutkinnon täydentäviin opintoihin voidaan tällaisista yleisöseminaareista sisällyttää yhteensä enintään 3 opintoviikkoa. Suoritukset eivät voi korvata harjoitusseminaaria

Muulla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen aineopintoihin

Muulla suoritettuja opintoja voidaan lukea hyväksi tiedekunnassa suoritettavaan tutkintoon joko korvaamalla tutkintoon kuuluvia opintoja tai sisällyttämällä niitä tutkintoon. **Korvattaessa** tutkintoon kuuluvia opintoja muualla suoritettujen opintojen tulee vastata tiedekunnan opintoja. **Sisällytettäessä** opintoja tutkintoon muualla suoritettujen opintojen ei tarvitse suoraan vastata tiedekunnassa suoritettavia opintoja, mutta niiden

tulee olla sisältönsä, laajuutensa ja vaatimustonsa puolesta sovitettavissa tutkintoon.

Edellytyksenä muussa tiedekunnassa suoritettujen kotimaisten opintojen hyväksilukemiselle vaaditaan sitä, että kyseisiä suorituksia ei ole luettu kuuluvaksi muuhun samantasoiseen tutkintoon ja että opinnoilla on asiallinen liittymä oikeustieteeseen yhteiskuntatieteinä.

Täydentävän opintojakson korvaavan suorituksen hyväksyy aineen opettaja, mikäli suoritus hänen harkintansa mukaan voidaan sisällyttää aineen opintoihin.

OTK-tutkinnon täydentäviin aineopintoihin voi sisällyttää **muualla suoritettuja opintoja yhteensä 15 ov**. Tähän määrään saa sisällyttää **enintään 7 ov** sellaisia **kieliopintoja**, joiden tavoitteena on vieraan kielen erityistaitojen opettaminen oikeustieteen kannalta. Mikäli täydentäviin opintoihin sisällytetään kieliopintoja, niiden määrä vähentää tutkintoon sisällytettävien muualla suoritettavien opintojen määrää. Jos esim. haluaa sisällyttää tutkintoon 7 ov kieliopintoja, voi sen lisäksi lukea tutkintoon 8 ov muita muualla suoritettuja opintoja. Jos tutkintoon ei sisällytä lainkaan ylimääräisiä kieliopintoja, voi muualla suoritettuja opintoja käyttää tutkintoon täydet 15 opintoviikkoa.

Sellaisten opintojen sisällyttämisestä, jotka eivät sijoitu mihinkään tiedekunnan oppiaineeseen, päättää tiedekunnan opintotoimikunta. Kielikeskuksen hyväksymistä suorituksista opiskelijan ei tarvitse hakea tiedekunnalta erikseen hyväksilukemispäätöstä. Hyväksilukemista ei tarvitse hakea opintotoimikunnalta, mikäli opiskelija on suorittanut kieliopintoja oikeustieteellisen tiedekunnan ja humanistisen tiedekunnan englannin kielen, romaanisten kielten ja saksalaisen laitoksen kanssa tehdyn vastavuoroisen sopimuksen perusteella. Opintotoimikunnalle osoitetut hakemukset toimitetaan

opintoasiainpäällikölle. Opintotoimikunta käsittelee hyväksilukemishakemuksia noin kerran kuu-kaudessa. Opiskelija saa tiedon opintotoimikunnan hyväksilukemista opinnoista kirjeitse. Lisätietoja saa opintoasiainpäälliköltä, puh. 191 22460.

Ks. myös tiedekunnan päätös hyväksilukemisen yleisistä perusteista ja menettelytavoista kohdassa Yleistä opintojen suorittamisesta: Muualla suoritettut opinnot.

Lakikirjatentit

Seuraavat pakolliset aineopintotentit ovat lakikirjatenttejä: kirjanpito, kauppaoikeus, esineoikeus, työoikeus, maa-, vesi- ja ympäristöoikeus, kansainvälinen yksityisoikeus, rikosoikeus, prosessioikeus, valtiosääntöoikeus, hallinto-oikeus ja finanssioikeus. **Prosessioikeus ja hallinto-oikeus ovat osittain** lakikirjatenttejä, muut ovat kokonaisuudessaan lakikirjatenttejä. **Velvoiteoikeus** sekä **perhe- ja jäämistöoikeus eivät ole** lakikirjatenttejä. Osa täydentävien aineopintojen tentteistä on lakikirjatenttejä, ks. kunkin opintojakson kohdalta erikseen.

Lakikirjatentteihin saa tuoda lakikirjojen lisäksi sellaiset säädöskokoelman irtokappaleet tai niiden **valojäljennökset**, jotka ovat ilmestyneet Suomen Laki I ja II -teoksien tai Finlands Lag I ja II -teoksien ilmestymisen jälkeen ja jotka liittyvät tentissä vaadittaviin säädöksiin. Myös sähköisestä säädöskokoelmasta tulostettujen säädösten tenttiin tuominen on sallittua niiltä osin kun kyseiset säädökset eivät sisälly uusimpaan Suomen Laki – Finlands Lag –teokseen. EU-lakikirjan käytöstä mainitaan kunkin oppiaineen kohdalla.

Sallittuja merkintöjä tenttitilaisuuteen tuotavissa lakikirjoissa ja säädöskokoelman irtokappaleissa sekä niiden valojäljennöksissä ovat ainoastaan **alleviivaukset, pykäläviittaukset ja säädösten muutoksiin liittyvät säädöskokoelman numerot**.

Velvoiteoikeuden pakolliset aineopinnot (20011)

Muista tarkistaa opetusohjelmaan tulleet päivitykset oppiaineen verkkosivuilta ennen opetukseen osallistumista!

Tavoite: 1. Systemaattisen yleiskuvan muodostaminen keskeisistä yksityisoikeudellisista säännöksistä oikeusjärjestyksen osana. 2. Kokonaiskuvan antaminen säännöksistä, jotka koskevat kansalaista yksilönä sekä yhteisöjen muodostajana, samoin kuin oikeustoimien tekemistä, sopimusvelvoitteita ja vahinkojen korvaamista koskevista normeista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Yksityisoikeuden systemaattiset perusteet. 2. Yksilö ja yhteisö oikeussubjektina, yksilön suoja ja nimi. 3. Oikeustoimien tekeminen omaan ja toisen lukuun. 4. Henkilö velallisenä ja velkojana; velkasuhteet yleensä, erityisesti sopimussuhteet silmällä pitäen velallisen suoritusvelvollisuutta ja velkojan oikeuskeinoja sekä keskeisiä sopimustyyppejä. 5. Vahinkojen korvaaminen sopimussuhteiden ulkopuolella, vakuutuksen pääkohtia.

Laajuus: 6,5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: prof. **Erkki Aurejärvi**. Pakollisen aineopinnotenttin teknisistä järjestelyistä vastaa tutkija **Niko Matikainen**.

Opettajat

Aurejärvi, Erkki, OTT, VT. Siviilioikeuden professori.

Hemmo, Mika, OTT. Vakuutus- ja vahingonkorvausoikeuden professori.

Halila, Heikki, OTT, VT. Urheilu-oikeuden professori.

Sisula-Tulokas, Lena, OTT. Siviilioikeuden professori.

Wilhelmsson, Thomas, OTT. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. professori.

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti. Hoitaa sl yksityisoikeuden ruots. professorin virkaa.

Mononen, Marko, OTT. Siviilioikeuden dosentti. Hoitaa siviilioikeuden professorin virkaa.

Nybergh, Frey, OTL, VT. Hoitaa yksityisoikeuden ruots. yliopistonlehtorin virkaa.

Saarikoski, Michael, OTL, VT, VTM. Siviilioikeuden assistentti.

Orlov, Vladimir, OTT. Kansainvälisen sopimusoikeuden dosentti.

Herler, Casper, OTK, VT. Yksityisoikeuden ruots. assistentti. Virkavapaalla. Tutkija.

Kolehmainen, Esa, OTL. Tutkija.

Matikainen, Niko, OTK, VT. Tutkija.

Opetus

Opetusmuodot: Luennot, joihin hyväksytysti osallistumalla on mahdollista korvata kaksi tutkintovaatimuskohtaa tai saada hyvityspisteitä tenttiin. Opetustiloina ovat pääsääntöisesti yksityisoikeuden laitoksen luentsali (YOL ls) ja seminaarisali (YOL sh). Luentsarjojen opetusmateriaaleja on imuroitavissa oppiaineen verkkosivuilta.

Oppiaineen esittelytilaisuus pidetään 2.9. klo 9.45-10.00 pääarakennuksen suuressa luentsalissa.

Professori **Erkki Aurejärvi** luennoi velvoiteoikeuden pääkohdista ma-pe 10.1.-28.1.2005 klo 16-18 V 20 ls 1. Luentsokuulustelun hyväksytty suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdassa 3 mainitun Velvoiteoikeuden oppikirjan.

Professori **Erkki Aurejärvi** luennoi erityisistä sopimustyypeistä 30.11.-17.12.2004 ma-pe klo klo 16-18 PR s. 5 paitsi 8.12. PR aud. XIII. Luentsarjasta voi saada 1-3 hyvityspistettä.

Professor **Lena Sisula-Tulokas** föreläser om skadeståndsrätt 17-19, 23-25, 29-30.11.2004 och 1.12.2004 kl 16-19 Inst. för privaträtt, föreläsningssalen. Föreläsningarna ersätter punkt 8 i tentamensfordringarna. Suomenkieliset

opiskelijat voivat harjoitustehtävissä käyttää äidinkieltään.

Dosentti **Marko Mononen** luennoi kl 2005 irtaimen kaupasta 31.1.-9.2.2005. klo 10-12 ja 10.2.-11.2.2005 klo 8-12 U40 s.1. Hyväksytty suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 5. Luentokuulustelut ovat 15.2. klo 10-12 PR s. 1 ja 18.2. klo 12-14 U40 s. 1.

Universitetslektor (visstidsanst.) **Frey Nybergh** håller aktiva föreläsningar i avtalsrätt för ämnesstudietentamen i obligationsrätt 10.1 - 26.1.2005 med slutförhör 27.1.2005. enligt följande: 10-14 och 17-21.1.2005 kl. 14-16 i föreläsningssalen, institutionen för privaträtt samt 24-27.1.2005 (slutförhör) kl. 8-10 i föreläsningssalen, institutionen för privaträtt. Det aktiva elementet består av övningar i att besvara tentamensfrågor av typ rättsfall. Svaren bedöms och det ges respons på dem. Bonuspoäng utdelas på basis av framgång i rättsfallsövningarna och framgång i ett föreläsningförhör. Luentosarja, joka on ruotsinkielinen, suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille. Harjoituksissa ja kuulustelussa voidaan vastata suomeksi.

Professori **Heikki Halila** luennoi kl 2005 luotto- ja maksuvälineistä 14.-23.3. klo 10-13 yksityisoikeuden laitoksen ls. Luentosarjalta voi saada enintään 3 hyvityspistettä.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, joka **ei ole lakikirjatentti**. Tutkintovaatimusten kohdat 3, 5 tai 8 on mahdollista korvata niitä koskevien korvaavien luentosarjojen hyväksytyllä loppukuulustelulla. Muista pakollisten aineopintojen luentosarjoista voi saada tenttiä varten 1-3 hyvityspistettä, jos ja sen mukaan kuin kunkin luentosarjan osalta on erikseen ilmoitettu.

Tentissä on pääsääntöisesti 6 kysymystä (5 oikeustapausta ja 1 keräilykysymys), joista voi saada maksimissaan 60 pistettä. Tentissä saa käyttää enintään 3 hyvityspistettä. Hyväksytyksi tuleminen edellyttää, että saa vähintään puolet

maksimipistemäärästä. Tentissä saa käyttää **enintään kaksi korvaavaa luentosarjaa**. Jos korvaavia luentosarjoja ei käytetä lainkaan tai jos niitä käytetään vain yksi, saa tentissä lisäksi käyttää enintään 3 hyvityspistettä. Tällöin tentin läpäiseminen edellyttää, että muista kuin korvatusta kysymyksestä saatujen pisteiden ja hyvityspisteiden yhteismäärä on vähintään 25 pistettä. Jos korvaavia luentosarjoja käytetään kaksi, ei niiden lisäksi saa käyttää yhtään hyvityspistettä. Tällöin tentin läpäiseminen edellyttää, että muista kuin korvatuista kysymyksistä saatujen pisteiden yhteismäärä on vähintään 20 pistettä. Korvaavista luentosarjoista saadut pisteet eivät siten vaikuta tentin läpäisemiseen vaan ainoastaan tentistä mahdollisesti saatavaan muutoin hyväksyttävään arvosanaan. Hyväksi luettavat hyvityspisteet vaikuttavat myös tentin läpäisemiseen. Tentin läpäiseminen perustuu näin ollen kaikissa vaihtoehdoissa ensisijaisesti tenttitilaisuudessa osoitettavaan osaamiseen.

Käytettävät korvaavat luentosarjat ja hyvityspisteet tulee ilmoittaa ilmoitauduttaessa tenttiin. **Ilmoitus on sitova**. Jos esimerkiksi on ilmoitettu vain yksi korvaava luentosarja (ja tämän lisäksi ehkä joitakin hyvityspisteitä), ei tentissä voi enää käyttää kahta korvaavaa luentosarjaa, vaikka tällainen valinta olisikin ollut tehtävissä tenttiin ilmoitauduttaessa.

Pakollisesta aineopintotentistä vastaa professori **Aurejärvi**. Arvostelua koskevat huomautukset tulee tehdä kunkin kysymyksen korjanneelle opettajalle. Muihin tenttiä koskeviin tiedusteluihin vastaa professori **Aurejärvi**.

Pakolliseen aineopintotenttiin ja ON-täydennystenttiin on mahdollista ilmoittautua OODI-järjestelmän kautta. Molempien tenttien OODI-tunnistekoodi on 20011. Varmista, että ilmoittaudut oikealle tenttikierrokselle. Vanhoja tenttikysymyksiä mallivastauksineen, ohjeet asiallisen tenttivastauksen laatimiseksi sekä tarkemmat ilmoittautumis- ja muutoksenhakuohjeet ovat oppiaineen verkkosivuilla.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Hemmo, M.**, Sopimusoikeus I (2. p., 2003), luetaan s. 1-82, 96-170, 180-206, 245-266, 275-417, 428-438, 451-471, 494-523 ja 530-543, ei alaviitteitä.
- 2) **Wilhelmsson, T.**, Vakiosopimus (2. p. 1995), s. 1-44, 55-156 ja 175-183; tai sama, Standardavtalt (1995), s. 1-49, 61-169 ja 189-198.
- 3) **Aurejärvi, E. – Hemmo, M.**, Velvoiteoikeuden oppikirja (1998), s. 1-277 ja **Hemmo, M.**, Velvoitteen vanheneminen (2004), opintomoniste. Imuroitavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.
- 4) **Aurejärvi, E. – Hemmo, M.**, Luotto-oikeuden perusteet (2004) s. 1-319, ei alaviitteitä.
- 5) (5.1) **Wilhelmsson, T. – Sevón, L. – Koske-**

- lo, P.**, Kauppalaain pääkohdat (4. p., 1998), s. 11-174 tai (5.2) **Wilhelmsson, T. – Sevón, L. – Koskelo, P.**, Huvudpunkter i köplagen, (2 p., 1998), kokonaan ja (5.3) **Mononen, M.**, Kuluttajankaupan erityispiirteet (2004) opintomoniste. Imuroitavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.
- 6) **Sisula-Tulokas, L.**, Kansainvälisen kauppalaain pääkohdat (2004), opintomoniste. Imuroitavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.
- 7) **Halila, H. – Hemmo, M.**, Sopimustyyppit (1996), s. 15-32, 72-112, 152-164 ja 190-203.
- 8) **Hemmo, M.**, Vahingonkorvausoikeuden oppikirja (2002), ei sopimusperusteista korvausvastuuta koskevaa viimeistä lukua (luku11).
- 9) **Hoppu, E.**, Suomen vakuutusosoikeus (1997), s. 1-93.

Säädökset

- Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412. (Si 301)
Tuotevastuulaki 17.8.1990/694. (Si 303)
L ympäristövahinkojen korvaamisesta 19.8.1994/737. (Si 304)
L rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista 21.12.1973/935. (Si 308)
L syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista maksettavasta korvauksesta 31.5.1974/422. (Si 310)
Kauppakaari, 9-13 ja 18 luvut. (Si 401)
L varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228. (Si 402)
L elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä 3.12.1993/1062. (Si 404)
Velkakirjalaki 31.7.1947/622. (Si 406)
Laki takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta 19.3.1999/361. (Si 407)
Korkolaki 20.8.1982/633. (Si 410)
A määräajasta velkomisasioissa 9.11.1868/32. (Si 415)
L velan vanhentumisesta 15.8.2003/728
L asiakirjain kuolettamisesta 14.8.1901/34. (Si 416)
L asuinhuoneiston vuokrauksesta 31.3.1995/481. (Si 417)
Kauppalaiki 27.3.1987/355. (Si 501)
YK:n kauppalaiki 16.9.1988/796 (Si 504)
Asuntokauppalaiki 23.9.1994/843. (Si 505)
Lahjanlupauslaki 31.7.1947/625. (Si 510)
Kuluttajansuojalaiki 20.1.1978/38. Luvut 1 ja 3-12. (Yr 501)
Vakuutusosoimuslaki 28.6.1994/543. (Ra 201)
Liikennevakuutuslaki 26.6.1959/279. (Vi 203)

ON-täydennystentti

1) **Hemmo, M.**, Sopimusoikeus I (2. p., 2003), luetaan s. 1-82, 96-170, 180-206, 245-266, 275-417, 428-438, 451-471, 494-523 ja 530-543, ei alaviitteitä.

2) **Aurejärvi, E. – Hemmo, M.**, Velvoiteoikeuden oppikirja (1998), s. 1-277 ja **Hemmo, M.**, Velvoitteen vanheneminen (2004), opintomoniste. Imuroitavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.

3) **Aurejärvi, E. – Hemmo, M.**, Luotto-oikeuden perusteet (2004) s. 1-319, ei alaviitteitä.

4) **Hemmo, M.**, Vahingonkorvausoikeuden oppikirja (2002), ei sopimusperusteista korvausvastuuta koskevaa viimeistä lukua (luku 11).

5) **Hoppu, E.**, Suomen vakuutuslaki (1997), s. 1-93.

Samat säädökset kuin pakollisissa aineopinnoissa.

Huom! Pakollisten aineopintojen luentosarjoilla ei voi korvata ON-täydennystentin tutkintovaatimuksia. ON-täydennystentissä voi käyttää enintään 2 hyvityspistettä.

Ruotsissa Jur.Kand. -tutkinnon suorittaneiden täydennystenttiin luetaan pakollisen aineopintotentin kohdat I ja 4 sekä samat säädökset kuin pakollisissa aineopintotentissä.

Velvoiteoikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentävät aineopinnot jaetaan neljään opintokokonaisuuteen, joiden laajuus on 4-5 opintoviikkoa. Opintokokonaisuudet suoritetaan kirjallisina kuulusteluina, jotka eivät ole lakikirjatenttejä. Mahdollisuudesta korvata osa tenttien tutkintovaatimuksista luentosarjoilla tai seminaarityöskentelyllä ilmoitetaan erikseen.

Tentteihin ilmoittaudutaan pääsääntöisesti OODI-järjestelmän kautta. Tenttien OODI-tunnistekoodit on mainittu suluissa opintokokonaisuuden otsikon jälkeen. Esimerkiksi Sopimusoikeuden tunnistekoodi on 20171. Varmista, että ilmoittaudut oikealle tenttikierrokselle.

Sopimusoikeus (20171)

Laajuus: 4 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori **Erkki Aurejärvi**.

Suoritusajankohdat: Tentti järjestetään syyskuun, huhtikuun, toukokuun ja kesätentin tenttikierroksilla.

Tutkintovaatimukset

- 1.1) **Wilhelmsson, T.**, Critical Studies in Private Law (1992), s. 1-229; *tai* 1.2) **Wilhelmsson, T.**, Social civilrätt (1987), s. 19-225.
- 2) **Hemmo, M.**, Sopimus ja delikti (1998), s. 1-389.
- 3) **Adlercreutz, A.**, Avtalsrätt I (12. p. 2002), s. 13-342.

Professori **Heikki Halila** pitää luentoseminaarin sopimusoikeudesta yksityisoikeuden laitoksen seminaarisalissa. Seminaariin osallistuminen edellyttää aktiivista osallistumista ja ryhmätyön tekemistä. Seminaarissa käydään lävitse sopimuksen tekemisen yleisiä kysymyksiä ja sovelluksia eri kohdealueilla, joista osa koskee urheilua, osa liike- ja kuluttajasopimuksia. Ennakkoilmoittautuminen prof. Halilalle sähköpostitse 21.-22.2. Tehtävien jako on 25.2. klo 11-12. Seminaaritulaisuudet pidetään 29.3. klo 10-12 sekä 30.3.-1.4. ja 6.4. klo 10-13. Luentoseminari korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1. Aktiiviosallistumisesta saadut pisteet voidaan käyttää hyväksi tentissä.

Universitetslektor (visstidsanst.) **Frey Nybergh** håller föreläsningar i kompletterande studier i avtalsrätt 24.11 - 14.12.2004 med slutförhör 15.12.2004 enligt följande: 24.11, 25.11, 26.11, 29.11, 30.11, 1.12, 2.12, 7.12, 8.12, 9.12, 10.12, 13.12, 14.12 och 15.12 (slutförhör) kl. 14 - 16 i föreläsningssalen, institutionen för privaträtt. Godkänt resultat i slutförhöret ersätter punkt 1 i tentamensfordringarna. Luentosarja, joka on ruotsinkielinen, suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille. Kuulustelussa voidaan vastata suomeksi.

Vahingonkorvausoikeus (20177)

Laajuus: 4 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori **Mika Hemmo**.

Suoritusajankohdat: Tentti järjestetään syyskuun, huhtikuun, toukokuun ja kesätentin tenttikierroksella.

Tutkintovaatimukset

1. **Wilhelmsson, T. - Rudanko, M.:** Tuotevastuu (1991), s. 1-198.
2. **Hemmo, M.:** Vahingonkorvauksen sovittelu ja moderni korvausoikeus (1996), s. 1-336.
3. **Sisula-Tulokas, L.:** Sveda, värk och annat lidande (1995), s. 1-278.
4. **Aalto-Setälä, I. ym.:** Yrityksen ja yhteisön vastuuskrit (2002 tai 2004), luvut 6-10, n. 200 s.

Kansainvälinen kauppa ja kuljetusoikeus (20175)

Laajuus: 4 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori **Lena Sisula-Tulokas**.

Suoritusajankohdat: Tentti järjestetään joulukuun, helmikuun, huhtikuun ja kesätentin tenttikierroksilla.

Tutkintovaatimukset

1. **Ramberg, J.,** International Commercial Transactions (1998).
2. **Sisula-Tulokas, L.** (toim.), Ulkomaankauppaoikeus (1999).
3. **Bernstein, H. & Lookofsky, J.,** Understanding the CISG in Europe (2003).
4. **Sisula-Tulokas, L.,** Kuljetusoikeuden perusteet (2003).

Täydentävien opintojen lisämateriaali (koskee vain kansainvälistä kauppa- ja kuljetusoikeutta):

YK:n kauppalaki (Si 504)

The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts

The Principles of European Contract Law

Romaan yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Si 403)

Katso myös yksityisoikeuden yhteiset täydentävät opinnot, erityisesti Orlovin ja Bräutigamin luentosarjat, joilla sopimuksen mukaan voi korvata kohdan 1.

Vakuutusosoikeus (20178)

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: OTT **Juha Häyhä**

Tavoitteet: 1. Käytännöllisten perusvalmiuksien syventäminen siviilioikeudellisessa ratkaisutoiminnassa; 2. Keskeisimpien vakuutuslajien esittely; 3. Vakuutusosoikeuden yleisten oppien tuntemuksen syventäminen angloamerikkalaisessa ja kotimaisessa vertailukontekstissa; 4. Keskeisten vakuutus toiminnan taloudellisten perusteiden esittely law&economics -välineistöllä.

Suoritustapa: Lakikirjatentti, joka järjestetään syyskuun, joulukuun, huhtikuun ja kesätentin tenttikierroksilla. Mukana tentissä saa olla vuoden 2002 tai uudempi painos teoksesta Suomen Laki I tai Finlands Lag I. Mitään muuta materiaalia, kuten esim. EU-lakikirjaa, säädös-kokoelman irtokappaleita yms. ei saa (eikä tar-

vitsekaan) olla mukana. Kaikista tentittävistä teoksista on annettava siedettävä vastaus, muutoin voi tentin joutua kokonaan tai osittain uusiin.

Oikeustapaustehtävissä edellytetään, että opiskelija pystyy lakikirjaa käyttäen soveltamaan kaikkia niitä velvoiteoikeuden alaan kuuluvia säännöksiä, joiden soveltamista tapausten ratkaiseminen edellyttää ja jotka on julkaistu tentissä sallitussa lakikirjassa. Tentin menestyksellistä suorittamista helpottaa, mikäli opiskelijalla on vahvat perustiedot sopimus- ja vahingonkorvaus-oikeudesta.

Opetus: Luennot ja seminaarit, jos järjestetään.

Tutkintovaatimukset

1. **Hoppu, E.**, Suomen vakuutuslaki (1997) s. 16-358.
 2. **Eskuri, S. – Hujala, T. – Hynynen, T.**, Oikeusturvavakuutus (2. p. 2002) s. 10-135.
 3. **Norio-Timonen, J.**, Vakuutuksenantajan vastuu vakuutus tapahtumasta (2003) s. 1-485.
 4. **Birds, J. – Hird, N.**, Bird's Modern Insurance Law (5th ed. 2001) s. 1-395.
- Lyytikäinen, J.**, Moraalisen uhkapelin torjuntakeinot vakuutus sopimuksissa. Teoksessa Kanninen, V. – Määttä, K. (toim.) Näkökulmia oikeustaloustieteeseen 3 (1999) s. 143-162. Saatavissa kopioitavaksi tiedekunnan kirjastosta.

Sopimusten laatiminen ja sopimustekniikka

Laajuus: 2 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: Professori **Mika Hemmo**.

Suoritusajankohta: Luentoseminaari yksityisoikeuden laitoksen luentosalissa 30.3 14-18, 1.4 14-18, 4.4 16-18, 5.4 16-18, 7.4 16-18, 11.4 16-18, 12.4 16-18, 13.4 16-18 ja 14.4 16-18.

Suoritustapa: Suoritus (2 ov) käsittää luentoihin osallistumisen (sallittu poissaolo enintään 4 h) ja 5-6 sivua pitkän kirjallisen työn viimeisellä

luentokerralla ilmoitettavasta aiheesta. Kurssista ei anneta erillistä arvosanaa, vaan suoritus joko hyväksytään tai hylätään. Kirjoitusta ei lueta harjoitusseminaariksi. Kurssille ei tarvitse ilmoittautua ennakoon.

Harjoitusseminaarit

Laajuus: 3 opintoviikkoa.

Seminaarin suoritus edellyttää opettajan ilmoituksen mukaisia kirjoitustöitä ja suullista esiintymistä seminaartilaisuuksissa. Hyväksytyt suoritus edellyttää osallistumista kaikkiin seminaartilaisuuksiin, ellei opettaja toisin ilmoita. Osaan seminaareista ilmoittaudutaan OODIn kautta. Seminaarit ovat olleet hyvin suosittuja, minkä vuoksi aiheettomat ilmoittautumiset on peruttava viipymättä. Peruutuspaikat täytetään varasijoilta.

Professori **Erkki Aurejärvi** pitää harjoitusseminaarin velvoiteoikeudesta sl 2004. Alkukokous on ma 23.8.2004 klo 16-18 YOL sh., seminaarikokoukset 30.8.-17.9. klo 16-18 YOL sh.

Professori **Erkki Aurejärvi** pitää harjoitusseminaarin sopimusoikeudesta sl 2004. Alkukokous ma 15.11.2004 klo 11-13, seminaarikokoukset 1.12. klo 14-16, 2.12. klo 12-14, 3.12. klo 14-16, 7.12. klo 10-12, 8.-10.12. klo 14-16, 13.-17.12. klo 10-12 YOL sh.

Professori **Erkki Aurejärvi** pitää harjoitusseminaarin luotto-oikeudesta kl 2005. Alkukokous torstaina 24.3.2005 klo 16-18 YOL sh., seminaarikokoukset 13.4.-29.4. klo 16-18 YOL sh.

Professori **Lena Sisula-Tulokas** pitää harjoitusseminaarin aiheesta kansainvälinen kaupallinen sopimusoikeus/internationell kommersiell avtalsrätt. Alkuluennot pidetään 5.-7.10.2004, kello 12-14 ja purkujakso on 2.-4.11. ja 10.-11.11.2004, kello 16-19 YOL seminaarisalissa. Seminarier är tvpåsprägigt. Osallistujien lukumäärä on rajoitettu. Ilmoittautuminen sähköpostitse 20.9. alkaen.

Dosentti **Marko Mononen** pitää harjoitusseminaarin sopimusoikeudesta kl 2005. Alkukokous 18.2.2005 klo 9-12 YOL sh. Seminaarikokoukset 15.3. klo 8-10, 16.3.-21.3. klo 8-12 ja 22.3. klo 8-10 YOL sh. Ilmoittautuminen (enintään 15 osanottajaa) OODIssa välisenä aikana. Seminaarin OODI-tunnistekoodi on 20184.

Universitetslektor (visstidsanst.) **Frey Nybergh** håller ett övningsseminarium i handels- och obligationsrätt. Deltagarna får välja i vilket ämne de avser att genomföra sitt seminarium. Temat för seminariet är de omfattande förändringar i regleringen av de branscher som i vid mening kan räknas till den s.k. infrastrukturen.

Det är fråga om t.ex. el-, post- och telebranschen samt även bankbranschen. I de handelsrättsliga seminariearbetena behandlas frågor såsom regleringen och tillsynen av branschen för att möjliggöra en marknad av nyttigheterna. I arbetena i obligationsrätten behandlas avtalsrättsliga problem mellan näringsidkare eller mellan näringsidkare och konsumenter. Seminariet är tvåspråkigt, dock så att föreläsningen går på svenska. Seminaari on kaksikielinen, joskin luennot ovat ruotsiksi.

En förutsättning för seminariet är att antingen ämnesstudierna i handels- eller obligationsrätten är avklarade beroende på i vilket ämne seminariet utförs. Med ryms 14 deltagare i anmälningsordning till Frey.Nybergh@Helsinki.Fi

Anmälingarna tas emot per e-post från och med 3.1.2005 och de är bindande. Obs! I anmälingen skall ingå ett meddelande i vilketdera ämnet seminariet genomförs och när respektive ämnesstudietentamen har avklarats. Uppgifterna delas ut på seminariets begynnelsemöte som hålls må 2.2.2005 kl. 14-16 i seminariesalen, institutionen för privaträtt. Närvaron på detta möte är en absolut förutsättning för att få genomföra seminariet. Därefter hålls introducerande föreläsningar 3.2 och 4.2 kl. 14-16 i seminariesalen, institutionen för privaträtt. Det egentliga seminariet hålls enligt följande: Kl. 14-16 i seminariesalen, institutionen för privaträtt, 4.3, 7.3, 8.3, 9.3, 10.3, 11.3, 17.3, 18.3 och 21.3. OTL **Esa Kolehmainen** pitää harjoitusseminaarin sopimuksen synnystä ja sitovuudesta kl. Alkukokous ti 22.3 yksit.oik. ss. Seminaarikokoukset 18.-21.4 ja 25.-28.4 klo 18-20 samassa paikassa. Ilmoittautuminen sähköpostitse alkaa ma 14.3 klo 9.00. Osanottajat (enintään 16) valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

Kauppaoikeuden pakolliset aineopinnot (20012)

Tavoite: Perehdyttäminen keskeiseen elinkeinotoiminnan harjoittamista koskevaan kauppaoikeudelliseen sääntelyyn.

Käsitteltävä asiakokonaisuus: 1. Yhteisöoikeus, 2. Kuluttajaoikeus, 3. Immateriaalioikeus, 4. Markkinaoikeus, 5. Rahoitusmarkkinoiden sääntely, 6. Elinkeinotoiminnan alakohtainen sääntely.

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: vsn. prof **Heikki Toiviainen**. Pakollisen aineopinnoton teknisistä järjestelyistä vastaa tutkija **Juha Vesala**.

Opettajat

Wilhelmsson, Thomas, OTT. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. professori.

Toiviainen, Heikki, OTT. Kauppaoikeuden dosentti. Siviili- ja kauppaoikeuden yliopistonlehtori. Hoitaa kauppaoikeuden professorin virkaa.

Rissanen, Kirsti, OTT, VT. Kauppaoikeuden professori. Virasta vapaa.

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti. Hoitaa sl yksityisoikeuden ruots. professorin virkaa.

Viitanen, Klaus, OTT.

Nybergh, Frey, OTL, VT. Hoitaa sl ruots. yliopistonlehtorin virkaa.

Palm, Jukka, OTT, VT. Kauppaoikeuden assistentti.

Saarikoski, Michael, OTL, VT, VTM (taloust.). Siviilioikeuden assistentti.

Vesala, Juha, OTK. Tutkija.

Oesch, Rainer, OTT, VT. Immateriaalioikeuden dosentti.

Salokannel, Marjut, OTT. Siviilioikeuden dosentti.

Timonen, Pekka, OTT, Kauppaoikeuden dosentti.

Norio-Timonen, Jaana, OTT. Kauppaoikeuden dosentti.

Opetus

Kauppaoikeuden opetusohjelma pidetään ajantasaisena yksityisoikeuden laitoksen verkkosivuilla. **Tarkista tiedot laitoksen verkkosivuilta ennen opetukseen osallistumista.**

Opetusmuodot: Luennot ja ongelmalähtöisen opetuksen kurssi. Osa luennoista korvaa tietyn tutkintovaatimuksiin kuuluvan teoksen tai ainakin osan siitä. Osa luennoista puolestaan oikeuttaa ainoastaan hyvityspisteisiin tentissä. Korvavien ja hyvityspisteluentojen käyttämistä koskevat säännöt on selostettu jäljempänä.

Kauppaoikeuden perusteet -luentosarja pidetään 28.2.-11.3.2005 yks.oik. laitoksen luentsalissa klo 11-14, paitsi ma 28.2, jolloin ajankohta on klo 12-15. Luentosarjaa suositellaan erityisesti kevätlukukauden 2005 kahdelle viimeiselle tenttikierrokselle osallistuville opiskelijoille.

Luennoilla käsitellään keskeisiä tutkintovaatimuksiin kuuluvia kysymyksiä.

Luennoitsijat:

-**Heikki Toiviainen** 28.2 ja 1.3 (Yhteisöoikeus)

-**Jukka Palm** 2-3.3 (Kilpailuoikeus)

-**Rainer Oesch** 4.3. ja 7.3 (Immateriaalioikeus)

-**Klaus Viitanen** 8-9.3 (Kuluttajaoikeus)

-**Jaana Norio-Timonen** 10-11.3 (Rahoitusmarkkinoiden sääntely)

Luentokuulustelut järjestetään 14.3. ja 23.3. Niissä hyväksytyt opiskelijat saavat 1-3 hyvityspistettä aineopinnotenttiin. Molemmissa luentokuulusteluissa saatuja pisteitä voidaan hyödyntää 21.3. pidettävässä tentissä.

Vsn. prof. **Heikki Toiviainen** luennoi osakeyhtiöoikeudesta 20.9.-14.10.2004 (ma, ti, to ja pe) klo 16-18 PR pieni juhlasali. Luentokuulustelut pe 15.10.2004 klo 14-16 PR s. 1 ja ma 25.10.2004 klo 18-20 PR s. 1. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdasta 1 s. 209-363.

Vsn. prof. **Heikki Toiviainen** luennoi aiheesta

”muuttuva yhteisöoikeus – sosiaalinen yhteisöoikeus” ma 27.9.2004 – ma 18.10.2004 (ma klo 12-14, ti klo 12-14, to klo 16-18, pe klo 16-18) yks.oik.laitoksen ls. Luentokuulustelut ti 19.10.2004 klo 16-18 ja to 28.10.2004 klo 16-18 yks.oik.laitoksen ls.

OTT **Jukka Palm** pitää ongelmalähtöiseen oppimiseen perustuvan kurssin kilpailuoikeudesta 3.2.-15.3.2005. Opetus järjestetään pitämällä johdatusluentoja sekä tarkastelemalla erilaisia kilpailuoikeudellisia tyyppitapauksia. Erityinen huomio kiinnitetään vuonna 2004 toteutettuun kilpailusääntöjen uudistamiseen. Kurssin hyväksytytty suorittaminen korvaa tutkintovaatimusten kohdasta 1 sivut 865-1051 sekä HE:n 11/2004. Kurssilla järjestetään kuitenkin alkukuulustelu, jossa kysytään yksi kysymys HE:stä 11/2004. Tämän lisäksi opiskelijat tekevät 7-10 harjoitustehtävää ja pitävät oppimispäiväkirjaa. Kurssilla tarvitaan Petri Kuoppamäen ”Kilpailuoikeuden perusteet” (2000 tai 2001) kirjaa sekä HE:stä 11/2004. Lisäksi tarvitetset lakikirjan ja EU-lakikirjan. Kurssilla muodostetaan 10 ryhmää, joista kukin tarvitsee yhden kappaleen lähdemateriaalia. Lisäksi kurssilla jaetaan oheismateriaalia. Tentissä ilmoitetaan vielä erikseen, minkä kysymyksen luentosarja korvaa. Korvaavuus on käytettävissä jo maaliskuun kierroksella.

KURSSILLE ON ILMOITTAUDUTTAVA. Kurssille voidaan ottaa 30 henkilöä. Etusija asetetaan opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet Eurooppaoikeuden, velvoiteoikeuden ja esineoikeuden tentit. Ilmoittautumiset 1.12.2004-22.12.2004 välisenä aikana sähköpostilla jukka.palm@helsinki.fi. Ilmoita, oletko suorittanut mainitut tentit, niiden arvosanat sekä se, minkä vuosikurssin opiskelija olet. Yhteydenotto hyväksymisestä tapahtuu vasta 22.12.2004 jälkeen.

Luentosalina on yksityisoikeuden laitoksen seminaarisali. Luentopäivät ovat tiistaina ja torstaina klo 10-12 11.1.-27.1.2005, perjantaina 4.2. klo 10-12, tiistaina 8.2. ja torstaina 10.2. klo 12-14, tiistaina 22.2. klo 12-14, torstaina 24.2. klo 12-14 sekä tiistaina 1.3. klo 10-12.

Universitetslektor (visstidsanst.) **Frey Nybergh** håller föreläsningar i marknadsrätt 25.10 – 11.11.2004 med slutförhör 12.11.2004 enligt följande: 25.10, 26.10, 27.10, 28.10, 1.11, 2.11, 3.11, 4.11, 5.11, 8.11, 9.11, 10.11, 11.11 och 12.11 (slutförhör) kl. 8 – 10 i föreläsningssalen, institutionen för privaträtt. Godkänt resultat i slutförhöret ersätter punkt 2 i tentamensfordringarna. Luentosarja, joka on ruotsinkielinen, suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille. Kuulustelussa voidaan vastata suomeksi.

Doc. **Johan Bärlund** föreläser om kollektivt konsumentskydd vt 17.1.2005 må kl. 12- 14 och 18.-27.1.2005 må-fre kl. 10-13 inst. för privaträtt sr. Slutförhör I fre 28.1.2005 kl. 10- 12 och slutförhör II ti 1.2.2005 kl. 12-14 inst. för privaträtt sr. Ersätter s. 723-864 i punkt 1 i tentamensfordringarna. Vi använder WebCT som stöd i undervisningen. Luentosarja on ruotsinkielinen, mutta sitä suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille, jotka luentokuulustelussa voivat vastata suomeksi.

Med stöd av samarbetet mellan juridiska fakulteten, Hanken och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i Hankens undervisning inom kursen Köp- och marknadsrätt (del II 15 h) under vt. Föreläsningarna ger max. 2 bonuspoäng. Närmare information om kursen på Hankens hemsidor.

Med stöd av samarbetet mellan juridiska fakulteten, Hanken och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i Hankens undervisning inom kursen Bolagsrätt under vt. Föreläsningarna ersätter s. 209-363 i punkt 1 i tentamensfordringarna. Närmare information om kursen på Hankens hemsidor.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, johon ilmoittaudutaan OODIssa (koodinumero 20012). Kuulustelussa saa käyttää teoksia Suomen Laki I ja II, Finlands Lag I ja II sekä EU-oikeuden lakikirjaa.

Jokainen tenttiin osallistuva ottaa itse mukaansa tarpeellisiksi katsomansa lakikirjat. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaisia säädöskokoelman irtokappaleita tai niiden valokopioita, jotka on julkaistu lakikirjojen ilmestymisen jälkeen. Tentissä käytettävissä lakikirjoissa ja säädöskokoelman kappaleissa ei saa olla muita merkintöjä kuin alleviivauksia, pykäläviittauksia ja säädösten muutoksiin liittyviä säädöskokoelman numeroita.

Vastaustilaa kysymystä kohden on **yksi sivu**.

Koska lakikirjojen käyttö tentissä on sallittua, ei pelkästään oikean lainkohdan löytämisestä ja sen kopioimisesta vastauspaperiin saa pisteitä. Vastauksissa edellytetään oppikirjoissa mainittujen, asiaan liittyvien seikkojen muistamista. Oikeustapauksissa puolestaan edellytetään, että tapaukseen liittyviä oikeussäännöksiä sovelletaan kysymyksestä ilmi käyviin tapauksen tosiseikkoihin. Oikeustapausten arvostelussa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten esitetyt johtopäätökset on perusteltu.

Tentin läpäisemistä sekä korvaavien luentosarjojen ja hyvityspisteiden käyttämisestä koskevat säännöt ovat seuraavat:

1 §. Tentissä hyväksytyksi tuleminen edellyttää lähtökohtaisesti sitä, että tenttijä saa vähintään puolet tentin maksimipistemäärästä, siis 25 pistettä 50:stä. Osa luennoista korvaa tietyn tutkintovaatimukseen kuuluvan teoksen tai ainakin osan siitä. Osa luennoista puolestaan oikeuttaa ainoastaan hyvityspisteisiin tentissä. Tentissä voidaan korvata enintään kaksi kysymystä korvaavilla luennoilla.

2 §. **Jos tentissä käytetään kaksi korvaavaa luentosarjaa, ei tentissä niiden lisäksi voida käyttää enää hyvityspisteitä. Tentistä läpi**

Säädökset

Tutkintovaatimuksissa mainittujen teosten lisäksi edellytetään hallittavan ainakin seuraava lainsäädäntö. **Huom!** Luetteloa ei ole tyhjentävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä.

pääsemisen lisäedellytyksenä on tällöin myös se, että tenttijän tulee saada vastattavana olevista (kolmesta) kysymyksistä vähintään 15 pistettä.

3 §. Jos enintään yksi kysymys on korvattu luentosarjalla, saa tentissä lisäksi hyödyntää enintään viisi (5) hyvityspistettä. Jos yksi tutkintovaatimuskohta on korvattu, hyväksytyyn arvosanan saaminen edellyttää siis sitä, että korvaavasta luentosarjasta ja muista kysymyksistä saatujen pisteiden sekä hyvityspisteiden yhteismäärä on vähintään 25.

4 §. Jos opiskelija on suorittanut hyväksyttävästi korvaavan luentosarjan (eli on saanut siitä vähintään 5 pistettä), mutta haluaakin käyttää saamansa edun hyväkseen vain hyvityspisteinä, hän voi muuttaa luentokuulustelusta saamansa pisteet hyvityspisteiksi seuraavasti:

Korvaavasta luentosarjasta saadut pisteet ja vastaavat hyvityspisteet

5p	1p
6-7p	2p
8-10p	3p

5 §. Sekä korvaavat pisteet että hyvityspisteet vanhenevat kuten luennot. Vanhentumissäännöt on selitetty opinto-oppaassa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Rissanen, K. ym.**, Yritysoikeus (1999), s. 113-486 ja 559-1051.
- 2) **Castrén, M.**, EU-Suomen markkinaoikeus (1997), s. 1-133 ja 230-277.
- 3) **HE 11/2004**, Hallituksen esitys laiksi kilpailunrajoituksista annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, s. 1-46.
- 4) **Howells, G. G. (toim.)**, European Business Law (1996), s.1-136, 198-242 ja 273-316.

Yhteisöoikeus

YhdistysL 26.5.1989/503. (Si 126)
L avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 6.5.1988/389. (Yr 101)
L eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä 22.12.1994/1299. (Yr 102)
Osakeyhtiölaki 29.9.1978/734. (Yr 103)
OikMA yksityisen osakeyhtiön perusyhtiöjärjestyksestä 29.3.2001/295. (osakeyhtiölain 2:3:n alla, Yr 103)
Asunto osakeyhtiöL 17.5.1991/809. (Yr 109)
Osuuskuntalaki 28.12.2001/1488. (Yr 105)
Säätiölaki 5.4.1930/109. (Si 128)
Kaupparekisterilaki 2.2.1979/129. (Yr 114)
Prokuralaki 2.2.1979/130. (Yr 117)
L valtion liikelaitoksista 20.12.2002/1185.
KirjanpitoL 30.12.1997/1336. (Yr 301)
KirjanpitoA 30.12.1997/1339. (Yr 302)
TilintarkastusL 28.10.1994/936. (Yr 305)

Immateriaalioikeus

Toiminimilaki 2.2.1979/128. (Yr 116)
Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. (Yr 401)
PatenttiL 15.12.1967/550. (Yr 408)
L oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin 23.12.1967/656. (Yr 410)
L hyödyllisyysmallioikeudesta 800/1991. (Yr 414)
L yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin 16.1.1991/32. (Yr 416)
TavaramerkkiL 10.1.1964/7. (Yr 418)
YhteismerkkiL 5.12.1980/795. (Yr 420)
Mallioikeuslaki 12.3.1971/221. (Yr 421)

Markkinaoikeus

L kilpailunrajoituksista 27.5.1992/480. (Yr 601)
L sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 22.12.1978/1061. (Yr 605)
L julkisista hankinnoista 1505/1992/1505. (Yr 608)
Sähkömarkkinalaki 17.3.1995/386. (Yr 704)
Viestintämarkkinalaki 23.5.2003/393. (Vi 117)

Kuluttajaoikeus

KuluttajansuojaL 20.1.1978/38. (Yr 501)
L rajat ylittävistä kieltomenettelystä 21.12.2000/1189. (Yr 515)
L kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30.1.2004/75.
L kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen välityksestä 15.12.2000/1074. (Yr 506)
Valmismatkalaki 28.11.1994/1079. (Yr 508)
TuotevastuuL 17.8.1990/694. (Si 303)
L elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä 3.12.1993/1062. (Si 404)
Asuntokauppalaki 23.9.1994/843. (Si 505)

Rahoitusmarkkinoiden sääntely

L luottolaitostoinnasta 30.12.1993/1607. (Ra 107)
L ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa 30.12.1993/1608 (Ra 112)
L Rahoitustarkastuksesta 27.6.2003/587. (Ra 114)
Arvopaperimarkkinalaki 26.5.1989/495. (Ra 116)
L sijoituspalveluyrityksistä, 26.7.1996/579. (Ra 119)
Vakuutusyhtiölaki 28.12.1979/1062. (Ra 204)
L ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 17.3.1995/398. (Ra 206)
L Vakuutusvalvontavirastosta 29.1.1999/78. (Ra221)
L vakuutuksenvälittäjistä 19.2.1993/251. (Ra 213)

ON-täydennystentti

Tutkintovaatimukset

1) **Rissanen, K. ym.**, Yritysoikeus (1999), s. 113-486 ja 559-1051.

2) **Castrén, M.**, EU-Suomen markkinaoikeus (1997), s. 1-133 ja 230-277.

3) **HE 11/2004**, Hallituksen esitys laiksi kilpailunrajoituksista annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta s. 1-46.

Kauppaoikeuden täydentävät aineopinnot

Suoritustapa: Kirjalliset kuulustelut tai harjoitusseminaarit. Kauppaoikeudessa voidaan suorittaa täydentävinä aineopintoina enintään kaksi 5 ov:n kirjallista kuulustelua ja kaksi 3 ov:n harjoitusseminaaria, kuitenkin siten, että tutkintoon saa sisällyttää kauppaoikeuden täydentäviä opintoja enintään 12 opintoviikkoa. 12 opintoviikkoa ylittävistä suorituksista tehdään kuitenkin merkintä tutkintotodistukseen.

Kirjalliset kuulustelut: Valittavana on neljä eri linjaa: yhteisöoikeus, immateriaalioikeus, markkinaoikeus ja kuluttajaoikeus. Kussakin on mahdollisuus suorittaa kirjallinen kuulustelu (5 ov) kolmesti vuodessa. Lkv 2004-2005 täydentäviä opintoja voi suorittaa seuraavasti: yhteisö- ja kuluttajaoikeus syyslukukauden ensimmäisellä (**1.10.2004**) sekä kevätlukukauden ensimmäisellä (**4.2.2005**) ja viimeisellä tenttikierroksella (**2.5.2005**); immateriaali- ja markkinaoikeus syyslukukauden viimeisellä (**1.12.2004**) ja kevätlukukauden toisella kierroksella (**15.3.2005**) sekä kesätentissä (yleensä elokuun alussa).

Kuulusteluihin ilmoitaudutaan pääsääntöisesti OODI:ssa. Kunkin opintojakson koodinnumero on mainittu opintojakson nimen yhteydessä.

Kaikki kirjalliset kuulustelut ovat lakikirjatenttejä. Mukaan saa siten ottaa myös EU-oikeuden lakikirjan. Opiskelijoiden edellytetään hallitsevan tutkintovaatimuksissa mainittujen teosten lisäksi myös samaa aihepiiriä koskevan lainsäädännön.

Korvaavuus: Yksi tai useampi kirjallisen kuulustelun tutkintovaatimuksiin kuuluvista teoksista voidaan vastaavan opettajan kanssa sopimalla korvata tekemällä jostain alaa koskevasta väitöskirjasta tai muusta tutkimuksesta kirja-analyysi. Myös korvaavia tai hyvityspisteluentoja voidaan järjestää eri linjoilla. Jos jokin tutkintovaatimuksiin kuuluva kirja on suoritettu jo aikaisemmin, tulee opiskelijan sopia vastaavan opettajan kanssa jonkin muun teoksen lukemisesta.

Yhteisöoikeus (20191)

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: vsn. prof. **Heikki Toiviainen**.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Kyläkallio, J. - Iiro, O. - Kyläkallio, K.**, Osakeyhtiö (2002), s. 39-75, 138-346, 494-570 ja 842-1091 tai **samat**, Osakeyhtiö (2000), s. 37-73, 135-348, 497-569 ja 821-1050.
- 2) **Wilhelmsson, T. - Jääskinen, N.**, Avoimet yhtiöt ja kommandiitti-yhtiöt (2001) tai **samat**, Öppet bolag och kommanditbolag (1989) tai **Halila, H. - Tarasti, L.**, Yhdistysoikeus, 2. p., josta luetaan yksityisoikeudellinen osuus, s. 55-329 ja 428-444.
- 3) **Johansson, S.**, Nials svensk associationsrätt i huvuddrag (2001) tai **Nial, H. - Johansson, S.**, Svensk associationsrätt (1998) tai **Dine, J.**, Company Law (2001).

- 4) **Werlauff, E.**, EU Company Law. Common Business Law of 28 States (2003), s. 1-160 (luvat 1-3), 251-354 (luvat 8-11), 437-505 (luvat 15-17) ja 627-641 (luku 21) *tai* **Dine, J.**, The Governance of Corporate Groups (2000).

Opetusmuodoista ks. edellä pakollisten aineopintojen yhteydessä mainitut luentosarjat.

Vsn. prof. **Heikki Toiviainen** luennoi aiheesta ”muuttuva yhteisöoikeus – sosiaalinen yhteisöoikeus” ma 27.9.2004 – ma 18.10.2004 (ma klo 12-14, ti klo 12-14, to klo 16-18, pe klo 16-18) yks.oik.laitoksen ls. Luentokuulustelut ti 19.10.2004 klo 16-18 ja to 28.10.2004 klo 16-18 yks.oik.laitoksen ls.

Immateriaalioikeus (20192)

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: OTT **Jukka Palm.**

Tutkintovaatimukset

- 1) **Koktvedgaard, M. - Levin, M.**, Lärobok i Immaterialrätt (2002).
- 2) **Tritton, G.**, Intellectual Property in Europe (2002), s. 1-416.
- 3) **Haarmann, P-L.**, Tekijänoikeus ja lähioikeudet (1999) tai uudempi, jos ilmestynyt.
- 4) **Salmi, H. - Häkkänen, P. - Oesch, R. - Tommila, M.**, Tavaramerkki (2001) s. 36-170 ja 263-437 *sekä* **Palm, J.**, Tavaramerkki, kilpailu, alkuperä (2002) s. 1-32, 139-215 ja 259-302.
- 5) **Oesch, R. - Pihlajamaa, H.**, Patenttioikeus (2003), s. 47-274.

Markkinaoikeus (20193)

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: OTT **Klaus Viitanen**

Tutkintovaatimukset

- 1) **Alanen, J.**, Tavaroiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa (2002).
- 2) **Whish, R.**, Competition Law (5. ed., 2003) s. 1-48, 79-304.
- 3) **Karjalainen, J. - Parkkonen, J.**, Arvopaperimarkkinlaki (2003).
- 4) **Bernitz, U.**, Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare (1993) *tai* **Hiltunen, S. - Tammivuori, K. - Wallin, C-H.**, Yrityskauppalvonta (1998) *tai* **Mentula, A.**, Kartellit Suomen ja EY:n kilpailuoikeudessa (2002).

Kuluttajaoikeus (20194)

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: OTT **Klaus Viitanen.**

Tutkintovaatimukset

- 1) **Norio-Timonen, J.**, Kuluttajavakuutusten vertailtavuus ja sääntely (1997) *tai* **Grobgeld, L.**, Konsumenträtt. Regler till hjälp och skydd för konsumenterna (1999).
- 2) **Viitanen, K.**, Lautakuntamenettely kuluttajariitojen ratkaisukeinona (2003), s. 1-225, 393-402 ja 461-553 *tai* **Wilhelmsson, T.**, Twelve Essays on Consumer Law and Policy (1996)
- 3) **Howells, G. - Wilhelmsson, T.**, EC Consumer Law (1997).

Harjoitusseminaarit

Laajuus: 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö: Kauppa-oikeudessa järjestetään vuosittain harjoitusseminareja eri aihepiireistä. Harjoitusseminariin osallistumisen edellytyksenä on, että kauppa-oikeuden pakollinen aineopintotentti on suoritettu. Jos harjoitusseminariin ilmoittautuneiden kesken joudutaan suorittamaan karsintaa, osallistujat valitaan, ellei muuta ole erikseen ilmoitettu, ilmoittautumisjärjestyksen mukaisesti.

Harjoitusseminaarin aikana opiskelija laatii kirjallisen harjoitustyön, jonka ohjeitus on 15-25 sivua ja joka osoittaa, että kirjoittaja on perehtynyt hyvin aiheeseensa liittyvään koti- ja ulkomaiseen oikeudelliseen lähdeaineistoon. Harjoitusseminaarin aikana voidaan edellyttää muunkinlaisia suorituksia, esimerkiksi opponointia.

Vsn. prof. **Heikki Toiviainen** pitää harjoitusseminaarin yhteisöoikeuden ajankohtaisista kysymyksistä sl 30.11.-10.12.2004 joka päivä paitsi itsenäisyyspäivänä klo 16-18 yks. oik. laitoksen sh. Mukaan otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 16 opiskelijaa. Alkukokoukset to 14.10.2004. ja pe 15.10.2004 klo 16-18 samassa paikassa.

OTT **Klaus Viitanen** pitää kaksi harjoitusseminaarina kuluttaja-oikeuden keskeisistä kysymyksistä: Syyslukukaudella pidettävän seminaarin alkukokous on 4.10.2004 klo 12-14 yks.oik. laitoksen seminaarihuoneessa ja itse seminaari 1.-5.11.2004 klo 12-16 samassa paikassa. Seminaariin tulee ilmoittautua sähköpostitse etukäteen, kuitenkin aikaisintaan 1.9.2004. Kevätlukukaudella pidettävän seminaarin alkukokous on 11.3.2005 klo klo 16-18 yks.oik. laitoksen seminaarihuoneessa ja itse seminaari 22.-29.4.2005 klo 12-16 samassa paikassa. Seminaariin tulee ilmoittautua sähköpostitse etukäteen, kuitenkin aikaisintaan 15.2.2005. Kumpaankin seminaarin otetaan korkeintaan 15 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä.

Universitetslektor (visstidsanst.) **Frey Nybergh** håller ett övningsseminarium i handels- och obligationsrätt. Deltagarna får välja i vilket ämne

de avser att genomföra sitt seminarium. Temat för seminariet är de omfattande förändringar i regleringen av de branscher som i vid mening kan räknas till den s.k. infrastrukturen. Det är fråga om t.ex. el-, post- och telebranschen samt även bankbranschen. I de handelsrättsliga seminariearbetena behandlas frågor såsom regleringen och tillsynen av branschen för att möjliggöra en marknad av nyttigheterna. I arbetena i obligationsrätten behandlas avtalsrättsliga problem mellan näringsidkare eller mellan näringsidkare och konsumenter. Seminariet är tvåspråkigt, dock så att föreläsningen går på svenska. Seminaari on kaksikielinen, joskin luennot ovat ruotsiksi.

En förutsättning för seminariet är att antingen ämnesstudierna i handels- eller obligationsrätten är avklarade beroende på i vilket ämne seminariet utförs. Med ryms 14 deltagare i anmälningens ordning till Frey.Nybergh@Helsinki.Fi. Anmälningarna tas emot per e-post genast och de är bindande. Obs! I anmälningen skall ingå ett meddelande i vilketdera ämnet seminariet genomförs och när respektive ämnesstudietentamen har avklarats.

Uppgifterna delas ut på seminariets begynnelsemöte som hålls må 2.2.2005 kl. 14 – 16 i seminariesalen, institutionen för privaträtt. Närvaron på detta möte är en absolut förutsättning för att få genomföra seminariet. Därefter hålls introducerande föreläsningar 3.2 och 4.2.2005 kl. 14 – 16 i seminariesalen, institutionen för privaträtt. Det egentliga seminariet hålls enligt följande: Kl. 14 – 16 i seminariesalen, institutionen för privaträtt, 4.3, 7.3, 8.3, 9.3, 10.3, 11.3, 17.3, 18.3 och 21.3.2005.

Esineoikeuden pakolliset aineopinnot (20013)

Tavoite. 1. Kokonaiskuvan antaminen esineoikeudellisista käsitteistä ja periaatteista sekä normeista, jotka sääntelevät omaisuuden vaihdantaa ja omaisuuden käyttämistä vakuutena. 2. Kokonaiskuvan antaminen esineoikeudellisten kollisioiden ratkaisuperusteista ja ratkaisemisesta. 3. Yleiskuvan antaminen vakuusmuodoista ja kiinteistön luovutusten sääntelystä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Esineoikeuden yleiset opit, peruskäsitteet ja periaatteet. 2. Aineelliset ja aineettomat varallisuusobjektit. 3. Varallisuusosoikeuksien vaihdanta ja dynaaminen suoja. 4. Erilaiset vakuusmuodot. 5. Kiinteistöjen vaihdanta ja kiinteistökirjaamisjärjestelmä.

Laajuus 4,5 opintoviikkoa.

Opettajat

Tepora, Jarno, OTT, VT. Siviilioikeuden professori.

Wilhelmsson, Thomas, OTT. Siviili- ja kauppa-oikeuden ruots. professori.

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppa-oikeuden ruots. dosentti.

Kaisto, Janne, OTT. Siviilioikeuden dosentti. Yliopistonlehtori.

Erme, Tero, OTK, LL.M. Esineoikeuden assistentti (virasta vapaa).

Kolehmainen, Esa, OTL. Tutkija.

Wainio, Marko, OTL, VT. Asianajaja.

Hakkola, Esa, OTK, VT. Hoitaa esineoikeuden assistenttuuria.

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Luentokuulustelun hyväksytystä suorittamisesta voi saada enintään 3 hyvityspistettä tenttiin. Tentissä läpikäydyssä huomioidaan enintään yhteensä 3 hyvityspistettä. Tentin arvosanan määrääytymisessä voidaan kuitenkin ottaa huomioon enintään 6 hyvityspistettä.

Mikäli tenttijä haluaa käyttää korvaavan luentosarjan, voidaan arvosanan määrääytymisessä ottaa huomioon enintään 3 hyvityspistettä. Täydennystentissä hyvityspisteitä voi vastaavasti käyttää 2 läpäisyyn ja arvosanaan. 4. Ruots. yliopistonlehtori Johan Bärlund pitää aineessa korvaavan luentosarjan (ks. alla). Tentissä hyväksytyksi tulemiseen vaaditaan puolet maksimipistemäärästä.

Professori **Jarno Tepora** pitää esineoikeutta koskevan esittelytilaisuuden "Esinevakuudet ja rahoitus" -luentosarjan yhteydessä yksit.oik. ls 4.10. ma klo 10. Tilaisuudessa käsitellään mm. aineen opetuksen osallistumisen järkevää ajoitusta ja hyvän tenttimenestyksen laadullisia vaatimuksia.

Professori **Jarno Tepora** pitää luentosarjan "Esinevakuudet ja rahoitus" yksit.oik. ls 4.10.-15.10.2004 ma-pe klo 10-12, (24 t) kuulustelu 18.10. ja 25.10. Enintään 3 hyvityspistettä.

Dos. **Janne Kaisto** luennoi esineoikeudesta kl 29.3.-28.4. ti ja to klo 12-14 yksit.oik. ls. Enintään 3 hyvityspistettä.

Doc. **Johan Bärlund** håller en kurs i fastighetsköp under vt. Kursen bygger på problembaserad inläring (PBI) och förutsätter aktivt deltagande. Under kursen skriver varje student en studiedagbok, varför något separat slutförhör inte hålls. Med ryms 12 studenter i anmälningsordning. Anmälningar tas emot via e-post. Kursen hålls 4.4 kl. 10-14, 8.4 kl. 10-12, 11.4 kl. 12-16, 15.4 kl. 10-12, 18.4 kl. 10-14, 22.4 kl. 10-12, 25.4 kl. 10-14, 29.4 kl. 10-12 och 2.5 kl. 10-14, institutionen för privaträtt sr. Kursen ersätter boken Tepora, J. & Kartio, L. & Koulou, R. & Wirilander, J.: Kiinteistön käyttö ja luovutus (4. p. 2002) till de delar som ingår i tentamensfördringarna. Kursen suosittelaa myös suomenkielisille opiskelijoille, jotka saavat käyttää omaa äidinkieltään keskusteluissa ja kirjallisissa töissä.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Suositeltavaa on, että siviilioikeus on suoritettu ennen kirjalliseen kuulusteluun tuloa. Kuulustelussa käytetään Suomen Laki I ja II -teoksia tai Finlands lag I ja II -teoksia sekä EU-lakikirjaa. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaiset säädöskokoelman irtokappaleet tai niiden valojäljennökset, jotka ovat ilmestyneet lakikirjojen julkaisemisen jälkeen. Tentissä käytettävissä lakikirjoissa ja säädöskokoelman kappaleissa ei saa olla muita merkintöjä kuin alleviivauksia, pykäläviittauksia ja säädösten muutoksiin liittyviä säädöskokoelman numeroita. Vastustilaa kysymystä kohden on yksi sivu, ellei toisin ilmoiteta.

Koska lakikirjojen käyttö tentissä on sallittua, ei pelkästään oikean lainkohdan löytämisestä ja kopiomisesta vastauspaperiin saa pisteitä. Hyväksyttävät vastaukset edellyttävät esseevastauksissa oppikirjoissa mainittujen, asiaan liittyvien seikko-

jen esittämistä. Oikeustapauksissa puolestaan edellytetään, että tapaukseen liittyviä oikeussäännöksiä myös sovelletaan kysymyksestä ilmeneviin tapauksen tosiseikkoihin. Oikeustapausten arvos-
telussa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten esitetyt johtopäätökset on perusteltu.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Kartio, L.,** Esineoikeuden perusteet (2001), vain sisentämätön teksti.
- 2) **Havansi, E.,** Esinevakuusoikeudet (2.p. 1992), s. 1-38, 53-180, 277-339, 348-415, 423-434, 463-491 ja 509-540.
- 3) **Havansi, E.,** Kiinteistöpanntioikeus uuden maakaaren mukaan (1996), s. 50-70, 82-209, 302-318 ja 353-370.
- 4) **Tepora, J. - Kartio, L. - Koulu, R. - Wirilander, J.,** Kiinteistön käyttö ja luovutus (4.p. 2002), luvut 8-9, 12-23 ja 25 sekä **Kartio, L. - Jokela, M. - Ojanen, I.,** Maakaari (1997), s. 159-178, 197-330 ja 485-527.

Säädökset

Irtaimen omaisuuden vaihdanta ja yleinen esineoikeus

- L varallisuusoikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228. (Si 402)
- Kauppakaari 1:5; 9:5, 8, 10, 12, 13; 10-12 luku; 13:2, 3; 18:1-10. (Si 401)
- L takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta 19.3.1999/361 (Si 407)
- A Rikoslain voimaanpanosta 19.12.1889/39, 11-12 §. (Ri 102)
- Velkakirjalaki 31.7.1947/622. (Si 406)
- Kauppalaki 27.3.1987/355. (Si 501)
- L osamaksukaupasta 18.2.1966/91. (Si 506)
- KuluttajansuojaL 20.1.1978/38, 2, 3, 7 ja 10 luvut sekä 12:1. (Yr 501)
- L eräistä yhteisomistussuhteista 25.4.1958/180. (Si 621)
- Lahjanlupauslaki 31.7.1947/625. (Si 510)
- Löytötavaralaki 26.8.1988/778. (Si 512)
- L elinkeinonharjoittajan oikeudesta myydä noutamatta jäänyt esine 15.7.1988/688. (Si 427)
- L holhoustoimesta 1.4.1999/442 (Si 121)
- Avioliittolaki 13.6.1929/234, 34-45, 52-58, 66, 86 ja 89 §. (Si 201)
- Perintökaari 5.2.1965/40, 12:1-9, 14:1, 5; 16:1, 2; 17:3, 18:1, 2; 19:13; 23:9-11; 25 luku. (Si 235)
- L arvo-osuusjärjestelmästä 17.5.1991/826. (Ra 120)
- L arvo-osuustileistä 17.5.1991/827. (Ra 122)
- Osakeyhtiölaki 29.9.1978/734, 2:14; 3:5, 9, 11, 13; 5:1; 7:1; 12:7. (Yr 103)
- Asunto-osakeyhtiölaki 17.5.1991/809, 1-3, 19, 45, 54, 55 §. (Yr 109)
- AsumisOikL 16.7.1990/650. (Yr 112)
- Asuntokauppal 23.9.1994/843. (Si 505)
- L kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen välityksestä 15.12.2000/1074 (Yr 506)
- L kiinteistönvälitysluokista ja vuokrahuoneistojen välitysluokista 15.12.2000/1075 (Yr 206)
- MaanvuokraL 10.2.1961/82. (Si 629)
- L asuinhuoneiston vuokrauksesta 5.4.1995/481. (Si 417)
- L liikehuoneiston vuokrauksesta 5.4.1995/482. (Si 418)
- L velan vanhentumisesta 15.8.2003/728.

Kiinteistö- ja kirjaamisoikeus

- Maakaari 12.4.1995/540. (Si 601)
- L maakaaren voimaannpanosta 12.4.1995/541. (Si 601a)
- Oikeudenkäymiskaari, 17:43. (Pr 101)
- KaupanhavvistajaA 5.12.1996/958. (Si 603)
- L lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä 27.3.1987/353. (Si 605)
- Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931. (Ve 406)
- Etuoistolaki 5.8.1977/608. (Si 625)
- L kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 29.7.1977/603, 1-3 luvut ja 10 luku. (Si 626)
- L ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta 31.12.1992/1612. (Yr 108)
- KiinteistömuodostamisL 21.4.1995/554, luvut 4 ja 14. (Ym 101)
- Maankäyttö- ja rakennusL 5.2.1999/132, 34 ja 89 § ja 13 luku. (Ym 201)
- Maankäyttö- ja rakennusA 10.9.1999/895, 13 luku. (Ym 202)
- L eräistä naapurussuhteista 13.2.1920/26. (Ym 302)
- Maa-ainesL 24.7.1981/555. (Ym 507)

Rahoitus- ja vakuusoikeus

- L luottolaitostoiminnasta 31.12.1993/1607. (Ra 107)
- RahoitustarkastusL 11.6.1993/503. (Ra 114)
- L rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta 25.1.2002/44. (Ra 115)
- ArvopaperimarkkinaL 26.5.1989/495, 4 luku. (Ra 116)
- SijoitusrahastoL 29.1.1999/48, luvut 1, 4-5, 7-14, 20-21. (Ra 118)
- KiinteistörahastoL 1173/1997. (Ra 118a)
- L sijoituspalveluyrityksistä 26.7.1996/579. (Ra 119)
- MeriL 15.7.1994/167. (Vi 301)
- AlusrekisteriL 11.6.1993/512. (Vi 313)
- AluskiinnitysL 29.7.1927/211 (Si 424)
- YrityskiinnitysL 24.8.1984/634. (Si 421)
- AutokiinnitysL 15.12.1972/810. (Si 423)
- L kiinnityksestä ilma-aluksiin 15.6.1928/211. (Si 425)
- Rahoitusvakuuslaki 20.1.2004/11.

Aineellinen insolvenssioikeus

- L yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47. (Pr 501)
- L yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57. (Pr 504)
- Konkurssisääntö 9.11.1868/31, 9, 10, 32, 33-33a, 34, 45, 54-55, 71, 75, 76 ja 80 §. (Pr 506)
- Konkurssilaki 20.2.2004/120, 1 luku 4 § sekä 2, 3, 5, 6, 17 ja 18 luvut.
- L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)
- L velkojien maksunsaantijärjestyksestä 30.12.1992/1578. (Pr 508)
- L eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista 26.11.1999/1084. (Pr 512)
- UlosottoL 3.12.1895/37, 3:4, 35, 36, 36a ; 4, 5 ja 7 luvut. (Pr 601)

ON-täydennystentti

- 1) **Havansi, E.**, Esinevakuusoikeudet (2.p. 1992), s. 1-38, 53-180, 277-339, 348-415, 423-434, 463-491 ja 509-540.
- 2) **Tepora, J. - Kartio, L. - Koulu, R. - Wirilander, J.**, Kiinteistön käyttö ja luovutus (4.p

2002), luvut 8-9, 12-23 ja 25 **sekä Kartio, L. - Jokela, M. - Ojanen, I.**, Maakaari (1997), s. 197-330 ja 485-527.

Säädökset kuten pakollisissa aineopinnoissa.

Esineoikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentäviin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen.

Täydentävät opinnot eivät ole lakikirjacenttejä. Täydentävien opintojen kirjalliseen kuulusteluun ilmoittaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Täydentävien opintojen kuulustelut järjestetään pakollisten aineopintotenttien yhteydessä siten, että jokaisessa täydentävässä aineopintojaksossa on vähintään kolme kuulustelua lukuvuodessa. Yhden kohdan kustakin tutkintovaatimuksesta voi korvata kirjallisella esseellä vastuopettajan kanssa sovittavasta aiheesta.

Lkv 2004-2005 täydentävien opintojen tenttejä voi suorittaa seuraavasti:

Omistus ja kirjaaminen:
syyskuu, tammikuu ja maaliskuu
Rahoitus ja vakuudet:
syyskuu, maaliskuu ja toukokuu
Vaihdanta ja insolvenssi:
marraskuu, maaliskuu ja toukokuu

Lisäksi kesätentissä voi suorittaa minkä tahansa täydentävien opintojen kuulustelun.

Huom! Tarkista tenttimahdollisuutesi.

Omistus ja kirjaaminen

Tavoite Yksityiskohtaisen kuvan antaminen omistusoikeudesta varallisuus oikeutena ja muiden esineoikeuksien suhteesta omistusoikeuteen. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen kirjaamisjärjestelmistä ja kirjaamisen yleisistä periaatteista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus 1. Omistus- ja hallintaoikeuden sisältö ja suoja. 2. Aineellisen kirjaamisjärjestelmän yleiset säännöt ja periaatteet. 3. Kiinteistökirjaamisjärjestelmä.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Vastuopettaja OTL, AA Marko Wainio.

Opetus: Dos. Janne Kaisto ja OTL, AA Marko Wainio pitävät luentosarjan kl 31.1.-4.2. ma-pe klo 18-20 yksit.oik. ls. Ensimmäisellä luentokerralla annetaan ryhmätyötehtävät, jotka puretaan 15.2.-17.2. ti-to klo 18-20 samassa paikassa. Luentokuulustelut 23.2. ja 2.3. klo 18-20 samassa paikassa. Korvaa kaksi tutkintovaatimuksen kohtaa opiskelijan valinnan mukaan.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Zitting, S.**, Omistajanvaihdoksesta (1951), s. 1-102 ja **Kaisto, J.**, Oikeustoimen tehottomuus, kollisio ja dynaaminen suoja, Juhlajulkaisu Erkki Havansi (2001), s. 51-85.
- 2) **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä (1984), s. 1-119.
- 3) **Kaisto, J.**, Luovutuksen pätemättömyys ja saantosuoja, Business Law Forum 2004, s. 95-133 ja **Tepora, J.**, Hallinnanjakosopimuksesta kiinteistön käytön suunnitteluvälineenä, Business Law Forum 2004 s. 321-365.
- 4) **Wainio, M.**, Kiinteistökirjaamisjärjestelmistä ja niiden kehityksestä Pohjoismaissa - kaksi näkökulmaa (1997) sekä **Kartio, L. - Jokela, M. - Ojanen, I.**, Maakaari (1997), s. 195-343 ja 371-391.
- 5) **Tepora, J.**, Erityiset oikeudet maakaaren kirjaamisjärjestelmässä, Kirjoituksia varallisuus-oikeudesta muuttuvassa toimintaympäristössä (2000), s. 221-277.

Vaihdanta ja insolvenssi

Tavoite Opiskelijat saavat käsitteelliset edellytykset tarkastella erilaisia vaihdantajärjestelyjä erityisesti ulosmittauksen ja konkurssin näkökulmasta. Opiskelijat saavat yksityiskohtaisen kuvan velkojasuojaa ja takaisinsantia koskevista säännöistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus 1. Oikeustointen sitovuus velkoihin nähden. 2. Takaisinsaantilain sääntely. 3. Erityisrahoitusjärjestelyt velkojien näkökulmasta.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Vastuuopettaja Dos. **Janne Kaisto**.

Opetus: Ongelmalähtöinen opetus 11.10.-29.10. ma klo 12-13 ja pe klo 12-15 yksit.oik. ss. Opetukseen ilmoittaudutaan vastuuopettajalle viimeistään 8.10. mennessä (aikaisintaan 1.9). Osallistujat valitaan ilmoittautumisjärjestyksen perusteella. Osanottajamäärä on rajoitettu, enintään 14 henkilöä. Korvaa kaksi tutkintovaatimuksen kohtaa opiskelijan valinnan mukaan.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Koulu, R.**, Uusi konkurssilaki (2004).
- 2) **Lohi, T.**, Ositus, tasinko ja sivullisuus (2003), s. 3-165.
- 3) **Hästad, T.**, Sakrätt avseende lös egendom (2002), s. 93-177.
- 4) **Kaisto, J.**, Velkojasuoja välihenkilön konkurssissa (2004), s. 1-209.
- 5) **Martinson C.**, Kreditsäkerhet i fakturafordringar (2002), s. 1-153.

Rahoitus- ja vakuudet

Tavoite Yksityiskohtaisen kuvan antaminen erilaisista rahoitusmuodoista sekä omaisuuden käyttämisestä luoton vakuutena; yksityiskohtaisen kuvan antaminen tavallisten ja vakuusvelkojien asemasta yleis- ja erillistytäntöönpanossa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus 1. Rahoitusmuodot, 2. Vakuusmuodot, 3. Vakuuksien sivullissitovuus ja asema erillis- ja yleistytäntöönpanossa.

Laajuus 5 opintoviikkoa.

Opetusmuodot Luennot ja ryhmätyöt. Näiden pohjalta luentokuulustelu, jonka hyväksytyt suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdat 2, 5, 6 ja 7. Osanottajamäärä rajoitettu (maksimissaan 20 henkilöä). Ilmoittaudutaan etukäteen vastuuopettajalle. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 10.1.2005 jälkeen. Ilmoittautuminen on sitova. Osanottajat valitaan ilmoittautumisjärjestyksen perusteella.

Vastuuopettaja Professori **Jarno Tepora**.

Opetus: Prof. **Jarno Tepora** ja ass. **Tero Erme** luennoivat rahoitus- ja vakuus oikeudesta yksit.oik. ss. kl. 7.2.-10.2.05 ma-to klo 14-16 ja jakavat ryhmätyöt. Näiden purku 28.2.-3.3 ma-to klo 14-18. Luentokuulustelu

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tepora, J.**, Komissiosta vaihtoehtoisena vakuusmuotona, DL 1991, s. 623-661; **Tepora, J.**, Luottokauppa omistuksenpidätysehdoin jälleenmyyntiä varten, LM 1992, s. 328-356 ja **Tepora, J.**, Konsignaatiosta itsenäisenä vakuusmuotona, LM 1992, s. 1034-1056.
- 2) **Tepora, J.**, Leasing-rahoitus ja vastuun toteuttaminen eräissä sivullissuhteissa, Oikeustiede - Jurisprudentia XXI 1988, s. 247-312 ja **Tepora, J.**, Kiinteistöleasing - omistusoikeuspohjainen vakuusjärjestely, DL 1989, s. 354-380.
- 3) **Tepora, J.**, - **Takki, T.**, Factoring (1994) (235 s.).
- 4) **Villa, S.**, Osakeyhtiölain mukaiset rahoitusvälineet (2001) (200 s.)
- 5) Arvopaperistamistyöryhmän mietintö, Ympäristöministeriön asunto-osaston työryhmän mietintö 2/1993, **Tepora, J.**, Luottojen arvopaperistaminen Suomessa oikeudelliselta kannalta, Juhlajulkaisu Roschier-Holmberg & Waselius 60 v, s. 170-189.

- 6) **Wood, P.**, Project Finance, Subordinated Debt and State Loans (1995), s. 3-95 ja **Erme, T.**, International project financing as contractual risk minimization arrangements, Kirjoituksia varallisuus oikeudesta muuttuvassa toimintaympäristössä (2000 toim. **J. Tepora**), s. 283-363.
- 7) **Tiitta, E.**, Kunnan infrastruktuurihankkeen yksityisrahoitus (2000) (107 s.)
- 8) **Ojanen, I. - Sutinen, J.**, Yrityskiinnitys (2.p. 1991), s.41-82 ja 100-157.
- 9) **Tuominen, M.**, Teollisoikeudet vakuutena (2001) (243 s.)

Harjoitusseminaarit

Harjoitusseminaareissa käsitellään esineoikeuden ajankohtaisia kysymyksiä. On suositeltavaa, että opiskelija on ennen harjoitusseminääriin osallistumista suorittanut vähintään yhden täydentävän esineoikeuden opintojakson.

Harjoitusseminääriin ilmoittaudutaan etukäteen seminaarin vetäjälle. Ilmoittautuminen on sitova.

Osanottajamäärä rajoitettu (maksimissaan 16 henkilöä). Osanottajat valitaan seminaareihin ilmoittautumisjärjestyksen perusteella.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Harjoitusseminääriin sisältyy voi olla esimerkiksi seuraava:

- Lyhyt kotiessee, kirja- tai artikkelireferaatit tai oikeustapausanalyysi opettajan osoituksen mukaan;
- Ryhmätyö (2-3 hlöä), 20-30 sivua; Ryhmätyön suullinen esitys seminaarissa;
- Toisen ryhmätyön opponointi seminaarissa ja
- Aktiivinen osallistuminen seminaarikokouksiin

Prof. **Jarno Tepora** pitää harjoitusseminääriin "Vaihdanta ja vakuusjärjestelyt" yksit.oik. ss. sl. 13.9.03 klo 14-16 alkukokous (tehtävien jako) ja 4.10.-7.10. ma-to klo 14-18. Ilmoittautuminen Oodissa.

Dos. **Janne Kaisto** pitää oikeustapausseminääriin yksit.oik. ss. sl 30.9. to 14-16 alkukokous (tehtävien jako) ja 10.11.-24.11. ma-pe klo 14-16, ei 15.11.-17.11.

Dos. **Janne Kaisto** pitää harjoitusseminääriin esineoikeuden yleisistä opeista yksit.oik. ss. kl 8.2. ti klo 12-14 alkukokous (tehtävien jako) ja 14.3.-25.3. ma-pe 12-14.

Ass. **Tero Erme** pitää harjoitusseminääriin luottorahoitusjärjestelyistä yksit.oik. ss. kl. 4.3. klo 16-18 (tehtävien jako) ja 30.3.-8.4. klo 14-16. Ilmoittautumisia otetaan vastaan sähköpostitse (tero.erne@helsinki.fi) 16.2.2005 klo 12.00 lähtien.

Muut opinnot

Esineoikeuden täydentävien opintojen suorittamiseksi voidaan aineen professorin hyväksymisellä lukea mm. seuraavia aiheita koskevia opintoja:

- omistusoikeuden historia
- (aineellinen) insolvenssi- ja ulosotto-oikeus
- kansainvälinen rahoitus (kauppakorkeakoulu tai svenska handelshögskolan)
- luotto- ja maksuvälineet.

Edellytyksenä hyväksilukemiseen on, ettei samoja opintoja ole luettu opintosuorittamiseksi jossakin muussa opintojaksossa tai tutkinnossa.

Perhe- ja jäämistöoikeuden pakolliset aineopinnot (20014)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen perhe- ja jäämistöoikeudellisista käsitteistä ja periaatteista sekä siitä normistosta, joka sääntelee perhe-elämän suhteisiin, omaisuuden periytymiseen, perintö- ja lahjaverovelvollisuuteen sekä lapsen oikeudelliseen asemaan ja vajaanvaltaisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Perhe- ja jäämistöoikeuden yleiset opit, peruskäsitteet ja periaatteet. 2. Perhe-elämän suhteiden oikeudellinen sääntely. 3. Omaisuuden periytyminen ja perimyksen liittyvät elinaikaiset varallisuus-oikeudelliset määräämistoimet. 4. Puolisoiden ja parisuhdekumppaneiden taloudelliset suhteet. 5. Lapsen oikeudet ja oikeudellinen asema. 6. Vajaanvaltaisuus ja holhousoikeudellinen edustaminen.

Laajuus. 4 opintoviikkoa.

Edeltävät opinnot. Perhe- ja jäämistöoikeuden opettajat suosittelevat, että perhe- ja jäämistöoikeuden tentti suoritettaisiin vasta sen jälkeen, kun opiskelija on suorittanut siviilioikeuden ja esineoikeuden tentit.

Opettajat

Kangas, Urpo, OTT, VT. Siviilioikeuden professori.

Lohi, Tapani, OTT. Siviilioikeuden dosentti. Perhe- ja jäämistöoikeuden yliopistonlehtori.

Kolehmainen, Antti, OTL. Perhe- ja jäämistöoikeuden assistentti.

Fromond, Louise, OTK. Hoitaa yksityisoikeuden ruots. assistentin virkaa.

Aarnio, Aulis, OTT. Tampereen yliopiston professori emeritus.

Auvinen, Maija, OTK, VT. Käräjätuomari. Tutkija.

Kalliomaa-Puha, Laura, OTK. Tutkija.

Kurki-Suonio, Kirsti, OTT. Perheoikeuden dosentti.

Mäki-Petäjä-Leinonen, Anna, OTT. Edunvalvonta-asiamies.

Räbinä, Timo, KTT, OTL, VTM. Verojohtaja.

Saarenpää, Ahti, OTT. Lapin yliopiston yksityisoikeuden professori.

Tuunainen, Pekka, OTK. Tutkija.

Välimäki, Pertti, OTT, VT. Siviilioikeuden dosentti. Oikeusneuvos.

Opetus

Opetusmuodot. Perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssi -niminen luentosarja, joka pyritään pitämään 2 kertaa lukukaudessa. Peruskurssista voi saada 1-3 hyvityspistettä. Kurssille ei tarvitse ilmoittautua ennakolta.

Peruskurssit

Prof. **Urpo Kangas** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin sl 7.9-20.9. ma-pe 8-10 yks.oik. laitoksen ls. Peruskurssilla käydään lävitse keskeinen alan oikeuskäytäntö työryhmälustusten pohjalta. Tehtävien jakotilaisuus ke 1.9. 14-16 yks.oik. laitoksen ls. Kurssi on tarkoitettu erityisesti lokakuun tenttikierrokselle valmistautuville. Hän pitää vastaavan kurssin kl 7.1. -19.1. ma-pe 8-10 yks.oik. laitoksen ls. Tehtävien jakotilaisuus ma 20.12.2004 14-16 yks.oik. laitoksen ls. Kurssi on tarkoitettu erityisesti helmikuun tenttikierrokselle valmistautuville.

Ass. **Louise Fromond** håller en grundkurs i familje- och kvarlåtenskapsrätt 9.9.-23.9 må-fre kl. 10-12 inst. för privaträtt fls. Slutförhör I fre 24.9 kl. 10-12 och slutförhör II fre 1.10 kl. 10-12 inst. för privaträtt fls. Luentosarja on ruotsinkielinen, mutta sitä suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille. Luentokuulustelussa voi vastata myös suomeksi.

Med stöd av samarbetet mellan juridiska fakulteten, Hanken och Svenska social- och

kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna avlägga grundkursen genom att delta i Svenska social- och kommunalhögskolans undervisning (20 h) inom kursen Familjerätt I ht (börjar vecka 41). Närmare information om kursen finns på Svenska social- och kommunalhögskolans hemsidor.

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin sl 11.11.-18.11. ma-pe 13-16, poikkeuksena ke 17.11 klo 12-16 yks.oik.ls. Johdantoluennot ja tehtävien jako ke 27.10. 12-14 samassa paikassa. Loppukuulustelu pe 19.11. 12-14 yks. oik. laitoksen ls. Kurssi on tarkoitettu erityisesti marraskuun tenttikierrokselle valmistautuville. Hän pitää vastaavan kurssin huhti- toukokuussa. Johdantoluennot ja tehtävien jako to 21.4. 8-12 PR s 5, jolloin opiskelijat jaetaan kahteen ryhmään. Itse kurssi pidetään 2.5.-18.5. (ei kuitenkaan 5.5.-6.5. to-pe) ma-pe seuraavasti: Ryhmä A: 12-14, sekä ryhmä B: 14-16. Loppukuulustelu on viimeisellä luentokerralla 18.5. Paikkana yks.oik laitoksen ls. Kurssi on tarkoitettu erityisesti toukokuun tenttikierrokselle valmistautuville.

Prof. **Ahti Saarenpää** luennoi holhousoikeutta 12 tuntia kl 31.1-2.2 ma-ke 10-12 ja 16-18 yksityisoikeuden laitoksen ls. Luentokuulustelu to 3.2. 10-12 ja to 10.2. 10-12 samassa paikassa. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 6.

Dos. **Kirsti Kurki-Suonio** luennoi lapsioikeudesta kl 11.1.-13.1., 18.1-20.1 ja 25.1-27.1. ti-to 16-18 yksityisoikeuden laitoksen ls. Luentosarjan hyväksyttävästi suorittanut voi korvata aineopintojen tentissä tutkintovaatimusten kohdan 4 seuraavat sivut: vuoden 1996 painos s. 125-250 tai 1997 painos 129-259. Vaihtoehtoisesti luontosarjan hyväksyttävästi suorittanut voi korvata täydentävien opintojen lapsi- ja holhousoikeuden kohdan 5. Aineopintojen tenttiin valmistautuvat opiskelijat voivat seurata myös perheoikeuden täydentäviin opintoihin kuuluvia luontosarjoja. Näistä luontosarjoista saatavat hyvityspisteet voi käyttää kuitenkin vain täydentävissä opinnoissa. Ks. täydentävien opintojen luontotarjonnasta jäljempänä.

Korvaavat luontosarjat. Mahdollisista muista korvaavista luontosarjoista ilmoitetaan erikseen.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, joka ei ole lakikirjacentti. Tentin hyväksyminen edellyttää, että opiskelija saa tentissä vastaamistaan tehtävistä vähintään puolet näiden tehtävien yhteenlasketusta maksimipistemäärästä. Luontosarjoissa saadut pisteet vaikuttavat siten vain tentin arvosanaan, eivät läpipääsyyn. Jos tentissä vastaa viiteen tehtävään, näistä tehtävistä tulee saada yhteensä vähintään 25/50 pistettä. Jos koepisteet ovat 22/50, suoritus hylätään, vaikka olisi saanut peruskurssilta 3 hyvityspistettä. Samoin, jos vastaa tentissä neljään tehtävään ja saa niistä 19/40 pistettä, suoritus hylätään, vaikka olisikin saanut korvaavasta luontosarjasta 10 pistettä.

Tutkintovaatimukset

- 1) Perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssi. Luontosarja on pakollinen. Vapautus luontosarjan kuuntelemisesta voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti, esim. vaikean sairauden tms. rinnastuvan syyn johdosta. Luontosarjan seuraamisesta vapautuksen saaneet lukevat sen sijasta teoksen **Calonius, M.,** Siviilioikeuden luennot (1998), s. 87-186 (99 s.).
- 2) **Aarnio, A. - Kangas, U.,** Perhevarallisuus-oikeus (2002), 367 s. tai **Aarnio, A.-Kangas, U.,** Familjeförmögenhetsrätt (2003).
- 3) **Aarnio, A. - Kangas, U. - Puronen, P.,** Perunkirjoitusopas (2000), s. 153-211 (58 s.).
- 4) **Gottberg, E.,** Perhesuhteet ja lainsäädäntö 1.p. 1996 tai 2.p. 1997. 250 s. Niitä, jotka lukevat vuoden 1996 painoksen, kehoitetaan tutustumaan lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 619/1996 (Si 219) pääperiaatteisiin.
- 5) **Timonen, P. (toim.),** Kirjoituksia ja keskeistä oikeuskäytäntöä perhe- ja jäämistöoikeudesta 1997 (1997), s. 1-62 sekä s.131-154 (84 s.).
- 6) **Välimäki, P.** Holhoustoimen pääpiirteet (2001), sivut 17-122 (105 s.).
- 7) **Räbinä, T.,** Jäämistöosituksessa ja perinnön- jaossa huomioon otettavat seikat luovutusvoiton verosuunnittelun kannalta. DL 2003, s. 38-53. Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus (kohta 1 mukaan luettuna) 979 s.

Säädökset

Avioliitto ja perhe

AvioliittoL 13.6.1929/234. (Si 201)

L rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950. (Si 208)

Isyys

Isyyslaki 5.9.1975/700. (Si 210)

Lapseksi ottaminen

L lapseksi ottamisesta 8.2.1985/153. (Si 215)

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. (Si 217)

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 16.8.1996/619. (Si 219)

Elatus

L lapsen elatuksesta 5.9.1975/704. (Si 225)

A isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta 13.8.1976/673. (Si 226)

ElatusturvaL 7.8.1998/671 (Si 227)

Perintö ja testamentti

Perintökaari 5.2.1965/40. (Si 235)

Perintö- ja lahjaveroL 12.7.1940/378, 1-21 §. (Ve 401)

Holhous

L holhoustoimesta 8.4.1999/442 (Si 121)

Muita säädöksiä

Lahjanlupauslaki 31.7.1947/625. (Si 510)

L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)

A lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta 26.4.1991/769. (Si 511)

VakuutusopimusL 28.6.1994/543, 6 luku. (Ra 201)

Maakaari 12.4.1995/540 (Si 601)

ON-täydennystentti

- 1) **Perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssi.** Luentosarja on pakollinen. Vapautus luentosarjan kuuntelemisesta voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti, esim. vaikean sairauden tms. rinnastuvan syyn johdosta. Luentosarjan seuraamisesta vapautuksen saaneet lukevat sen sijasta teoksen **Calonius, M.,** Siviilioikeuden luennot, s. 87-186 (1998).
- 2) **Aarnio, A. - Kangas, U.,** Perhevarallisuus-oikeus (2002), 367 s. tai **Aarnio, A.-Kangas, U.,** Familjeförmögenhetsrätt (2003).
- 3) **Aarnio, A. - Kangas, U. - Puronen, P.,** Perunkirjoitusopas (2000), s. 153-211 (58 s.).

- 4) **Timonen, P. (toim.),** Kirjoituksia ja keskeistä oikeuskäytäntöä perhe- ja jäämistöoikeudesta 1997 (1997), s. 1-62 ja s.131-154 (84 s.).
- 5) **Välimäki, P.** Holhustoimen pääpiirteet (2001), sivut 17-122 (105 s.).
- 6) **Räbinä, T.,** Jäämistöosituksessa ja perinnön-jaossa huomioon otettavat seikat luovutusvoiton verosuunnittelun kannalta. DL 2003, s. 38-53.

Tentti ei ole lakikirjatentti. Säädökset ovat samat kuin pakollisissa aineopinnoissa lukuunottamatta lasta ja elatusta koskevia säädöksiä (Si 215-227).

Perhe- ja jäämistöoikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentäviin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen. Täydentävien opintojen kirjalliseen kuulusteluun ilmoitaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Kuulustelut järjestetään pakollisten aineopintojen tenttien yhteydessä siten, että jokaisessa täydentävässä aineopintojaksossa on vähintään kolme kuulustelua lukuvuodessa. Opintokokonaisuus perhe, perintö ja verotus on mahdollista suorittaa vain kaikkien tenttien tenttikierroksella (marraskuu 2004, toukokuu 2005 ja kesätentti 2005).

Lukuvuonna 2004-2005 täydentävien aineopintojen kuulustelut järjestetään seuraavasti:

- lokakuu 2004: jäämistöoikeus
- marraskuu 2004: kaikki
- helmikuu 2005: avioliitto- sekä lapsi ja holhousoikeus
- maaliskuu 2005: jäämistöoikeus
- toukokuu 2005: kaikki
- kesätentti 2005: kaikki

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa saa käyttää lakikirjaa (Suomen laki I ja II, sekä verolait teoksia). Kuulustelussa edellytetään kykyä lakikirjan avulla laajemminkin selvittää perhe- ja jäämistöoikeudellisia ongelmia ja soveltaa täydentäville opinnoille yhteisessä säädösluettelossa mainittuja säädöksiä. **Huom!** Jos jonkun tutkintovaatimuksissa mainitun teoksen hankkiminen aiheuttaa ylivoimaisia ongelmia, opiskelijaa kehoitetaan kääntymään vastaanottoaikana aineen opettajien puoleen.

Jäämistöoikeus, yleinen osa

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen jäämistöoikeuden järjestelmästä, jäämistöoikeudellisesti merkityksellisistä määräämistöoikeuksista sekä jäämistön hallinnoinnista ja vastuukysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Lakisääteinen perimys. 2. Jäämistöoikeudelliset määräämistöoikeudet ja perintöverotuksen merkitys niiden kannalta. 3. Kuolinpesän hallinto, henkilösuhteet ja vastuukysymykset.

Laajuus 5 opintoviikkoa

Opetus

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää testamentti-oikeuden kurssin 4.4.-15.4. ma-pe 8-10 yks.oik. laitoksen ls. Kurssin läpäiseminen edellyttää aktiivista osallistumista ja annettujen tehtävien tekemistä. Tehtävien jako ti 22.3. 8-10 yks. oik. laitoksen ls. Osallistujamäärää ei ole rajoitettu, mutta kurssille on ilmoitauduttava kevään 2005 aikana, viimeistään 21.3. Kurssin suorittaminen korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Tutkija **Pekka Tuunainen** luennoi perintönä ja testamentilla siirtyvän omaisuuden käyttämisestä omaisuuden saajan velkojien hyväksi kl 14.2.-17.2. ma-to 12-14, sekä pe 18.2. 10-14, jolloin pidetään sekä luentojen yhteenvedo että luento-kuulustelu. Uusintakuulustelu ti 1.3. 18-20. Kaikki tilaisuudet yks oik. laitoksen ls. Luentosarjasta voi saada 1-4 hyvityspistettä.

Aikaisempina lukuvuosina suoritettujen luentojen korvaavuus.

OTL Juha Strömbergin luentosarja kuolinpesän viralliselvityksestä korvaa tutkintovaatimusten kohdan I s. 138-345.

Tutkintovaatimukset

1) **Aarnio, A. - Kangas, U.**, Suomen jäämistöoikeus I (1999), 845 s. Teokseen liittyvä hovioikeusaineisto sekä osakkaiden henkilökoh- taista velkavastuuta koskeva jakso (s. 393-412) luetaan kursorisesti.

2) **Aarnio, A. - Kangas, U.**, Suomen jäämistöoikeus II (2000), 692 s. Teokseen sisäl- tyvä hovioikeusaineisto luetaan kursorisesti.

3) **Hallituksen esitys Eduskunnalle perintökaaren velkavastuusäännösten muuttamisesta** (HE 14/2004), n. 50 s). Hallituksen esityksen perusteluineen saa ottaa mukaan tenttitilaisuuteen.

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus 1587 s, josta kursorisesti luettavan aineiston osuus on noin 200 sivua.

Jäämistöoikeus, erityinen osa

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen jäämistöoikeuden erityiskysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Ennakkoperintö- ja lakiosasäännösten laskennalliset ongelmat. 2. Pesänselvitykseen liittyvät erityiskysymykset. 3. Henkivakuutusta koskevan sääntelyn merkitys jäämistöoikeuden kannalta.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Tähän tenttiin voivat osallistua ainoastaan ne opiskelijat, jotka ovat suorittaneet jäämistöoikeuden yleisen osan tentin (5 ov).

Tutkintovaatimukset:

- 1) **Kangas, U**, Lahja (1993) s. 193-267 (74 s.).
- 2) **Kangas, U**, Suomen henkivakuutuslaki (1995) s. 351 - 404 (53 s.).
- 3) **Lohi, T**, Ennakkoperinnöstä (1999) 291 s.
- 4) **Saarenpää, A**, Perintö ja jäämistö (1994) s. 1-227 (227 s.).
- 5) **Lohi, T-Välimäki, P**, Pesänselvityksen ongelmakohtia (1999) s. 5-153 (148 s.).
- 6) **Hallituksen esitys Eduskunnalle perintökaaren velkavastuusäännösten muuttamisesta** (HE 14/2004), n. 50 s). Hallituksen esityksen perusteluineen saa ottaa mukaan tenttitilaisuuteen.

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus 844 s.

Avioliitto ja rekisteröity parisuhde

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen parisuhteen oikeudellisesta sääntelystä, puolisoitten taloudellisista suhteista sekä parisuhteen purkamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Avioliiton solmiminen ja purkaminen, parisuhteen rekisteröiminen ja purkaminen sekä muut parisuhteen muodot. 2. Puolisoiden taloudelliset suhteet. 3. Parisuhteen purkautuminen.

Laajuus 6 opintoviikkoa.

Opetus

Professori emeritus **Aulis Aarnio** luennoi omaisuuden osituksesta 2.11.-3.11. ti-ke 10-12 ja 13-16 yks. oik. laitoksen ls. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 6.

Dos. **Pertti Välimäki** luennoi toimitusosituksista ja -jaosta kl 7.2-10.2 ma-to 16-18 yks. oik. laitoksen luentosali ja 14.2-17.2 ma-to 16-18 yks. oik. laitoksen seminaarisali. Luentokuulustelut pidetään ma 21.2. ja ke 23.2. 16-18 yks. oik. laitoksen sl. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Aikaisempina lukuvuosina suoritettujen luentojen korvaavuus. Lohen kl 2004 kurssilla (Parisuhdeoikeus ja velkojat) voi korvata tutkintovaatimusten kohdat 2 ja 6.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Aarnio, A., - Helin, M.**, Suomen avioliitto-oikeus (1992). 301 s ja **Esko, T.**: Kansainvälisen perhe- ja perintöoikeuden viimeaikaisesta kehityksestä, DL 2001 s. 661-673 (12 s.).
- 2) **Lohi, T.**, Ositus, tasinko ja sivullissuoja (2003) lukuunottamatta s. 271-284 sekä 333-359 (yht. 401 s).
- 3) **Välimäki, P.**, Osituksen sovittelu (1994). 419 s.
- 4) **Gottberg, E.**, Perhe, elatus ja sosiaaliturva, s. 74-205 (131 s.)
- 5) **Kangas, U.**, Omaisuuden yhteisyydestä omaisuuden erillisyyteen (1996). 73 s.

6) **Litmaa, M.**, Avioehtosopimus ja taloudellinen turvallisuus (1998) s. 11-241 (230 s.) ja **sama**, Avioero-prosessin piirteet. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 55 (2001), s. 1-34 (34 s.).
7) **Kangas, U.**, Suomen nimioikeus (1999), s. 75-107 (32 s.) sekä **Kangas, U.**, Suomen henkivakuutus-oikeus (1995) 324-350 (27 s.).
Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus n. 1660 s.

Lapsi- ja holhousoikeus

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen lapsen oikeudellisesta asemasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, siihen liittyen ihmisen nimen määräytymisen oikeudellisista perusteista sekä vajaanvaltaisuuden, vajaanvaltaisen edunvalvonnan ja muun holhousoikeudellisen edustamisen oikeudellisesta sääntelystä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Lapsen oikeudellinen asema. 2. Vajaanvaltaisuus ja holhousoikeudellinen edustaminen. 3. Ihmisen nimi.

Laajuus 6 opintoviikkoa.

Opetus

Dos. **Kirsti Kurki-Suonio** luennoi lapsioikeudesta kl 11.1.-13.1., 18.1-20.1. ja 25.1.-27.1. ti-to16-18 yksityisoikeuden laitoksen ls. Luentosarjan hyväksyttävästi suorittanut voi korvata aineopintojen tentissä tutkintovaatimusten kohdan 5, mikäli ei ole käyttänyt kyseistä opintosuoritusta hyväkseen jo aineopintovaiheen tentissä.

Käräjätuomari, tohtorikoulutettava **Maija Auvinen** luennoi huolto-oikeudesta (12h) 27.9.-28.9. ma-ti ja 4.10.-5.10. ma-ti 16-19 yksityisoikeuden laitoksen seminaarisalissa. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 5.

Prof. **Ahti Saarenpää** luennoi holhousoikeutta 12 tuntia kl 31.1.-2.2. ma-ke 10-12 ja 16-18 yksityisoikeuden laitoksen ls. Luentokuulustelu to 3.2 ja to 10.2 samassa paikassa. Luentosarjan hyväksyttävästi suorittanut voi korvata tutkintovaatimusten kohdan 7, mikäli ei ole käyttänyt kyseistä opintosuoritusta hyväkseen jo aineopintovaiheen tentissä.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Välimäki, P.**, Holhustoimen pääpiirteet (2001), s. 123-155 (33 s.) sekä **Lohi, T.**, Vajaanvaltaisen nimissä tehdyn kaupan rahoittamiseen liittyvistä ongelmista. DL 2002, 990-1017 (28 s.).
- 2) **Kangas, U.**, Suomen nimioikeus (1999), s. 2-74 (72 s.).
- 3) **Kaisto, J. - Oulasmaa, P.**, Lapsen elatus, s. 3-168, (165 s.)
- 4) **Mattila, H. (toim.)**, Lapsioikeuden pääpiirteet (1984), s. 5-80, 89-141 sekä 194-266, (199 s.)
- 5) **Kurki-Suonio, K.** Äidin hoivasta yhteishuoltoon (1999), s. 367-496 (129 s.) sekä **sama**, Voiko tuomioistuim määrittää huollosta erotetulle vanhemmalle oikeuden saada viranomaisilta lasta koskevia tietoja, LM 2001, s. 1089-1102, (13 s.).
- 6) **Kangas, U.**, Läheinen ja erityisen läheinen (2001). Kirjassa Velka, vakuus ja prosessi: Juhla-julkaisu Erkki Havansi, s. 86-120 (34 s.).
- 7) **Mäki-Petjä-Leinonen, A.**, Dementoituneen henkilön oikeudellinen asema (2003), s. 1-26, 133-182 ja 238-275 (112 s.).
- 8) **Mikkola - Helminen**, Lastensuojelu, s. 13-259. (246 s.)
- 9) **Gottberg, E.** Lapsen huolto, huoltoriidat ja täytäntöönpano (1997), s. 1-194
- 10) **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja maksusuoja (2001), s. 1-7 sekä 844-971. (133 s.)

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus noin 1500 s.

Perhe, perintö ja verotus

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Perhe, perintö ja verotus -täydentävät opinnot järjestetään kokeiluluontoisesti lukuvuonna 2004-2005 perhe- ja jäämistöoikeuden yhteydessä. Opintojakson tarpeellisuutta ja opetusvastuuta arvioidaan uudelleen lukuvuonna 2005-2006.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Opetus

Verojohtaja **Timo Rabinä** luennoi perintösaannon, lahjan ja luovutusvoiton verotuksesta sl 8.11.-11.11. ma-to 16-19 ja ma 15.11. 16-19 yksityisoikeuden laitoksen ls. Luento-kuulustelu ti 16.11. 16-19 samassa paikassa. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Mahdollisesta muusta opetuksesta ilmoitetaan erikseen.

Tutkintovaatimukset

1) **Puronen, P.**, Perintö- ja lahjaverotus (7.p. 2000), s. 39-253 (214 s.) ja **Andersson, E.**, Inledning till skatterätten (2001), s. 117-150 (Arvs- och gåvoskatt) (34 s.)

2) **Rabinä, T.**, Vastikkeeton saanto ja luovutusvoiton verotus (2001), s. 1-65 sekä s. 135-567 (496 s.)

3) **Lindgren, J- Immonen, R.**, Onnistunut sukupolvenvaihdos (2004). 272 s.

4) **Sund, L-G.**, Generationsskifte av små och medelstora familjeägda aktiebolag. (2001), s. 215-282 (67 s.)

5) **Andersson, E.**, Sukupolvenvaihdos verotuksen kannalta ja sen verohuojennukset. DL 2004, s. 3-11 (8 s.).

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus on noin 1100 s.

Säädökset

Säädösluettelo on yhteinen kaikille täydentävien opintojen tenteille. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan kunkin opintojakson kuulustelussa edellytetään valmiutta oppikirjoissa viitattujen säädösten soveltamiseen. Opiskelijoille huomautetaan, että tenttivaatimuksiin kuuluvien säädösten muutokset kuuluvat yleismääräysten nojalla tutkintovaatimuksiin, jos säädös on julkaistu kolmea kuukautta ennen tenttipäivää.

I Täydentävien opintojaksojen yhteiset säädökset

Oikeudenkäymiskaari, 10:1, 2, 4, 10 ja 10 a; 12:1 ja 3. (Pr 101)
Konkurssilaki 20.2.2004/120.
L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)
UlosottoL 3.12.1895/37, 3:7, 4 luku. (Pr 601)
LahjanlupausL 31.7.1947/625. (Si 510)
A lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta 26.4.1991/769. (Si 511)
VakuutusopimusL 28.6.1994/543, 6 luku. (Ra 201)
Maakaari 12.4.1995/540 (Si 601)
L julkisesta haasteesta 15.8.2003/729 (Si 415a).

II Täydentävien opintojaksojen erityiset säädökset

1. Jäämistöoikeus

Perintökaari 5.2.1965/40. (Si 235)
L perintökaaren voimaannpanosta 5.2.1965/41. (Si 236)
Perintö- ja lahjaverol 12.7.1940/378. (Ve 401)

2. Avioliitto-oikeus

AvioliittoL 13.6.1929/234. (Si 201)
L rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950. (Si 208).
L avioliittolain voimaannpanosta 13.6.1929/235. (Si 202)
-AvioliittoA 6.11.1987/820. (Si 203)
A suostumusta avioliittoon, vähimmäisavioikää ja avioliittojen kirjaamista koskevan yleissopimuksen voimaan saattamisesta 13.11.1964/558. (Si 204)
L aviopuolisoiden omaisuus- ja velkasuhteista 17/1889; 1, 2 ja 4 luvut (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).
Byssel II (Neuvoston asetus (EY) N:o 1347/2000) (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).

3. Lapsi- ja holhousoikeus

Lapsen oikeudet

Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus sekä A sen eräiden määräysten hyväksymisestä 16.8.1991/1130. (Si 209)

Isyys

Isyyslaki 5.9.1975/700. (Si 210)

Isyyslain voimaannolaki 5.9.1975/701. (Si 211)

L eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista 5.9.1975/702. (Si 212)

A eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista 13.8.1976/674. (Si 213)

Laki pohjoismaisten isyysratkaisujen tunnustamisesta 16.5.1980/352. (Si 214)

L avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista 173/1922 (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).

Lapseksi ottaminen

L lapseksiottamisesta 8.2.1985/153. (Si 215)

A lapseksiottamisesta 30.5.1997/508. (Si 216)

L ottolapsista 208/1925 (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion)

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. (Si 217)

A lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 28.6.1994/556. (Si 218)

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 16.8.1996/619. (Si 219)

A lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 18.10.1996/729. (Si 220)

Eurooppalainen yleissopimus lasten huoltoa koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja lasten

palauttamisesta sekä A sen voimaansaattamisesta 15.7.1994/643. (Si 221)

Yksityisoikeuden alaa koskeva yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta sekä A sen voimaansaattamisesta 15.7.1994/644. (Si 222)

Elatus

L lapsen elatuksesta 5.9.1975/704. (Si 225)

A isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta 13.8.1976/673. (Si 226)

ElatusturvaL 7.8.1998/671 (Si 227)

ElatusturvaA 4.9.1998/672 (Si 228)

L eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin 16.12.1966/660. (Si 229)

A eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin 16.12.1966/661. (Si 230)

Pohjoismaiden välisen elatusapusopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta 21.12.1961/702. (Si 231)

L ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 8.4.1983/370. (Si 232)

Lastensuojelu

LastensuojeluL 5.8.1983/683 (Si 233)

LastensuojeluA 16.12.1983/1010. (Si 234)

SosiaalihuoltoL 17.9.1982/710. (So 201)

Holhous

L holhoustoimesta 8.4.1999/442 (Si 121)

L holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa 15.1.1971/14. (Si 124)

Nimi

Nimilaki 9.8.1985/694. (Si 118)

Nimiasetus 8.2.1991/254. (Si 119)

A nimilautakunnasta 11.10.1985/804. (Si 120)

Harjoitusseminaarit

Perhe- ja jäämistöoikeuden täydentävissä opinnoissa järjestetään 2004-2005 4 harjoitusseminaria. Ennen seminaariin osallistumista suositellaan vähintään yhden täydentävien opintojen opintojakson suorittamista.

Harjoitusseminariin on ilmoittauduttava etukäteen kirjallisesti **seminaarin pitäjälle**. Ilmoittautumisesta tulee käydä ilmi osallistujan nimi, osoite, puhelin ja aiemmin suoritettujen opintojen perhe- ja jäämistöoikeudessa. Ilmoittautuminen on sito-

va. Osanottajamäärä on rajoitettu ja valinta tapahtuu yleensä ilmoittautumisjärjestyksessä.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Prof. **Urpo Kangas** pitää kl perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin. Ennakkoilmoittautumiset 2.1. lähtien OODI:ssa. Ilmoittautuminen päättyy 17.1.2005. Kurssille otetaan enintään 18 osallistujaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Seminaarin tehtävien jako (ja tarvittaessa osanottajien valinta) ma 31.1. 12-14 yks.oik. laitoksen ls. Varsinainen seminaari pidetään 7.3-18.3. ma-pe 14-16 yksityisoikeuden laitoksen ls.

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää sl perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin. Ennakkoilmoittautumisia sähköpostitse otetaan vastaan 1.9. lähtien. Seminaariin otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Tehtävien jako ja ohjaus ti 26.10. 12-14 yks.oik. laitoksen ls ja to 28.10. 14-16 yks.oik. laitoksen sl. Seminaari 29.11-10.12 ma-pe 12-14 yksityisoikeuden laitoksen seminaarihuoneessa, to 2.12. ja 9.12. kuitenkin 14-16.

Ass. **Antti Kolehmainen** pitää harjoitusseminaarin teemasta sopimukset perhe- ja jäämistöoikeudessa. Ennakkoilmoittautumiset 1.9. lähtien OODI:ssa. Ilmoittautuminen päättyy 14.10.2004. Seminaariin otetaan enintään 12 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Alkuluennot, tehtävien jako ja ohjaus to 21.10. 10-14 yks. oik. laitoksen sl. Seminaari ti 9.11. 12-16 ja 10.11.-11.11. ke-to 10-14 yks. oik. laitoksen sl.

OTT **Anna Mäki-Petäjä-Leinonen** ja tohtori-koulutettava **Laura Kalliomaa-Puha** pitävät harjoitusseminaarin teemasta Vanhuus ja oikeus. Ennakkoilmoittautumiset sähköpostitse Anna Mäki-Petäjä-Leinoselle joulukuun alusta lukien: anna.maki-petaja-leinonen@alzheimer.fi. Aloitustuennot, tehtävien jako ja ohjaus 10.1.-11.1. ma-ti 8-10 yks.oik.laitoksen seminaarisalissa. Seminaari 31.1.-9.2. ma-pe 8-10 samassa paikassa. Seminaariin otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä.

Muut opinnot

Perhe- ja jäämistöoikeuden täydentävien opintojen suoritukseksi voidaan prof. Kankaan hyväksymisellä lukea mm. seuraavia aiheita koskevia opintoja:

- a) perhe- ja jäämistöoikeuden historia
- b) kansainvälinen perhe- ja jäämistöoikeus
- c) perhesosiologiaan painottuvat sosiologian tai oikeussosiologian opinnot
- d) perintö- ja lahjaverotus erityisesti jäämistösuunnittelun näkökulmasta.
- e) lapsioikeuteen ja parisuhteen oikeudellisiin kysymyksiin liittyvät sosiaalioikeuden opinnot
- f) koti- tai ulkomaiset opinnot, joiden kohteena ovat perheoikeuden näkökulmasta merkitykselliset kansainväliset ihmisoikeussopimukset.

Edellytyksenä opintojen hyväksilukemiseen perhe- ja jäämistöoikeudessa on, ettei samoja opintoja ole luettu opintosuoritukseksi jossakin muussa opintojaksossa tai tutkinnossa.

Työoikeuden pakolliset aineopinnot (20015)

Tavoite. Tavoitteena on antaa yleiskuva työstä oikeudellisen sääntelyn kohteena, työoikeuden normijärjestelmästä, yksilöllisen ja kollektiivisen työoikeuden pääpiirteistä sekä työntekijöiden sosiaaliturvasta.

Käsitteltävä asiakokonaisuus. 1. Työ oikeudellisen sääntelyn kohteena. 2. Työntekijöiden oikeudellisen aseman määräytyminen ja työsuhteessa sovellettava normisto. 3. Työmarkkinajärjestelmä ja kollektiivisen työoikeuden pääpiirteet. 4. Työntekijöiden sosiaaliturva.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Opettajat

Tiitinen, Kari-Pekka, OTT. Työoikeuden professori.

Mikkola, Matti, OTT. Työoikeuden professori.
Saloheimo, Jorma, OTT. Työoikeuden dosentti. Työtuomioistuinneuvos.

Bruun, Niklas, OTT. Työoikeuden dosentti. Svenska handelshögskolanin professori.

Arajärvi, Pentti, OTT. Sosiaali oikeuden dosentti. Joensuun yliopiston professori (mvs).

Nummijärvi, Anja, OTL, VT, HTM. Tuntiopettaja

Ylhäinen, Marjo, OTK. Työoikeuden assistentti.

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Luentokuulustelusta mahdollisesti saatavista hyvityspisteistä tai luentojen korvaavuudesta mainitaan kunkin luentosarjan kohdalla erikseen. Korvaamisen edellytyksenä on kertauskuulustelussa saatu hyväksyttävä (väh. 5- p.) pistemäärä. Tentissä voidaan ottaa huomioon **kaksi korvaavaa** kertauskuulustelua. Eri luentosarjoista saatuja hyvityspisteitä voidaan käyttää rajattomasti.

Syyslukukaudella 2001 ja sen jälkeen suoritettujen luentokuulustelujen korvaavat- ja hyvityspisteet ovat voimassa suoritusvuoden ja kolme seuraavaa kalenterivuotta. Ennen syyslukukautta 2001 suoritettujen työoikeuden luentokuulusteluista saadut pisteet ovat voimassa viimeisen kerran luentosarjan päättymistä seuraavan kolmannen lukukauden ensimmäisellä tenttikierroksella. **Voimassaoloaikaa voidaan pidentää vain sairauden tai siihen välittömästi rinnastettavan syyn perusteella. Pidentämistä koskevat hakemukset osoitetaan prof. Tiitiselä.**

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** luennoi työaika-suojelusta sl, 13.9.- 1.10.2004; ma, ti, ke, to ja pe; klo 14-16; Yksityisoikeuden laitoksen luentsali.

Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 4 (Tiitinen ym. Työaikalaki 1996). Luentokuulustelu viikolla 40 tai 41; uusintakuulustelu viikolla 42. Luento- ja uusintakuulustelun täsmälliset ajat ja paikat ilmoitetaan myöhemmin osallistujamäärän selvittyä. Täsmällisiä aikoja ja paikkoja on mahdoton ilmoittaa osallistujamäärän vaihdelta vuosittain, joka taas vaikuttaa muun muassa kuulustelutilan kokoon. Kuulustelujen ajankohdat ilmoitetaan luentosarjan alkupuolella niin pian kuin se on mahdollista ja tämän jälkeen jokaisella luentokerralla.

Hän luennoi työehtosopimusoikeutta kl 4.4.-22.4.2005; ma, ti, ke, to ja pe klo 14-16; Yksityisoikeuden laitoksen luentsali; hyvityspisteitä 1/2-4. Kuulustelujen ajankohdat ilmoitetaan luentosarjan alkupuolella niin pian kuin se on mahdollista ja tämän jälkeen jokaisella luentokerralla.

Prof. **Matti Mikkola** luennoi työllisyydestä ja sosiaaliturvasta seuraavasti. **Yleinen osa** (26 t): Sosiaali oikeuden yhteiskunnallinen sidonnaisuus, historiallinen tausta, sosiaaliset ihmisoikeudet ja

perusoikeudet. Yksityisoikeuden laitoksen luentosalissa 18.10-29.10.2004 ma-pe 14-16, kuulustelut 1.11 tai 5.11. Enintään 4 hyvityspistettä.

Hän luennoi työllisyyden ja sosiaaliturvan **erityisen osan** (26 t): Työllisyyttä, sosiaaliturvaa ja julkisia palveluja koskeva lainsäädäntö Suomessa yhdessä prof. **Pentti Arajärven** kanssa Yksityisoikeuden laitoksen laitoksen luentosalissa 24.1-10.2.2004 ma-pe 14-16, kuulustelut 11.2 tai 18.2. Enintään 4 hyvityspistettä.

OTL **Anja Nummijärvi** luennoi kevätlukukaudella 2004 (maalis-huhtikuussa) yhdenvertaisuudesta työelämässä. Tarkka aika ja paikka ilmoitetaan myöhemmin.

Med stöd av samarbetet mellan juridiska fakulteten, Hanken och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i Hankens undervisning inom kursen Arbetsrätt (20 t) under ht. Föreläsningarna ger max. 3 bonuspoäng. Närmare information om kursen på Hankens hemsidor www.shh.fi.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa käytetään Suomen Laki I ja II -teoksia tai Finlands Lag I ja II -teoksia. Jokaisen tenttiin osallistujan on otettava mukaan mainitut teokset. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaiset säädöskokoelman irtokappaleet tai niiden valojäljennökset, jotka ovat ilmestyneet tuoreimpien lakikirjojen julkaisemisen jälkeen. Sallituista merkinnöistä ks. opinto-opas, kohta lakikirjatentit. Euroopan unionin laki -teosta tai muita vastaavia EU-normiston koonnoksia ei saa käyttää. **Koska oikeustapausten ratkaiseminen saattaa edellyttää laskutoimitusten suorittamista, suositellaan, että jokainen tenttiin osallistuja ottaisi mukaansa taskulaskimen.**

Ohjeellinen suoritusjärjestys: On suositeltavaa, että ennen työoikeuden opintojen aloittamista suoritetaan siviilioikeus ja kauppaoikeus.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tiitinen, K-P. - Kröger, T.,** Työsopimusoikeus (2003), josta jaksot 2.2.3.3-2.2.3.5; 6.3 ja 6.4; 8; 12.3.2.8-12.3.2.10, 12.5.2 ja 12.6; 14; 16; sekä 18 vain kursorisesti¹ (n. 480 sivua, n. 100 sivua kursorisesti).
- 2) **Sarkko, K.,** Työoikeus. Yleinen osa (1980), s. 150-247, (97 s.) tai vaihtoehtoisesti **sama**, Arbetsrätt. Allmän del (1981), s. 135-228. (93 s.)
- 3) **Tiitinen, K-P. - Ruponen, I.,** Työriitojen sovittelu (1998), s. 1-53. (53 s.)
- 4) **Tiitinen, K-P. - Kröger, T. - Lonka, E. - Paanetoja, J.,** Työaikalaki 1996 (1996), paitsi jaksot 1.3-1.6, 3.3, 5.2.2.3, 7.1.2, 7.2.6 sekä 11.1-11.6. Jaksot 10.1 ja 10.5 kursorisesti (ks. alaviitta 1). (260 s.)
- 5) **Saloheimo, J.,** Työturvallisuus – perusteet, vastuu ja oikeussuoja (2003). (177 s.)
- 6) **Mikkola, M. - Pietiläinen, S. - Valpola, O.,** Suomalainen toimeentuloturva (2002), luvut III, IV, V, VI ja VII. (95 s.)

¹ Kursorisesti; ”- - lukemisesta puhuen sellainen, jossa vähäpätöiset tai mielenkiinnottomat kohdat jätetään lukematta, oudot sanat ja käsitteet selvittämättä, pääkohdittainen, pintapuolinen, päällisinpuolinen”.

Säädökset

Huom! Luettelo ei ole tyhjentävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä.

I Työ- ja virkasuhde

- Työsopimuslaki 26.1.2001/55. (Ty 101)
- L työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta 26.1.2001/56. (Ty 102)
- Valtion virkamieslaki 19.8.1994/750. (Ty 103)
- L palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta 1.12.1961/570. (Ty 106)
- L kunnallisesta viranhaltijasta 11.4.2003/304
- L lähetetyistä työntekijöistä 9.12.1999/1146. (Ty 107)
- L yksityisyyden suojasta työelämässä 8.6.2001/477. (Ty 111)
- Merimieslaki 7.6.1978/423. (Ty 121)
- Palkkaturvalaki 21.11.1998/866. (Ty 134)
- L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609. (Si 109)
- Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21
- Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412. (Si 301)

II Kollektiivinen työ- ja virkamiesoikeus

- Työehtosopimuslaki 7.6.1946/436. (Ty 201)
- Valtion virkaehtosopimuslaki 6.11.1970/664. (Ty 202)
- Valtion virkaehtosopimusasioiden pääsopimus 21.12.1993. (Ty 204)
- L kunnallisista työehtosopimuksista 6.11.1970/670. (Ty 205)
- Kunnallinen virkaehtosopimuslaki 6.11.1970/669. (Ty 206)
- Kunnallinen pääsopimus 13.1.1993. (Ty 207)
- L työtuoimioistuimesta 31.7.1974/646. (Ty 210)
- L työriitojen sovittelusta 27.7.1962/420. (Ty 212)
- L yhteistoiminnasta yrityksissä 22.9.1978/725. (Ty 214)
- L yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa 1.7.1988/651. (Ty 217)
- L kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta 12.3.1993/254. (Ha 319)

III Työaikaosuojelu

- Työaikalaki 9.8.1996/605. (Ty 301)
- Valtion virkamiesten työaika-asetus 8.11.1996/822. (Ty 301)
- Merityöaikalaki 9.4.1976/296. (Ty 307)
- L työajasta kotimaanliikenteen aluksissa 26.3.1982/248. (Ty 308)
- L itsenäisyyspäivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä 26.11.1937/388. (Ty 315)
- L vapunpäivän järjestämisestä työntekijän vapaapäiväksi eräissä tapauksissa 27.4.1944/272. (Ty 316)
- Vuosilomalaki 30.3.1973/272. (Ty 317)
- L nuorista työntekijöistä 19.11.1993/998. (Ty 407)
- L työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 2.8.1946/608. (Ty 416)
- Opintovapaalaki 9.3.1979/273. (Ty 109)

IV Työturvallisuusuojelu

- Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. (Ty 403)
- L työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16.2.1973/131. (Ty 411)
- Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383. (So 406)

V Sosiaaliturva

- Työntekijäin eläkelaki 8.7.1961/395. (El 101)
- Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki 9.2.1962/134. (El 103)
- L urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta 16.6.2000/575. (El 108)
- Valtion eläkelaki 20.5.1966/280. (El 124)
- Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki 30.4.1964/202. (El 140)
- Tapaturmavakuutuslaki 20.8.1948/608. (El 201)
- Ammattitautilaki 29.12.1988/1343. (El 202)
- L koulutusrahastosta 30.12.2002/1306

VI Työllisyys

Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290
L julkisesta työvoimapolusta 30.12.2002/1295
Työllisyysasetus 30.12.1997/1363. (Ty 602)

ON-täydennystentti

Harjoitusaine (n. 10 sivua) assistentin kanssa
erikseen sovittavasta aiheesta.

Työoikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentäviin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyen suorituksen jälkeen. Täydentävien opintojen kuulusteluun ilmoittaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Täydentävien opintojen kuulusteluihin ei kuitenkaan voi ilmoittautua weboodin kautta. Täydentävien opintojen kuulustelut järjestetään pakollisten aineopintotenttien yhteydessä. Kuulustelukerta on vapaasti valittavissa, ellei jäljempänä ilmoiteta muuta tai suoritettavasta opintokokonaisuudesta mahdollisten pakollisten luentojen vuoksi aiheudu rajoituksia.

Työsuhde

Laajuus 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen.**

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa saa käyttää lakikirjaa (Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II). Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Yksi tutkintovaatimusten kohdista (2-4) voidaan korvata **ennen** kirjallisen kuulustelun suorittamista kirjoitettavalla n. 10 sivun harjoitusaineella.

- 1) **Tiitinen, K-P. - Kröger, T.,** Työsopimusoikeus (2003) s.1-594. Mikäli Tiitisen ja Krögerin kirja tai samojen kirjoittajien kirja Työsopimuslaki 2001, on tentitty jo pakollisissa aineopinnoissa, luetaan

sen sijasta **Malmberg, J.,** Anställningsavtalet. Om anställningsförhållandets individuella reglering (1997), s. 13-375.

- 2) **Nieminen, K.,** Työsuhteen ehtojen sopiminen yhteistoimintamenettelyssä (2000), s. 3-381.
- 3) **Bruun, N. - Koskinen P.K.,** Tasa-arvolaki (1997) sekä Tasa-arvolain uudistamistoimikunnan mietintö (Km. 2002:9) vertaillen ja painottaen työelämässä sovellettavia säännöksiä sekä säännöksiä oikeussuojasta.
- 4) **Liukkunen, U.,** Lainvalinta kansainvälisissä työsopimuksissa (2002).

Työ- ja virkaehtosopimusoikeus

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen.**

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa saa käyttää lakikirjaa (Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II). Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Yksi tutkintovaatimusten kohta voidaan korvata **ennen** kirjallisen kuulustelun suorittamista kirjoitettavalla n. 10 sivun harjoitusaineella.

- 1) **Sarkko, K.,** Työehtosopimuksen määräysten oikeusvaikutukset (1973), s. 1-207, ja lisäksi työtuomioistuimen päätös TT 1999-48 sekä työtuomioistuimen tuomio TT 1999-56.

- 2) **Sarkko K.**, Työrauhavelvollisuudesta (1969), s. 1-324, ja lisäksi **Suviranta, A.**, Työrauhavelvollisuuden rajankäyntiä. Työoikeudellisen Yhdistyksen vuosikirja 1982, s. 4-9, sekä **Suviranta, A.**, Työtaisteluoikeuden rajoittamisesta. Työtuomioistuin 50 vuotta (toim. Pekka Orasmaa; 1997), s. 215-231.
- 3) **Tiitinen, K-P.**, Virkaehtosopimusoikeus (1983), s. 1-340. Tämän teoksen ohella on perehdyttävä erityisesti valtion ja kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (muutokset), valtion virkaehtosopimusasioiden pääsopimukseen (21.12.1993) sekä kunnalliseen pääsopimukseen (13.1.1993).

Pohjoismaiden työoikeus

Laajuus 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja prof. Kari-Pekka Tiitinen.

Tavoite. Perehtyminen Pohjoismaiden työoikeuden pääkohtiin.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu pakollisten aineopintojen tenttipäivinä.

- 1) **Glavå, M.**, Arbetsrätt (2001).
- 2) **Jakhelln, H.** Arbeidsretten (1996)
- 3) **Hasselbach, O.**, Arbejdsret (2002).

EU:n työoikeuden pääkohtia

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja prof. Kari-Pekka Tiitinen.

Tavoite. Perehtyminen EU:n keskeiseen sääntelyyn työoikeudesta.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu pakollisten aineopintojen tenttipäivinä.

- 1) **Barnard, C.**, EC Employment Law (2002) tai **Nielsen, R.**, European Labour Law (2000).

Kuulusteluun ilmoitauduttaessa on mainittava, kumpaan teokseen on perehtynyt.

Säädökset

NEUVOSTON ASETUS N:o 1612/68 työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella.
NEUVOSTON DIREKTIIVI N:o 2001/23/EY, työntekijöiden oikeuksien turvaamisesta yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä.
NEUVOSTON DIREKTIIVI N:o 1999/70/EY, Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta liitteineen.
NEUVOSTON DIREKTIIVI 93/104/EY tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista.
NEUVOSTON DIREKTIIVI 97/81/EY, Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE), julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) ja Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) tekemästä osa-aikatyötä koskevasta puitesopimuksesta liitteineen.
NEUVOSTON DIREKTIIVI 94/45/EY eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuuleminenettelyyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä.
NEUVOSTON DIREKTIIVI 97/74/EY eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- tai kuuleminenettelyyn käyttöönottamisesta yhteisön laajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä annetun direktiivin 94/45/EY ulottamisesta koskemaan Yhdistynyttä kuningaskuntaa.
NEUVOSTON DIREKTIIVI 2001/86/EY eurooppayhtiön sääntöjen täydentämisestä henkilöstöedustuksen osalta.
EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2002/15/EY maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimivien henkilöiden työajan järjestämisestä
EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 96/71/EY palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen osavaltioon.
FRAMEWORK AGREEMENT ON TELEWORK 16/07/2002. Saatavissa internetistä: www.eu.int/comm/employment/social, valitse Working conditions and work organisations – otsakkeen alta “Social dialogue”

Harjoitusseminaari

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** pitää työoikeuden harjoitusseminaarin syyslukukaudella seuraavasti. Alkukokous 14.9.2004 klo 10-12; seminaarit 15.-17.11.2004, klo 14-18. Yksityisoikeuden laitoksen seminaarisali. Kevätlukukaudella harjoitusseminaari pidetään seuraavasti. Alkukokous 17.1.2005 klo 10-12; seminaarit 14.-16.3. klo 13-18. Yksityisoikeuden laitoksen seminaarisali. Seminaarityö arvostellaan asteikolla tt - ht - et.

Työllisyys ja sosiaaliturva

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja prof. **Matti Mikkola**.

Tavoite. Perehtyminen työllisyyttä edistäviin toimiin ja toimeentuloturvaan.

Käsiteltävä asiakokonaisuus.

Työllisyyslainsäädäntö ja työttömyysturva, eläkkeet ja muu toimeentuloturva sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa saa käyttää lakikirjaa (Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II). Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä.

- 1) **Karisto, A. - Takala, P. - Haapola, I.**, Matkalla nykyaikaan: elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa (1998).
 - 2) **Mikkola, M. - Pietiläinen, S. - Valpola, O.**, Suomalainen toimeentuloturva (2002), johdanto sekä luvut I, II, VIII-XI.
 - 3) **Tuori, K.**, Sosiaalioikeus (2000), jaksot V ja VI.4.
 - 4) **Harris, D.**, The European Social Charter. 2nd edition (2001).
 - 5) Kaksi artikkelia sosiaalisista ihmisoikeuksista Euroopassa:
 - Oikeus sosiaaliturvaan
 - Oikeus terveyteen ja terveystalouteen.
- Luettavissa yksityisoikeuden laitoksen kotisivulta /työoikeus/Matti Mikkola/opetus osoitteesta http://www.helsinki.fi/oik/tdk/private_law/työ/mm/tuition_fi.html

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeuden pakolliset aineopinnot (20016)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen oikeudenalan perusteista ja ohjauskeinoista. Kokonaiskuvan antaminen maankäytön suunnittelusta ja kiinteistöjärjestelmästä, luonnonvarojen käytöstä, luonnonsuojelusta ja ympäristönsuojelusta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Maankäytön suunnittelujärjestelmä ja rakentamisen ohjailu, 2. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen lupajärjestelmä ja yleiset ympäristönsuojeluperiaatteet, 3. Luonnonvarojen käytön ohjausjärjestelmä, 4. Luonnonsuojelu, 5. Vesienkäytön sääntely, 6. Kiinteistönmuodostamisoikeus ja pakkolunastus.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Opettajat

Hollo, Erkki J., OTT, Dr. iur. Ympäristöoikeuden professori.

Majamaa, Vesa, OTT, VT. Ympäristöoikeuden professori.

Ekroos, Ari, OTT. Ympäristöoikeuden dosentti.

Holma, Kyösti, OTT, DI. Ympäristöoikeuden dosentti.

Kuusiniemi, Kari, OTT. Ympäristöoikeuden dosentti.

Määttä, Tapio, OTT. Ympäristöoikeuden dosentti.

Metsä-Simola, Klaus, OTL. Ympäristöoikeuden assistentti.

Herler, Casper, OTK, VT. Tutkija

Mehling, Michael, Rechtsref., Tutkija

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Pakollisia aineopintoja varten pidetään omat oikeudenalan yleisesityksiä sisältävät luentosarjat. Hyvityspistelunnon hyväksytystä suorittamisesta voi saada enintään 5 hyvityspistettä tenttiin. Korvaavan luentosar-

jan suorittamalla voi korvata erikseen ilmoitetun tutkintovaatimuskohdan pistein 1-10. **Korvaavilla luentosarjoilla voi korvata enintään kaksi tenttikysymystä.**

Prof. **Erkki J. Hollo** luennoi johdatuksesta ympäristöoikeuteen sl 19.10.-29.10 ti-pe ja 1.11.-8.11. ma, to, pe 10-12 Yksit.oik.ls., enintään 5 hyvityspistettä. Hän luennoi ympäristö- ja luonnonsuojeluoikeudesta kl 8.2., 9.2. sekä 14.2.-28.2. ma-to 10-12 Yksit.oik.ls. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Prof. **Vesa Majamaa** luennoi maankäyttö- ja rakennuslain perusteista sl. 4.10.-22.10. ma-pe 8-10 Yksit.oik.ls. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3. Hän luennoi kiinteistönmuodostamislain perusteista kl 28.2.-18.3. ma-pe 8-10 Yksit.oik.ls. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 4.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tentin suorittajat tuovat tenttiin mukanaan Suomen Laki I ja II -teokset tai Finlands Lag I ja II -teokset. Säädöskokoelman irtokappaleiden tuomisesta, sallituista merkinnöistä lakikirjoissa ks. Lakikirjacentit. EU-lakikirjan käyttäminen tentissä ei ole sallittua. Vastaustilaa kysymystä kohden on yksi sivu. Tentissä voi käyttää hyväkseen enintään 6 hyvityspistettä.

Koska lakikirjojen käyttö tentissä on sallittua, ei pelkästään oikean lainkohdan löytämisestä ja kopioimisesta vastauspaperiin saa yleensä pisteitä. Hyväksyttävät vastaukset edellyttävät esseevastauksissa oppikirjoissa mainittujen, asiaan liittyvien seikkojen esittämistä. Oikeustapauksissa puolestaan edellytetään, että tapaukseen liittyviä oikeussäännöksiä myös sovelletaan kysymyksestä ilmeneviin tapauksen tosi-seikkoihin. Oikeustapausten arvostelussa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten esitetyt johtopäätökset on perusteltu.

Tutkintovaatimukset

OTK-tutkinto

- 1) **Hollo, E.J.**, Ympäristöoikeuden perusteet (2004), s. 1-202.
- 2) **Hollo, E.J.**, Ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojeluoikeus (2004), n. 400 s.
- 3) **Majamaa, V.**, Maankäyttö- ja rakennuslain perusteet (2004), n.150 s.
- 4) **Majamaa, V.- Markkula, M.**, Kiinteistönmuodostamislaki (2001), 9-207 s.

Koska kaikki tutkintovaatimuksissa luetellut teokset eivät ole vielä ilmestyneet, tentti suoritetaan vanhojen tutkintovaatimusten mukaisesti siihen asti, kun asiasta toisin ilmoitetaan. Sama asia koskee myös ON-täydennystenttiä. Vanhat tutkintovaatimukset ovat nähtävissä tiedekunnan ilmoitustaululla sekä verkkosivuilla.

ON-täydennystentti

- 1) **Majamaa, V.**, Maankäyttö- ja rakennuslain perusteet (2004), n. 150 s.
- 2) **Hollo, E.J.**, Ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojeluoikeus (2004), kuten OTK-vaatimukset.

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentävät aineopinnot koostuvat kirjallisista kuulusteluista, jotka kaikki ovat 4 ov:n laajuisia sekä 3 ov:n laajuisesta harjoitusseminaariryöstä. Opiskelija voi suorittaa ympäristöoikeuden täydentäviä opintoja enintään 12 ov:a. Opiskelija valitsee tässä vaiheessa jonkin neljästä vaihtoehdoisesta erityissektorista: Kaavoitus- ja rakentamisoikeus sekä kiinteistönmuodostamisoikeus; Ympäristönsuojeluoikeus (ympäristön pilaantumisen ehkäisy); Luonnonvarojen käyttö ja luonnonsuojelu; Ylikansallinen ympäristöoikeus.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Tavoite. Valitun ympäristöoikeuden erityissektorin syvälinen hallinta ja tuntemus.

Opetus

Opetusmuodot. Luennot ja harjoitustyöt. Luentokuulustelun hyväksytystä suorituksesta voi saada enintään 3 hyvityspistettä tenttiin. Harjoitustyöllä voi korvata kuulusteluun liittyvää kirjallisuutta.

Prof. **Vesa Majamaa** luennoi uudesta maankäyttö- ja rakennuslaista sl 15.11.-26.11. ma-pe 12-14 Yksit.oik.ss.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. **Kuulustelussa ei saa olla lakikirjoja tai muuta oheismateriaalia.**

Kaavoitus- ja rakentamisoikeus sekä kiinteistönmuodostamisoikeus

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kaavoitus- ja rakentamisoikeus, 2. Uusi kiinteistönmuodostamislainsäädäntö.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Majamaa, V.**, Oikeudesta rakentaa poikkeusluvalla (1981).
- 2) **Ekroos, A.- Majamaa, V.**, Maankäyttö- ja rakennuslaki (2004), n 700 s.
- 3) **Kuusiniemi, K.- Peltomaa, H.**, Lunastuslainsäädäntö ja korvausjärjestelmä (2000), 254 s.
- 4) **Hollo, E.J.**, Erityinen kiinteistöoikeus (2.p. 1984), s. 1-30, 86-165, 250-380.

Ympäristönsuojeluoikeus

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Vesien pilaantumisen ehkäisy, 2. Jäteoikeus, 3. Ympäristövahinkojen korvaaminen.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Hollo E.J.**, Ympäristönsuojeluoikeus (2001), 531 s.
- 3) **Hollo, E.J.– Vihervuori, P.**, Ympäristövahinkolaki (1995), 323 s.
- 4) **Ebbesson J.**, Miljörätt (2003), s. 1-181.

Luonnonvarojen käyttö ja luonnon-suojelu

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Maa-ainesten ottoa koskeva sääntely, 2. Vesistöjä ja ranta-alueita koskeva sääntely, 3. Luonnonuojeluoikeus.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Vihervuori, P.**, Maa-ainesten otto ja suojelu (1989), s. 1-64, 93-361 ja 564-626.
- 2) **Kuusiniemi, K.**, Ympäristönmootosten korvattavuus pakkotoimitilanteissa (1997), 353 s.
- 3) **Similä, J.**, Luonnonuojelulaki (1997), 268 s.
- 4) **Backer, I.L.**, Innføring i naturressurs- og miljörrett (1999) s. 1 - 225.

Ylikansallinen ympäristöoikeus

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. EU:n ympäristöä koskeva sääntely, 2. Kansainvälinen ympäristöoikeus.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Hollo, E. J.– Parkkari, J. (toim.)**, Kansainvälinen ympäristöoikeus (1994), s. 13-417.
- 2) **Marttinen ym.**, EU:n ympäristöoikeus ja Suomi (1994), s. 1-343.
- 3) **Krämer, L.**, EC Environmental Law (4 p. 2000), s. 1-295.

Seminaarit

Tavoite. Oikeudellisen tekstin tuottaminen sekä ympäristöoikeuden alaan kuuluvien ongelmien ratkaiseminen.

Harjoitusseminaari

Laajuus 3 opintoviikkoa

Ass. **Klaus Metsä-Simola** pitää ympäristöoikeuden harjoitusseminaarin sl 30.9., 27.10.-4.11. Yksit.oik.ss 8-10.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallisen harjoitustyön laatiminen, työn suullinen esittäminen sekä muiden laatimien töiden opponointi.

Metodiseminaari

Prof. **Erkki J. Hollo** pitää ympäristöoikeuden metodiseminaarin (syventävien opintojen suorittajille, tutkielman tekijöille ja jatko-opiskelijoille) sl 28.9. alkaen ti 16-18 Yksit.oik.ss ja kl 22.2. alkaen ti 16-18 Yksit.oik.ss. Ks. myös yksityisoikeuden laitoksen tutkijakoulu.

Muuta opetuksesta

Oppiaineen englanninkielisten kurssien päivitetty aikataulu on yliopiston kotisivuilla osoitteessa <http://www.helsinki.fi/english/courses/>

Eurooppaoikeuden pakolliset aineopinnot (20017)

Tavoite: Perustiedon tarjoaminen integraation historiasta, eurooppaoikeuden normeista ja niiden tulkinnasta, Euroopan unionin (EU) toimielin-, päätöksenteko- ja tuomioistuinjärjestelmästä; eurooppaoikeuden oikeusvaikutuksista jäsenvaltioissa sekä materiaalisesta eurooppaoikeudesta, erityisesti sisämarkkina- ja kilpailuoikeudesta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. EU:n historiallinen kehitys, 2. Eurooppaoikeuden tavoitteet ja oikeusperiaatteet, 3. toimielin- ja päätöksentekojärjestelmä, 4. eurooppaoikeuden rakenne, 5. eurooppaoikeus jäsenvaltioissa, 6. sisämarkkinaoikeuden perusteet

Laajuus: 3 opintoviikkoa

Opettajat:

Raitio, Juha, OTT, VT. Julkisen eurooppaoikeuden vsn. professori

Wikberg, Olli, OTL, VT. Eurooppaoikeuden assistentti

Ojanen, Tuomas, OTT. Eurooppaoikeuden dosentti

Paasivirta, Esa, OTT. Oikeusvertailun ja eurooppaoikeuden dosentti

Opetus

Opetusmuodot: Luennot. Kullakin hyväksytysti suoritettulla luentosarjalla voi korvata yhden kysymyksen eurooppaoikeuden aineopinnot tentissä. Korvattava kysymys ilmoitetaan tentin yhteydessä.

Professori **Juha Raitio** ja dosentti **Jyri Inha** luennoivat Euroopan integraation historiasta ja eurooppaoikeuden perusteista 12.11, 3.12, klo. 10-12, 15.11, 17.11, 22.11, 24.11, 29.11, 8.12 klo. 16-18 sekä 18.11, 25.11, 30.11, 1.12, 2.12, 7.12 ja 9.12 klo. 8-10 salissa 538.

Tällä luentosarjalla oikeustieteellisen tiedekunnan opiskelijat voivat korvata kaksi kysymystä eurooppaoikeuden aineopintotentissä. Korvattavat kysymykset ilmoitetaan tentin yhteydessä.

Opiskelijoilla on myös mahdollisuus osallistua tiedekunnan LL.M-ohjelman puitteissa tarjottaviin opintoihin. Lisätietoja kurseista, niiden alkamisajoista ja luentopaikoista saa LL.M-ohjelman ilmoitustaululta (Porthanian 5. krs) ja kansainvälisten asioiden sihteeriltä.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu. Tentissä voi käyttää EU-oikeuden lakikirjaa (Edita tai Kauppakaari) ja/ tai ”Amsterdamin sopimus” (Kauppakaari 1997) julkaisua. Näiden lisäksi opiskelija voi tuoda tenttiin eurooppaoikeuden aineopinnot kohdalla mainitut sopimustekstit. Myös internetistä tulostetut sopimustekstit käyvät, ne on saatavissa verkosta osoitteesta: <http://www.europa.eu.int/index.fi.htm> Tenttiin tuotavissa sopimusjulkaisuissa ei saa olla muita merkintöjä kuin alleviivauksia, normiviittauksia tai sopimusten muutoksiin liittyviä viittauksia. **Suomen Lakiteosten käyttäminen tentissä on kielletty.**

Tutkintovaatimukset:

- 1) **Eerola, R. - Mylly, T. - Saarinen, P.**, EU-oikeuden perusteet, toinen uudistettu painos, Tampereen yliopisto, julkisoikeuden laitos 2000 tai 2001, s. 1-328.
- 2) **Shaw, J.**, Law of the European Union. Third edition. Palgrave Law Masters, 2000, luvut 2-3, 9-10 ja 12-17, 260 sivua.
- 3) **Ojanen, T.**, Ennakkoratkaisumenettely. Lakimiesliiton kustannus. Helsinki 1996, s. 1-203.

Säädökset:

Rooman sopimus eli Euroopan yhteisön perustamissopimus
Maastrichtin sopimus eli sopimus Euroopan unionista
Amsterdamin sopimus eli sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta
Nizzan sopimus eli sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta
Euroopan unionin perusoikeuskirja
Ehdotus Sopimukseksi Euroopan perustuslaista (EYVL, N:o C 169, 18.7.2003, s. 1)

Säädökset saatavissa myös verkosta osoitteesta: http://www.europa.eu.int/index_fi.htm

Eurooppaoikeuden täydentävät aineopinnot

Eurooppaoikeuden täydentävät aineopinnot muodostavat 3 opintoviikon osakokonaisuuksia, joita voidaan yhdistää 3-9 ov:n opintokokonaisuudeksi. Täydentäviin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintojakson hyväksytyen suorituksen jälkeen. Täydentävien opintojen kirjallisiin kuulusteluihin ilmoitaudutaan samoin kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Täydentävien opintojen tenttipäivät ovat samat kuin pakollisissa aineopinnoissa.

Talousyhteisön ja poliittisen unionin historia ja nykyiset rakenteet - taloutta, oikeutta ja politiikkaa

Tavoite: Perehtyminen Euroopan sekä taloudellisen että poliittisen integraation historiaan sekä EU:n rakenteisiin. Erityisenä painopisteenä on luoda konteksti ymmärtää perustamissopimuksia sekä EY-tuomioistuimen oikeuskäytännön kehitystä. Tämä antaa tietoa selitystekijöistä eri aikakausina annettujen ratkaisuiden taustalla. Lisäksi luodaan katsaus toimielin- ja päätöksentekojärjestelmään sekä ajankohtaiseen EU:n perusoikeusjuridiikkaan. Poliittisen unionin tarkastelun osalta pohditaan myös eurooppalaista demokratiaa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus:

1. Talousyhteisön ja poliittisen unionin

kehitysvaiheet: Euroopan yhteisöjen synty ja tulliuioni; Hallitusten välistä yhteistyötä ja EY-tuomioistuimen aktivismia; Sisämarkkinaohjelma; Kylmän sodan päättyminen ja Euroopan unionin synty, 2. Käsitelyä eurooppalaisesta demokratiasta ja integraatioteorioista 3. Liittyminen ja jäsenyyden edellytykset, 4. EY:n toimielin- ja päätöksentekojärjestelmä, 5. EU-oikeuden primaarinormiston perustuslailliset piirteet ja perusoikeuksien asema EU:ssa, 6. Eurooppaoikeuden sui generis-luonne.

Laajuus. 3 opintoviikkoa

Suoritustapa ja suorituksen sisältö: Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata oppiaineen professorin kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ).

Tutkintovaatimukset:

1. **Dinan, Desmond:** Ever Closer Union?, An Introduction to the European Community, London 1994, s. 9-195.
2. **Craig, P.,** The Nature of the Community: Integration, Democracy and Legitimacy, teoksessa Craig, P – de Búrca, G.(eds), The Evolution of EU Law, Oxford 1999, s.1-213.
3. **Ellis, Evelyn -Tridimas, Takis:** Law of the European Community, Text, Materials and Commentary, London, 1995, ss. 1-38.

4. **Joutsamo, K.- Aalto, P.- Kaila, H.- Maunu, A.**, Eurooppaoikeus, Helsinki 2000, luvut 3-5, eli s. 104-233.
5. **Nieminen, L.** (toim.), Perusoikeudet EU:ssa, Helsinki 2001, s. 1-64, 89-136 ja 485-507.
6. **Raitio, J.**, Euroopan unioni ja oikeusvaltio, teoksessa Aarnio, A.-Uusitupa, T (toim.), Oikeusvaltio, Helsinki 2002, s. 131-155.
7. **Siedentop, L.**, Democracy in Europe, London 2000, s. 47-63, 81-121, 151-188, 215-231.
8. **Weiler, J.H.H.**, Does Europe Need a Constitution? Demos, Telos and the German Maastricht Decision, (1995) 1 European Law Journal, s. 219-258.

Säännösten osalta keskitytään erityisesti seuraaviin kohtiin:

-Ehdotus Sopimukseksi Euroopan perustuslaista (EYVL, N:o C 169, 18.7.2003, s. 1), osat I ja II, sekä III osasta artikkelit III-1 – III-96, III-158 – III-178, III-195 – III-217, III-322 – III-342 sekä osa IV. (170 s.)

Eurooppaoikeuden periaatteet, oikeus-suojakeinot ja tulkintamallit

Tavoite: Perehtyminen eurooppaoikeuden ns. yleisiin oppeihin, eli keskeisiin käsitteisiin ja periaatteisiin. Erityisenä painopisteenä ovat EY-tuomioistuimen ennakkoratkaisujärjestelmään liittyvät kysymykset sekä laintulkintamallit eurooppaoikeudessa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Eurooppaoikeuden normit, keskeiset käsitteet, tavoitteet, politiikat ja periaatteet, 2. EY-tuomioistuimen oikeussuojakeinot, erityisesti ennakkoratkaisujärjestelmä, 3. Laintulkintamallit 4. Eurooppaoikeuden oikeusvaikutukset jäsenvaltioissa

Laajuus. 3 opintoviikkoa

Suoritustapa ja suorituksen sisältö: Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata oppiaineen professorin kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ).

Tutkintovaatimukset

1. **Aalto, P.**, Jäsenvaltion vahingonkorvausvastuu EY-oikeudessa, Helsinki 1999, ss. 35-172.
2. **Anderson, D.**, References to the European Court, London, 2002, luvut 1-7 ja 13-14, eli s. 1-222 ja 307-350.
3. **Hartley, T. C.**, The Foundations of European Community Law, Oxford 1998, s. 130-154, 185-257 ja 294-439, eli luvut 5,7,8,10-16 tai vuoden 2003 painos soveltuvin osin.
4. **Joutsamo, K.- Aalto, P.- Kaila, H.- Maunu, A.**: Eurooppaoikeus, Helsinki 2000, s. 17-103.
5. **Kanninen, H.**, EY-oikeuden soveltamisesta korkeimmassa hallinto-oikeudessa, Lakimies 7-8/2003, s. 1253-1272.
6. **Raitio, J.**, The Principle of Legal Certainty in EC Law, Dordrecht, 2003, s. 125-186 ja 304-337.
7. **Raitio, J.**, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisu 4.6.2002 asiassa C-99/00, Lyckeskog, Lakimies 6/2002, ss. 1001-1007 ja **Haapaniemi, P.**, Hovioikeuden velvollisuudesta pyytää ennakkoratkaisu EY-tuomioistuimelta - Costa v. ENEListä Lyckeskogiin, Lakimies 5/2003, ss. 829-840.

EY:n sisämarkkinaoikeus

Tavoite: Tavoitteena on antaa kokonaisuva sisämarkkinaoikeuden perusteista pakollista aineopintojaksoa syvällisemmin. Oppimateriaalissa keskitytään tullioniin sekä neljään liikkumisvapauteen, eli tavaroiden, henkilöiden, palveluiden ja pääoman vapaaseen liikkuvuuteen. Neljän liikkumisvapauden osalta tavaroiden vapaa liikkuvuus ja siihen liittyvät rajoitukset korostuvat. EY-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perehdytään kattavasti.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Kauppapolitiikka, veropolitiikka ja tullioni, 2. Tavaroiden vapaa liikkuvuus, 3. Palveluiden vapaa liikkuvuus, 4. Henkilöiden vapaa liikkuvuus, EU-kansalaisuus sekä yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa 5. Pääoman vapaa liikkuvuus ja rahapolitiikka, 6. Julkiset hankinnat, 7. Julkiset yritykset ja valtion tuet, 8. Jäsenvaltioiden välistä kauppaa syrjivä verotus, 9. Sisämarkkinaoikeuden sanktiot

Laajuus. 3 opintoviikkoa

Suoritustapa ja suorituksen sisältö: Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata oppiaineen professorin kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ).

Tutkintovaatimukset:

1. **Alanen, J.**, Tavaroiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa, Helsinki 2002 (230 s.)
2. **Delmas-Marty, M.**, The European Union and Penal Law, European Law Journal, Vol.4, No. 1, March 1998, ss. 87-115.
3. **Joutsamo, K.- Aalto, P.- Kaila, H.- Maunu, A.**, Eurooppaoikeus, Helsinki 2000, s. 328-339, 394-412, 459-512, 588-822 ja 848-881. (350 s.)
4. **Kaila, H.**, Palvelujen tarjoamisen vapaus ja yleistä etua koskevat tavoitteet, Defensor Legis 2/2003, s. 302-311 ja Palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavat yleistä etua koskevat tavoitteet Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa, Defensor Legis 3/2003, s. 497-511.
5. **Sorto, A.**, Ympäristönsuojelu ja EY:n perustamissopimuksen 28 artikla, teoksessa Helander, P.-Lavapuro, J.-Mylly, T.(toim.), Yritys eurooppalaisessa oikeusyhteisössä, Jyväskylä 2002, ss. 231-254.
6. **Steyger, E.**, National Traditions and European Community Law, Margarine and Marriage, Aldershot: Dartmouth, 1997 (250 s.)

EY:n kilpailuoikeus

Tavoite: Perehtyminen EY:n kilpailuoikeuden materiaaliseen oikeusjärjestelmään.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. EY:n kilpailuoikeuden tavoitteet, 2. Kilpailuoikeuden keskeiset aineellisoikeudelliset kysymykset, 3. Menettely kilpailuviranomaisissa ja oikeussuoja

Laajuus. 3 opintoviikkoa

Suoritustapa ja suorituksen sisältö: Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata oppiaineen assistentin kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ).

Tutkintovaatimukset

Whish, R., Competition Law. Fourth edition, Bath 2001, s. 1-878 tai seuraavat teokset:

1. **Kanniainen, V. – Määttä K.**, Taloustieteellinen näkökulma kilpailuoikeuteen, Helsinki 2001, s. 1-294 ja
2. **Kuoppamäki, P.**, Kilpailuoikeuden perusteet, Vantaa 2000, s. 17-267 ja
3. **Kuoppamäki, P.**, Markkinavoiman sääntely EY:n ja Suomen kilpailuoikeudessa, Jyväskylä 2003, s. 1345-1366 ja
4. **Mentula, A.**, Kartellit Suomen ja EU:n kilpailuoikeudessa, Helsinki 2002, s. 1-361

Aineopintojen yhteydessä mainittujen säädösten lisäksi

Asetus (EY) 1/2003, EYVL , N:o L 1, 4.1.2003, s. 1-

Asetus (EY) 139/2004, EYVL, N:o L 24, 29.1.2004, s. 1-

Harjoitusseminaarit

Professori **Juha Raitio** pitää harjoitusseminaarin EU:n sisämarkkinaoikeudesta joulukuussa 2004 ja tammikuussa 2005. Osallistujamäärä on rajoitettu, enintään 15 opiskelijaa. Ilmoittautuminen 15.11.2004 mennessä sähköpostilla: Juha.Raitio@helsinki.fi.

Assistentti **Olli Wikberg** pitää harjoitusseminaarin EY:n kilpailuoikeudesta helmi-maaliskuussa 2005. Osallistujamäärä on rajoitettu, enintään 15 opiskelijaa. Ilmoittautuminen 15.1.2005 mennessä sähköpostilla: Olli.Wikberg@helsinki.fi.

Tarkemmat ajankohdat ilmoitetaan myöhemmin. Opiskelijoita pyydetään seuraamaan oppiaineen www-sivuja ja ilmoitustaulua, joilla ilmoitetaan luennoista sekä muusta opetuksesta. (<http://www.helsinki.fi/oik/tdk/laitokset/laitokset.html>)

Muut opinnot

Eurooppaoikeuden täydentäviksi opinnoiksi voidaan oppiaineen professorin hyväksymisellä lukea tiedekunnassa tai muissa suomalaisissa tai ulkomaisissa korkeakouluissa suoritettuja eurooppaoikeuteen liittyviä opintoja. Edellytyksenä opintojen hyväksilukemiselle on kuitenkin se, ettei kerran suoritettuja opintoja ole jo luettu hyväksi toisessa oppiaineessa tai tutkinnoissa.

EC Law in Practice: European Law Moot Court Competition

Tavoite: Valmistaa opiskelijat osallistumaan European Law Moot Court-oikeustapauskilpailuun (lisätietoja kilpailusta osoitteesta www.elmc.org).

Laajuus: 3 opintoviikkoa

Opetusmuodot:

Luennot, oikeudenkäyntikirjelmän laatimisharjoituksia ja suullinen harjoittelu.

Kurssi järjestetään syys-lokakuussa 2004. Ennakoilmoittautumiset sähköpostitse 1.8.2003 alkaen osoitteeseen Olli.Wikberg@helsinki.fi. Opetus on ensisijaisesti suunnattu niille opiskelijoille, jotka aikovat osallistua lukuvuonna 2004-2005 käytävään kilpailuun.

Katso kansainvälisistä oikeustapauskilpailuista lisää aineiden välisistä täydentävistä opinnoista.

Oikeusteorian pakolliset aineopinnot (20018)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen modernin oikeuden ja oikeudellisen ajattelun teoreettisista ja filosofisista perusteista, historiallisesta kehityksestä sekä oikeustieteen metodiopista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeusteoria ja oikeusfilosofia, muun muassa oikeuslähde- ja laintulkintaoppi, oikeudellinen käsitteenmuodostus ja systematiikka, oikeudelliset oppitraditiot, oikeustieteen metodioppi sekä oikeusvertailu.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Opettajat

Tuori, Kaarlo, OTT. Yleisen oikeustieteen professori.

Hirvonen, Ari, OTT. Yleisen oikeustieteen yliopistonlehtori.

Kotkas, Toomas OTT. Yleisen oikeustieteen assistentti.

Gräns, Minna, JD. Yleisen oikeustieteen dosentti.

Kempainen, Jukka, FT, OTK, VT. Yleisen oikeustieteen dosentti.

Mattila, Heikki E. S., OTT. Diplômé de l'I.D.C.P. Vertailevan oikeustieteen dosentti.

Mincke, Wolfgang, Dr.iur. Yleisen oikeustieteen dosentti.

Minkkinen, Panu, OTT. Yleisen oikeustieteen dosentti.

Nousiainen, Kevät, OTT. Akatemian professori.

Nuotio, Kimmo, OTT, VT. Oikeustieteen professori.

Paasilehto, Satu, OTT. Akatemian tutkijatohtori.

Paasivirta, Esa, Ph.D. Oikeusvertailun ja eurooppaoikeuden dosentti.

Pohjonen, Soile, OTT. Vertailevan ja yleisen oikeustieteen dosentti.

Rennto, Juha-Pekka, OTT, M.A. Yleisen oikeustieteen dosentti.

Siltala, Raimo, OTT, VT. Yleisen oikeustieteen dosentti.

Tolonen, Hannu, OTT. Yleisen oikeustieteen dosentti.

Opetus

Opetusmuodot. Luennot ja seminaarit.

Prof. **Kaarlo Tuori** luennoi aiheesta Kriittinen oikeuspositivismi sl. 13.9.-1.10. ma-pe 8-10 Vuorikatu 20 ls 1. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen** luennoi aiheesta Yhteisö kl 7.2.-21.2. ja 28.2. ma-pe 10-12 PR sali 5. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1.

Assistentti **Toomas Kotkas** luennoi aiheesta Critical Legal Studies kl. 18.-29.4. ma-pe 10-12 PR pieni juhlasali. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Dos. **Heikki Mattila** luennoi aiheesta Oikeusjärjestelmät ja lakikielet kl 17.-20.1. ma-to ja 1.-3.2. ti -to 14-16 PR pieni juhlasali. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 4.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimusten kohdan 1 voi korvata yliopistonlehtori Hirvosen luentsarjan loppukuulustelulla. Tutkintovaatimusten kohdan 2 voi korvata assistentti Kotkaksen luentsarjan loppukuulustelulla. Tutkintovaatimusten kohdan 3 voi korvata prof. Tuorin luentsarjan loppukuulustelulla. Tutkintovaatimusten kohdan 4 voi korvata dos. Mattilan luentsarjan loppukuulustelulla.

Oikeusteorian aineopinnotentti voi suorittaa kokonaan korvaavilla luentsarjoilla. Edellytyksenä on että on suorittanut hyväksyttävästi kolme tai neljä luentsarjaa, ja saanut niistä yhteensä puolet hyväksyttävään tenttisuoritukseen vaadittavasta pistemäärästä (= vähintään 20/40 p). Merkintää tulee hakea lomakkeella, jota saa kansliasta, opintotoimistosta tai aineen assistentilta. Hakemus toimitetaan assistentille hyväksyttäväksi.

Muista luentosarjoista voi saada 1-3 hyvityspistettä, jollei luentoja käytetä oikeusteorian täydentävien aineopintojen suorituksena. Tentissä saa käyttää enintään 5 hyvityspistettä. Korvaavista luentosarjoista ei voi saada hyvityspisteitä. Oikeusteorian luentokuulustelut eivät vanhene.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Roger Cotterrell:** Politics of Jurisprudence (1990), lukuunottamatta s. 21-51 tai 2. painos (2003) lukuunottamatta lukuja 8-9.
- 2) **Aulis Aarnio:** Laintulkinnan teoria (1988).
- 3) **Kaarlo Tuori:** Kriittinen oikeuspositivismi (2000).
- 4) **Jaakko Husa,** Johdatus oikeusvertailuun (1998), s. 1-119 **ja Heikki Mattila,** Vertaileva oikeuslingvistiikka (2002), s. 165-178 ja 329-479.

Huom!

Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson oikeusvertailuosa on liitetty osaksi oikeusteorian opintojaksoa, jonka seurauksena oikeusteorian opintojakso on 4 ov:n laajuinen.

Jos opiskelija on suorittanut kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson, mutta ei oikeusteoriaa, niin oikeusteorian tutkintovaatimusten kohta 4 on katsottu suoritetuksi. Opiskelija suorittaa tentissä tutkintovaatimusten kohdat 1-3. Oikeusvertailun osio katsotaan suoritetuksi mutta sen pisteitä ei huomioida oikeusteorian arvosanaa määriteltäessä. Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson arvosana jää voimaan kansainvälisen yksityisoikeuden (1 ov) arvosanana.

Jos opiskelija on suorittanut 3 ov:n oikeusteorian opintojakson, mutta ei kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojaksoa, niin 4 ov:n oikeusteorian opintojakson tutkintovaatimusten kohdat 1-3 on katsottu suoritetuksi. Opiskelijan on suoritettava tentissä hyväksyttävästi tutkintovaatimusten kohta 4; suorituksesta saadut pisteet otetaan huomioon vain siinä tapauksessa, että ne korottavat oikeusteoriasta jo saatua arvosanaa. Lisäksi opiskelijan on tentittävä kansainvälisen yksityisoikeuden 1 ov:n opintojakso.

Oikeusteoriaa ja kansainvälistä yksityisoikeutta voi tenttiä samassa tenttitilaisuudessa. **Kumpaankin tenttiin on ilmoitauduttava erikseen.**

Oikeusteorian täydentävät aineopinnot

Juristietiikka-laboratorio

Tavoite. Laboratorioyöskentelyn tavoitteena on oikeustieteen, juridiikan ja etiikan välisten suhteiden analysoinnin kautta selvittää minkälainen oikeamielinen juristi on.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Laboratoriossa selvitetään erilaisten tapausten kautta juristin työhön liittyviä lakimieseettisiä (mitkä ovat juristin ammattieettiset säännöt sekä minkälaista hyvä juridinen argumentaatio ja ratkaisutoiminta) ja oikeuseettisiä (mitä oikeuden sisällöllinen

hyväksyttävyys ja oikeudenmukaisuus merkitsevät) kysymyksiä. Tämän pohjalta tarkoitetaan määritellä se, mitä hyvä ja oikeudenmukainen juridiikka on.

Suoritustapa. Aktiivinen osallistuminen laboratorioyöskentelyyn sekä tutkintovaatimuksiin kuuluvan kirjallisuuden suorittaminen laboratorion yhteydessä.

Opetus. Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen** johtaa laboratorioyöskentelyä. Johdantotapaaminen on kl 14.2. ma klo. 12-15 PR aud. XVIII. Varsinai-

set laboratoriopäivät ovat kl 28.2.-1.3. ma-ti klo. 9-18 PR aud. XVII. Lopputapaamisen ajankohdasta ja paikasta sovitaan erikseen.

Laajuus. 3 opintoviikkoa (mahdollisuus suorittaa myös 4 ov:n laajuisena).

Tutkintovaatimukset.

- 1) **Aristoteles**, Nikomakhoksen etiikka (1989).
- 2) **Immanuel Kant**, Radikaali paha. Paha eurooppalaisessa perinteessä (toim. Ari Hirvonen ja Toomas Kotkas 2004).

Oikeus ja kirjallisuus – Lain ja pahan kysymys kirjallisuudessa

Tavoite. Oikeus ja kirjallisuus (*Law and Literature*) on kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu oikeustieteellinen suuntaus. Kurssi pyrkii tekemään tätä oikeustieteellistä tutkimustapaa tunnetuksi sekä avaamaan oikeuteen uusia näköaloja kirjallisuuden kautta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Kurssin ensimmäisen osan muodostavat johdantoluennot, joissa selvitetään, mitä oikeus ja kirjallisuus oikeustieteellisenä tutkimussuuntana on ollut ja on nykyään. Kurssin toisen osan muodostaa eri alojen asiantuntijoiden pitämät luennot yhdestä teoksesta tai jonkin kirjailijan tuotannosta. Luennoitsijat käsittelevät erityisesti sitä, kuinka valitussa kirjassa tai tekijän tuotannossa on käsitelty pahaa, rikosta, rikollisuutta ja poikkeavuutta.

Kurssin suorittaminen. Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista luennoille. Kurssin päätteeksi opiskelijat kirjoittavat vastavien opettajien ohjauksessa valitsemastaan kirjasta esseen pohtien kuinka ko. kirjassa oikeus ilmenee. Esseen kirjoittamisessa opiskelijat hyödyntävät kurssilla opittua.

Opetus. Opetus toteutetaan kevätlukukaudella 2005. Yksityiskohtainen ohjelma ilmoitetaan lokakuussa ilmoitustaululla ja tiedekunnan kotisivuilla.

Vastaavat opettajat

Hirvonen, Ari, yleisen oikeustieteen yliopistonlehtori

Kauppinen, Jari, FT, tutkija

Laajuus. 3 opintoviikkoa.

Dworkin-lukupiiri

Tavoite. Tutustuttaa opiskelija oikeusteorian keskeisiin teemoihin Ronald Dworkinin oikeusteoreettisen ajattelun kautta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Ronald Dworkinin klassikkoteos *Taking Rights Seriously* (1977).

Kurssin suorittaminen. Lukupiiri kestää koko lukuvuoden ja kokoontuu kahden viikon välein. Jokaisella kerralla yksi opiskelijoista alustaa laatimansa kirjallisen työn (3-5 sivua) pohjalta Dworkinin kirjan ennalta sovitusta luvusta. Kevään päätteeksi järjestetään seminaari, jossa kukin opiskelijoista laatii 10-sivuisen esseen joko aiemmin tekemänsä kirjallisen työn/alustuksen pohjalta tai muusta opettajan kanssa sovittavasta aiheesta.

Opetus. Lukupiiriä vetää ass. **Toomas Kotkas**. Lukupiirisessiot keskiviikkoisin 15.9., 29.9., 13.10., 27.10., 10.11., 24.11., 19.1., 2.2., 16.2., 2.3. klo. 15-17 Heimola sh 405. Loppuseminaari ma-ti 4.-5.4. klo. 10-14 Heimola sh 405.

Laajuus. 3 opintoviikkoa.

Law and Justice

Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen** pitää kurssin kl/2005. Ks. tarkemmat tiedot LL.M. –ohjelmasta.

Oikeusfilosofia (3 tai 6 opintoviikkoa)

- 1) **Jarkko Tontti, Kaisa Mäkelä & Heta Gylling** (toim.): Filosofien oikeus, 2 (2001).
- 2) **Panu Minkkinen**: Järjen lait (2002).
- 3) **Jarkko Tontti & Kaisa Mäkelä** (toim.): Filosofien oikeus, 1 (2001).
- 4) **Ari Hirvonen & Kaarlo Tuori** (toim.): Oikeus, kieli ja kritiikki (1990).

Tutkintovaatimuskirjat saa ottaa tenttiin mukaan.

Kohdat 1-2 = 3 opintoviikkoa.

Kohdat 1-4 = 6 opintoviikkoa. Tentin voi tällöin suorittaa kahdessa osassa.

Yhteiskuntafilosofia (3 opintoviikkoa)

- 1) **Thomas Hobbes**: Leviathan (Vastapaino 1999), s. 1-313.
- 2) **John Locke**: Tutkielma hallitusvallasta (1995).
- 3) **Jean-Jacques Rousseau**: Yhteiskuntasopimuksesta (1988).

Oikeushistorian pakolliset aineopinnot (20019)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen oikeudellisten ilmiöiden historiallisesta kehityksestä. Kyse on niin oikeusnormien, oikeuskäytännön, oikeudellisten instituutioiden kuin oikeudellisten katsomusten tarkastelusta. Keskeisellä sijalla on oikeuskehityksen linjojen kartoittaminen ja havaittujen muutosten selittäminen kytkemällä oikeudelliset muutokset historiallisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin yhteyksiinsä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Euroopan ja Suomen oikeuskehitys sukuyhteiskunnasta nyky aikaan painopisteenä keskeisimmät oikeudelliset murros- ja muutosvaiheet.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Oikeushistorian aineopintotentti on syyslukukaudella 2004 mahdollista suorittaa vaihtoehtoisesti ns. aineistotentinä. Tämä tarkoittaa, että tenttiin saa ottaa mukaan kaikki tenttikirjat tai osa niistä. Aineistotentissä opiskelijoille jaetaan tenttitilaisuudessa lisämateriaalia, joka saattaa olla suomen-, ruotsin- tai englanninkielistä. Tenttikysymyksiin (1–3 kpl) vastataan tenttikirjojen ja aineiston pohjalta. Tehtävät laaditaan siten, että ne mittaavat ja myös kehittävät opiskelijan itsenäistä ajattelua ja kykyä arvioida opiskeltua aineistoa. Pelkästään toistamalla tenttimateriaalissa olevaa tietoa ei ole mahdollista päästä hyväksytyyn pistemäärään. Arvioinnissa painotetaan vastauksen loogisuutta, ymmärrettävyyttä, kykyä erotella keskeinen aines vähemmän tärkeästä ja kykyä tiedon kriittiseen analyysiin. **Mikäli opiskelija haluaa suorittaa opintojakson aineistotentinä, on tämä ehdottomasti mainittava ilmoittautumislomakkeessa. Samoin on mainittava, mitkä kirjat tenttiin on luettu!** Kevätlukukaudella 2005 ei aineistotenttikierroksia järjestetä.

Aineopinnot on mahdollisuus suorittaa myös ilman kirjatenttiä kurssilla "oikeushistorian aineopinnot ongelmalähtöisesti".

Suositus. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi aikaisintaan toisena opiskelulukukautena.

Laajuus. 3 opintoviikkoa.

Opettajat

Kekkonen, Jukka, OTT, VT. Oikeushistorian ja roomalaisen oikeuden professori. Dekaan.

Pihlajamäki, Heikki, OTT, VT. Oikeushistorian dosentti. Oikeushistorian yliopistolehtori, vv., akatemiattutkija.

Inha, Jyri, OTT. Oikeushistorian dosentti. Hoitaa lukuvuoden 2004–2005 oikeushistorian yliopistolehtorin virkaa.

Korpiola, Mia, OTL. Oikeushistorian assistentti, vv. syyskuu 2004–helmikuu 2005.

Kotkas, Toomas, OTT. Tutkija. Oikeusteorian assistentti.

Löytömäki, Stiina, OTL. Tutkija.

Sallila, Jussi, OTK. Tutkija.

Tuori, Kaius, OTL, FM. Tutkija (OMY).

Vepsä, Iisa, OTL. Tutkija (OMY).

Letto-Vanamo, Pia, OTT, VT. Oikeushistorian dosentti. KATTI:n johtaja.

Pylkkänen, Anu, OTT, VT. Oikeushistorian dosentti. Akatemiattutkija.

Karonen, Petri, FT. Oikeushistorian dosentti.

Korpijaakko-Labba, Kaisa, OTT. Oikeushistorian dosentti.

Tyynilä, Markku, OTT. Oikeushistorian dosentti.

Opetus

Luennot. Luentosarjojen päätteeksi pyritään järjestämään palautetilaisuus. Luentosuoritukset eivät vanhene. Suoritetut korvaavuus- ja hyvityspisteluennot korvaavat tutkintovaatimuksia kuten aiemmin.

Prof. **Jukka Kekkonen** ja vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** luennoivat oikeushistorian kehityslinjoja ja käännekohtia kl ma-pe 17.1.–28.1.2005 klo 8–10 U40 s. 1. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Oikeushistorian aineopintotentti on mahdollista suorittaa ns. ongelmalähtöisen oppimismenetelmän avulla. Suorituksen ei liity erillistä kirjatenttiä, mutta siinä käytetään aineistona tutkintovaatimusten kirjoja. Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää oppimiskokonaisuuteen liittyvän alkukokouksen ma 21.2.2005 klo 10–13 sekä tutorryhmäkokoukset ma 28.2. klo 10–14 ja ma 7.3. klo 10–14 aud. IX. Opintusuorituksen arviointiin käytetään oppimispäiväkirjoja, jotka tulee palauttaa 24.3. mennessä. Oppimiskokonaisuuteen osallistuminen edellyttää ajanjakson 21.2.–7.3. varaamista päätoimiseen opiskeluun. ennakoilmoittautuminen Jyri Inhalle vastaanotolla tai sähköpostitse (Jyri.Inha@helsinki.fi) viimeistään 4.2.2005. Kurssille otetaan enintään 30 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä.

Kurssille osallistuminen edellyttää prof. **Jukka Kekkonen** ja vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inhan** yllä mainitun luentosarjan, Oikeushistorian kehityslinjoja ja käännekohtia hyväksyttyä suorittamista.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tellegen-Couperus, O.**, A Short History of Roman Law (1993), 174 s. ja **Stein, P.**, Roman Law in European History (1999), 130 s.
- 2) **Letto-Vanamo, P. (toim.)**, Suomen oikeushistorian pääpiirteet (1991) lukuunottamatta sivuja 98–110, 168–187 ja 242–257 tai **Inger, G.**, Svensk rättshistoria (1997) s. 1–248.
- 3) **Robinson - Fergus - Gordon (eds.)**, European Legal History (2000), sivut 1–319.

Oikeushistorian täydentävät aineopinnot

Täydentävissä opinnoissa on mahdollisuus syventää oikeushistoriallista näkemystä sekä keskittymällä tiettyyn aihepiiriin että perehtymällä alan tutkimuksen metodisiin piirteisiin. Opetus pyritään järjestämään mahdollisimman suurelta osin opiskelijoiden omaa tiedon tuottamista kannustavaksi. Työskentely seminaareissa perustuu pääosin opiskelijoiden kirjallisten ja suullisten esitysten pohjalle. Kurssien sisältö suunnitellaan siten, että ne voivat tukea esim. yksityisoikeuden tai prosessi- ja rikosoikeuden täydentäviä opintoja. Korvaaviksi suorituksiksi hyväksytään erikseen sovittavalla tavalla osallistuminen opetukseen muissa tiedekunnissa tai ulkomailla. Tentittävistä kirjoista yhden kohdan voi korvata kirjareferaatilla ja kaksi kohtaa kirjallisuusanalyysillä sopimuksen mukaan.

Opiskelijoilla on mahdollisuus neuvotella laajemman opintokokonaisuuden suorittamisesta kerralla. Se voi tapahtua esimerkiksi yhdistämällä useampia seminaareja, seminaari ja kirjatentti tai seminaari ja ulkomaiset opinnot.

Roomalainen oikeus

Tavoite. Yleiskuvan antaminen roomalaisen oikeuden lähteistä, instituutioista, prosessuaalisista ja muista muutoksista esitettynä yhteydessä antiikin historiaan ja kulttuuriin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Roomalaisen oikeuden kehityskaudet ja eri kerrostumat, roomalainen lakimieskunta ja oikeudenkäyntimenettely, klassinen roomalainen oikeus ja juridinen kirjallisuus.

Laajuus. 3 opintoviikkoa.

Opetus.

Tutkija **Kaius Tuori** pitää roomalaisen oikeushistorian vääristelyn kurssin sl 4.–6.10.2004 (alkukokous ja pohjaluennot) sekä 1.–3.11. ja 8.–10.11 (seminaarijakso) klo 16–18 seminaarihuoneessa Heimola 442. Kurssilla tutkitaan historiallisen totuuden rajoja rikkomalla niitä räikeästi roomalaisen oikeushistorian tutkimuksessa. Kurssin tavoitteena on oppia tekemällä asioita tarkoituksellisesti väärin sekä arvioida kriittisesti lähteiden ja tulkinnan välistä eroa. Osallistujat jaetaan työpareihin, joille annetaan vastakkaiset tavoitteet ja historialliset tulkintalähtökohdat, joiden perusteella kirjoitetaan lyhyet kirjalliset työt ja käydään väittelyt. Kurssi korvaa oikeushistorian täydentävien aineopintojen kohdan Roomalainen oikeus (3 ov) sekä harjoitusseminaarisuorituksen. Kurssille otetaan korkeintaan 12 opiskelijaa. Ennakkoilmoittautuminen sähköpostitse 1.10.2004 mennessä (Kaius.Tuori@helsinki.fi).

Tutkintovaatimukset

Tentittävät kirjat ilmoittautumislomakkeeseen!

- 1) **Bellomo, M.**, *The Common Legal Past of Europe 1000–1800* (1995).
- 2) **Kaser, M.**, *Roomalainen yksityisoikeus* (1968) tai **Borkowski, A.**, *A Textbook of Roman Law* (1995) tai **Crook, J. A.**, *Law and Life of Rome* (1967) tai **Kunkel, W.**, *Römische Rechtsgeschichte* (1980) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava espanjan-, italian- tai ranskankielinen teos.
- 3) **Grossi, P.**, *L'Ordine giuridico medievale* (1995) tai **Tamm, D.**, *Roman Law and European Legal History* 277 s. (1997) tai sama ruotsiksi *Romersk rätt och europeisk rättsutveckling* 354 s. (1996) tai **Zimmermann, R.**, *The Law of Obligations* (1990) erikseen sovittavin osin tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava saksan-, espanjan- tai ranskankielinen teos.

Euroopan oikeushistoria

Tavoite. Eurooppalaisen oikeusperinteen syntyvaiheiden ja kehityksen keskeisten piirteiden esittely ja siihen vaikuttaneiden muutostekijöiden analyysi.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. roomalaisen oikeuden perinne ja oikeustieteen synty, *ius commune*, kodifikaatioiden aikakausi, kansallisvaltioiden oikeus, oikeuden modernisaatio.

Laajuus. 3 opintoviikkoa. Opiskelijoiden on mahdollista sopia erikseen 4 opintoviikon laajuudesta suorituksesta.

Opetus.

Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää luentosarjan Introduction to the History of European Integration: Aspects of Integration Theories and Constitutional Development ma ja ti 7.3.–4.4.2005 klo 16–18 PR s. 6. Kurssilla voi korvata kohdan 3 täydentävien opintojen opintojaksosta Euroopan oikeushistoria.

Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää harjoitusseminaarin 1800- ja 1900-luvun, erityisesti Euroopan integraation oikeushistoriasta. Kurssi korvaa täydentävien opintojen opintojakson Euroopan oikeushistoria tai kotimainen oikeushistoria. Kurssin alkukokous on ke 6.10.2004 klo 12–14 ja seminaarijakso 27.10.–10.11.2004 klo 12–14. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden seminaarihuone (Vuorikatu 3, 3. krs.). Ennakkoilmoittautuminen Jyri Inhalle vastaanotolla tai sähköpostitse (Jyri.Inha@helsinki.fi).

Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää Oikeus kirjallisuudessa -harjoitusseminaarin, joka korvaa täydentävistä opinnoista joko opintojakson Euroopan oikeushistoria tai kotimainen oikeushistoria. Kurssilla tarkastellaan oikeutta kaunokirjallisten esimerkkien kuten Camus'n, Wassermanin, Doctorowin, Mauriacin, Tagoren, Pessoaan, Szymborskan, Dürrenmattin, Beckettin ja Morrisonin teosten pohjalta. Kurssi toteutetaan

luento-opetuksena, ryhmätyöskentelynä ja osallistujien laatimina esseekirjoituksina. Kurssin alkukokous on ma 17.1.2005 klo 16–18 ja seminaarijakso 7.2.–18.2. klo 16–18. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden sh, Vuorikatu 3, 3. krs. Ennakoilmoittautuminen [Jyri Inha](mailto:Jyri.Inha@helsinki.fi) vastaanotolla tai sähköpostitse (Jyri.Inha@helsinki.fi) viimeistään 12.1.2005. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 15 osallistujaa.

Dos. **Heikki Pihlajamäki** pitää harjoitusseminaarin rikos- ja prosessioikeuden historiasta ma–pe 17.1.–28.1.2005, klo 10–12. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden sh, Vuorikatu 3, 3. krs. Aihetta lähestytään konkreettisten tekstiesimerkkien kautta ja kurssi edellyttää aktiivista osallistumista. Suoritustapana ovat 1–2 sivun miniesseet, joita laaditaan kurssin mittaan yhteensä kahdeksan. Miniesseessä edellisen opetuskerran aihetta käsitellään tekstiesimerkin kautta. Ilmoittautuminen viimeistään 7.1.2005 sähköpostitse (heikki.pihlajamaki@helsinki.fi).

Dos. **Pia Letto-Vanamo** pitää harjoitusseminaarin maailman suurista oikeusjärjestelmistä ke 2.3–4.5.2005, klo 16–18 Kattissa, Vuorikatu 5 B, 4. kerros. Kurssilla perehdytään eurooppalaisiin ja Euroopan ulkopuolisiin oikeusjärjestelmiin sekä niiden historiaan. Pääasiallisena työskentelymuotona on ennakkoon sovittavan kirjallisen aineiston käsittely. Kurssi on tarkoitettu suomen- ja ruotsinkielisille opiskelijoille. Ennakoilmoittautuminen viimeistään 28.2.2005 sähköpostitse (pia.letto-vanamo@helsinki.fi). Seminaariin otetaan 12 ensiksi ilmoittautunutta. Seminaari korvaa kokonaan täydentävien opintojen opintojakson Euroopan oikeushistoria.

Tutkintovaatimukset

Tentittävät kirjat ilmoittautumislomakkeeseen!

- 1) **Wieacker, F.**, A History of Private Law in Europe (1995) tai sama, *Privatrechtsgeschichte der Neuzeit* (1967) tai **Stolleis, M.**, *Geschichte des öffentlichen Rechts I* (1988), II tai III tai **Wesel, U.**, *Geschichte des Rechts* (1997).

- 2) **Berman, H.**, *Law and Revolution* (1983) tai **van Caenegem, R. C.**, *The Birth of the English Common Law* (1988) tai sama, *A Historical Introduction to Western Constitutional Law* (1995) tai **Hattenhauer, H.**, *Europäische Rechtsgeschichte* (1992) erikseen sovittavin osin tai **Korpiola, M.** (toim.), *Nordic Perspectives on Medieval Canon Law* (1999) sekä **Brundage, J.A.** *Medieval Canon Law* (1995) erikseen sovittavin osin, tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava espanjan-, italian- tai ranskankielinen teos.
- 3) **John, M.**, *Politics and the Law in the Late Nineteenth-Century Germany* (1989) tai **Lappalainen, M. – Hirvonen, P. (eds.)**, *Crime and Control in Europe from the Past to the Present* (1999) tai **Watson, A.**, *Legal Transplants* (1974) tai **Whitman, J.**, *The Legacy of Roman Law in German Romantic Era. Historical Vision and Legal Change* (1990) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava saksan-, espanjan-, italian-, eestin- tai ranskankielinen teos.

Kotimainen oikeushistoria

Tavoite. Kotimaisen oikeushistorian keskeisten piirteiden analysointi ja vertailu eurooppalaiseen oikeuskehitykseen.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Kotimaisen oikeuden tärkeimmät muutokset ja erityispiirteet oikeuden eri osa-alueilla.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opetus

Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää harjoitusseminaarin 1800- ja 1900-luvun, erityisesti Euroopan integraation oikeushistoriasta. Kurssi korvaa täydentävien opintojen opintojakson Euroopan oikeushistoria tai kotimainen oikeushistoria. Kurssin alkukokous on ke 6.10.2004 klo 12–14 ja seminaarijakso 27.10.–10.11.2004 klo 12–14. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden seminaarihuone (Vuorikatu 3, 3. krs.). Ennako-

ilmoittautuminen Jyri Inhalle vastaanotolla tai sähköpostitse (Jyri.Inha@helsinki.fi).

Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää Oikeus kirjallisuudessa -harjoitusseminaarin, joka korvaa täydentävistä opinnoista joko opintojakson Euroopan oikeushistoria tai kotimainen oikeushistoria. Kurssilla tarkastellaan oikeutta kaunokirjallisten esimerkkien kuten Camus'n, Wassermanin, Doctorowin, Mauriacin, Tagoren, Pessoon, Szymborskan, Dürrenmattin, Beckettin ja Morrisonin teosten pohjalta. Kurssi toteutetaan luento-opetuksena, ryhmätyöskentelynä ja osallistujien laatimina esseekirjoituksina. Kurssin alkukokous on ma 17.1.2005 klo 16–18 ja seminaarijakso 7.2.–18.2. klo 16–18. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden sh, Vuorikatu 3, 3. krs. Ennakoilmoittautuminen Jyri Inhalle vastaanotolla tai sähköpostitse (Jyri.Inha@helsinki.fi) viimeistään 12.1.2005. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 15 osallistujaa.

Assistentti **Mia Korpiola** ja tutkija **Iisa Vepsä** pitävät oikeudenkäyntidraamakurssin oikeudenkäytöstä varhaisella uudella ajalla kl ma 31.1.2005, klo 16–18 ja ti-pe 22.2–25.2.2005 klo 16–18, Heimola 405. Ensimmäisellä tapaamisella opiskelijoille jaetaan oikeudenkäyntiroolit. Opiskelijat selvittävät kirjallisuuden ja luentojen perusteella, miten heidän tulee toimia roolinsa mukaisesti oikeudenkäynnissä, joka järjestetään viimeisellä kokoontumiskerralla. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 20 osallistujaa. Ennakoilmoittautuminen sähköpostitse (mia.korpiola@helsinki.fi) viimeistään maanantaina 17.1.2005. Korvaa täydentävien opintojen kotimaisen oikeushistorian jakson.

Tutkintovaatimukset

Tentittävät kirjat ilmoittautumislomakkeeseen!

- 1) **Ylikangas, H.**, Valta ja väkivalta keski- ja uudenajan taitteen Suomessa 197 s. (1988).
- 2) a) **Kekkonen, J.**, Laillisuuden haaksirikko

(1991) ja **Pihlajamäki, H. (ed.)**, Theatres of Power (1991) lukuunottamatta saksankielisiä artikkeleita

TAI b) jokin kotimainen monografia, esim.

Kekkonen, J., Merkantilismista liberalismiin (1987) tai **Letto-Vanamo, P.**, Suomalaisen asianajalaitoksen synty ja varhaiskehitys (1989) tai **Korpjaakko, K.**, Saamelaisten oikeusasemasta Ruotsi-Suomessa (1989) tai **Pylkkänen, A.**, Puoli vuodetta, lutot ja avaimet (1990) tai **Pihlajamäki, H.**, Evidence, Crime, and Legal Profession (1997) tai **Aalto, S.**, Kirkko ja kruunu siveellisyyden vartijoina (1996) tai **Inha, J.**, Valtioneuvoston oikeuskanslerin virka-aseman muotoutuminen 1917–1919 (1997) tai **Inha, J.**, Elämä ja oikeus: K. J. Ståhlberg oikeusajattelijana (2004) tai **Karonen, P.**, Kämmerinoikeudet Suomessa suurvalta-ajan alkupuolella (1994) tai **Lehti, M.**, Väkivallan hyökyaalto. 1900-luvun alkuvuosikymmenten henkikirjollisuus Suomessa ja Luoteis-Virossa (2001) tai **Kotkas, T.**, ”Suosiosta ja armosta” (2003) tai **Hannula, I.**, Rikosoikeudellinen järjestelmä kriisissä (2004) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava teos.

3) **Letto-Vanamo, P.**, Käräjyhteisön oikeus. Oikeudenkäyttö Ruotsi-Suomessa ennen valtiollisen riidanratkaisun vakiintumista (1995) tai **Taussi Sjöberg, M.**, Rätten och kvinnorna. Från släkttakt till statsmakt i Sverige på 1500-och 1600-talen (1996) tai **Kekkonen, J.**, Suomen oikeuskulttuurin suuri linja 1898–1998 (1998) tai sama, Kriisit, valta ja oikeus. Näkökulmia oikeushistoriaan (1996) tai **Tie tulkintaan** (1997), s. 45–366 tai **Ylikangas, H.**, Väkivallasta sanan valtaan: suomalaista menneisyyttä keskiajalta nykypäiviin (1999) tai **Manslaughter, fornication and sectarianism**. Norm-breaking in Finland and the Baltic area from mediaeval to modern times (2002) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava teos.

Oikeustieteen historia

Tavoite. Oikeustieteen historiallisen kehityksen analysointi eurooppalaisesta näkökulmasta sekä kotimaisen oikeustieteen historia ja merkitys oikeuskehityksen kannalta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeustieteen synty ja merkitys eurooppalaisessa oikeuskulttuurissa *ius communesta* luonnonoikeuteen, oikeustiede Ruotsi-Suomessa 1600–1700-luvulla, suomalainen oikeustiede ja oikeudellinen yliopistokoulutus 1800-luvulla, saksalaiset ja skandinaaviset vaikutteet suomalaisessa oikeusajattelussa.

Laajuus. 3 opintoviikkoa.

Opetus.

Dos. **Heikki Pihlajamäki** pitää harjoitusseminaarin rikos- ja prosessioikeuden historiasta ma–pe 17.1.–28.1.2005, klo 10–12. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden sh, Vuorikatu 3, 3. krs. Aihetta lähestytään konkreettisten tekstiesimerkkien kautta ja kurssi edellyttää aktiivista osallistumista. Suoritustapana ovat 1–2 sivun miniesseet, joita laaditaan kurssin mittaan yhteensä kahdeksan. Miniesseessä edellisen opetuskerran aihetta käsitellään tekstiesimerkin kautta. Ilmoittautuminen viimeistään 7.1.2005 sähköpostitse (heikki.pihlajamaki@helsinki.fi).

Tutkintovaatimukset.

Tentittävät kirjat ilmoittautumislomakkeeseen!

- 1) **Björne, L.**, Den konstruktiva riktningen 1871–1910. Den nordiska rättsvetenskapens historia III (2002) tai **Björne, L.**, Brytningstiden. Den nordiska rättsvetenskapens historia II (1998) tai **Björne, L.**, Patrioter och institutionalister. Den nordiska rättsvetenskapens historia I (1996).
- 2) a) **Paasto, P.**, Omistuskäsitteistön rakenteesta (1994), s. 189–385 ja **Pihlajamäki, H.** - **Pylkkänen, A.**, Luentoja oikeustieteen historiasta 147 s. (1996)

TAI b) **Tolonen, H.**, Korke, raha ja sopimus (1992) tai **Jyränki, A.**, Lakien laki (1989) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava saksan-, espanjan-, italian- tai ranskankielinen teos.

- 3) **Koschaker, P.**, Europa und das römische Recht (1953) tai **Zimmermann, R.**, The Law of Obligations (osin) (1990) tai **Kelley, D.**, The Human Measure: Social Thought in the Western Legal Tradition (1990) tai **Horwitz, M.**, The Transformation of American Law I-II (osin) (1977) tai **Helmholz, Richard**, The Spirit of Classical Canon Law (1996) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava espanjan-, italian-, eestin- tai ranskankielinen teos.

Harjoitusseminaarit

Dos. **Pia Letto-Vanamo** pitää harjoitusseminaarin maailman suurista oikeusjärjestelmistä ke 2.3.–4.5.2005, klo 16–18 Kattissa, Vuorikatu 5 B, 4. kerros. Kurssilla perehdytään eurooppalisiin ja Euroopan ulkopuolisiin oikeusjärjestelmiin sekä niiden historiaan. Pääasiallisena työskentelymuotona on ennakkoon sovittavan kirjallisen aineiston käsittely. Kurssi on tarkoitettu suomen- ja ruotsinkielisille opiskelijoille. Ennakoilmoittautuminen viimeistään 28.2.2005 sähköpostitse (pia.letto-vanamo@helsinki.fi). Seminaariin otetaan 12 ensiksi ilmoittautunutta. Seminaari korvaa kokonaan täydentävien opintojen opintojakson Euroopan oikeushistoria.

Tutkija **Kaius Tuori** pitää roomalaisen oikeushistorian vääristelyn kurssin sl 4.–6.10.2004 (alkukokous ja pohjaluennot) sekä 1.–3.11. ja 8.–10.11 (seminarijakso) klo 16–18 seminaarihuoneessa Heimola 442. Kurssilla tutkitaan historiallisen totuuden rajoja rikkomalla niitä räikeästi roomalaisen oikeushistorian tutkimuksessa. Kurssin tavoitteena on oppia tekemällä asioita tarkoituksellisesti väärin sekä arvioida kriittisesti lähteiden ja tulkinnan välistä eroa. Osallistujat jaetaan työpareihin, joille annetaan vastakkaiset tavoitteet ja historialliset tulkintalähtökohdat, joiden perusteella kirjoitetaan lyhyet kirjalliset työt ja käydään väittelyt. Kurssi korvaa oikeushistorian

täydentävien aineopintojen kohdan Roomalainen oikeus (3 ov) sekä harjoitusseminaarisuorituksen. Kurssille otetaan korkeintaan 12 opiskelijaa. Ennakoilmoittautuminen sähköpostitse 1.10.2004 mennessä (Kaius.Tuori@helsinki.fi).

Dos. **Heikki Pihlajamäki** pitää harjoitusseminaarin rikos- ja prosessioikeuden historiasta ma-pe 17.1.-28.1.2005, klo 10-12. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden sh, Vuorikatu 3, 3. krs. Aihetta lähestytään konkreettisten tekstiesimerkkien kautta ja kurssi edellyttää aktiivista osallistumista. Suoritustapana ovat 1-2 sivun miniesseet, joita laaditaan kurssin mittaan yhteensä kahdeksan. Miniesseessä edellisen opetuskerran aihetta käsitellään tekstiesimerkin kautta. Ilmoittautuminen viimeistään 7.1.2005 sähköpostitse (heikki.pihlajamaki@helsinki.fi).

Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää harjoitusseminaarin 1800- ja 1900-luvun, erityisesti Euroopan integraation oikeushistoriasta. Kurssi korvaa täydentävien opintojen opintojakson Euroopan oikeushistoria tai kotimainen oikeushistoria. Kurssin alkukokous on ke 6.10.2004 klo 12-14 ja seminaarijakso 27.10.-10.11.2004 klo 12-14. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden seminaarihuone (Vuorikatu 3, 3. krs.). Ennakoilmoittautuminen Jyri Inhalle vastaanotolla tai sähköpostitse (Jyri.Inha@helsinki.fi).

Vsn. yliopistonlehtori **Jyri Inha** pitää *Oikeus kirjallisuudessa* -harjoitusseminaarin, joka korvaa täydentävistä opinnoista joko opintojakson Euroopan oikeushistoria tai kotimainen oikeushistoria. Kurssilla tarkastellaan oikeutta kaunokirjallisten esimerkkien kuten Camus'n, Wassermanin, Doctorowin, Mauriacin, Tagoren, Pessoon, Szymborskan, Dürrenmattin, Beckettin ja Morrisonin teosten pohjalta. Kurssi toteutetaan

luento-opetuksena, ryhmätyöskentelynä ja osallistujien laatimina esseekirjoituksina. Kurssin alkukokous on ma 17.1.2005 klo 16-18 ja seminaarijakso 7.2.-18.2. klo 16-18. Opetuspaikka: oikeuden yleistieteiden sh, Vuorikatu 3, 3. krs. Ennakoilmoittautuminen Jyri Inhalle vastaanotolla tai sähköpostitse (Jyri.Inha@helsinki.fi) viimeistään 12.1.2005. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 15 osallistujaa.

Assistentti **Mia Korpiola** ja tutkija **Iisa Vepsä** pitävät oikeudenkäyntidraamakurssin oikeudenkäytöstä varhaisella uudella ajalla kl ma 31.1.2005, klo 16-18 ja ti-pe 22.2-25.2.2005 klo 16-18, Heimola 405. Ensimmäisellä tapaamisella opiskelijoille jaetaan oikeudenkäyntiroolit. Opiskelijat selvittävät kirjallisuuden ja luentojen perusteella, miten heidän tulee toimia roolinsa mukaisesti oikeudenkäynnissä, joka järjestetään viimeisellä kokoontumiskerralla. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 20 osallistujaa. Ennakoilmoittautuminen sähköpostitse (mia.korpiola@helsinki.fi) viimeistään maanantaina 17.1.2005. Korvaa täydentävien opintojen kotimaisen oikeushistorian jakson.

Prof. **Jukka Kekkonen** ja OTT **Toomas Kotkas** pitävät avoimessa yliopistossa kesällä 2005 harjoitusseminaarin kontrollipolitiikan historiasta. Kurssi korvaa täydentävien opintojen kotimaisen oikeushistorian jakson.

Oppiaineen englanninkielisten kurssien päivitetty aikataulu on yliopiston kotisivuilla osoitteessa <http://www.helsinki.fi/english/courses/> Opinto-oppaassa ilmoitettuihin aikatauluihin voi tulla muutoksia, joten opiskelijoita pyydetään tarkistamaan ajantasaiset tiedot yllämainitusta osoitteesta.

Oikeustaloustieteen pakolliset aineopinnot (20020)

Tavoite. Opiskelija pyritään perehdyttämään kansantalouden, sen osien sekä yritysten rakenteeseen ja toimintaan siten, että hän pystyy ymmärtämään taloudellisten ilmiöiden vuorovaikutussuhteet ja samalla oikeudellisten normien roolin taloudellista taustaa vasten.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Mikro- ja makrotaloustieteen keskeiset käsitteet, kansainvälisen kaupan teorian perusteet sekä oikeustaloustieteen keskeiset käsitteet ja perusteet.

Ilmoittautuminen. Tenttiin ilmoittautuminen tapahtuu WebOodin avulla (<http://www.oodi.fi/hy/index.htm>). WebOodin käyttöä varten tarvittavat voimassaolevan tunnuksen ja salasanan yliopiston verkkoon.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opettajat

Heimonen, Matti, TTT. Kansantaloustieteen professori.

Siikavirta, Kristian, OTL, VT. Oikeustieteen assistentti.

Opetus

Oppiaineen esittelytilaisuus. Taloustieteen johdantokurssin alussa ma 28.2. klo 8-9 Pr sali 13.

Prof. **Matti Heimonen** pitää taloustieteen johdantokurssin kl 28.02.-23.03. ma, ti, to 8-12 (paikat ma PR sali 13, ti V20 ls 1, to PR Sali 5 ja ke 23.3.2004 PR sali 5). Korvaa tutkintovaatimusten kohdat 1 ja 2. Luennoista järjestetään yksi luentokuulustelu ke 23.03. klo. 8-12 PR sali 5 ja tämän lisäksi luennot on mahdollista

tenttiä normaaleilla aineen tenttikierroksilla, joihin luento-osallistunut on ilmoittautunut ja mainitsee tästä ilmoittautumisen yhteydessä. Luentorunko on luettavissa ja tulostettavissa Prof. Heimosen internetkotisivulta <http://www.helsinki.fi/~mheimone/>

Assistentti **Kristian Siikavirta** pitää oikeustaloustieteen verkkokurssin (WebCT) kevätlukukauden lopussa huhti-toukokuussa. Korvaa tutkintovaatimusten kohdat 4 ja 5. Ilmoittautuminen verkkolomakkeella helmikuussa julkaistavien ohjeiden mukaan (oppiaineen verkkosivulla). Osallistujia mahtuu kurssille enintään 45 ilmoittautumisjärjestyksessä. Kurssi sisältää alkutapaamisen, aikataululla ohjatun verkko-työskentelyn ja lopputapaamisen. Tiukasti aikatauluun sidottu kurssi kestää noin neljä viikkoa. Verkko-työskentelyyn kuuluvat kirjalliset tehtävät, ohjattu keskustelutehtävä ja pikakoe.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Pekkarinen, J. - Sutela, P.**, Kansantaloustiede (2000) (371 s.) tai **Pekkarinen, J. - Sutela, P.**, Nacionalekonomi (1999) (282 s).
- 2) **Ylä-Liedenpohja, Jouko**, Taloustiede tänään (1995), vain sivut 15-167 (153 s).
- 3) **Kanniainen, V. - Määttä, K. (toim.)**, Näkökulmia oikeustaloustieteeseen (1996), lukuun ottamatta sivuja 11-45, 129-159, 192-252 ja 289-315 (148 s) ja **Määttä, Kalle**, Oikeustaloustieteen aakkoset (1999) (125 s) tai yksinomaan **Christian Dahlman - Marcus Glader - David Reidhav**, Rättsekonomi. En introduktion (2002) (229 s)
- 4) **Kanniainen, V. - Määttä, K. (toim.)**, Näkökulmia oikeustaloustieteeseen 2 (1998), lukuun ottamatta sivuja 1-26, 81-112 ja 199-220 (181 s) tai **Skogh, G. - Lane, J-E.**, Åganderätten i Sverige (2000) (224 s).

Oikeustaloustieteen täydentävät aineopinnot

Täydentävien opintojen tavoitteena on syventää näkemystä siitä, miten taloustiedettä voidaan käyttää hyväksi lain tulkinnassa, lainsäädännön tarkoituksenmukaisuutta ja taloudellisia seurannaisvaikutuksia analysoitaessa sekä uusia säännöksiä formuloitaessa.

Jäljempänä esitettyjen opintokokonaisuuksien lisäksi on mahdollista erikseen sopia muista oikeustaloustieteellisistä opintojaksoista. Aihekokonaisuuksina voivat tulla kysymykseen esimerkiksi perheoikeuden taloustiede, sopimusteoria, prosessioikeuden taloustiede, informaation taloustiede sekä uusi taloushistoria.

Perustellusta syystä opiskelija voi ehdottaa tentittävään muitakin kuin alla mainittuja aihepiireihin soveltuvia kirjoja. Nämä erikseen sovitut teokset on ilmoitettava tenttiin ilmoitauduttaessa.

Ilmoittautuminen: Ellei muuta ilmoiteta kaikkiin täydentävien opintojen tentteihin ja opetukseen ilmoittautuminen pyritään järjestämään käyttäen hyväksi WebOodia <http://www.oodi.fi/hy/index.htm>. WebOodin käyttöä varten tarvitset voimassaolevan tunnuksen ja salasanan yliopiston verkkoon. Harjoitusseminaariin ilmoitaudutaan kuitenkin webbilomakkeella (ks. kyseinen kohta).

Siirtymäsäännökset. Valinnan mukaan kaksi täydentävien opintojen kurssia vastaa vanhan tutkinnon laajaa kurssia. Kirjatentissä voidaan käyttää hyväksi aikaisempia korvaavia suorituksia eli aikaisemmin hyväksyttävästi suoritettua luentokurssit hyväksytään sopimuksen mukaan tutkintovaatimusten tietyn osan korvaavaksi suoritukseksi.

Oikeustaloustieteen jatkokurssi (20352)

Tavoite ja käsiteltävä kokonaisuus.

Opintokokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan perustietoja oikeustaloustieteellisistä lähestymistavoista, taloustieteen käyttöedellytyksistä oikeustieteellisenä analyysivälineenä sekä oikeustaloustieteellisistä tutkimustuloksista eri oikeudenaloilla. Materiaalissa kerrataan eräitä taloustieteen peruskäsitteitä ja käydään läpi taloustieteen sovellutuksia mm. kilpailu-, vahingonkorvaus- ja prosessioikeuteen. Ilmoitauduttaessa on muistettava ilmoittaa tentittävät kirjat ja opintokokonaisuuden laajuus.

Laajuus 3 tai 6 opintoviikkoa

Tutkintovaatimukset

- 1) **Posner, Richard A.**, Economic analysis of law (1992 tai uudempi painos). (722 s) tai taloustieteen perusopinnoista suorittaneille (cum laude –oppimäärä) **Miceli, Thomas J. (1997)**, Economics of the Law (236 s) ja **Friedman, David D.** Law's Order. (329 s)

Tutkintovaatimukset - 6 ov opiskelijoille, joilla ei ole taloustieteen cum laude -oppimäärää

- 1) **Stiglitz, Joseph E. – Driffill, John** (2000), Economics. (756 s)
- 2) **Posner, Richard A.**, Economic analysis of law (1992 tai uudempi painos). (722 s)

Kilpailutaloustieteen kurssi

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus.

Markkinataloudessa osakeyhtiö on osoittautunut tehokkaaksi yritysmuodoksi. Yksityisten

omistama voittoa maksimoiva yritys on motivoitunut toimimaan siten, että tuotetaan mahdollisimman halvalla niitä tuotteita, joita ihmiset haluavat. Tämä pätee sekä kilpailevaan talouteen että monopoliin. Kilpailua tarvitaan kuitenkin siihen, että yritykset eivät pyri tuotantoa rajoittamalla nostamaan hintoja, koska se vähentää kansalaisten hyvinvointia. Kilpailulainsäädännöllä pyritään estämään kilpailun häviäminen ja, jos se ei ole mahdollista, kielletään määräävän markkina-aseman väärinkäyttö

Kurssilla perehdytään epätäydellisen kilpailun muotoihin ja verkostotalouteen, sekä pohditaan kuinka kilpailuoikeus ja erilaiset säätelyjärjestelmät pystyvät turvaamaan talouden tehokkuuden.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opettajat. Prof. **Matti Heimonen**

Suoritustapa. Kirjatentti ja vapaaehtoiset korvaavat luennot. Opettajan kanssa sovitettavan kirjallisen harjoitustyön tekemällä on mahdollisuus suorittaa laajempi 5 opintoviikon kokonaisuus.

Opetus. Prof. **Matti Heimonen** pitää kilpailutaloustieteen luentosarjan alkaen 04.-12.10. ma, ti, to klo. 8-12, sh 323 Vuorikatu 3a, 3 krs. (20 h). Hyväksytyt luentokuulustelu korvaa luennolla määriteltävän osan tutkintovaatimuskirjasta (sivumäärällisesti noin kolmasosa).

Tutkintovaatimukset:

1) **Viscusi, W. Kip – Vernon, John M. – Harrington, Joseph E. (2000)**, Economics of Regulation and Antitrust. (864 s.)

Päätös- ja peliteorian perusteet
(20357)

Tavoite ja sisältö. Kurssi tarjoaa perustiedot päätös- ja peliteorian käsitteistä sekä sen soveltamismahdollisuuksista oikeustieteessä.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

1) **Dixit, A. - Nalebuff, B.**, Thinking Strategically (1991) (393 s).

2) **Baird, D.G. - Gertner, R.H. - Picker, R.C.**, Game Theory and the Law (1994) (330 s).

Yritys- ja rahoitustoiminnan opintokokonaisuus (21552)

Tavoite ja sisältö. Kurssilla johdatellaan rahoitustoiminnan kannalta keskeisten instituutioiden pariin sekä valaistaan rahoitusmarkkinoiden toimintoja taloustieteellisestä näkökulmasta. Kurssi antaa myös perustiedot erilaisten organisoitumistapojen tarkoituksenmukaisuudesta ja siihen vaikuttavista kriteereistä sekä taloudellisten organisaatioiden kannustinjärjestelmistä. Ilmoitaututtaessa on muistettava ilmoittaa opintokokonaisuuden laajuus ja mahdollisesti suoritettavat korvaavat opinnot.

Laajuus 3 tai 5 opintoviikkoa.

Opettajat.

Prof. **Matti Heimonen**, vastuuopettaja
Prof. **Jukka Mähönen**, OTT, KTM, LL.M
Dosentti **Timo Kaisanlahti**, OTT

Opetus. Prof. **Jukka Mähönen** ja dosentti **Timo Kaisanlahti** pitävät luentosarjan (20h) ”Kansainvälinen tilinpäätös, tilintarkastus ja valvonta” marraskuussa 2004. Luentosarja sisältää luentokuulustelun. Hyväksytyt suoritukset korvaa pääsääntöisesti tutkintovaatimusten kohdan 3) Kallunki et.al. tai sopimuksen mukaan yhtä opintoviikkoa vastaavan osan jostakin oikeustaloustieteen täydentävistä opinnoista. Luennot syyslukukaudella pe 19.11. PR sali 10, ma 22.11. Pr aud XII, ti 23.11. S20C sali 2, ma 29.11. Pr aud XII, ti 30.11. S20C sali 2, kaikki luennot klo. 10-14. Luentokuulustelu myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana.

Tutkintovaatimukset (3 ov)

- 1) **Hansmann, Henry**, The ownership of enterprise (1996) (372 s).
- 2) **Leppiniemi, J.**, Rahoitus (2000) (sivut 9-264 s.). Tai uudempi painos. (Liitteenä olevaa lakitekstiä ei lueta missään painoksessa)
- 3) **Kallunki, J-P - Martikainen, T. - Niemelä, J.**, Yrityksen arvonmääritys (1999) (215 s). Tai uudempi painos.

Tutkintovaatimukset (5 ov)

- 1) **Hansmann, Henry**, The ownership of enterprise (1996) (372 s).
- 2) **Fabozzi, Frank J.** (et al.): Foundations of financial markets and institutions, (2002) 3. painos (663 s).
- 3) **Kallunki, J-P - Martikainen, T. - Niemelä, J.**, Yrityksen arvonmääritys (1999) (215 s). Tai uudempi painos.

Julkistalouden ja talouspolitiikan opintokokonaisuus (21553)

Tavoite ja sisältö. Kurssilla perehdytään makrotaloustieteeseen ajankohtaisen talouspoliittisen keskustelun ja analyysin kautta. Käsiteltäviä asioita ovat muun ohella kansantulon, työllisyyden, inflaation, korkojen ja valuuttakurssien määräytyminen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Ilmoitaututtaessa on muistettava mainita tentittävät kirjat ja opintokokonaisuuden laajuus.

Laajuus 3 tai 5 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tuomala, M.**, Julkistalous (1997) (372 s).
- 2) **Pekkarinen, J. - Vartiainen, J.**, Suomen talouspolitiikan pitkä linja (1995) (512 s) tai **Rosen, Harvey S.**, Public Finance, 4. painos (1995) (Ei lueta Appendix – 549 s.)

5 opintoviikon suorituksen lisäksi **Burda, M. - Wyplosz, C. (2001)**, Macroeconomics. A European Text, 3. painos. (572 s.)

Harjoitusseminaarit (20370)

Tavoite ja sisältö. Seminaarissa kukin laatii itsenäisesti esitelmän, jossa talousteoreettista argumentointia käytetään joko laintulkinnan apuvälineenä tai lainsäädäntövaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuuden ja vaikutusten analysoinnissa. Aiheiden valinnassa opiskelija voi toteuttaa omia toiveitaan ja saa myös apua opettajilta. Seminaarin salasanalla suojattu verkkosivu julkaistaan kurssin alkaessa.

Kurssille otetaan enintään 14 osanottajaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen tapahtuu oppiaineen verkkosivulla olevan verkkolomakkeen avulla. <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/rpol/oikeustaloustiede/tyyde/index.html#Harjoitus> Jos ilmoittautujia on enemmän, voidaan tarvittaessa järjestää kaksi seminaariryhmää.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opetus syyslukukausi Prof. **Matti Heimosen** pitämä harjoitusseminaari kokoontuu tehtävänjakoa ja ohjeistusta varten ensimmäisen kerran ma 13.09.2004 klo. 14-16 sh 323 Vuorikatu 3a, 3. krs. Istunnot pidetään samassa paikassa torstaisin 28.10.-2.12. klo. 14-18.

Kirjanpito (20021)

Tavoite. Opintojakso tutustuttaa kirjanpitoformaation tuottamiseen ja sen hyväksikäytön perusteisiin, antaa kokonaiskuvan kirjanpitoa ohjaavista teorioista ja periaatteista sekä kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteista. Opintojaksossa opetetaan myös tilintarkastuksen perusteet.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Liikekirjanpidon peruskäsitteet ja periaatteet; liike tapahtumien kirjaaminen; tilinpäätöksen laatiminen. 2. Kirjanpito voitonjakolaskelmana ja tietolähteenä yrityksen operatiivisille tarpeille. 3. Tilintarkastuksen perusteet.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opettajat

Koskela, Arja, KTM. Kirjanpidon tuntiopettaja.
Mäsabacka, Carsten, KTM. Kirjanpidon tuntiopettaja (ruots.).

Opetusmuodot. Kaikille opiskelijoille yhteinen luento-opetus (30 tuntia) sekä harjoitukset (20 tuntia), joita varten opiskelijat jaetaan pienryhmiin (20-30 opiskelijaa). Harjoituksissa suoritettavat tehtävät otetaan huomioon opintojakson arvioinnissa.

KTM **Arja Koskela** pitää kirjanpidon kurssin sl 21.9.-16.11. ti klo 12-15 päärakennus sali 13.

Harjoitukset neljässä ryhmässä 23.9.-18.11. to klo 10-12 Aleksanterinkatu 7 ls5, 12-14, 14-16 tai 16-18 päärakennus sali 8.

Hän pitää kirjanpidon kurssin kl 18.1.-15.3. ti 12-15 päärakennus sali 5. Harjoitukset neljässä ryhmässä 20.1.-17.3. to 10-12, 12-14, 14-16 tai 16-18 päärakennus sali 8.

EM **Carsten Mäsabacka** håller kursen i bokföring ht 21.9.-25.11. to 16-18 i huvudbyggnaden, auditorie XVI.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu ja pienryhmissä tehtävät harjoitukset. **Koskelan** ryhmien kuulustelut ovat 22.11., 14.12., 24.3. ja 28.4. PR s.1.

Mäsabackan ryhmän kuulusteluista sovitaan luentojen yhteydessä.

Kuulusteluun saa tuoda lakikirjat.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Leppiniemi, J. - Kykkänen, T.**, Kirjanpito ja tilinpäätös (uusien painos)
- 2) Kirjanpitolaki ja -asetus, tilintarkastuslaki ja opetuksessa käsitellyt kohdat yhtiölainsäädännöstä ja verolainsäädännöstä.

Oikeussosiologia (20022)

Tavoite. Yleistiedot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta, perustana sosiologiset käsitteet ja teorit. Johdatusta oikeudellisia instituutioita, talouselämää, perhettä, poikkeavaa käyttäytymistä, organisaatioita ja suunnittelujärjestelmiä koskevaan sosiologiseen tutkimukseen.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeussosiologian ja sosiologian perusteet; yhteiskunnan keskeiset instituutiot ja ongelmat.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opettajat

Uusitalo, Paavo, VTT. Oikeussosiologian henkilökohtainen ylimääräinen professori.

Kyntäjä, Timo, VTT. Oikeussosiologian dosentti.

Grönfors, Martti, VTT. Oikeussosiologian dosentti.

Laitinen, Ahti, VTT. Oikeussosiologian dosentti.

Nieminen, Ari, VTL. Tutkija

Opetus

Dosentti **Martti Grönfors** luennoi aiheesta Eri-laisuus, vähemmistöt ja rikollisuus sosiologisen

tutkimuksen kohteina kl. 4.3.-4.4. ma,pe klo 9-12 PR aud. XV.

Dosentti **Timo Kyntäjä** luennoi valvonnan teknologiasta sl. 21.9.-14.12. ti klo 18-20 PR s. 6, (30.11. ei ole luentoa).

VTL **Ari Nieminen** luennoi aiheesta Johdatus työn sosiologiaan ja eurooppalaisiin työmarkkinasuhteisiin kl 7.3.-4.4. ma,ti klo 17-20, ma U38 F211, ti T23 A217.

Luennot korvaavat sovittavan kohdan joko pakollisista aineopinnoista tai täydentävistä aineopinnoista. Oikeussosiologian opintosuoritukset eivät vanhene.

Tutkintovaatimukset

1) **Mathiesen, T.** Rätten i samhället ja **Uusitalo, H.** Tiede, tutkimus ja tutkielma.

2) **Forsander, A.** & al. Monietnisyyys, yhteiskunta ja työ tai **Tiilikainen Marja.** Arjen Islam.

3) **Kantola, I. & Koskinen, K. & Räsänen, P.** (toim.) Sosiologisia karttalehtiä, s. 1-176, 249-300 ja 339-355 tai **Levo-Kivirikko, A. & Uusitalo, P.** Työllistävä Verotus

Oikeussosiologian täydentävät aineopinnot

Oikeussosiologian täydentävissä opinnoissa lisätään tietämystä teoriaperinteestä, menetelmistä ja tutkimusongelmista. Opintojakso Oikeussosiologian teoreettisia perusteita suositellaan tentittäväksi ennen Oikeussosiologian erityiskysymyksiä

Oikeussosiologian teoreettisia perusteita

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Heiskala, R.**, (toim.), Sosiologisen teorian nykysuuntauksia, s. 63-120 ja 173-347 ja **Hydén, H.**, Rättsociologi som rättsvetenskap tai **Bourdieu, P.**, Järjen käytännöllisyys.
- 2) **Marx, K.**, Pääoma I, luvut 1-3 ja 23 tai **Weber, M.**, Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki tai **Westermarck, E.**, Tapojen historiaa (2 p. 1991 ruots. Om sedernas historia) tai **Durkheim, E.**, Sosiaalisesta työnjaosta tai Itsemurha.
- 3) Yksi kirja seuraavista: **Banakar, R.-Travers, J.**, An Introduction to Law and Social Theory, **Berger, P. & Luckmann, T.**, Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen, **Cottrell, R.**, Law's Community: Legal Theory in Sociological Perspective. Calderon Press Oxford 1995, **Held, D.** et al. Global Transformations. Stanford University Press 1999, **Beck, U.** Risk society. Towards a new modernity, **Luhmann, N.** Ekologinen kommunikaatio **Bondeson, U.** Nordic Moral Climates. Value Continuities and Discontinuities in Denmark, Finland, Norway and Sweden. Transaction Publishers. London 2003.

Oikeussosiologisia erityiskysymyksiä

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Toivonen, T.** Empiirinen sosiaalitutkimus s. 1-118.
- 2) Kaksi teosta seuraavista: **Grönfors, M.**, Suomen mustalaiskansa, **Hakkarainen, P.** Tupakkanautinnosta ongelmaksi, **Kosonen, P.**, Pohjoismaiset mallit murroksessa, **Kosonen, P. & Simpura, J.** (toim.) Sosiaalipoliittikkaa globalisoituvassa maailmassa. **Laitinen, A. & Aromaa, K.** Näkökulmia rikollisuuteen. **Lehtinen, A. & Rannikko, P.** Oikeudenmukaisuus ja ympäristö. **Melin, H. & Nikula, J.**: Yhteiskunnallinen muutos, **Uusitalo, p. & Lipponen, J.** (toim.). Yliopisto ja valtiovalta.

- 3) Kaksi teosta seuraavista: **Appelbaum R. P.** et al (toim.) Rules and Networks. The Legal culture of Global Business Transactions. Swedberg, R. Principles of Economic Sociology. **Banakar, R.** The Doorkeepers of the Law, **Ruggiero, & al.** (toim.) The New European Criminology s. 19-36, 52-91, 119-124, 203-338, 368-394 ja 443-506.

Yhteiskuntatieteiden metodologia ja empiirisen sosiaalitutkimuksen menetelmät

Laajuus 6 opintoviikkoa.

- 1) **Mäkelä, K.** (toim.), Tieteen vapaus ja tutkimuksen etiikka, s. 15-48 ja **Mills, C.W.**, Sosiologinen mielikuvitus.
- 2) **Toivonen, T.**, Empiirinen sosiaalitutkimus. Filosofia ja metodologia tai **Alkula, T. & Pöntinen, S. & Ylöstalo, P.**, Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät (1994).
- 3) v. **Wright, G. H.**, Explanation and Understanding.
- 4) Kaksi teosta seuraavista: **Eskola, J. & Suoranta, J.**, Johdatus laadulliseen tutkimukseen, **Grönfors, M.**, Kvalitatiiviset kenttä työn menetelmät ja **Valkonen ym.** (toim.), Rekisteri-aineistot yhteiskunta- ja terveystutkimuksessa, **Paananen, S. & Juntto, Anneli & Sauli, Hannele** (toim.) Faktajuttu. Tilastollisen sosiaalitutkimuksen käytännöt. Vastapaino. Tampere 1998. Opintojakso tai osia siitä voidaan korvata myös valtiotieteellisessä tiedekunnassa järjestettävillä menetelmäkursseilla.

Täydentävät opinnot valtiotieteellisen tiedekunnan sosiologian laitoksella
Oikeussosiologian täydentäviin opintoihin voidaan sisällyttää sopimuksen mukaan opintojaksoja valtiotieteellisen tiedekunnan yleisen sosiologian laitokselta

Kansainvälisen yksityisoikeuden pakolliset aineopinnot (20023)

Tavoite. Opetettavan aineksen omaksuminen antaa valmiuden ymmärtää tiettyjen kansainvälisluonteisten seikastojen järjestämisen perusteet. Opetuksessa selvitetään mm. ne periaatteet, joita noudatetaan kansainväliseen taloudelliseen kanssakäymiseen liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. A. Kansainvälinen yksityisoikeus: 1. Johdatus kansainvälisen yksityisoikeuden teoriaan ja käsitteistöön, 2. Luonnollisen henkilön oikeusasema, 3. Kansainvälinen perheoikeus, 4. Kansainvälinen perintöoikeus, 5. Kansainvälinen velvoiteoikeus, 6. Kansainvälinen esineoikeus, 7. Kansainvälinen siviiliprosessi-oikeus.

Laajuus 1 opintoviikko.

Opettajat

Aineen vastuuopettaja on **Tuulikki Mikkola**. Tutkijatohtori, Kansainvälisen talousoikeuden instituutti.

Esko, Timo, OTT. Kansainvälisen yksityisoikeuden dosentti.

Kurkela, Matti, OTT, LL.M., D.S.U. Kansainvälisen yksityisoikeuden, erityisesti kansainvälisen kauppaoikeuden dosentti.

Säädökset

Euroopan yhteisön perustamissopimus (Rooman sopimus), Sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta (Amsterdamin sopimus), Euroopan Yhtenäisasiakirja, Sopimus Euroopan unionista (Maastrichtin sopimus) pääpiirteittäin YK:n kauppalaki (GISG) 16.9.1988/796, SopS 50 (Si504)
Laki kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kaupan sovellettavasta laista (IrtKKL) 26.6.1964/387 (Si 502)
L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, 4 luku (Si 217)
Neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000 maksukyvyttömyysmenettelystä, EYVL L160, 30.6.2000, s.1.
Brysselin sopimus, SopS 26/1999, (Pr 725) ja
Bryssel I (Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001) ja
Bryssel II (Neuvoston asetus (EY) N:o 1347/2000), EYVL L 160, 30.6.2000, s.19
L väliesmenettelystä 23.10.1992/967, 51-56° (Pr 208)
Rooman yleissopimus, SopS 30/1999, (Si 403)
Lähetettyjä työntekijöitä koskeva laki 9.12.1999/1146 (Ty 107)
NDir 91/250/ETY tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta

Mattila, Heikki E. S., OTT. Diplômé de l'I.D.C.P. Vertailevan oikeustieteen dosentti.

Sundström, Zacharias, OTT, MCL, MLitt. Kansainvälisen yksityisoikeuden dosentti.

Opetus

Tutkijatohtori **Tuulikki Mikkola** pitää luentosarjan Perhe- ja jäämistöoikeus kansainvälisty syksyllä 2004. Paikka ja aika ilmoitetaan myöhemmin. Luentosarja korvaa pakollisen aineopintotentin.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tenttiin saa tuoda Suomen Laki I ja II -teokset tai Finlands Lag I ja II -teokset sekä EU-lakikirjan. Säädöskokoelman irtokappaleiden tenttiin tuomisesta, sallituista merkinnöistä lakikirjoissa ks. kohta Lakikirjacentit. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaiset sopimus-sarjan irtokappaleet, jotka on mainittu säädöksissä, mutta joita ei ole lakikirjoissa.

Tutkintovaatimukset

Klami, H.T. - Kuisma, E., Suomen kansainvälinen yksityisoikeus (2000).

Lisäksi tentissä on löydettävä lakikirjoista (mukaan lukien EU-lakikirja) tarpeelliset kv. normit

Huom. 27.4.2001 annettu hallituksen esitys 44/2001 eräiden avioliittoa ja perimystä koskevien kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvien säännösten uudistamisesta./ saa ottaa mukaan)

L eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 5. 12.1929/379 (Si205) (siltä osin kun se jää voimaan)

Perintökaari (Si 235) (taannehtimattomalta osalta)

Kansainvälisen yksityisoikeuden täydentävät aineopinnot

Tavoitteet ja käsiteltävä asiakokonaisuus.

Syventävän ja oikeusvertailun näkökulmasta laajemman kuvan antaminen kansainvälisen yksityisoikeuden keskeisistä kysymyksistä.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Yksittäiset kohdat voi korvata luentosarjoilla niin, että yhden kohdan korvaaminen edellyttää noin 15 tunnin luentosarjan hyväksytyä suoritusta. Tutkintovaatimusten yksittäisen kohdan voi korvata 10-20 sivun mittaisella tutkielmalla.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Bogdan, M.**, Svensk internationell privat- och processrätt (1999).
- 2) **Cheshire, G.C. - North, P.M.**, Private International Law (1987 tai uudempi).
- 3) **Jänträ-Jareborg, M.**, Partsautonomi och efterlevande makes rättställning (1989) **TAI Mikkola, T.**, Kansainvälinen avioliitto- ja jäämistöoikeus (2003).

Oikeusteoriaa ja kansainvälistä yksityisoikeutta voi tenttiä samassa tenttitilaisuudessa. Kumpaankin tenttiin on ilmoitauduttava erikseen.

Rikosoikeuden pakolliset aineopinnot (20024)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen kriminaali- ja muun kontrollipolitiikan tavoitteista ja keinoista, rikollisuudesta ja sen syistä, rikosoikeuden käsitteistä ja periaatteista, voimassa olevasta rikoslainsäädännöstä ja sen uudistamisesta sekä rikosoikeudellisista ja muista rankaisullisista seuraamuksista ja niiden vaikutuksista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kriminaali- ja muun kontrollipolitiikan perusteet, 2. Kriminologian perusteet, 3. Rikosoikeuden yleiset opit, 4. Tärkeimmät rikosten lajit eli erinäiset rikostunnusmerkistöt, 5. Rikosoikeudellinen kontrollijärjestelmä; rikosoikeudelliset ja muut rankaisulliset seuraamukset, 6. Kansainvälinen rikosoikeus ja eurooppalainen rikosoikeus.

Laajuus 6 opintoviikkoa.

Opettajat

Koskinen, Pekka, OTT. Rikosoikeuden professori.

Lahti, Raimo, OTT, VT, VTM. Rikosoikeuden professori. Lukuvuoden 2004-2005 Suomen Akatemian rahoittama varttunut tutkija.

Frände, Dan, OTT, VT. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. professori.

Majanen, Martti, OTT, VT. Rikosoikeuden professori.

Nuotio, Kimmo, OTT, VT. Oikeustieteen professori (Vaasan oikeustieteellisen koulutuksen vastaava opettaja)

Backman, Eero, OTT, VTK. Rikosoikeuden dosentti.

Joutsen, Matti, OTT, VT, VTK. Kriminaalipolitiikan dosentti.

Lappi-Seppälä, Tapio, OTT. Rikosoikeuden dosentti.

Pajuojja, Jussi, OTT. Kriminaalipolitiikan dosentti.

Träskman, Per Ole, OTT. Rikos- ja rikosprosessioikeuden ruots. dosentti.

Viljanen, Pekka, OTT, VT. Rikosoikeuden dosentti.

Löfman, Markus, OTL, VT. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. assistentti. Virasta vapaa 30.9.2004 saakka.

Matikkala, Jussi, OTL, VT. Rikosoikeuden assistentti.

Hakamies, Kaarlo, OTK, VT. Tutkija.

Melander, Sakari, OTK. Tutkija.

Ohisalo, Jussi, OTK. Tutkija.

Ruuskanen, Minna, OTL, VT. Tutkija.

Sihto, Juha, OTK, VT. Tutkija.

Wahlberg, Markus, OTL, FK. Tutkija.

Marttunen, Matti, OTL. Tutkija.

Opetus

Oppiaineen esittelytilaisuudet.

Oppiaineen esittelytilaisuudet ovat kunkin aineopinnotluentosarjan ensimmäisellä kerralla. Tilaisuudet on tarkoitettu opiskelijoille, jotka aikovat osallistua lähiaikoina rikosoikeuden aineopintotettiin.

Opetusmuodot.

Rikosoikeuden aineopinnotluentot tai aktiiviset oikeustapausharjoitukset korvaavat tutkintovaatimusten kohdan 1. Näihin opetusmuotoihin osallistumista suositellaan, ja sellaisen hyvästä suorituksesta voi saada 1-2 hyvityspistettä tenttiin.

Kriminologian ja kriminaalipolitiikan luentosarjan hyväksytyt suoritukset korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Luentosarjan hyvästä suorituksesta voi saada 1-2 hyvityspistettä tenttiin.

Prof. **Dan Frände** föreläser om straffrättens grundfrågor (brottsbegreppet och påföljderna) ht 27.9.-8.10. må-fre 8-10, Heimola 442.

Prof. **Martti Majanen** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä 13.-28.10. ma-pe 8-10 Heimola 442. Luentokuulustelut pe 29.10. 8-10 U40 s.1 ja to 11.11. klo 8-10 Heimola 442.

Enintään 60 osanottajaa. Jos luontosarjan alkaessa (klo 8.15) on paikalla yli 60 henkilöä, osanottajat valitaan heistä arvalla.

Prof. **Pekka Koskinen** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä sl 13.10.-9.11. ti, ke ja pe 12-14 Heimola 442. Luentokuulustelut ke 10.11. 12-14 PR s. 5 ja pe 19.11. 12-14 Heimola 442. Enintään 60 osanottajaa. Jos luontosarjan alkaessa (klo 12.15) on paikalla yli 60 henkilöä, osanottajat valitaan heistä arvalla.

Assistentti **Jussi Matikkala** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä kl 10.-19.1. seuraavasti: 10., 12., 13. 17. ja 19.1 klo 16-20 sekä 11. ja 18.1 klo 16-18 Heimola 442. Luentokuulustelut 20.1. 16-18 PR, pieni juhlasali ja 31.1. 16-18 Heimola 442. Enintään 60 osallistujaa. Jos luontosarjan alkaessa on paikalla yli 60 henkilöä, osanottajat valitaan heistä arvalla.

Prof. **Pekka Koskinen** ja prof. **Martti Majanen** pitävät kurssin rikosoikeuden peruskysymyksistä (Tvärminnen kurssi) kl 8.-10.3. ti-to Tvärminnen eläintieteellisellä asemalla. Kurssille otetaan enintään 25 osanottajaa. Henkilökohtainen ilmoittautuminen Koskisen tai Majanen vastaanotolla (ti 15-16) 15.2. alkaen. Jos pyrkijöitä jo ensimmäisen ilmoittautumistilaisuuden alkaessa (klo 15.00) on paikalla enemmän kuin 25, osanottajat valitaan heistä arvalla.

Prof. **Pekka Koskinen** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä kl 29.3.-22.4. ti, ke ja pe 12-14 Heimola 442. Luentokuulustelut ma 25.4. 12-14 U40 s. 1 ja ke 4.5. 12-14 Heimola 442. Enintään 60 osanottajaa. Jos luontosarjan alkaessa (klo 12.15) on paikalla yli 60 henkilöä, osanottajat valitaan heistä arvalla.

Dos. **Juhani Iivari** pitää sl 2004 Helsingin yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksella luontosarjan restoratiivisesta oikeudesta, jolle myös oikeustieteen opiskelijat saavat osallistua ja jolla voi korvata tutkintovaatimusten kohdan 2. Luennot pidetään ma 20.9., 27.9., 4.10., 11.10., 25.10., 1.11., 8.11., 15.11., 22.11. ja 29.11 klo 16.15-17.45 M11 ls 1.

Dos. **Tapio Lappi-Seppälä** pitää kriminologian kurssin kl myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana ja paikassa.

Huom.! Osanottajamääriä on jouduttu rajoittamaan yllämainituin tavoin, koska opetus joudutaan remonttitilanteesta johtuen pitämään tiloissa, joihin ei mahdu enempää väkeä.

Rikosoikeuden tutkijaseminaari

Pääasiassa rikosoikeuden jatkotutkinto-opiskelijoille suunnattu rikosoikeuden tutkijaseminaari on avoin myös asiasta kiinnostuneille perustutkinto-opiskelijoille. Mikäli haluat tutkijaseminaarin sähköpostilistalle, lähetä tätä koskeva viesti osoitteeseen jhmakine@mappi.helsinki.fi. Mahdollisista korvaavuuksista ja hyväksilukemisesta on sovittava erikseen oppiaineen professorin kanssa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, jossa on sekä oikeustapaustehtäviä että teoriakysymyksiä. Kysymyksiin vastaamisessa saa käyttää hyväksi lakikirjoja (Suomen Laki I ja II, Finlands Lag I och II ja EU-lakikirja). Säädöskokoelman irtokappaleiden tuomisesta tenttiin, sallituista merkinnöistä, ks. opinto-opas, kohta Lakikirjatentit.

Tehtäviä on viisi (yhteensä enintään 50 pistettä). Lisäksi tutkintovaatimusten kohdissa 1-2 mainitut vaihtoehtoiset teokset suoritettavilla on kummastakin yksi kysymys (0-10 p). Kirjallisessa kuulustelussa hyväksyminen edellyttää, että vastaaja on saanut vähintään puolet tentissä suoritetuista kohdista annettavien pisteiden enimmäismäärästä. Vastaajan pistemäärää laskettaessa hänen hyväkseen luetaan tällöin myös tutkintovaatimusten kohtia 1-2 vastaavista luennoista saadut enintään neljä hyvityspistettä (enintään kaksi pistettä kohtaan 1 ja enintään kaksi pistettä kohtaan 2).

Oikeustapaustehtävien ratkomiseen saa opastusta oppiaineen verkkosivulle (www.helsinki.fi/oik/tdk/rpol/rikosoikeus) aineopintojen yhteyteen sijoitetuista tenttitapaustehtävien vastuksista, joita – samoin kuin tenttikysymyksiä – on ollut siellä syyskuun 2002 tenttikierroksesta alkaen. Lisäksi

mainittakoon **Matikkala, J. – Nuotio, K.**, Rikosoikeuden oikeustapausharjoituksia (1998 tai uudempi), joka on laadittu lähinnä avoimen yliopiston opiskelijoita varten.

Tutkintovaatimukset

- 1) Rikosoikeuden aineopintoluentojen tai aktiivisten oikeustapausharjoitusten hyväksytty suoritus. Vaihtoehtoisesti tenttiin luettava kirja: **Fletcher, G.**, Basic Concepts of Criminal Law (1998), s. 3-214.
- 2) **Akers, R.L.**, Criminological Theories (3.p. 2000), s. 1-256 (tai 4.p. 2004, jossa tekijänä on **Akersin** lisäksi **C.S. Sellers**, s. 1-288). Tämän kohdan voi korvata hyväksytysti suoritettulla kriminologian ja kriminaalipolitiikan luentosarjalla.
- 3) a) **Frände, D.**, Allmän straffrätt (3.painos, 2004), n. 420 s. tai b) seuraava kokonaisuus: **Heinonen, O. ym.**, Rikosoikeus (2002) s. 45-137, **Lappi-Seppälä, T.** Rikosoikeuden yleisiä oppeja koskeva uudistus I-III (LM 2003 s. 751-788 sekä LM 2004 s. 3-36 ja 422-450) ja lainvalmisteluasiakirjat HE 44/2002 vp s. 1-248 (ei kuitenkaan yksityiskohtaisissa perusteluissa nykytilaa, nykytilan ongelmia ja oikeusvertailua koskevia jaksoja), LaVM 28/2002 vp (28 s.) ja PeVL 31/2002 vp (4 s.). Mainitut lainvalmisteluasiakirjat ovat ilmestyneet eripainoksena sarjassa Oikeusministeriön julkaisuja 2003:1 (ruots. Justitieministeriets publikationer 2003:2). Mahdollisesta korvaavasta tai vaihtoehtoisesta kirjallisuudesta ilmoitetaan erikseen mm. laitoksen verkkosivuilla (www.helsinki.fi/oik/tdk/rpol/rikosoikeus).

- 4) **Heinonen, O. ym.**, Rikosoikeus (2002), rikoslain luvut 15-16, 20-21, 23-24, 28, 33-34, 36-37, 48 ja 50 (s. 625-669, 709-813, 819-927, 951-989, 1095-1145, 1153-1202, 1403-1432 ja 1447-1485) sekä teoksesta **Lahti, R. – Koponen, P.** (toim.), Uusittu talousrikosoikeus (2004) **Lahden, Koposen ja Sahavirran, Koposen, Neiran, Sahavirran** (vain pääjakso I) ja **Nyblinin** artikkelit (s. 3-16, 51-179 ja 207-251).
- 5) **Heinonen, O. ym.**, Rikosoikeus (2002), jaksosta II s. 181-319, 333-338, 355-432 ja 447-477.
- 6) **Heinonen, O. ym.**, Rikosoikeus (2002), jaksosta I luku Kansainvälinen ja eurooppalainen rikosoikeus (s. 139-168).

Säädökset

Opiskelijan tulee osata hyödyntää säädöksiä rikosoikeudellisesti relevanteilta osiltaan. Suuri osa keskeisistä säädöksistä on Suomen Laki I-teoksessa osastossa Ri ja vastaavasti Finlands Lag I-teoksessa osastossa St.

ON-täydennystentti

Suoritustapa

Kirjallinen kuulustelu. Lakikirjatentti rikosoikeuden yleisinä tenttipäivinä. Kirjallisessa kuulustelussa hyväksyminen edellyttää, että vastaaja on saanut vähintään puolet tentissä suoritetuista kohdista annettavien pisteiden enimmäismäärästä. Kokonaisarvosana määräytyy puoliksi täydennystentin ja puoliksi aikaisemman VN-tentin pisteiden perusteella.

Tutkintovaatimukset

- 1) kuten aineopintojen tutkintovaatimuskohta 3) edellä.
- 2) kuten aineopintojen tutkintovaatimuskohta 5) edellä.

Rikosoikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentäviin aineopintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen. Täydentävissä aineopintojaksoissa pyritään antamaan yksityiskohtainen kuva käsiteltävästä asiakokonaisuudesta, joka koskee yhtä tai useampaa pakollisen aineopintotentin osa-alueista (kriminaalitieteitä, rikosoikeuden yleisiä oppeja, rikosten lajeja, seuraamusjärjestelmää, kansainvälistä ja eurooppalaista rikosoikeutta).

Täydentävät aineopintojaksot ovat yleensä 3 ov:n laajuisia. Opintojaksojen opetus- ja kuulustelum muodot vaihtelevat. Näiksi jaksoiksi hyväksytään myös englanninkielisen L.L.M.-ohjelman Comparative and International Criminal Law and Criminal Justice -pääaineen jäljempänä selostettavat kurssit rikosoikeuden professorin kanssa sovittavalla tavalla.

Opintojaksot sisältävät luentosarjan ja loppukuulustelun (jossa myös tentitään kirjallisuutta) taikka ovat harjoitusseminareja. Ensiksi mainitun tyyppiin opintojaksoihin ei tarvitse etukäteen ilmoittautua. Niihin kuuluvien luentojen seuraamisesta voidaan hyväksyttävästä syystä vapauttaa. Siitä on yksilöllisesti sovittava jakson opettajan kanssa, jolloin loppukuulustelussa tentitään luentojen sijasta opettajan ilmoittama lisäkirjallisuus.

Harjoitusseminareihin ilmoittaudutaan etukäteen, ja niihin osallistujien määrä on yleensä rajoitettu 15 opiskelijaan. Harjoitusseminariin sisältyy johdantoluentoja, tehtävien jako, seminaarityön laatiminen, seminaarikokouksia sekä seminaarista mahdollisesti ilmoitettuja erityisvaatimuksia.

Oikeudenkäyntipeli ja harjoitusseminari

Laajuus 6 opintoviikkoa

Prof. **Dan Frände** ja prof. **Martti Majanen** pitävät yhdessä rikos- ja rikosprosessioikeuteen kuuluvan harjoitusseminarin ja oikeudenkäyntipelin (6 ov). Kurssin ensimmäinen kokoontuminen on pe 14.1. klo 12-14 Heimola 442, jolloin myös sovitaan tarkemmasta ohjelmasta. Enintään 10 osanottajaa. Jos kurssin alkaessa (klo 12.15) on paikalla enemmän kuin 10 kurssille halukasta, arvotaan osanottajat. Jos joku on jo suorittanut dos. Niemi-Kiesiläisen tai OTL Minna Ruuskasen oikeudenkäyntikurssin, voi hän osallistua tälle kurssille vain jos on vapaita paikkoja. Kurssi on kaksikielinen. Seminaarityöt käsitellään helmi-maaliskuussa ja oikeudenkäyntipeli tapahtuu huhti-toukokuussa.

Kansainvälinen rikosoikeus

Laajuus 3 opintoviikkoa

Maaliskuussa 2005 järjestetään "4th annual Helsinki seminar on international criminal law". Seminaari on samalla osa tiedekunnan englanninkielistä L.L.M.-diplomiohjelmaa. Seminaariin saapuu osallistujia useista Euroopan maista.

Lisätietoja:
jussi.ohisalo@helsinki.fi

Harjoitusseminarit

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Prof. **Dan Frände** håller ett övningsseminarium över temat Straffrättens allmänna läror i ett europeiskt perspektiv. Det består av föreläsningar 23.-24.9 to-fr kl 8-10 Heimola 405 och seminarieövningar. Envar skriver ett arbete (c. 15 s.), vilket inlämnas och presenteras muntligen. Om tidpunkten för färdigställandet av det skriftliga arbetet överenskomms under föreläsningarna.

Prof. **Pekka Koskinen** pitää harjoitusseminaarin aiheesta Ajankohtaista kriminaalipolitiikassa ja rikosoikeuden seuraamusjärjestelmässä sl ma 25.10., ke 28.10. ja to 29.10. (johdanto ja tehtävien jako) sekä ma-to 15.-30.11. (seminaarikokoukset) klo 12-14 Heimola 405. Henkilökohtainen ilmoittautuminen vastaanotolla (ti 15-16) 5.10. alkaen. Osanottajat valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Jos pyrkijöitä jo ensimmäisen ilmoittautumistilaisuuden alkaessa (klo 15.00) olisi enemmän kuin 15, osanottajat valitaan heistä arvalla.

Assistentti **Jussi Matikkala** pitää harjoitusseminaarin kl (aika ja paikka vielä auki).

Tutkija **Jussi Ohisalo** pitää yhdessä prof. **Raimo Lahden** kanssa harjoitusseminaarin aiheesta Kansainvälisen rikostuomioistuimen perussäännön implementointi. Johdanto ja tehtävien jako sl 13.9 klo 16-18 Heimola 405. Muiden seminaarikokousten ajat sovitaan em. tilaisuudessa.

Kansainvälisen ja vertailevan rikosoikeuden (Comparative and international criminal law and criminal justice) L.L.M.-diplomiohjelman kurssit

(Lisätietoja tiedekunnan ja oppiaineen kotisivuilta www.helsinki.fi/oik/tdk/rpol/rikosoikeus ja ilmoitustaululta)

Comparative criminology and criminal justice

After a survey of the main theories of crime, victimization and social control, the course deals with the factors that influence the amount and structure of crime. Particular attention will be paid to changes in the definition of crime and criminal behaviour and in the formal and informal reaction to perceived crime. The course will also deal with current developments in crime and criminal justice in different countries and will conclude with an analysis of the potential for crime control on three levels: the local community, the nation and the international community.

European legal space and the europeanization of criminal law

1) The internationalization and europeanization of criminal law 2) The evolution of penal law in the European integration and the legitimacy of European penal law; Control policy of the EU internal markets law; The European penal administrative law and the protection of the interests of the EU; Protection of the integrity of the European common markets and the penal provisions 3) The sanction law of the EC/EU.

Law and justice

During the course, the question "what is justice" will be asked from several different perspectives. The course will analyse critically different jurisprudential theories: from natural law theories to decisionism, from legal positivism to realism. Moreover, it will put these theories in connection with philosophical understanding of the concepts of law and justice. To understand justice, the course will ask questions like: What is the relationship between law and justice, jurisprudence and ethics? Is there some universal principles of justice upon which the positive law should be based? How we know these principles? Is a unjust law valid at all? What methodological tools we need to answer these questions? All in all, the course will attempt to put legal studies in connection with ethics.

Oppiaineen englanninkielisten kurssien päivitetty aikataulu on yliopiston kotisivuilla osoitteessa <http://www.helsinki.fi/english/courses/> Opinto-oppaassa ilmoitettuihin aikatauluihin voi tulla muutoksia, joten opiskelijoita pyydetään tarkistamaan ajantasaiset tiedot yllämainitusta osoitteesta.

Prosessioikeuden pakolliset aineopinnot (20025)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen rikos-, riita- ja maksukyvyttömyyskonfliktien käsittely-, ratkaisu- ja täytäntöönpanomenettelystä perehtymällä oikeuslaitoksen (erityisesti tuomioistuinlaitoksen, syyttäjistön, ulosotto- ja asianajalaitoksen) rakenteisiin, toimintaan ja noudatettaviin oikeusturvamenettelyihin johtavine periaatteineen, myös silmällä pitäen eurointegraation ja muun kansainvälistymiskehityksen vaikutuksia.

Käsitteltävä asiakokonaisuus.

A. Tuomioistuinmenettelyt

1. Tuomari ja tuomioistuinorganisaatio
2. Yleiset menettelyperiaatteet
3. Asianajalaitos ja oikeusapu
4. Esitutkinta ja pakkokeinot rikosprosessissa
5. Syyttäjistö ja syyteharkinta
6. Menettelyjen edellytykset
7. Hakemusasiat ja turvaamistoimet
8. Alioikeusprosessi riita- ja rikosasioissa
9. Todistusoikeus
10. Tuomio ja sen vaikutukset
11. Muutoksenhaku
12. Välimiesmenettely

B. Täytäntöönpano

1. Ulosoton organit
2. Ulosottomenettelyt
 - a. ulosmittaus
 - b. muut ulosottomuodot

C. Insolvenssimenettelyt

1. Konkurssia ehkäisevät menettelyt
 - a. yrityssaneeraus
 - b. yksityishenkilön velkajärjestely
2. Konkurssioikeus

Laajuus 7 opintoviikkoa (tentin osuus 6,5 ov, tuomioistuinharjoittelun 0,5 ov).

Opettajat

Havansi, Erkki, OTT, VT. Prosessioikeuden professori.

Lappalainen, Juha, OTT, VT. Prosessioikeuden professori.

Koulu, Risto, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Frände, Dan, OTT, VT. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. professori.

Niemi-Kiesiläinen, Johanna, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Jonkka, Jaakko, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Leppänen, Tatu, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Träskman, Per Ole, OTT. Rikos- ja rikosprosessioikeuden dosentti.

Virolainen, Jyrki, OTT. Prosessioikeuden dosentti.

Löfman, Markus, OTL, VT. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. assistentti, virasta vapaa.

Pölönen, Pasi, OTT, VT. Tutkija.

Rautio, Jaakko, OTL, VT. Prosessioikeuden assistentti, virasta vapaa.

Lindfors, Heidi, OTL. Tutkija.

Johansson, Sirpa, OTL, VT, LL.M. Tutkija.

Turunen, Santtu, OTK. Tutkija.

Vaitoja, Jari, OTK, VT. Hoitaa prosessioikeuden assistentin virkaa.

Hupli, Tuomas, OTK (väit.), VT. Hoitaa yliopistonlehtorin virkaa.

Opetus

Oppiaineen esittelytilaisuudet.

Oppiaineen esittelytilaisuudet: ma 13.9. klo 10 (Heimola ls 442) ja ke 12.1. klo 14 (Heimola ls 442). Ne on tarkoitettu sellaisille opiskelijoille, jotka ovat valmistautumassa prosessioikeuden aineopintotenttiin aikoen osallistua siihen jollakin lähitulevalla tenttikierroksella.

Opetusmuodot. Luennot, seminaarit, näytösprosessit, kirjalliset kotityöt, käräjäoikeuteen perehtyminen. Luentosarjojen kertauskuulustelussa voi saada enintään 3 hyvityspistettä. Aineopintotentissä saa käyttää hyväkseen enintään 5 hyvityspistettä.

Syyslukukaudella

Prof. **Erkki Havansi** luennoi prosessioikeutta oikeustapausten valossa 15.9.-27.10. ke ja pe klo 14-16, Heimola ls 442 (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Juha Lappalainen** luennoi prosessioikeuden menettelyperiaatteista 13.9. - 28.10. ma ja to klo 10-12 Heimola ls 442 (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Dan Frände** håller aktiva rättsfallsövningar under höstterminen före varje tentamensomgång. Anmälan via email (dan.frande@helsinki.fi) eller under mottagningstid. Förutom lösning av 8 rättsfall hör till serien ett förhör som ger maximalt 3 tilläggspoäng.

Kevätlukukaudella

Prof. **Erkki Havansi** luennoi uudesta insolvenssioikeudesta 14.1. - 23.2. ke ja pe klo 14-16, Heimola ls 442 (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Juha Lappalainen** luennoi prosessioikeutta oikeustapausten valossa 28.2.-21.4. ma ja to klo 10-12 Heimola ls 442 (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Dan Frände** håller aktiva rättsfallsövningar under vårterminen före varje tentamensomgång. Anmälan via email (dan.frande@helsinki.fi) eller under mottagningstid. Förutom lösning av 8 rättsfall hör till serien ett förhör som ger maximalt 3 tilläggspoäng.

Vs. yliopistonlehtori **Tuomas Hupli** luennoi prosessi- ja insolvenssioikeutta oikeustapausten valossa 11.1.-17.2. ti ja to klo 10-12, Heimola ls 442 (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen tentti, johon osallistuminen edellyttää tuomioistuinharjoittelun suorittamista; pakollisia luentoja tai oikeustapausharjoituksia ei ole. Tentti jakautuu oikeustapaustehtäviin ja teoriakysymyksiin.

Koska prosessioikeus sisältää ainesta, joka juristin on hallittava myös ilman lakikirjaa, tentti on

osittain lakikirjatentti. Tentin alussa mukana olla Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II sekä Euroopan unionin laki, ja silloin jaetaan oikeustapaustehtävät, joihin vastaamisessa saa käyttää hyväkseen lakikirjoja. Näissä ei saa olla muita omia merkintöjä kuin alleviivauksia, pykäläviittauksia ja säädösmuutoksiin liittyviä säädöskokoelman numeroja. Vastaavanlaisia säädöskokoelman kappaleita saa tentissä olla mukana, jos ne on julkaistu viimeisimmän lakikirjan sisällöllisen takarajan jälkeen. Ks. opinto-opas, kohta lakikirjatentit. Kun tenttiä on kestänyt noin 3,5 tuntia, kerätään lakikirjat ja säädöskokoelmakappaleet pois ja jaetaan teoriakysymykset. Loppuajan opiskelija saa vastata paitsi teoriakysymyksiin myös edelleen oikeustapauskysymyksiin.

Teoriakysymyksissä voidaan kysyä paitsi tentti-vaatimuskirjallisuuden myös säädösluettelon tietoja. Tentin oikeustapaustehtävät saattavat sisältää myös sellaisia oikeudellisia kysymyksiä, joihin tulee osata soveltaa lakikirjoista ilmeneviä aineellisoikeudellisia säännöksiä. Tämän vuoksi suositellaan, että ennen prosessioikeuden tenttiä suoritetaan ainakin velvoite-, kauppaa-, esine-, perhe- ja jäämistö- sekä rikosoikeuden pakollisten aineopintojen tentit.

Tentissä on 4 oikeustapaustehtävää ja 3 teoriakysymystä; jälkimmäisiin vastataan ilman lakikirjoja. Vastaukset arvostellaan pistein 0-10. Kun korkein mahdollinen pistemäärä on 70 pistettä, hyväksymiseen vaaditaan vähintään 35 pistettä; näistä voi enintään 5 p. olla hyvityspisteitä. Tentin hylkääminen ratkaistaan ensisijassa tämän kokonaispistemäärän (35 p.) perusteella. Hyväksymiseen vaaditaan kuitenkin lisäksi, että oikeustapaustehtävistä saa tenttivastauksilla vähintään 15 pistettä ja teoriakysymyksistä vastaavasti vähintään 11 pistettä. Osittain hyväksyminen ei ole mahdollista, vaan jommankumman pistemäärän jääminen alle hyväksymisrajan merkitsee tentin hylkäämistä.

Tuomioistuinharjoittelu koostuu ohjatussta käynnistä alioikeuteen ja alioikeuden istuntojen seuraamisesta 10 aamu- tai iltapäivän ajan. Rikos- ja siviiliasioita on seurattava tasapuolisesti.

Ohjattuja käyntejä Helsingin käräjäoikeuteen järjestetään lukuvuoden aikana seuraavasti 24.9., 26.11., 17.12., 28.1., 25.2., 18.3., 22.4. ja 20.5.. Ohjatuille käynneille on ilmoitettava etukäteen tiedekunnan kansliaan. Ohjatut käynnit alkavat Helsingin käräjäoikeuden ala-aulassa klo 8.50. Opiskelijoilla tulee olla tiedekunnasta saatu tuomioistuinharjoittelulomake mukanaan. Syyskuun ohjattu käynti järjestetään Pasilan oikeustalolla osoitteessa Pasilanraitio 11, marraskuusta lähtien käräjäoikeus toimii uudessa toimipaikassa Salmisaaressa osoitteessa Porkkalankatu 13. Istuntopäivien seuraaminen suositellaan aloitettavaksi vasta ohjatulle käynnille osallistumisen jälkeen. Tuomioistuinharjoittelu on suoritettava ennen tenttiin ilmoittautumista.

Ennen ohjatulle käynnille osallistumista ja istuntojen seuraamista opiskelijan tulee hakea tiedekunnan kansliasta tuomioistuinharjoittelulomake, johon tulevat

merkinnät ohjatusta käynnistä ja seuraamiskerroista. Lomaketta noudettaessa on opiskelijalla oltava mukana opiskelijakorttinsa. Huom! Opiskelijoilla on ehdoton vaitiolovelvollisuus oikeuden neuvottelujen aikana saamistaan tiedoista. Harjoittelun päätyttyä lomake palautetaan vastaanottoaikana hallintopäällikölle, joka hyväksyy suorituksen rekisteröitäväksi opintosuoritusrekisteriin.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Lappalainen, J. ym.**, Prosessioikeus (2003), s. 37-156 ja 169-1224.
- 2) **Möller, G.**, Välimiesmenettelyn perusteet (1997), s. 2-101.
- 3) **Koulu, R. ym.**, Insolvenssioikeus (2002), s. 35-52, 83-112, 257-287, 307-334, 363-378, 381-417, 429-629 sekä Hallituksen esitys 26/2003 (konkurssilainsäädännön uudistaminen), s. 6-8 ja 16-168.

Säädökset

Säädökset, jotka on osattava ilman lakikirjaa

1. Yleistä

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731: 21, 98-105, 110 ja 118 §. (Pe 101)
Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimus: 5-8 ja 13 art. sekä 7. lisäpöytäkirjan art. 2-4. (Pe 102)
Oikeudenkäymiskaari. (Pr 101)
L oikeudenkäynnin julkisuudesta 21.12.1984/945. (Pr 201)
Oikeusapulaki 5.4.2002/257. (Pr 301)
L asianajajista 12.12.1958/496. (Pr 305)
L eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille 7.5.1965/248. (Pr 203)
L sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24.1.2003/13. (Yh 107)
L säädettyjen määräaikain laskemisesta 25.4.1930/150. (Pr 202)
KäräjäoikeusL 28.6.1993/581. (Pr 405)

2. Siviiliprosessioikeus

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001, annettu 22 päivänä joulukuuta 2000, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla. (PrEU 106, Pr 725)

3. Rikossessioikeus

L oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11.7.1997/689. (Pr 102)
L rangaistumääräysmenettelystä 26.7.1993/692. (Pr 211)
L yleisistä syyttäjistä 11.3.1997/199. (Pr 418)
Esitutkintalaki 30.4.1987/449. (Ri 301)
Pakkokeinolaki 30.4.1987/450. (Ri 302)
L rikesakkomenettelystä 26.1.1983/66. (Pr 213)
L lähestymiskiellosta 4.12.1998/898. (Ri 310)
L kihlakunnansyyttäjästä 29.3.1996/195. (Pr 420)

4. Ulosotto-oikeus

- UlosottoL 3.12.1895/37. (Pr 601) huom. muutos 679/2003
L verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin 29.6.1961/367. (Pr 608)
L lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 18.6.1996/619. (Si 219)
L osamaksukaupasta 18.2.1966/91: 1, 9-18 §. (Si 506)

5. Rangaistusten täytäntöönpano

- L rangaistusten täytäntöönpanosta 19.12.1889/39: 7 luku. (Ri 215)
L sakon täytäntöönpanosta 9.8.2002/672. (Ri 216)

6. Konkurssi- ja muu insolvenssioikeus

- Konkurssilaki 20.2.2004/120
L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)
L liiketoimintakiellosta 13.12.1985/1059. (Ri 207)
L konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31.1.1995/109. (Pr 510)
Kauppalaki 27.3.1987/355: 63 §. (Si 501)
L velkojien maksunsaantijärjestyksestä 30.12.1992/1578. (Pr 508)
L yrityksen saneerausesta 25.1.1993/47. (Pr 501)
L yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57. (Pr 504)
Neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000, annettu 29 päivänä toukokuuta 2000, maksukyvyttömyysmenettelyistä (PrEU 301)

7. Välimiesoikeus

- L välimiesmenettelystä 23.10.1992/967. (Pr 208)

Prosessioikeudellisiin oikeustapaustehtäviin on lisäksi osattava lakikirjaa käyttäen soveltaa muitakin, tenttikysymyksessä tarvittaessa nimettyjä säädöksiä.

Prosessioikeuden täydentävät aineopinnot

Prosessioikeuden täydentäviä opintoja voi ryhtyä suorittamaan, kun prosessioikeuden pakollinen aineopintotentti on suoritettu. Opintojaksot käsittävät luentosarjan tai seminaarin ja lisäksi kirjatentin.

Asianajajaoikeus

Käsiteltävä asiakokonaisuus.

Asianajajaoikeuden yleiset lähtökohdat, asianajokunta ja Suomen Asianajajaliitto, asianajotoiminnan sisältö ja järjestäytyminen sekä asianajajan velvollisuudet, oikeudet ja vastuu.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja prosessioikeuden vs. yliopistonlehtori **Tuomas Hupli**.

Opetus. Luennot kl 28.2-20.4 ma ja ke klo 16-18 Heimola ls 442

Luennoitsijoina on asianajajia ja muita asianajajaoikeuden tuntijoita. Tenttikysymykset tulevat osittain luennoilla esitetystä ja osittain tutkintovaatimuksista.

Tutkintovaatimukset ja kuulustelupäivät ilmoitetaan joulukuussa 2004.

Oikeusapuvaliokunnan jäsenet

Opiskelija, joka suorittaessaan asianajajaoikeuden (3 ov) opintojakson on vuoden ajan toiminut

aktiivisesti Pykälä ry:n oikeusapuvaliokunnan jäsenenä, saa lukea hyväkseen lisäksi 2 ov eli yhteensä 5 ov. Tentti-ilmoittautumiseen on liitettävä jäljennös oikeusapuvaliokunnan valvontaneuvoston antamasta todistuksesta. Jos opiskelija on jo ennen valiokuntavuotta suorittanut asianajajaoikeuden kurssin, on mainittu jäljennös ja muut tarvittavat tiedot toimitettava vastaavalle opettajalle, jolloin opintorekisteriin muutetaan suoritus 5 ov:n laajuiseksi. Arvosana määräytyy asianajajaoikeuden kuulustelun mukaan.

Jollei valiokunnan jäsen suorita asianajaja oikeuden kurssia, hän saa valiokuntavuoden jälkeen lukea hyväkseen 3 ov nimikkeellä "Oikeusapu", jos hän suorittaa 1 ov:n laajuisen asianajaja/oikeusapua koskevan kirjallisen erilliskokeen prosessioikeuden tenttipäivänä. Tentti-ilmoittautumiseen on liitettävä edellä mainittu jäljennös. Arvosana määräytyy kuulustelun mukaan. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

Kirjallisuusvaatimukset:

- 1) **Ylöstalo, M. - Tarkka, O.**, Asianajajan käsikirja (2001), s. 29-247.
- 2) **Jokela, A.**, Oikeudenkäynti II (2002), s. 58-113.

Syyttäjätöön käytännön kurssi

Kurssin tarkoitus on antaa yleiskuva syyttäjän asemasta ja tehtävistä rikosprosessissa ja se toteutetaan yhteistyössä Valtakunnansyyttäjänviraston kehittämisosaston kanssa kevätlukukaudella 2005 (tarkemmat ajankohdat ilmoitetaan syksyn alkuun mennessä). Kurssin suoritus muodostuu osallistumisesta luentoihin ja pienryhmiin sekä mahdollisesta tentittävästä kirjallisuudesta, ja sen laajuus on 3 ov prosessioikeuden täydentäviä aineopintoja.

Vastaava opettaja: professori **Dan Frände**

Kurssille otetaan 20 opiskelijaa, pääsyyvaatimuksena on että opiskelija on suorittanut rikos- ja prosessioikeuden pakollisen aineopintotentin. Ilmoittautuminen tapahtuu henkilökohtai-

sesti rikos- ja prosessioikeuden laitoksen luentosalissa 442 ma 1.11.2004 klo 14. Mikäli paikalla saapuu enemmän kuin 20 ilmoittautujaa, valitaan osallistujat arpomalla. Kurssille osallistumisen edellytys on lähtötasotentin suorittaminen ennen kurssia. Tenttimismahdollisuuksia on kaksi: 14.12.2004 ja 27.1.2005.

Tentittävä kirjallisuus:

- 1) **Jonkka, J.**, Syytekynnys (1991), s. 173-296.
- 2) **Rautio, J.**, Erittäin tärkeä yleinen etu syyttäjän syyteoikeuden perustana, DL 3/1997, s. 422-444.
- 3) **Vuorenpää, M.**, Asianomistajan oikeudet rikosprosessilaissa (1999), s. 142-180.
- 4) **Martikainen, P.**, Syyttämättä jättämispäätöksen perusteleminen, teoksessa Matkalla pohjoiseen, Professori Jyrki Virolaisen juhla-kirja 26.2.2003 (2003), s. 319-335.
- 5) **Tolvanen, M.**, Asianosaisten määräämistöistä rikosprosessissa, DL 6/2003, s. 1009-1028
- 6) Syyttäjän toimenkuvan kehittäminen, työryhmän mietintö 1.6.2001, Valtakunnansyyttäjänviraston julkaisusarja nro 1 (53 s.)

Kurssin johdantoluennot pidetään maaliskuussa 2005. Tarkat luentoajat ja -paikat ilmoitetaan opinto-oppaan verkkosivuilla kohdassa Ajankohdista viimeistään lokakuussa 2004. Johdantoluentojen tarkoitus on antaa opiskelijalle yleiskuva syyttäjän työstä. Luennoitsijoina toimivat laitoksen opettajat sekä vierailevia luennoitsijoita.

Johdantoluentojen jälkeen opetus jatkuu pienryhmissä, joiden opettajina toimivat Helsingin kihlakunnan syyttäjänviraston syyttäjät. Ryhmissä käsitellään opiskelijoiden itsenäisesti työstämiä haastehakemuksia/syyttämättä jättämispäätöksiä. Ryhmien kokoontumisaikataulut ilmoitetaan kurssille ilmoittautumisen yhteydessä, tehtävänjako tapahtuu johdantoluentojen yhteydessä.

Kurssin hyväksyttävä suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen sekä henkilökohtaisen kirjallisen työn hyväksyttävää suorittamista. Kurssi arvostellaan asteikolla hyväksytty/hylätty.
Lisätietoja: oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi

Rättegångsspel och övningsseminarium

Omfattning 6 studieveckor

Prof. **Dan Frände** håller tillsammans med prof. **Martti Majanen** en kurs i straff- och straffprocessrätt. Kursen, som genomförs som övningsseminarier och rättegångsspel, inleds ons 14.1. kl. 12-14, Heimola ls 442. Vid detta tillfälle överenskomms om den fortsatta tidtabellen. Antalet deltagare är begränsat till 10 personer och om flera än 10 personer finns på plats 14.1. (kl. 12.15) fördelas platserna genom lottning. De som redan har avlagt dos. Niemi-Kiesiläinens eller JL Minna Ruuskanens ”Oikeudenkäyntikurssi” kan delta enbart ifall det finns fria platser. Envar deltagare får använda sitt modersmål. Seminariearbetena hör samman med det aktuella fallet och de går igenom i februari/mars. Rättegångsspelet hålles i april och maj.

Harjoitusseminaarit

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Vs. yliopistonlehtori **Tuomas Hupli** pitää harjoitusseminaarin aiheesta ”Kollektiivisen insolvenssimenettelyn prosessioikeudellisia ongelmia”. Alkukokous (aiheet ja esitysajat) pe 10.9. klo 10-12, Heimola sh 405. Seminaarikokoukset Heimola sh 405, klo 10-12 seuraavasti: pe 15.10., ma 18.10., ti 19.10., to 21.10., pe 22.10, ma 25.10. ja ke 27.10. Max. 15 osanottajaa, ilmoittautuminen vastaanotolla 2.9. klo 9-10 tai sen jälkeen tuomas.hupli@helsinki.fi.

Prof. **Dan Frände** håller ett övningsseminarium över temata Att söka ändring - ett hopplöst företag? Det består av föreläsningar 29.3.-30.3. ti-on 12-14, Heimola sh 405 och seminarieövningar. Envar skriver ett arbete (c. 15 s.), vilket inlämnas och presenteras muntligen. Om tidpunkten för färdigställandet av det skriftliga arbetet överenskomms under föreläsningen.

Vs. yliopistonlehtori **Tuomas Hupli** pitää harjoitusseminaarin aiheesta ”Asianosaisten asema, edustaminen ja avustaminen oikeudenkäynnissä”. Alkukokous (aiheet ja esitysajat) ti 29.3. klo 10-12, Heimola sh 405. Seminaarikokoukset Heimola sh 405, klo 10-12 seuraavasti: ma 2.5., ti 3.5., to 5.5., pe 6.5., ma 9.5., ti 10.5. ja to 12.5. Ilmoittautuminen vastaanotolla 17.3. klo 9-10 tai sen jälkeen tuomas.hupli@helsinki.fi.

Valtiosääntöoikeuden pakolliset aineopinnot (20026)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen ylimpien valtioelinten tehtävistä ja toimivaltasuhteista sekä yksilön asemasta suhteessa julkiseen valtaan.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Keskeisessä asemassa ovat valtiosäännön tärkeimmät instituutiot ja yksilön keskeiset oikeudet. Tarkemmin lueteltuna asiakokonaisuuteen kuuluvat: 1. Suomen valtiojärjestyksen historia, 2. Eduskunnan tehtävät, organisaatio ja toimintamuodot, 3. Parlamentarismi ja puoluejärjestelmä, 4. Tasavallan presidentti ja valtioneuvosto, niiden toimivaltasuhteet, toimintamuodot ja suhde eduskuntaan, 5. Ylimmät tuomioistuimet ja keskuhallinto ja niiden suhde hallitukseen ja eduskuntaan, 6. Lakien säätäminen, 7. Valtionaloutta koskevat tärkeimmät kompetenssijärjestelyt, 8. Kansainvälisiin suhteisiin liittyvän päätösvallan järjestelyt, 9. Perus- ja ihmisoikeusjärjestelmä ja yksilön oikeusaseman perusteet, 10. Osallistumisjärjestelmät, 11. Viranomaistoiminnan ja säädösten laillisuuden valvonta.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opettajat

Hidén, Mikael, OTT, MCL, VT. Valtiosääntöoikeuden ja kansainvälisen oikeuden professori.

Ryynänen, Olli, OTT, FT, KTM. Julkisoikeuden ruotsinkielinen professori.

Eriksson, Lars D., OTL (väit.), MCL. Julkisoikeuden ruots. dosentti.

Saraviita, Ilkka, OTT, VT. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Nieminen, Liisa, OTT, VTK. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Meres-Wuori, Ora, OTT. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Scheinin, Martin. OTT. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Ilveskivi, Paula, OTL. Valtiosääntöoikeuden assistentti.

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Luentokuulustelusta voi saada 1-3 hyvityspistettä pakollisten aineopintojen tenttiin. Tentissä voi käyttää yhteensä enintään 3 hyvityspistettä.

Prof. **Mikael Hidén** pitää luentosarjan Finnish Constitutional Law (LL.M.) sl 20.9. - 1.11., ma, ti 12-14 paitsi ti 19.10. ei opetusta, ti 26.10 opetus klo 14-16, Paikka on Heimolan sali 442.

Prof. **Olli Ryynänen** håller *rättsfallsövningar* i statsföräffningsrätt med introduktionstillfälle ht 6.10. kl. 14,30, liksom också vt 30.3. kl. 14,30 i seminarieralen vid institutionen för offentlig rätt. Rättsfallsövningen kan betinga högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten.

Genom samarbetet mellan juridiska fakulteten, Svenska handelshögskolan och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i undervisning i ämnet vid annan enhet. Godkänt avlagd studieperiod kan ge högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten. Närmare information ges av prof. Olli Ryynänen under mottagningstid.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tentin suorittajat saavat tuoda tenttiin mukanaan Suomen Laki I ja II tai Finlands lag I ja II -teokset. Säädöskokoelman irtokappaleiden tuomisesta tenttiin, sallituista merkinnöistä lakikirjoissa ks. opinto-opas, kohta Lakikirjatentit sekä julkisoikeuden laitoksen ilmoitustaulu. On-täydennystentin suorittajat vastaavat kysymyksiin ilman lakikirjaa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Jyränki, A.**, Valta ja vapaus, (2003), s. 83-99, 125-167 ja 213-446.
- 2) **Pellonpää, M.**, Euroopan ihmisoikeussopimus (2000), luvut III-VI.

- 3) **Hallberg, P. ym.**, Perusoikeudet (1999), luvut II ja IV.
- 4) Vaihtoehtoisesti joko a) tai b)
 - a) **Nieminen, L., (toim.)**, Perusoikeudet Suomessa (1999) Hidénin, Pohjolaian ja Sakslinin artikkelit.
 - b) **Hallberg, P. ym.**, Perusoikeudet (1999) s. 231-261, 593-630 ja 667 - 681

Säädökset

1. Keskeiset säädökset

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.(Va 101)

Vaalilaki 2.10.1998/714: 1-4, 18-20, 107-125, 127-143, 160-177. (Va 203)

Puoluelaki 10.1.1969/10. (Va 208)

L menettelystä neuvoo-antavissa kansanäänestyksissä 26.6.1987/571.(Va 101)

Eduskunnan työjärjestys 17.12.1999/40.(Va 201)

L valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä 25.2.2000/196. (Va 103)

L Suomen Pankista 27.3.1998/214. (Ra 104)

L valtioneuvostosta 28.2.2003/175 (Va 306)

Valtioneuvoston ohjesääntö 3.4.2003/262

L valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta 21.12.1990/1224. (Va 322)

L valtioneuvoston oikeuskanslerista 25.2.2000/193. (Va 321)

L eduskunnan oikeusasiamiehestä 14.3.2002/197 (Va 209)

Eduskunnan oikeusasiamiehen johtosääntö 5.3.2002/209 (Va 209)

L puolustusvoimista 31.5.1974/402: 1, 6, 8, 8a, 8b ja 8c §. (Tu 102)

A puolustusvoimista 20.7.1992/667: 50 § 1) ja 2) kohta. (Tu 103)

L tuomareiden nimittämisestä 25.2.2000/205 (Pr 411)

L korkeimmasta oikeudesta 22.7.1918/74: 1, 2, 4, 5 ja 8 §. (Pr 401)

L korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22.7.1918/74: 1-5, 7 ja 11 §. (Yh 205)

Ahvenanmaan itsehallintolaki 16.8.1991/1144 (Ha 501)

Ahvenanmaan maanhankintalaki 3.1.1975/3: 2 § ja 17 §. (Ha 502)

A taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä ko. sopimus, SopS 6/1976. (Pe 104)

L ja A kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta sekä ko. sopimus ja pöytäkirja, SopS 7-8/1976. (Pe 103)

L ja A ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta sekä yleissopimus ja lisäpöytäkirjat, SopS 18-19/1990. (Pe 102)

L uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 14.6.2002/486

TPA uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan voimaansaattamisesta ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta annetun lain voimaantulosta 26.7.2002/639 sekä ko. sopimus ja lisäpöytäkirja.

SopS: 80/2002 (Pe 105)

L ja A kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja ko. sopimus, SopS 67-68/1986. (Si 108)

TPA Yhdistyneiden Kansakuntien kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 28.3.2001/279 ja ko. lisäpöytäkirja SopS: 21/2001.

L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986. (Si 109)

Yhdenvertaisuuslaki 20.01.2004/21

L ja A lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja ko. sopimus, SopS 59-60/1991. (Si 209)

L Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 8.12.1994/1540. (Kv 101)

Poliisilaki 7.4.1995/493. (Ri 303a ja Tu 501)
L poliisin hallinnosta 14.2.1992/110: 10 §. (Tu 503)
L puolustusvoimien virka-avusta poliisille 5.12.1980/781. (Tu 109)
Rikoslaki 19.12.1889/39: 11 luku, 16:14§ ja 40:11§. (Ri 101)
Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453
Yhdistyslaki 26.5.1989/503: 1-15 § ja 43-46 §. (Si 126)
Kielilaki 6.6.2003/423
Saamen kielilaki 15.12.2003/1086
L saamelaiskäräjistä 17.7.1995/974. (Ha 601)
L viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621(Yh 302a)
Asevelvollisuuslaki 15.9.1950/452: 1-7, 9, 10 ja 12 §. (Tu 118)
L Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa 12.7.1985/645. (Tu 120)
Puolustustilalaki 22.7.1991/1083: 1-27, 38 §, kursorisesti. (Va 607)
Valmiuslaki 22.7.1991/1080: 1-37 §, kursorisesti. (Va 601)
L Suomen ja Länsi-Euroopan unionin välisen turvallisuussopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 282/1998.
Euroopan unionin perusoikeuskirja 18.12.2000 (Prim 107a)

2. Muut säädökset

L Suomen säädöskokoelmasta 25.2.2000/188 (Va 403)
L Kansaneläkelaitoksesta 17.8.2001/731 (So 709)
L Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnasta 28.4.1989/354. (Kv 206)
L Yleisradio Oy:stä 22.12.1993/1380. (Vi 106)
HallintolainkäyttöL 26.7.1996/586. (Yh 202)
Eduskunnan pankkivaltuutettujen johtosääntö 25.2.2000/252 (Ra 105)
L valtion talousarviosta 13.5.1988/423: 1-8 § ja 11 §. (Va 511)
L valtiontalouden tarkastusvirastosta 14.7.2000/676 (Va 505)
Valtion maksuperustelaki 21.2.1992/150: 1-3 § ja 8-10 §. (Ve 601)
L tasa-arvovaltuutetusta ja tasa-arvolautakunnasta 8.8.1986/610. (Si 110)
L naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 17.2.1995/194. (Tu 121)
Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359
Ulkomaalaislaki 30.04.2004/303
Esitutkintalaki 30.4.1987/449. (Ri 301)
Pakkokeinolaki 30.4.1987/450. (Ri 302)
L poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa 3.11.1995/1251. (Tu 110)
L poliisin henkilörekistereistä 7.4.1995/509. (Si 113)
L tutkintavankeudesta 19.7.1974/615: 1-2 ja 12 §. (Ri 304)
Järjestyslaki 27.06.2003/612
Passilaki 22.8.1986/642. (Si 104)
L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7.7.1970/456: 1-2 ja 6 §. (Ri 403)
L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3.6.1960/270: 1-2 §. (Ri 402)
Kirkkolaki 26.11.1993/1054: 2 luku, 20:1 ja 7 §. (Ha 403)
L televisio- ja radiotoiminnasta 9.10.1998/744 (Vi 111)
Laki kuvaohjelmien tarkastamisesta 25.8.2000/775 (Vi 103)
Kokoontumislaki 22.4.1999/530. (Tu 614)
L oikeudenkäynnin julkisuudesta 21.12.1984/945. (Pr 201)
L sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812 (So 202 b)
Mielenterveyslaki 14.12.1990/1116: 2, 3, 4 ja 4a luvut. (So 409)
L potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785 (So 422)
[Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 13.06.2003/466](#)

ON-täydennystentti

1) **Jyränki, A.**, Valta ja vapaus, (2003), s. 83-99, 125-167 ja 213-446.

Valtiosääntöoikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentäviin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen.

1) Harjoitusseminaarit

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Prof. **Mikael Hidén** pitää harjoitusseminaarin ”Sananvapauden ulottuvuudet” sl. 5.10. – 3.11 ti PR aud. VI ja ke PR aud. V klo 14 – 16.

Prof. **Olli Rynänen** håller *övningsseminarium* i statsfårfattningsrätt med introduktionstillfälle ht 13.10 kl. 14,30, liksom också vt 6.4. kl. 14,30 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt.

2) Eurooppalainen ihmisoikeussuoja

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Tavoite. Perehtyminen Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Sosiaalisen peruskirjan järjestelmään, toimintamuotoihin ja sisältöön sekä Euroopan perusoikeuskirjan sisältöön ja vaikutustapoihin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Euroopan ihmisoikeussopimus, sopimuksen valvontajärjestelmä, merkitys sopimusvaltioissa, ihmisoikeusturvan keskeiset sisällölliset piirteet.

Euroopan sosiaalinen peruskirja, valvontajärjestelmä, merkitys sidotuissa valtioissa, suojan keskeiset sisällölliset piirteet. Euroopan perusoikeuskirja, sen muodostumistapa, oikeudellinen status ja vaikutustavat sekä keskeiset sisällölliset piirteet.

Laajuus. Kolme opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö.

Kirjallinen kuulustelu. Professorin kanssa erikseen sovittavalla tavalla voidaan tutkintovaatimuksissa mainitun teoksen sijasta lukea toinen teos taikka yksi tutkintovaatimusten kohta korvata kirjallisella työllä (10-15 s.)

Tutkintovaatimukset.

- 1) **Scheinin, M.** Ihmisoikeudet Suomen oikeudessa. (1991).
- 2) **Merrils J.G. & Robertson,** Human rights in Europe: a study of the European Convention on Human Rights, 4.th edition (2001) tai muu vastaava professorin kanssa sovittava teos.
- 3) **Scheinin, M. (toim.)** The Welfare State and Constitutionalism in the Nordic Countries s. 79 - 109 ja 175 - 217 (2001)
- 4) **Nieminen, L. (toim.)** Perusoikeudet EU:ssa (2001)

Kansainvälisen oikeuden pakolliset aineopinnot (20027)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen kansainvälisiä suhteita koskevista oikeussäännöksistä ja kansainvälisten oikeussubjektien keskinäisistä oikeussuhteista.

Käsitteltävä asiakokonaisuus. Yleiskuva seuraavista kysymyksistä: 1. Yleinen kansainvälinen oikeus, 2. Suomen tärkeimmät valtiosopimukset ja kansainvälisiin suhteisiin liittyvä keskeisin valtiosisäinen lainsäädäntö, 3. Kansainväliset järjestöt, 4. Kansainvälisen oikeuden soveltaminen käytännössä, 5. Voimankäyttöä koskevat kansainvälisen oikeuden säännöt.

Laajuus 2 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, joka ei ole lakikirjantenti. Oppiaineessa **suositellaan erityisen painavasti**, että ennen kansainväliosoikeudellisten opintojen aloittamista opintojakso **valtiösääntöoikeus olisi suoritettu**. Kansainvälisen oikeuden aineopinnot on mahdollista suorittaa kokonaisuudessaan myös luentosarjoilla.

Opettajat

Koskenniemi, Martti, OTT. Kansainvälisen oikeuden professori. Virasta vapaa syyslukukauden.
Klabbers, Jan, Dr. Hoitaa kansainvälisen oikeuden professorin virkaa.

Kuokkanen, Tuomas, OTT. Hoitaa kansainvälisen oikeuden professorin virkaa syyslukukauden.

Pellonpää, Matti, OTT, LL.M. Kansainvälisen oikeuden professori. Virasta vapaa.

Andem, Maurice, OTT. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Donner, Ruth, OTT. Kansainvälisen oikeuden dosentti, tuntiopettaja.

Hannikainen, Lauri, OTT. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Heiskanen, Veijo, OTL, LL.M., S.J.D. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Heliskoski, Joni, PhD. Kansainvälisen oikeuden dosentti

Korhonen, Outi, LL.M, S.J.D, Lic.Phil. Kansainvälisen oikeuden dosentti

Halme, Miia, VTM, LL.M. Tutkija

Leino-Sandberg, Päivi, PM, LL.M. Tutkija

Lindroos, Anja, OTK, DES. Tutkija

Petman, Jarna, VTM, LL.M. Tutkija

Tuori, Taina, OTK. Kansainvälisen oikeuden assistentti. Virasta vapaa 1.10.2004- 30.9.2005

Opetus

Jokaisesta luentosarjasta voi saada 0-3 hyvityspistettä. Kansainvälisen oikeuden kesäseminaarissa suoritettu diplomi voidaan lukea tentissä hyväksi 3 hyvityspisteellä.

Luento-opetus sl 2004 – kl 2005

Vsn. prof. **Tuomas Kuokkanen**, International Law and Natural Resources, sl 28.9.-16.11. ti, to 14-16 PR sali 12 (luentoa ei pidetä 12.10.).

Prof. **Martti Koskenniemi**, International Law and Politics, kl 15.2.-31.3. ti, to 14-16 PR aud. XV.

Prof. **Jan Klabbers**, The Law of International Organizations, sl 12.10.-2.11. ti, ke, pe 10-12 PR sali 12.

Prof. **Jan Klabbers**, The Law of Treaties, sl 3.11.-24.11. ti, ke, pe 10-12 PR sali 12.

Prof. **Jan Klabbers**, The European Convention of Human Rights, sl 29.11.-15.12. ma, ti, ke, pe 10-12 PR sali 12.

Principles of International Law, sl 13.9.-11.10. ma-pe (paitsi ei to 7.10.) 10-12 M11 ls 5. **Opettaja vahvistetaan myöhemmin.**

International Relations of the European Union, sl 1.11.-16.11. ma, ke 14-16, ti, to 12-14 PR aud. XV. **Opettaja vahvistetaan myöhemmin.**

Seminar on International Case Law (perustutkinto-opiskelijoille), kl 12.4.-3.5. ti, ke, pe 10-12 PR sali 5. **Opettaja vahvistetaan myöhemmin.**

Opinto-oppaassa ilmoitettuihin aikatauluihin voi tulla muutoksia, joten opiskelijoita pyydetään tarkistamaan ajantasaiset tiedot osoitteesta <http://www.helsinki.fi/english/courses/>.

Lisäksi 16.-27. elokuuta 2004 järjestetään 17. *Helsinki Summer Seminar on International Law* aiheesta ”Globalization in Human Rights” Lisätiedustelut seminaarista: Erik Castrén – instituutti, koordinaattori, puh. 191 23140, sähköp. intlaw-institute@helsinki.fi. Kesäseminaarissa suoritettu hyväksytty diplomikirjoitus hyvitetään kansainvälisen oikeuden tentissä 3 hyvityspisteellä.

Kansainvälisen oikeuden www-sivuille <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/publaw/kvoikeus.html> on koottu vanhoja aineopintotentin tenttikysymyksiä ja mallivastauksia sekä ohjeita tenttiin valmistautumista varten. Kansainvälisen oikeuden opinnoista kiinnostuneita varten on myös laadittu erillinen opinto-opas. Opasta saa tiedekunnan opintotoimistosta ja osaston henkilökunnalta.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Hakapää, Kari**, Uusi kansainvälinen oikeus (2003), sivut 1-274, 315-364, 471-523. (375 s.)
- 2) **Gray, Christine**, *International Law and the Use of Force* (2000), lukuunottamatta sivuja 200-237 (200 s.), tai vaihtoehtoisesti prof. Martti Koskenniemen luentosarja ”International Law and Politics” tai prof. Jan Klabbersin luentosarja ”The Law of International Organizations” tai ”The Law of Treaties”.
- 3) a. valtiosopimus oikeutta koskeva Wienin yleissopimus (SopS 33/1980) ja asetus yleissopimuksen voimaansaattamisesta (SopS 33/1980);
b. Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja ja Kansainvälisen tuomioistuimen perussääntö (SopS 1/1956) myöhemmin tehtyine muutoksineen (SopS 69/1965, 43/1968 sekä 73/1973) F 23.

Kansainvälisen oikeuden aineopinnot on mahdollista suorittaa kokonaisuudessaan myös kahdella luentosarjalla. Opiskelijan tulee suorittaa

”Principles of International Law” –luentosarja, sekä yksi seuraavista luentosarjoista: a) Prof. Martti Koskenniemi, ”International Law and Politics”, b) Prof. Jan Klabbers, ”The Law of International Organizations” tai c) Prof. Jan Klabbers, ”The Law of Treaties”

Arvosanasta 2/3 muodostuu ”Principles of International Law” –luentosarjan perusteella ja 1/3 jälkimmäisen ryhmän luentosarjan perusteella. Merkintää kokonaisuudesta tulee hakea lomakkeella, jota saa kansliasta, opintotoimistosta tai aineen assistentilta. Hakemus toimitetaan assistentille hyväksyttäväksi.

Aineopintotentti koostuu pääsääntöisesti esseekysymyksistä. Esseekysymysten ohella voi tentissä olla oikeustapauksen muotoon laadittuja kysymyksiä.

Aineopintotenttiin voi saada luennoista tai kansainvälisen oikeuden kesäseminaarista 0-3 hyvityspistettä.

Korvattaessa Christine Grayn kirjaa luentosarjalla professori Koskenniemen tai vsn. professori Klabbersin pitämästä luentokuulustelusta saatujen pisteiden katsotaan vastaavan tenttikysymysten pisteitä seuraavalla tavalla:

- 1- piste:3 tenttipistettä
- 1 piste:4 tenttipistettä
- 1+ /1½ piste:5 tenttipistettä
- 2- pistettä:6 tenttipistettä
- 2 pistettä:7 tenttipistettä
- 2+ /2½ pistettä:8 tenttipistettä
- 3- pistettä:9 tenttipistettä
- 3 pistettä:10 tenttipistettä

Luentosarjoista saatujen pisteiden käyttäminen tenttikysymyksiä korvaavina suorituksina on merkittävä vastauspaperiin. **Luennoista saadut hyvityspisteet on ilmoitettava tenttiin ilmoittauduttaessa ja tenttivastauksessa.**

Kansainvälisen oikeuden täydentävät aineopinnot

Tavoite. Laajemman yleiskuvan antaminen kansainvälisiä suhteita koskevista oikeussäännöksistä ja kansainvälisten oikeussubjektien keskinäisistä oikeussuhteista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Syventävä yleiskuva pakollisen aineopintotentin sisältämien kohtien ohella myös seuraavista kysymyksistä: 6. Kansainvälisen oikeuden aatehistoria, 7. Kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen politiikan välinen suhde erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien toiminnan kautta tarkasteltuna, 8. Kansainvälisten riitaisuuksien rauhanomainen ratkaiseminen, 9. Euroopan Unionin ulkosuhteet ja yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, 10. Kansainväliset ihmisoikeudet ja humanitaarinen oikeus,

Laajuus

Oikeustieteellisen tiedekunnan opiskelijat voivat suorittaa kansainvälisessä oikeudessa täydentäviä aineopintoja. Muiden tiedekuntien opiskelijoille tarjottavista sivuaineopinnoista saa tietoa kansainvälisen oikeuden omasta opinto-oppaasta, jota saa tiedekunnan opintotoimistosta ja kansainvälisen oikeuden osaston henkilökunnalta.

Kansainvälisen oikeuden täydentävät opinnot on ryhmitelty 4 opintoviikon oppimääräksi ja harjoitusseminaareiksi.

Neljän opintoviikon oppimäärä

Täydentävien aineopintojen 4 opintoviikon oppimäärä koostuu täydentävien aineopintojen tentistä sekä yhdestä seurattua luentosarjasta. Tenttiin ilmoittautumisen yhteydessä opiskelijan on ilmoitettava tentittävä kirjallisuus sekä seurattu luentosarja. Luentosarjasta voi käyttää tentissä hyväksi enintään 3 hyvityspistettä.

Täydentävien aineopintojen tentissä opiskelijan on hallittava seuraava kirjallisuus:

A) **Brownlie, Ian**, Principles of Public International Law, 5. painos (Oxford University Press 1998) tai 6. painos (Oxford University Press 2003);

B) Kaksi seuraavista teoksista:

Amerasinghe, C. F., Principles of the Institutional Law of International Organizations (Cambridge University Press 1996);

Aro, Miia & Petman, Jarna, Voimankäytön oikeuttaminen ja sotilaallisten järjestelmien muutokset Euroopassa ja Suomessa (Erik Castrén -instituutti/HY 1999);

Birnie, Patricia & Boyle, Alan, International Law and the Environment, 2. painos (Oxford University Press 2002);

Cassese, Antonio, International Criminal Law (Oxford University Press 2003);

Chinkin, C., Third Parties in International Law (Oxford University Press 1993);

Falk, Richard A., Human Rights Horizons: The Pursuit of Justice in a Globalizing World (Routledge 2000);

Klabbers, Jan, The concept of treaty in international law (The Hague, Kluwer 1996);

Korhonen, Outi & Gras, Jutta, International post-conflict governance (Erik Castrén -instituutti/HY 2001);

Marks, Susan, The Riddle of All Constitutions. International Law, Democracy and the Critique of Ideology (Oxford University Press 2000);

Roth, Brad R., Governmental Illegitimacy in International Law (Oxford, Clarendon Press 1999);

Trebilcock, Michael & Howse, Robert, Regulation of International Trade, 2. painos (Routledge 1999)

Tentittävän kirjallisuuden tulee käsittää yhteensä vähintään noin 1000 sivua.

Harjoituseminaarit

Harjoitusseminaari koostuu joko

A) 2 opintoviikon laajuisesta oikeustapausseminaarista ”Seminar on International Case Law” ja lisäksi 1 opintoviikon erillisestä kirjallisesta työstä.

B) yhdestä seurattua luentosarjasta sekä 2 opintoviikon kirjallisesta seminaarityöstä.

Kirjoitelman aiheesta sovitaan kansainvälisen oikeuden assistentin tai professorin kanssa näiden vastaanottoaikoina. Suoritus merkitään opintorekisteriin 3 opintoviikon harjoitusseminaarina.

Hallinto-oikeuden pakolliset aineopinnot (20028)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen hallinto-organisaatiosta, hallintomenettelystä ja hallintolainkäytön päälinjoista sekä hallinto-oikeudellisten oikeustapausten ratkaisemisen perusteista. Lisäksi erityishallinto-oikeudesta käsitellään kunnallisoikeuden, eurooppalaisen hallinto-oikeuden ja sosiaalioikeuden yleispiirteitä ja järjestelmiä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Hallinnon asema ja tehtävät, hallintokoneisto ja sen rakenne sekä sen suhde ylimpiin valtioelimiin, 2. valtiollahinto ja sen toiminta, 3. kunnallishallinto, 4. hallinnon lajit ja niille ominaiset erityispiirteet, 5. eurooppalainen hallinto-oikeus, 6. hallintomenettely, 7. oikeussuoja hallinnossa, muu hallintotoiminnan valvonta ja hallintolainkäyttö.

Laajuus 6 opintoviikkoa.

Opettajat

Mäenpää, Olli, OTT. Hallinto-oikeuden professori. Virasta vapaa.

Konstari, Timo, OTT, BA. Hallinto-oikeuden professori.

Ryynänen, Olli, OTT, FT, KTM. Julkisoikeuden ruotsinkielinen professori.

Hakalehto-Wainio, Suvianna OTL, VT. Mvs. yliopiston lehtori.

Nieppola, Tommi, OTL. Hallinto-oikeuden assistentti. Virasta vapaa.

Neuvonen, Riku, OTK. Hoitaa hallinto-oikeuden assistentin virkaa.

Rosengren, Jonathan, OTK. Hoitaa julkisoikeuden ruots. assistentin virkaa.

Hallila, Leena, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Hallberg, Pekka, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Kuopus, Jorma, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Niemivuo, Matti, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Pöysti, Tuomas, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Van Aerschot, Paul OTT. Sosiaalioikeuden dosentti.

Arajärvi, Pentti OTT. Sosiaalioikeuden dosentti.

Suviranta, Outi OTT, VT. Akatemiaturkija.

Opetus

Oppiaineen esittely. Hallinto-oikeuden esittelytilaisuus pidetään keskiviikkona 15.9. klo 13.00 julkisoikeuden laitoksen seminaarihuoneessa.

Opetusmuodot. Luennot.

Prof. **Timo Konstari** luennoi hallinto-oikeuden periaatteista kl. 16.3. – 27.4. ke – to klo 12 – 14 paitsi ke 6.4., 13.4. ja 20.4. klo 14-16 Heimola 442. Luentosarjan suorituksesta saa enintään kolme hyvityspistettä aineopinnojen tenttiin.

Mvs. yliopistonlehtori **Suvianna Hakalehto-Wainio** luennoi uudesta hallintolaista sl. 13.9.-5.10. klo 10-12 ma (U38 F211), ti (aud.XIV) ja pe (U38 F211), luentokuulustelu pidetään ti 12.10. klo 10-12 (aud.XIV);

sekä kl. 4.4.-26.4. ma, ti ja pe klo 10-12 (aud.XII), luentokuulustelu pidetään pe 29.4. klo 10-12 (aud.XII).

Luentosarjan suorituksesta saa enintään kolme hyvityspistettä aineopinnojen tenttiin.

Akatemiaturkija **Outi Suviranta** luennoi hallinto-oikeudellisen oikeussuojan perusteista 5.-22.10. ti-pe klo 8-10 PR s. 6. Luentokuulustelut ovat 22. ja 29.10. klo 8-10 PR s. 6. Luentosarjan suorituksesta saa enintään kolme hyvityspistettä aineopinnojen tenttiin.

Prof. **Olli Ryynänen** föreläser om *förvaltningsförfarande och förvaltningsprocess* 20, 21, 27 och 28.9 kl. 8,30-12 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt. Föreläsningsserien kan betinga högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten.

Prof. **Olli Rynänen** håller *rättsfallsövningar* i förvaltningsrätt med introduktionstillfälle ht 6.10. kl. 14,30, liksom också vt 30.3 kl. 14,30 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt. Rättsfallsövningen kan betinga högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten.

Genom samarbetet mellan juridiska fakulteten, Svenska handelshögskolan och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i undervisning i ämnet vid annan enhet. Godkänt avlagd studieperiod kan ge högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten. Närmare information ges av prof. **Olli Rynänen** under mottagningstid.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Tentti on lakikirjatennti, jossa on sekä oikeustapaustehtäviä että teoriakysymyksiä. Jokainen tuo tenttiin mukanaan Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II –teokset, myös EU-lakikirjaa saa käyttää. Tentissä on 2 teoriakysymystä ja 2 oikeustapauskysymystä.

Oikeustapauksesta voi saada enintään 10 pistettä ja teoriakysymyksistä yhteensä enintään 20 pistettä, joten koko tentin enimmäispistemäärä on 40. Tentin arvostelussa otetaan huomioon enintään 3 hyvityspistettä, jotka voi koota hallinto-oikeuden luentosarjoilta. Hyvityspisteet yksilöidään tenttiin ilmoittauduttaessa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Mäenpää, O.**, Hallinto-oikeus (2003), ei lukuja IX-XI (383 s.).
- 2) **Mäenpää, O.** Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet (2003) ei lukua IX (300 s.) tai **Mäenpää, O.**, Grunderna för god förvaltning (2004) (312 s.).
- 3) **Harjula, H. - Prättälä, K.**, Kuntalaki - tausta ja tulkinnat (2004) ei kommentaariosan lukuja 4-10 ja 12 (311 s.) tai vastaavat luvut kirjan ruotsinkielisestä versiosta sen ilmestyttyä.
- 4) **Mäenpää, O.** Eurooppalainen hallinto-oikeus (2001) ei lukua VIII (355 s.).
- 5) **Tuori, K.**, Sosiaalioikeus (2004), luvut I, V, VI.4-5, IX ja X.1-4 (182 s.).

Säädökset

A Keskeiset säädökset

Hallintolaki 6.6.2003/434 (Yh 101a)
Hallintolainkäyttölaki 26.7.1996/586 (Yh 202)
L sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24.1.2003/13. (Yh 107)
L korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22.7.1918/74. (Yh 205)
L viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621 (Yh 302)
Kuntal 17.3.1995/365. (Ha 301)
Valtion virkamiesL 19.8.1994/750. (Ty 103)
L kunnallisesta viranhaltijasta 11.4.2003/304 (Ty 106a)

B Muut säädökset. Luettelo ei ole tyhjenteävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä, minkä vuoksi on osattava käyttää hyväksi lakikirjojen hakemistoja ja viittauksia.

I. Yleishallinto-oikeus

Hallinto-oikeusL 26.3.1999/430 (Yh 203)
LääninhallitusL 10.1.1997/22. (Ha 103)
UlkasakkoL 14.12.1990/1113. (Yh 102)
Kielil 6.6.2003/423 (Yh 401a)
L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609. (Si 109)
Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21
Henkilötietol 22.4.1999/523 (Si 111)
VahingonkorvausL 31.4.1974/412. (Si 301)
Valtion virkamiesasetus 14.11.1994/971. (Ty 105)
L julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta 6.6.2003/424 (Ty 116a)
L säädettyjen määräaikain laskemisesta 25.4.1930/150. (Pr 202)

2. Kunnallisoikeus ja muu sisäasiainhallinto

VäestötietoL 11.6.1993/507. (Ha 201)
KotikuntaL 11.3.1994/201. (Ha 203)
Kuntajakolaki 19.12.1997/1196 (Ha 306)
Kuntien valtionosuuslaki 20.12.1996/1147. (Ha 315)
UlkkomaalaisL 22.2.1991/378. (Kv 401) (uudistuu 2004!)
PoliisiL 7.4.1995/493. (Tu 501)
L poliisin hallinnosta 14.2.1992/110 (Tu 503)
Järjestyslaki 27.6.2003/612 (Tu 608)

3. Ympäristöhallinto

Maankäyttö- ja rakennusL 5.2.1999/132 (Ym 201)
Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86. (Ym 401)
IlmansuojeluL 25.1.1982/67. (Ym 405)
JäteL 3.12.1993/1072. (Ym 426)
Maa-ainesL 24.7.1981/555. (Ym 507)
EtuostoL 5.8.1977/608. (Si 625)

4. Sosiaalihuolto, terveyden- ja sairaanhoito

SosiaalihuoltoL 17.9.1982/710. (So 201)
L sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812 (So 202b)
L toimeentulosta 30.12.1997/1412 (So 202)
L lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. (So 203)
PäihdehuoltoL 17.1.1986/41. (So 208)
LastensuojeluL 5.8.1983/683. (Si 233)
L yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 9.8.1996/603. (So 218)
KansanterveysL 28.1.1972/66. (So 401)
MielenterveysL 14.12.1990/1116. (So 409)
L potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785. (So 422)
TerveydensuojeluL 19.8.1994/763. (Ym 409)
L sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3.8.1992/733. (So 712)
L sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3.8.1992/734. (So 713)

5. Opetus-, kulttuuri- ja liikuntatoimi

PerusopetusL 21.8.1998/628 (Op 101)
Yliopistolaki 27.6.1997/645 (Op 206)

ON-täydennystentti

- 1) **Tuori, K.**, Sosiaalioikeus (2004), luvut I, V, VI. 4-5, VII, VIII, IX ja X. 1-4 (182 s.).
- 2) **Mäenpää, O.** Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet (2003) ei lukua IX (300 s.) tai **Mäenpää, O.**, Grunderna för god förvaltning (2004) (312 s.).

Täydennystenttiä suorittavat opiskelijat vastaavat teoriakysymysten lisäksi kahteen oikeustapauskysymykseen.

Hallinto-oikeuden täydentävät aineopinnot

Hallinto-oikeuden täydentävät opinnot muodostuvat 4 ov:n osakokonaisuuksista, joita voi yhdistellä vapaasti kokonaisuudeksi. Poikkeuksena on harjoitusseminaari, jonka voi suorittaa vain kerran. Täydentävien aineopintojen tenteissä ei saa käyttää lakikirjoja.

Täydentävissä opinnoissa (sosiaaioikeus, informaatio- ja viestintäoikeus, hallinto-oikeuden yleiset opit, kunnallisoikeus ja virkamiesoikeus) järjestetään syksyllä ja keväällä yhteinen tutkimusseminaari (opettajana prof. Konstari), jonka yhteydessä kirjoitetaan harjoitusaine (n. 10 s). Tutkimusseminaari järjestetään loka – marraskuussa ja kevätlukukaudella maaliskuu – huhtikuussa. Tarkempi ajankohta ja paikka ilmoitetaan myöhemmin. **Seminaariin on ilmoittauduttava hallinto-oikeuden assistentille viimeistään viikkoa ennen seminaarin alkua.**

Oppiaineen esittely. Hallinto-oikeuden esittelytilaisuus pidetään keskiviikkona 15.9. klo 13.00 julkisoikeuden laitoksen seminaarihuoneessa.

Harjoitusseminaarit

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Opiskelija paneutuu vapaavalintaiseen aiheeseen, josta valmistaa harjoitustyön (n. 15 s.). Työ esitetään seminaarin muille osallistujille. Läsnäolo seminaarissa on pakollista. Seminaariin voi osallistua vain kerran.

Prof. **Timo Konstari** pitää hallinto-oikeuden harjoitusseminaarin 3.2. – 24.3.. Tehtävien jako 13.1. klo 17 julkisoikeuden laitoksen seminaarihuone.

Prof. **Olli Rynnänen** håller övningsseminarium i förvaltningsrätt med introduktionstillfälle ht 13.10 kl. 14,30 i seminarisalen vid institutionen för offentlig rätt liksom också vt 6.4. kl. 14,30 i seminarisalen vid institutionen för offentlig rätt.

Sosiaaioikeus

Tavoite. Perehtyminen sosiaaioikeuden periaatteisiin sekä johonkin sosiaaioikeuden erityisalaan.

Käsiteltävä kokonaisuus. Sosiaaioikeuden keskeiset käsitteet ja periaatteet sekä erikoisalojen oikeudelliset kysymykset.

Laajuus. 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriä koskeva tutkimusseminaari, jonka yhteydessä kirjoitetaan harjoitusaine (10 s.).
- 2) **Tuori, K.**, Sosiaaioikeus (2004), luvut II, III, IV, VI.1-3, X.5-10, XI ja XII. TARKISTUS!
- 3) a. **Arajärvi, P.**, Toimeentuloturvan oikeellisuus (2002) tai b. **Lehtonen, L.**, Potilaan yksityisyyden suoja (2001).
- 4) **Pennings, F.**, Introduction to European Social Security Law (2001) tai jokin muu vastaava teos.

Informaatio- ja viestintäoikeus

Tavoite. Perehtyminen informaatio- ja viestintäoikeudellisten ongelmien ratkaisemiseen. Tarkoituksena on erityisesti keskittyä julkisuus- ja henkilötietolainsäädäntöön sekä viestinnän ongelmakohtiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Informaatio- ja viestintäoikeus oikeudenalana, 2. Julkisuus ja salassapito hallinnossa, 3. Henkilörekisterit ja tietosuojat.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriä koskeva tutkimusseminaari, jonka yhteydessä kirjoitetaan harjoitusaine (10 s.).
- 2) **Wallin, A-R** ja **Konstari, T.**, Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö (2000) tai **Mäenpää, O.**, Julkisuusperiaate (2000).

- 3) **Korhonen, R.**, Perusrekisterit ja henkilötietojen suoja (2003) tai **Kulla, H** (toim.), Viestintäoikeus (2002) tai **Viljanen, V-P** (toim.) Sananvapaus ja joukkoviestintä (2004).
- 4) **Pöysti, T.**, Tehokkuus, informaatio ja eurooppalainen oikeusalue (1999), 3. osa (s. 295-538).

Hallinto-oikeuden yleiset opit

Tavoite. Perehtyminen hallinto-oikeuden yleisten oppien keskeisiin käsitteisiin, hallinto-oikeuden johtaviin periaatteisiin, niiden teoreettiseen perustaan ja käytännölliseen soveltamiseen hallintotoiminnassa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Yleisten oppien asema hallinto-oikeudessa, 2. Hallinto-oikeuden keskeiset käsitteet, 3. Hallinto-oikeuden johtavat periaatteet.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriä koskeva tutkimusseminaari, jonka yhteydessä kirjoitetaan harjoitusaine (n. 10 s.).
- 2) **Mäenpää, O.**, Hallintolupa (1992) tai **Mäenpää, O.**, Hallintosopimus (1989).
- 3) **Konstari, T.**, Harkintavallan väärinkäytöstä (1979) tai **Strömberg, H.** Allmän förvaltningsrätt (2000) tai **Graver, H.-P.** Alminnelig forvaltningsrett (1999) tai **Eckhoff ja Smith**, Forvaltningsrett (1997 tai uudempi) tai **Rønsholdt, S.**, Forvaltningsret (2001) tai jokin muu pohjoismainen hallinto-oikeuden yleisesitys.

Kunnallisoikeus

Tavoite. Perehtyminen paikallisen itsehallinnon kehitykseen, itsehallinnon perustuslainsuojaan, yksilön asemaan ja oikeuksiin kunnan jäsenenä sekä keskeisten kunnallisoikeudellisten säännösten soveltamiseen.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kunnan itsehallinnollisen aseman perustuslainsuoja, 2. Paikallishallinto Euroopassa ja hallinnon järjestämisen perusteet ja eroavaisuudet, 3. Kunnallisen viranhaltijan asema.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriä koskeva tutkimusseminaari, jonka yhteydessä kirjoitetaan harjoitusaine (n. 10 s.).
- 2) **Holopainen, T.**, Kunnan asema valtiossa (1969).
- 3) **Mäenpää, O.**, Kunnan hallinto (1981) tai **Kalima, K.**, Kunnan talous (1988).
- 4) **Bohlin, Alf**, Kommunalrättens grunder (1999).

Virkamiesoikeus

Tavoite. Perehtyminen julkishenkilöstön oikeudelliseen asemaan (lukuun ottamatta virkaehtosopimusoikeutta) ja julkishallinnon toimintatapoihin.

Laajuus 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriä koskeva tutkimusseminaari, jonka yhteydessä kirjoitetaan harjoitusaine (n. 10 s.).
- 2) **Konstari, T.**, Virkamiehen ilmaisuvapaus (1986).
- 3) **Kulla, H.**, Kansalaiskunto ja kelpoisuus (1987).
- 4) **Bruun, N. - Mäenpää, O. - Tuori, K.**, Virkamiesten oikeusasema (1995) tai sama teos ruotiksi (1998).

Finanssioikeuden pakolliset aineopinnot (20029)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen verojärjestelmästä ja sen tavoitteista sekä vero-oikeudellisista käsitteistä ja periaatteista; kokonaiskuvan antaminen siitä normistosta, joka sääntelee verovelvollisuutta ja veron määräytymistä eri veromuodoissa; kokonaiskuvan antaminen verotusmenettelyä ja verovelvollisen oikeussuojakeinoja koskevasta normistosta; kokonaiskuvan antaminen julkisyhteisöjen varainkäytön suunnittelusta, järjestelystä ja valvonnasta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Yleiskatsaus Suomen verojärjestelmän tavoitteisiin ja rakenteeseen kansainvälisen vertailun valossa. 2. Tärkeimpien veromuotojen pääsisältö opetuksellisinä kokonaisuuksina henkilöverotus, yritysverotus ja arvonlisäverotus. Verotusmenettelyn ja verotuksessa sovellettavan oikeussuojajärjestelmän pääpiirteet. Maksuoikeuden perusteet. 3. Julkisen talouden tehtävät ja rakenne. Budjetti- ja veropolitiikan perusteet. Valtiontalouden suunnittelu, järjestely ja valvonta. Valtion budjetti ja budjetin soveltaminen. 4. Kunnallistalouden suunnittelu, järjestely ja valvonta.

Laajuus 6 opintoviikkoa.

Opettajat

Tikka, Kari S., OTT, ekonomi. Finanssioikeuden professori.

Kalima, Kai, OTT. Finanssioikeuden, erityisesti finanssiahallinnon professori.

Helminen, Marjaana, OTT, KTM. Hoitaa vertailevan vero-oikeuden Vesa Vainio-professorin virkaa.

Ryynänen, Olli, OTT, FT, KTM. Julkisoikeuden ruotsinkielinen professori.

Juusela, Janne, OTT. Vero-oikeuden dosentti.

Kontkanen, Erkki, OTT. Vero-oikeuden dosentti.

Linnakangas, Esko, OTT, ekonomi. Vero-oikeuden dosentti.

Mattila, Pauli K., OTT. Vero-oikeuden dosentti.

Niskakangas, Heikki, OTT, KTM. Vero-oikeuden dosentti.

Viherkenttä, Timo, OTT. Vero-oikeuden dosentti.

Lindfors, Teemu S., OTK, finanssioikeuden assistentti.

Rosengren, Jonathan, OTK. Hoitaa julkisoikeuden ruots. assistentin virkaa.

Opetus

Oppiaineen esittelytilaisuudet: Oppiaineen esittelytilaisuudet ovat sl 8.11. klo 13 Heimola 442 ja kl 16.3. klo 15 julkisoikeuden laitoksen seminaarihuoneessa. Tilaisuudet on tarkoitettu opiskelijoille, jotka osallistuvat aineopintotettiin jollakin lähitulevalla kierroksella.

Opetusmuodot. Vero-oikeudessa on teorialuentoja oikeustapauksin ja oikeustapausulento-sarjoja. Teorialuentosarjan loppukuulustelusta saa enintään 2 hyvityspistettä tenttiin. Hyvityspisteitä voi käyttää tentissä yhteensä enintään 5.

Finanssiahallinnossa on teorialuentoja, joiden loppukuulustelujen suorittamisella voi korvata tentin finanssiahallintoa koskevan vastaavan aihealueen kysymyksen (valtionalousoikeus tai kunnantalousoikeus). Loppukuulusteluvastaukset arvostellaan samalla asteikolla kuin tenttivastaukset ja ne vaikuttavat sellaisenaan myös tenttipistemäärään.

Prof. **Kari S. Tikka** luennoi yritysten ja niiden omistajien verotuksesta silmällä pitäen uudistuvaa lainsäädäntöä sl 8.11., 9.11., 10.11., 12.11., 15.11., 16.11., 17.11., 19.11., 22.11. ja 23.11. klo 14-16 sekä 11.11. ja 18.11. klo 12-14 Heimola 442.

Prof. **Kai Kalima** luennoi valtionalousoikeutta sl 14.9.-6.10. ti ja ke klo 10-12 PR s. 5. Luento-kuulustelut pe 8.10. U40 sl ja ke 13.10. PR s 5 klo 10-12 ja kl 18.1.-9.2. ti ja ke klo 10-12 U40

s. 6. Luentokuulustelut pe 11.2. V20 ls 1 ja ke 16.2. U40 s 1 klo 10-12. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 8a.

Hän luennoi kunnantalousoikeutta sl 26.10.-17.11 ti ja ke klo 10-12 PR s 5. Luentokuulustelut pe 19.11. U40 s 1 ja to 25.11. PR s 5 klo 10-12 ja kl 22.2-16.3 ti ja ke klo 10-12 PR s 5. Luentokuulustelut 18.3 ja 23.3. klo 10-12 U40 s 1. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 8 b.

Prof. **Marjaana Helminen** luennoi kansainvälisen vero-oikeuden perusteista (englanniksi) sl 20.9.-24.9 ma-pe klo 14-18(ma-ti PR aud. XII, ke PR aud. XV, to-pe PR aud. XIV).

Hän luennoi eurooppaver-oikeudesta (englanniksi) kl 4.4.-8.4. ma-pe 14-18 (ma-ke PR aud. XII., to-pe PR aud. XIII).

Prof. **Olli Rynänen** föreläser om *beskattning av företag och deras ägare* 28.2 och 1, 7, 8 och 14.3 kl. 8,30-12 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt. Föreläsningsserien kan betinga högst 2 bonuspoäng för ämnesstudietent (i vilken högst 5 bonuspoäng inalles kan utnyttjas).

Prof. **Olli Rynänen** föreläser om *mervärdesbeskattning* 18, 19, 25 och 26.4. kl. 8,30-12 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt. Föreläsningsserien kan betinga högst 2 bonuspoäng för ämnesstudietent (i vilken högst 5 bonuspoäng inalles kan utnyttjas).

Prof. **Olli Rynänen** håller *rättsfallsövningar* i finansrätt med introductionstillfälle ht 6.10. kl. 14,30 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt liksom också vt 30.3. kl. 14,30 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt. Rättsfallsövningen kan betinga högst 2 bonuspoäng för ämnesstudietent (i vilken högst 5 bonuspoäng inalles kan utnyttjas).

Dos. **Pauli K. Mattila** pitää luentosarjan yritysverotuksen perusteista 10.-21.1. klo 16-18 PR s.10 paitsi 18.1. Economicum ls, Arkadiank. 7.

Genom samarbetet mellan juridiska fakulteten, Svenska handelshögskolan och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i undervisning i ämnet vid annan

enhet. Godkänt avlagd studieperiod kan ge högst 2 bonuspoäng för ämnesstudietent. Närmare information ges av prof. Olli Rynänen under mottagningstid.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tikka K.S.**, Veropolitiikan perustet (2004).
- 2) **Andersson, E.**, Johdatus vero-oikeuteen (11. p. 2000); tai Inledning till skatterätten (6. p. 2001), lukuunottamatta lukuja II-III, V ja VIII.
- 3) **Andersson, E. ja Linnakangas, E.**, Tuloverotus ja varallisuusverotus (6.p. 2002), lukuunottamatta tihenneyttä kohtia ja alaviitteitä sekä lukuja XV-XVIII.
- 4) **Tikka, K.S.**, Yritysverotuksen perusteet (2.p. 1995, 3.p. sen ilmestyttyä).
- 5) **Andersson, E.**, Verotusmenettelylain kommentaari (1996).
- 6) **Linnakangas, E. - Juanto, L.**, Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus (4.p. 2004), luvut I-II.
- 7) **Kalima, K.**, Julkisyhteisöjen hankintatoimi (2001), luvut 9-10 ja **Konstari, T. ja Kalima K.**, Pankkialaisuus, viranomaiset ja tietosuojat. (2002), s.20-105.
- 8) a) **Myllymäki, A.**, Finanssihallinto-oikeus (2000). luvut II-III, b) **Myllymäki, A.**, mt., luvut IV-VI.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Verolainsäädäntöön on lukuvuoden 2004-2005 aikana odotettavissa merkittäviä muutoksia. Tästä syystä **tutkintovaatimuksiin kuuluvat myös säädösluettelon alussa mainittu hallituksen esitys**. Muutoksista tutkintovaatimuksiin ilmoitetaan erikseen lukuvuoden kuluessa.

Myös niiden opiskelijoiden, jotka ovat aiemmin suorittaneet finanssioikeuden tentin VN-tutkinnon yhteydessä, tulee OTK-tutkinnossa suorittaa tässä selostettujen vaatimusten mukainen finanssioikeuden tentti. VN-tutkinnossa suoritettu tentti luetaan kuitenkin opiskelijan hyväksi siten, että hänen ei tentissä tarvitse vastata finanssihallinnosta tehtyihin kysymyksiin. ON-täydennystentissä opiskelijan on suoritettava tutkintovaatimusten kohdat 2-7.

Tentti on lakikirjantentti, jossa on sekä oikeustapauksia että teoriakysymyksiä. Jokainen tuo tenttiin mukanaan Verolait- tai Skatteförfattningarna-julkaisun uusimman painoksen sekä Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II -teokset. Sallituista merkinnöistä lakikirjoissa, säädöskokoelman irtokappaleissa ks. opinto-opas, kohta Lakikirjantentti. Oikeustapausten ratkaiseminen edellyttää usein laskutoimitusten tekemistä, minkä vuoksi on tarpeen, että jokainen tuo mukanaan tenttiin myös taskulaskimen.

Vero-oikeudellisten oikeustapausten ratkaisemisen edellyttää usein eräiden muiden tiedekunnassa opettavien aineiden perustietojen hallintaa. Tämän vuoksi suositellaan, että ennen finanssi-

oikeuden tenttiä opiskelijat suorittaisivat ainakin seuraavat pakolliset aineopintotentit: kauppa-oikeus, perhe- ja jäämistöoikeus sekä kirjanpito.

Tentissä on kaksi vero-oikeudellista oikeustapausta (arvostelu 0-10 pistettä) ja yksi moniosainen, lomakkeelle vastattava kysymys kohdista 1-7 (arvostelu 0-20 pistettä). Finanssihallinnon osalta kysymyksiä on kaksi, toinen valtiontalousoikeudesta ja toinen kunnantalousoikeudesta (kummankin kysymyksen arvostelu 0-5 pistettä). Tentissä hyväksytyksi tuleminen ja arvosana määräytyvät vero oikeuden ja finanssihallinnon kysymysten yhteenlasketun pistemäärän perusteella. Mahdollinen osapisteiden pyöritys tapahtuu yhteenlaskutoimituksen jälkeen. Tentissä ei voida tulla hyväksytyksi osittain.

Säädökset

I Vero-oikeus

Hallituksen esitys Eduskunnalle yritys ja pääomaverouudistukseksi, HE 92/2004 vp.

TuloveroL 30.12.1992/1535. (Ve 101)

TuloveroA 30.12.1992/1551. (Ve 102)

VarallisuusveroL 30.12.1992/1537. (Ve 106)

Vuoden 2004 veroasteikkoL 5.12.2003/1005. (Ve 118)

VvMa liikeosakkeen verotusarvon perusteista 25.1.2001/52 (Ve 111a)

L kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1995/1552 (Ve 143)

L ulkomaisten välilyhteisöjen osakkaiden verotuksesta 16.12.1994/1217. (Ve 144)

L elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360. (Ve 112)

L konserniavustuksesta verotuksessa 21.11.1986/825. (Ve 113)

L yhtiöveron hyvityksestä 29.12.1988/1232. (Ve 114)

Maatilatalouden tuloveroL 15.12.1967/543. (Ve 115)

KiinteistöveroL 20.7.1992/654. (Ve 407)

KirjanpitoL 30.12.1997/1336. (Yr 301)

KirjanpitoA 30.12.1997/1339. (Yr 302)

L verotusmenettelystä 18.12.1995/1558. (Ve 301)

VerohallintoL 18.12.1995/1557. (Ve 308)

L korkotulon lähdeverosta 28.12.1990/1341 (Ve 134)

L rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta 11.8.1978/627. (Ve 132)

Pohjoismaiden välinen sopimus tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi, 7.5.1997/412, SopS 216. (Ve 145)

Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118. (Ve 201)

L työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4.7.1963/366. (Ve 206)

Perintö- ja lahjaverol 12.7.1940. (Ve 401)

ArvonlisäveroL 30.12.1993/1501. (Ve 501)

Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931. (Ve 406)

Valtion maksuperustel 21.2.1992/150. (Ve 601)

VeronkantoL 11.8.1978/611. (Ve 604)

L veronlisäyksestä ja viivekorosta 18.12.1995/1556. (Ve 606)

II Finanssihallinto

Suomen Perustuslaki 11.6.1999/731: 2, 3, 6, 12, 38-41, 46, 81-92 § (Va 105)
L valtioneuvostosta 30.3.1922/78. (Va 106)
Valtioneuvoston ohjesääntö 17.12.1943/995: 1-5, 11-12, 14, 17, 19, 44-48a §. (Va 307)
L valtion talousarviosta 13.5.1988/423. (Va 511)
A valtion talousarviosta 11.12.1992/1243 (Va 512)
L valtion lainanannosta ja valtion takauksesta 20.5.1988/499. (Va 513)
Valtion maksuperustelaki (21.2.1992/150. Ve 601)
MaksuvapautusL 4.7.1980/529. (Va 520)
KuntaL 17.3.1995/365: 65-75 §. (Ha 301)
L valtion liikelaitoksista 10.7.1987/627. (Yr 122)
L julkisista hankinnoista 23.12.1992/1505. (Yr 608).
Asetus kynnysarvot ylittävistä tavara- ja palveluhankinnoista sekä rakennusurakoista 29.5.1998/380 (Yr 609)

Finanssioikeuden täydentävät aineopinnot

Täydentäviin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen. Täydentävien opintojen kirjalliseen kuulusteluun ilmoitaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Täydentävien opintojen kirjallisten tenttien kuulustelujen suorituspäivät ovat samat kuin pakollisissa aineopinnoissa.

Yritysverotus ja arvonlisäverotus

Tavoite. Yleiskuvan antaminen yritysten ja niiden omistajien verokohtelusta, arvonlisäverojärjestelmästä sekä näihin liittyvistä eurooppavero-oikeudellisista kysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Eri yhtiömuotojen verotusasema, 2. Verotuksen ja kirjanpidon suhde, 3. Yritysten verotettavan tulon määrittäminen, 4. Yritysverotuksen harmonisointi EU:ssa, 5. Arvonlisäverotus.

Laajuus 6 opintoviikkoa.

Opetus

Prof. **Olli Ryynänen** föreläser om *mervärdesbeskattning* 18, 19, 25 och 26.4. kl. 8,30-12 i seminarisalen vid institutionen för offentlig rätt. Föreläsningsserien ersätter punkt 4 i tentfordringarna. Alternativt kan

föreläsningsserien betinga högst 2 bonuspoäng för ämnesstudietent (i vilken högst 5 bonuspoäng inalles kan utnyttjas).

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tikka, K. - Nykänen, O.**, Yritysverotus I (jatkuvatäydenteinen), lukuun ottamatta lukujen liitteitä.
- 2) **Järvenoja, M.**, Yritysjärjestelyjen verotus (2003) tai Ryynänen O., *Bevisning i inkomstbeskattningen* (2000), luvut 2-3 ja 5-8.
- 3) **Stahl, K. - Persson Österman, R.**, *EG-skatterätt* (2000), luvut 1-3 ja 7.
- 4) **Äärilä, L. - Nyrhinen, R.**, Arvonlisäverotus käytännössä (4 p., 2002).
- 5) Hallituksen esitys Eduskunnalle yritys ja pääomaverouudistukseksi, HE 92/2004 vp.

Kansainvälinen verotus

Tavoite. Yleiskuvan antaminen kansainvälisessä vero-oikeudessa sovellettavista käsitteistä ja periaatteista; yleiskuvan antaminen eurooppavero-oikeuden vaikutuksesta Suomen verojärjestelmään; kattavan kuvan antaminen

kansainvälistä vero-oikeutta koskevasta normistosta Suomen sisäisessä lainsäädännössä sekä verosopimusjärjestelmästä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kansainvälisen henkilöverotuksen ja yritysverotuksen periaatteet; kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen estämismenetelmät; kansainvälinen veropako, 2. Eurooppavero-oikeuden keskeiset periaatteet, 3. Suomen sisäinen ulkomaanvero-oikeus, 4. Verosopimusten rakenne ja soveltaminen.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opetus

Prof. **Marjaana Helminen** luennoi kansainvälisen vero-oikeuden perusteista (englanniksi) sl 20.9.-24.9 ma-pe klo 14-18 (ma-ti PR aud. XII, ke PR aud. XV, to-pe PR aud. XIV). Hyväksytty luentokuulustelu korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1.

Hän luennoi eurooppavero-oikeudesta (englanniksi) kl 4.4.-8.4. ma-pe 14-18 (ma-ke PR aud. XII., to-pe PR aud. XIII). Hyväksytty luentokuulustelu korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa. **Opintojaksoa ei voi suorittaa yksinomaan korvaavilla luentokuulusteluilla**, vaan opintojakson hyväksyminen edellyttää hyväksyttävää suoritusta myös tutkintovaatimusten 2) kohdan osalta.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Helminen, M.**, Kansainvälinen verotus (jatkuvatäydenteinen), luvut 3-15.
- 2) OECD Committee on fiscal affairs: Model tax convention on income and on capital (2003).
- 3) **Terra, B. - Wattel, P.**, European Tax Law (3.p. 2001), luvut 1-4 ja 9-14.1.

Finanssiahallinto

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen julkistalouden tehtävistä, rakenteesta ja varainkäyttöä ohjaavista oikeussäännöistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Julkisen talouden ohjaus ja hallinnon johto sekä suunnittelujärjestelmät ja niiden toiminta; 2. Valtiontalouden ja kunnallistalouden suunnittelu ja järjestely; 3. Julkistalouden valvonta- ja reaktiomuodot; 4. Julkisten hankintojen oikeudellinen sääntely ja valvontajärjestelmät.

Laajuus 5 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Yhden lukukauden luennot finanssiahallinnosta tai luennot korvaava kirjallinen työ.
- 2) **Tuori, K.**, Budjetti, laki ja suunnitelma (1985).
- 3) **Tuomala, M.**, Julkistalous (1997).
- 4) **Kalima, K.**, Julkisyhteisöjen hankintatoimi (2001).
- 5) **Konstari, T.** ja **Kalima K.**, Pankkialaisuus, viranomaiset ja tietosuoja (2002),
- 6) Public sector management: theory, critique and practice (London Saga 1994).

Harjoitusseminaarit

Prof. **Kai Kalima** ja prof. **Marjaana Helminen** pitävät finanssi- ja finanssiahallinto-oikeuden yhteisen harjoitusseminaarin sl 16.9. – 4.11. to ja pe klo 10-12 ja kl 20.1.-10.3. to ja pe klo 10-12 V20 sh 35.

Prof. **Olli Rynnänen** håller *övningsseminarium* i finansrätt med introductionstillfälle 13.10 kl. 14,30 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt, liksom också 6.4 kl. 14,30 i seminariesalen vid institutionen för offentlig rätt.

Muut opinnot

Täydentäviä opintoja finanssioikeudessa voidaan kokonaan tai osittain korvata vastaavilla opinnoilla ulkomaisessa korkeakoulussa, esim. SOKRATES-koulutukseen osallistumalla. Korvaavuudesta on erikseen sovittava prof. Tikkan (suomenkieliset opiskelijat) tai prof.

Ryynäsen (ruotsinkieliset opiskelijat) kanssa. Ulkomaiset opinnot voivat koskea esim. kansainvälistä vero-oikeutta, vieraan maan omaa verojärjestelmää tai veroekonomiaa. Korvaavuus voi tulla kysymykseen myös Suomessa muussa tiedekunnassa tai korkeakoulussa suoritetuista opinnoista. Edellytyksenä korvaavuudelle on, ettei samoja opintoja ole luettu opintosuorituksiksi josakin muussa opintojaksossa tai tutkinnossa.

Lääkintä- ja bio-oikeuden täydentävät aineopinnot

Tavoite. Yleiskuvan antaminen lääkitä- ja bio-oikeudesta poikkitieteellisenä uutena oikeudenalana, alan käsitteistä ja periaatteista sekä keskeisestä lainsäädännöstä ja sen kehittamisestä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Lääkintä- ja bio-oikeus uutena tieteen- ja oikeudenalana sekä sen suhde lähitieteisiin (kuten lääkitäetiikkaan ja oikeuslääketieteeseen) ja -oikeudenaloihin (kuten sosiaali- ja terveysoikeuteen), 2. Potilaan ja lääkärin (tai muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön) välistä suhdetta koskevat oikeudelliset kysymykset ja niiden sääntely lainsäädännössä, 3. Erilaisten lääketieteellisten toimenpiteiden ja geeniteknikan oikeudellinen arviointi ja sääntely, 4. Oikeuslääketieteen ja -psykiatrian perusteet.

Lääkintäoikeus ja oikeuslääkintä

Laajuus 4 opintoviikkoa

Opettajat

Lahti, Raimo, OTT, VT, VTM, rikosoikeuden professori. Lääkintä- ja bio-oikeuden opintojakson vastaava opettaja. Lukuvuonna 2004-2005 Suomen Akatemian rahoittama varttunut tutkija ja osallistuu silloin lähinnä opintojakson kuulustelujen toteutukseen ja aineen tutkielmien tarkastukseen.

Lötjönen, Salla, OTK (väit.), MA. Vastaa opintojakson kuulustelujen toteutuksesta yhdessä prof. Lahden kanssa.

Hannuniemi, Anja, OTL, VT, lääkitäoikeuden tutkija.

Pahlman, Irma, OTT, VT.

Walén, Laura, FT, oik.yo., kurssiavustaja.

Suoritustapa. Jakso koostuu sl 2004 järjestettävistä luennoista sekä luentojen jälkeen pidettävästä kuulustelusta, jossa kontrolloidaan luennoilla käsitellyn ja seuraavassa mainittavan kirjallisuuden osaamista. Niille, jotka eivät tule

hyväksytyiksi ensikuulustelussa tai ovat estyneet siihen osallistumasta, järjestetään yksi uusintakuulustelu. Näiden kahden kuulustelun ajankohdat ilmoitetaan tenttipäiväaikataulussa. Kuulusteluissa saa käyttää lakikirjoja. Hyväksyttävä suoritus edellyttää myös osallistumista jäljempänä mainittuihin etiikkaryhmiin.

Opetus (Heimola-talo, luentsali 442)

To 16.9. klo 15-17 OTK (väit.), MA Salla Lötjönen, Tutkimuseettinen neuvottelukunta: Lääkitä- ja bio-oikeus.

Ma 20.9. klo 15-17 LT, Ph.D. Pekka Louhiala, Helsingin yliopisto: Johdatus lääketieteen etiikkaan

To 23.9. klo 15-17 OTT, VT Irma Pahlman: Potilaan itsemääräämisoikeus.

To 30.9. klo 15-17 OTL, VT Anja Hannuniemi, Helsingin yliopisto: Alaikäisen potilaan asema.

Ti 5.10. klo 14-16 OTL, VT Anja Hannuniemi, Helsingin yliopisto: Mielenterveyspotilaan asema erityisesti tahdonvastaisessa hoidossa

To 7.10. klo 16-18 Professori Martti Kekomäki, Helsingin yliopisto: Hoidon prioriteetit

Ma 11.10. klo 15-17 OTK (väit.), MA Salla Lötjönen, Tutkimuseettinen neuvottelukunta: Lääketieteellinen tutkimus ihmisillä.

To 14.10. klo 15-17 FT, oik.yo. Laura Walén: Kantasolututkimuksen eettiset ja juridiset ulottuvuudet

To 21.10. klo 15-17 Dosentti Marjut Salokannel, Helsingin yliopisto: Bioteknologia ja immateriaalioikeudet

Ma 25.10. klo 15-17 TM Eeva Heiskanen, Helsingin yliopisto: Mitä on bioetiikka?

Ti 26.10. klo 15-17 Professori Antti Penttilä, Helsingin yliopisto: Oikeuslääketieteellinen näkökulma. **Huom paikka:** Oikeuslääketieteen laitos (Kytösuontie 11) (luennon yhteydessä ruumiinavausdemonstratio, johon osallistuminen on vapaaehtoista)

To 28.10. klo 15-17 Ylilääkäri Irma Kotilainen, TEO: Syynätakeisuuskysymyksistä

Em. luentojen seuraamisen lisäksi oikeustieteen opiskelijoiden edellytetään osallistuvan lääketieteen opiskelijoiden kanssa etiikkatapauksia pohtiviin ryhmätapaamisiin siten kuin LT, Ph.D. Pekka Louhiala ohjeistaa. Etiikkatapauksia on julkaistu verkkoversiona osoitteessa <http://www.terkko.helsinki.fi/resurssi/etiikkapankki>.

Luentojen ohessa tentittävä kirjallisuus (4 ov):

- 1) **Lohiniva-Kerkelä, M.**, Terveystieteiden ja lääketieteen juridiikka (2004).
- 2) **Lötjönen, S.**, Yhteenvetoartikkeli Lääketieteellinen tutkimus ihmisillä. Samannimisessä väitöskirjassa, Forum Iuris (2004).

3) **Meincke, N.**, Geenitestit. Oikeudellisia kysymyksiä (2001) s. 1-143 (huom. mukaan lukien biolääketiedesopimus s. 130-143).

4) **Penttilä, A. ym.**, Oikeuslääketiede (2000), paitsi s. 22-30 ja 68-73.

Opiskelijoiden edellytetään kykenevän hyödyntämään alan säädöksiä, joita on kattavasti Terveystieteiden ja sairaanhoitolainsäädäntö-eripainoksessa sekä Suomen Laki -teoksessa etenkin So (II) ja Si (I)-osastoissa.

Naisoikeuden täydentävät aineopinnot

Johdatus naisoikeuteen

Tavoite. Yleiskuvan antaminen naisoikeudellisen tutkimuksen teoriasta ja aihepiiristä. Pyrkimyksenä on oppia havaitsemaan oikeuden sukupuolisidonnaisia piirteitä ja näkemään oikeudellisia ongelmia sekä oikeudenmukaisuuskäsityksiä tästä näkökulmasta. Erityisesti tasa-arvoon ja syrjintään liittyvään oikeuteen tutustutaan oikeudenalojen rajat ylittävällä tavalla.

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Opettajat:

Nousiainen, Kevät, OTT. Akatemiaprofessori.
Pylkkänen, Anu, OTT, VT. Oikeushistorian dosentti, akatemiaturkija.

Opetus

Akatemiaprofessori **Kevät Nousiainen** luennoi (2 ov) tasa-arvoon ja syrjintään liittyvistä kysymyksistä si 9-25.11 ti-to klo 10-12 Heimola 442. Kurssi korvaa valinnan mukaan kaksi tutkintovaatimusten kohtaa.

Tutkintovaatimukset:

- 1) **Nousiainen et al.** (toim.), *Responsible Selves. Women in the Nordic Legal Culture* (2001), sivut 1-125 ja 289-370.
- 2) **Nousiainen, K. - Pylkkänen, A.**, *Sukupuoli ja oikeuden yhdenvertaisuus* (2001), 280 s.
- 3) **Davies, M.**, *Asking the Law Question* (2. painos, 2002) sivut 167-351.

Kuulustelun vastaanottaa akatemiaprofessori Nousiainen.

Harjoitusseminaari

Laajuus 3 opintoviikkoa.

Dos. Anu Pylkkänen pitää kl 2005 harjoitusseminaarin (3 ov) teemasta Oikeuden henkilöt. Harjoituskirjoitusten teemat kattavat ihmisen elämänsä käänteeksi, henkilöön liittyviin syrjintäperusteisiin sekä eri oikeudenalojen henkilöitä koskeviin määrittämiin kytkeytyviä ongelmia niin historian kuin nykypäivänkin näkökulmasta. Ilmoittautuminen opettajalle tammikuun aikana.

Kl 2005 järjestetään harjoitusseminaari **Oikeus ja diskriminaatio** (3 ov), jolla yhdistyvät oikeustieteen eri osa-alueet. Kurssi on siis aineidenvälinen ja sen ohjaajina on useammasta opettajasta koostuva ryhmä. Työskentelytapana on opiskelijoiden ryhmiin perustuva ongelmalähtöinen oppiminen. Kurssin tavoitteena on tunnistaa ja ratkaista eri oikeudenaloihin liittyviä syrjintätilanteita, joissa syrjinnän syynä on esimerkiksi sukupuoli, etninen alkuperä, sukupuolinen suuntautuminen tai vammaisuus. Johdantoluentojen jälkeen opiskelijat laativat itsenäisesti annetun tapauksen pohjalta kirjallisen esityksen, joka käsitellään seminaarikerroilla, ns. purkutilaisuuksissa. Ilmoittautuminen viimeistään tammikuun loppuun mennessä dos. Anu Pylkkäälle. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 20 opiskelijaa.

Oikeusinformatiikan täydentävät aineopinnot

Tavoite ja sisältö. Perehdytään oikeudellisiin tiedonhaku- ja tietopalvelujärjestelmiin ja niiden käyttöön ja merkitykseen juristin perusmetodin osana. Tutustutaan oikeusinformatiikan tutkimuskenttään ja tieteellisiin perusteisiin oikeusteorian ja lainopin piiriin kuuluvana poikkitieteellisenä tutkimusalana. Perehdytään digitalisoitumiseen sekä verkkoyhteiskuntaan oikeudellisenä ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Analysoidaan oikeuden sekä informaatio- ja viestintäteknologian samoin kuin digitaalitalouden välistä vuorovaikutusta. Tarkastellaan lainsäädäntöä ja muita oikeuslähteitä informaationa oikeudesta sekä oikeudellista elämää oikeudellisenä viestintänä. Perehdytään informaatio-, viestintä- tietotekniikka-oikeuteen (IT -oikeus) käytännön eri sääntely-yhteyksissä.

Laajuus Aineessa voi suorittaa täydentäviä aineopintoja korkeintaan 12 opintoviikkoa. Opintokokonaisuus koostuu seuraavista erillisistä opintojaksoista:

1. Oikeudellisen tiedon hankinta (2 ov) / oikeudellinen tieto (4 ov)
 2. IT -oikeus (informaatio-, viestintä- ja tietotekniikkaoikeus): harjoitusseminaarit (4 ov)
- Oikeusinformatiikan yleiset **tenttipäivät** luvu-
vuoden 2004-2005 aikana ovat 26.11. ja 14.12.,
ks. opinto-opas, kohta Tentit.

Oppiaineen esittelytilaisuus Aineopintovaiheessa oleville opiskelijoille pidetään oppiaineen esittelytilaisuus ke 29.9.2004 kello 15 – 18 PR s. 6.

Aineen kotisivut löytyvät osoitteesta <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/oikeusinformatiikka>
Kotisivuilla julkaistaan ajankohtaista tietoa kurseista.

Opettajat

Pöysti Tuomas, dosentti, OTT.
Oikeusinformatiikan opetuksen vastuhenkilö
sekä opintokokonaisuuden kurssien vastaava

opettaja. Informaatio-, viestintä ja tietotekniikka-oikeuden harjoitusseminaarit sekä oikeudellinen tieto -opintojakso.

Still Viveca, OTM, tutkija, tekijänoikeusasiamies.

Helopuro Sanna, OTK, neuvotteleva virkamies.
Oikeudellisen tiedon hankinta.

Murtomäki Mia, OTK, oikeusinformatikko. Oikeudellisen tiedon hankinta.

Kuopus Jorma, dosentti, OTT, VT, esittelijä-neuvos.

Lisäksi erikseen ilmoitettavat vierailevat opettajat.

1. Oikeudellisen tiedon hankinta / oikeudellinen tieto

Tavoite. Kurssi antaa yleiskuvan oikeudellisista tiedonhaku- ja tietopalvelujärjestelmistä. Kurssilla käydään läpi informaatiolähteitä ja oikeuslähteitä. Kurssin sisältö muodostuu luennoista ja käytännön harjoituksista. Kurssille osallistuminen edellyttää mikrotietokoneen käytön perusteiden hallitsemista. Kurssiin voidaan yhdistää seminaarityyppinen lisäjakso, jossa perehdytään oikeudelliseen tietoon oikeuden peruselementtinä sekä oikeudellista tietoa ja tiedonhallintaa koskeviin oikeusvaltiollisiin periaatteisiin. Tällöin kurssi suoritetaan nimellä oikeudellinen tieto.

Oikeudellinen osaaminen ja ongelmanratkaisu perustuvat oikeudellisen informaation optimaaliseen hakuun ja hyödyntämiseen. Oikeus ja oikeudellisen elämän käytännöt ovat olennaisesti myös viestintää. Opintojaksossa annetaan perusperehtyneisyys oikeusinformatiikan näkökulmaan oikeudelliseen informaatioon, tietoon ja viestintään. Kurssin laajemman suoritusvaihtoehdon seminaarin tarkoituksena on syventyä eurooppalaisen perusoikeusvelvoitteisen oikeusvaltion asettamiin vaatimuksiin oikeudellisen informaation hallinnalle ja käytölle sekä teknologian aiheuttamiin muutoshaasteisiin ja mahdollisuuksiin oikeudellisessa informaationhallinnassa ja viestinnässä. Harjoitusseminaarissa annetaan myös yleiskuva oikeusinformatiikasta oikeuden yleistieteisiin kuuluvana ja verkkoyhteiskunnassa

erityisen kiinnostavana oikeustieteen osa-alueena ja perehdytään erityisesti teoreettiseen oikeusinformatiikkaan ja oikeusinformatiikan yleisen osan kysymyksiin.

Suhde muuhun opetukseen. Oikeudellisen tiedon hankinta-kurssilla painotetaan juristin perusammattitaitoon kuuluvaa käytännön tiedon hankintaa oikeudellisista tietolähteistä ja erityisesti verkkolähteistä. Kurssi sivuaa oikeuslähdeoppia käsitteleviä kursseja. Kurssiin voidaan liittää seminaarityyppinen jatko-osa oikeudellinen tieto, jossa tarkastellaan oikeusteoreettisesta ja oikeusvaltion kantavien periaatteiden sekä niiden muutoksen näkökulmasta oikeudellista tietoa sekä lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä oikeudellisenä viestintänä.

Laajuus. Vaihtoehtoisesti 2 opintoviikkoa (oikeudellisen tiedon hankinta) tai 4 opintoviikkoa (oikeudellinen tieto).

Suoritustapa. Luennot (10 t), harjoitukset ja osaksi WebCT -pohjainen verkkokurssi tehtävineen. Arvosana määräytyy pääasiassa verkkokurssilla suoritettavien tehtävien perusteella. Neljän opintoviikon oikeudellinen tieto –vaihtoehdossa edellisten lisäksi seminaarityön laadinta ja osallistuminen seminaariin (8 t). Seminaariin voidaan ottaa enintään 30 opiskelijaa kerrallaan.

Opetus.

Oikeudellisen tiedon hankinta –kurssin sekä oikeudellinen tieto –harjoitusseminaarin yhteinen avausluento ke 29.9. 2004 kello 16 – 18 Oppimiskeskus Aleksandria K130. Oikeudellisen tiedon hankinta –kurssin luennot sl 30.9.-21.10 klo 16 – 18 M11, ls 4. Harjoituksen ja verkko-opiskelu tehtävineen tehdään luentojen välisenä aikana.

Oikeudellinen tieto –harjoitusseminaarin avausluento, jossa sovitaan lopullisesti seminaarityön aihe ma 25.10. klo 16 – 18 V20, sh. 10. Seminaarin istunnot ma 22.11. ti 23.11. ke 24.11. klo 16 – 18 V20, sh. 10 (24.11. sh. 11).

Opintojakson vastaava opettaja sekä oikeudellinen tieto –harjoitusseminaarin johtaja on dosentti, OTT **Tuomas Pöysti**. Oikeudellisen tiedon hankinta –kurssin asiantuntijaopettajia ovat oikeusinformatikko, OTK Mia Murtomäki ja neuvotteleva virkamies, OTK **Sanna Helopuro**.

Kurssikirjallisuus.

- 1 a. Oikeudellisen tiedon hankinta
1. Saarenpää, A., Oikeusinformatiikka, 2002, s. 1-60
Eripainos teoksessa Oikeusjärjestys 2000 - osa I, 2. täydennetty painos (Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja, sarja C 31, ISSN 0788-7671, ISBN 951-634-812-2) julkaistusta artikkelista
2. Encyclopedia Iuridica Fennica, VII Oikeuden yleistieteet, 1999, hakusanat:
 - a) Informaatio-oikeus s. 206-215 (10 s.)
 - b) Internet (A. Hietanen) s. 218-223 (5 s.)
 - c) Oikeudellinen informaatio (A. Saarenpää) s. 538-545 (6 s.)
 - d) Oikeudellinen informaatiolähdeoppi (A. Saarenpää) s. 545-554 (9 s.)
 - e) Oikeudellinen tiedonhaku (A. Saarenpää) s. 572-582 (11 s.)
 - f) Oikeuslähde (A. Aarnio) s. 775-787 (12 s.)
3. Luennoilla käsitelty ja jaettu kirjallinen luentomateriaali

1 b. Oikeudellinen tieto

Saarenpää, A., Verkkoyhteiskunnan oikeutta - johdatusta aiheeseen. Oikeus 1/2000, s. 3-14;

Saarenpää, A., Oikeusvaltio ja verkkoyhteiskunta s. 106-130 teoksessa **Aarnio-Uusitupa** (toim) Oikeusvaltio (2002);

Schweighofer, E., The revolution in legal information retrieval or: The empire strikes back, The Journal of Information. Law and Technology (JILT) 1/1999, osoitteessa: <http://elj.warwick.ac.uk/jilt/99-1/schweigh.html>.

Wahlgren P., The Quest for Law: Legal Sources via IT. I Law and Information Technology: Swedish Views. An anthology produced by the IT Observatory of the Swedish IT Commission (SOU 2002:112) s 207-217.

Wahlgren P., Juridisk riskanalys: Mot en säkrare juridisk metod. Jure, Stockholm 2003.

Ilmoittautuminen. Syyslukukauden kurssille tulee ilmoittautua ma 27.9. mennessä oikeusinformatiikan opetuksen vastuhenkilölle Tuomas Pöystille, tuomas.poysti@helsinki.fi. Ilmoittautumisajan jälkeen kurssille pääsee vielä mahdollisuuksien mukaan.

2. IT -oikeus

Yleiset tavoitteet ja pääasiallinen sisältö. Perehtyä syvällisesti informaatio-, viestintä- ja tietotekniikka-oikeuden erityiskysymyksiin ja antaa niiden kautta kokonaiskuva alan sääntelystä ja kehityspiirteistä. Perehtyä informaatio-oikeuden teoreettiseen perusteisiin ja ajattelutapaan informaation, informaatioteknologian ja talouden sekä oikeuden vuorovaikutusta samoin kuin informaation ja viestinnän, informaatiomarkkinoiden sekä informaatiopalveluiden ja informaation käytön sääntelyä tutkivana ja siihen erikoistuvana tieteenalana.

Laajuus. IT -oikeuden opintojaksojen laajuus on 4 opintoviikkoa.

Suoritustapa: IT -oikeuden alakokonaisuus koostuu informaatio-, viestintä- ja tietotekniikka-oikeuden tieteellisiä perusteita ja alan käytännön erityiskysymyksiä käsittelevistä harjoitusseminaareista (4 opintoviikkoa).

Harjoitusseminaari koostuu asiantuntija-luennoista, kirjallisuuteen ja muuhun oikeuslähteaineistoon perehtymisestä, harjoitusseminaarin johtajan kanssa sovitusta, harjoitusseminaarin aihepiiriin kuuluvasta aiheesta laadittavasta kirjallisesta työstä tiedonhakutehtävineen sekä työn esittämisestä ja puolustamisesta muiden opiskelijoiden läsnä ollessa seminaarin istunnossa samoin kuin muiden seminaaritöiden kommentoinnista sekä aktiivisesta itseopiskelusta ja osallistumisesta keskusteluun seminaarin webCT -verkko-oppimisympäristössä. Seminaarin toteuttamisessa käytetään hyväksi oikeusinformatiikan kotisivuja sekä Helsingin yliopiston webCT -verkko-oppimisympäristöä. Seminaari alkaa avausistunnolla ja seminaarin aiheeseen perehdyttävällä luennolla. Opiskelijoiden tulee laatia harjoitusseminaarissa noin 5000-6000 sanan (20-25 sivua tavanomaisin asetteluin 1,5 rivivälillä, times roman 12 pistelajin mukaan arvioituna) kirjallinen työ, joka sisältää itsenäisen tiedonhakutehtävän työn aiheesta ja työn aiheeseen liittyvien oikeudellisten ongelmien analyysin sekä tiedonhaun ja analyysin tulosten esittämisen sovitussa muodossa. *Seminaarityössä on osoitettava sen aihetta koskevan oikeuslähteistön ja asiaa koskevan keskeisen oikeuskirjallisuuden*

hallinta sekä pystyttävä asiantuntevasti analysoimaan työn aiheeseen sisältyvää ongelmaa ja esitettävä perusteltuja tulkinta- tai muita ratkaisusuosituksia taikka perusteltuja kannanottoja oikeuden muutoksen ja oikeuden ja talouden taikka oikeuden ja informaatioteknologian välisen vuorovaikutussuhteen rakenteista. Seminaarityö voi olla joko tieteellinen essee (artikkelityyppinen) tai vaihtoehtoisesti sopimus- tai oikeudenkäyntisimulaatio siihen liittyvien asiakirjojen ja niiden tieteellisten kommentaarien laadintoineen. Sopimussimulaatiossa opiskelija laatii sopimusasiakirjat seminaarin aihepiiriin kuuluvasta sopimussuhteesta sekä lisäksi laatii sopimuskommentaarin, jossa oikeustieteellisesti analysoidaan kyseistä sopimussuhdetta ja sopimusehtoja sekä niiden muotoilua samoin kuin kyseiseen sopimussuhteeseen liittyviä oikeudellisia seikkoja. Sopimussimulaatioon voi liittyä lisäksi neuvottelusimulaatio ryhmän edessä. Oikeudenkäyntisimulaatiossa opiskelija laatii täydelliset oikeudenkäyntiasiakirjat tai jonkin osapuolen oikeudenkäyntiasiakirjat seminaarin aihepiiriin kuuluvassa oikeustapauksessa sekä lisäksi lyhyen oikeustieteellisen oikeustapauksen kommenttikirjoituksen. Oikeudenkäyntisimulaatiossa esitetään asiakirjat tai tapauksesta riippuen jokin oikeudenkäynnin vaihe seminaarin istunnossa.

Seminaarityö toimitetaan ennen seminaarin jatkoistuntoja seminaarin johtajalle ja muulle, työtä kommentoivalle seminaarin opettajalle ja harjoitusseminaarin muille osallistujille. Työ on lyhyesti esiteltävä enintään 25 minuutin esitelmällä seminaarin istunnossa, jonka jälkeen mahdollisesti nimetty työn opponenti ja muut osallistujat sekä seminaarin opettajat kommentoivat työtä. Harjoitusseminaarin johtaja ja vierailivat opettajat pitävät eri töiden yhteydessä lisäksi lyhyitä, noin 10-40 minuutin valmisteltuja luentoja harjoitustöiden aihepiiristä ja muista alan kysymyksistä. Harjoitusseminaarini kutsutaan lisäksi sen aiheiden mukaan asiantuntija-luennoitsijoita oikeustieteen tai tietotekniikan ja tietojenkäsittelyopin sekä talous- tai muiden tieteiden aloilta pitämään luentoja erityiskysymyksistä sekä kommentoimaan harjoitustöitä. Seminaarin istuntoihin ja luentoihin osallistuminen on pakollista. Harjoitusseminaarini kotisivuja sekä webCT -ympäristöä käytetään apuna seminaarin opetuk-

nessa ja käsiteltävien seminaaritoiden sekä luentomateriaalin jakamisessa samoin kuin seminaarin keskusteluissa.

Seminaarin laajuus on kokonaisuudessaan 3 tuntia avausluentoja, 10 tuntia ohjattua opetusta webCT -ympäristössä ja lisäksi 27 tuntia seminaari-istuntoja harjoitustöiden käsittelyyn ja siinä yhteydessä pidettäviin asiantuntijaluentoihin. *Seminaari-istuntojen jälkeen osallistujien tulee kursilla opitun ja suositellun täydentävän kirjallisuuden ja muun aineiston perusteella viimeistellä seminaarityöt lopullisesti arvosteltavaksi jätettäväksi versioiksi.*

Harjoitusseminariin voidaan ottaa enintään 30 opiskelijaa kerrallaan. Harjoitusseminariin on ilmoitauduttava erikseen oikeusinformatiikan vastaavalle opettajalle jäljempänä kunkin seminaarin yhteydessä selvitettävällä tavalla. Mikäli seminaariin on enemmän ilmoittautuneita kuin kursseille voidaan ottaa, valitaan osanottajat ensisijaisesti edeltävien opintojen suoritusten perusteella ja täydentävänä valintaperusteena käytetään kursseille ilmoittautuessa esitettyjä perusteita oikeusinformatiikan täydentävien aineopintojen valinnalle.

Lukuvuonna 2004 - 2005 järjestetään IT -oikeuden opintokokonaisuudessa syyslukukaudella 2003 informaatiomarkkinoiden juridiikka -harjoitusseminari

Suosittelvat edeltävät opinnot. IT -oikeuden opintokokonaisuuteen kuuluvat opinnot suositellaan suoritettavaksi opintojen loppupuolella. Täysipainoiseksi osallistumiseksi opintojaksoon on hyödyllistä, jos osallistujat ovat suorittaneet siviilioikeuden, kauppaoikeuden, eurooppaoikeuden ja hallinto-oikeuden pakolliset aineopinnot tai heillä on näitä aineopintojaksoja koskevat perustiedot.

2.1. Informaatiomarkkinoiden juridiikka

Yleistä informaatiomarkkinoista ja niiden juridiikasta. Nykyiselle verkkoyhteiskunnalle, jota usein kutsutaan myös informaatio- tai tietoyhteiskunnaksi, on ominaista informaation rakenteistaminen ja pakkaaminen tuotteiksi ja palveluiksi (informaatiohyödykkeet), joilla on omat markkinansa, informaatiomarkkinat. Informaatiomarkkinoiden hyödykkeitä ovat muun

muussa erilaiset tietopalvelut ja tietovarannot (talous- ja pörssitietopalvelut, uutispalvelut, luottotietopalvelut, tietokannat), tekijänoikeuden alaiset digitaaliset teokset eri muodoissaan eli erilaiset sisältöpalvelut ja sisällöntuotanto sekä näiden välittäminen tietoverkoissa ja erilaisina tallenteina. Informaatiomarkkinoiden tuotteiden ja palveluiden vuosittainen myynti nousee Euroopan unionissa useisiin satoihin miljardeihin euroihin. Informaatiomarkkinat vaativat toimiakseen myös informaatioinfrastruktuurin, jonka keskeisillä osilla ja palveluilla ovat myös omat markkinansa.

Informaation ja sen infrastruktuurien markkinat ovat verkkoyhteiskuntakehityksen myötä lainsäätäjän kasvavan kiinnostuksen kohteena. Informaatiomarkkinoille sovelletaan lisäksi perinteisiä uudenalaisissa tilanteissa ja osaksi uusia oikeusperiaatteita. Informaatiomarkkinat ovat lisääntyvästi kansainväliset ja ne ovat kattavasti Euroopan yhteisön sisämarkkinoiden vapauksien ja sisämarkkinalainsäädännön piirissä. Informaatiomarkkinoiden juridiikka on siten tarpeen tuntea keskeisten muiden maiden oikeusjärjestelmien pääpiirteet sekä informaatiomarkkinoita koskeva kansainvälisen (talous)oikeuden lähteet sekä yhteisön oikeus.

Informaation ja markkinoilla syntyy osaksi uudenlaisia oikeudellisia jännitteitä ja konflikteja. Esimerkiksi tietojärjestelmien ja erilaisten ohjelmistojen teknisen yhteentoimivuuden turvaaminen nousee kilpailun vapauden ja tehokkaiden markkinoiden turvaamisessa tärkeäksi ja siten kilpailuoikeuden kautta määrittyväksi seikaksi. Kilpailuoikeuden ja tekijänoikeuden periaatteet ja ajattelumallit kohtaavat tällöin jännitteisellä tavalla, mistä on esimerkkinä muun muassa komission ja Microsoftin välinen oikeudenkäynti. Euroopan yhteisön uudessa julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annettussa direktiivissä 2003/98/EY julkisuusperiaate saa puolestaan kaupan vapautta turvaavia funktioita. Muutoinkin julkisuusperiaatteen yhteydessä jännitteet sekä yksityisyyden suojan että tekijänoikeuden kanssa lisääntyvät.

Tavoitteet: Pehdytään informaatio-, viestintä- ja tietotekniikkaoikeuden tutkimusalaan osana oikeusinformatiikkaa ja tutkimuksen tieteellisiin perusteisiin ja konkreettisiin käytännön sovelluksiin erityisesti informaatiomarkkinoiden

toiminnan ja sääntelyn näkökulmasta. Perekhytään tietotekniikan ja informaation sekä sen käsitteilyn oikeudelliseen sääntelyyn ja sääntelyn ongelmiin nykyaikaisilla informaatiomarkkinoilla. Perekhytään perusteellisesti informaatiomarkkinoiden oikeudelliseen sääntelyyn ja oikeuden soveltamisongelmiin pohjoismaiden ja Euroopan yhteisön oikeudessa sekä tutustutaan eräiden maiden oikeuden pääpiirteisiin. Opitaan hahmottamaan informaatioteknologian ja oikeuden sekä erityisesti informaatiomarkkinoiden teknologian ja talouden sekä oikeuden välistä vuorovaikutusta käytännön tilanteissa. Opitaan soveltamaan oikeutta, erityisesti uutta lainsäädäntöä ja eri oikeudenalojen yleisiä oppeja informaatiomarkkinoiden käytännön tarpeisiin ja yleensä verkkoyhteiskunnan käytännön oikeuselämän ja yhteiskuntapolitiikan ongelmiin. Tunnistetaan informaatiomarkkinoiden sääntelyyn liittyviä keskeisiä piirteitä ja hahmotetaan niiden yhteydet verkkoyhteiskunnalle hahmotettavaan oikeudelliseen sääntelyyn malleihin ja oikeuden haasteisiin.

Käsiteltävät asiakokonaisuudet: 1. oikeusinformatiikan ja informaatio-oikeuden teoreettiset perusteet informaatiomarkkinoita koskevan uuden lainsäädännön ja oikeudellisen osaamisen perustana. 2. informaatio-oikeuden yleiset oikeusperiaatteet ja niiden soveltaminen informaatiomarkkinoilla. 3. informaatiomarkkinat taloudellisena ilmiönä ja informaatiomarkkinoiden liiketoimintamallit. 4. digitaalisia tuotteita, informaatiopalveluita sekä tietoverkoissa tapahtuvia toimintoja koskevat tekijänoikeuskysymykset sekä muut immateriaalioikeuskysymykset. 5. tietokantojen suoja ja ehdollisen pääsyn palveluiden sääntely. 6. informaatiomarkkinoiden sopimusten ja sopimusoikeuden erityispiirteet. 7. yksityisyyden suoja ja erityisesti henkilötietojen suoja informaatiomarkkinoilla. 8. kilpailuoikeuden yleiset periaatteet ja säännökset ja erityispiirteet informaatiomarkkinoilla. 9. Viranomaistiedon julkisuus ja hyödynnettävyys sekä maksullisuus. Informaatiomarkkinoiden juridiikan harjoitusseminaarissa käsiteltäviä kysymyksiä ovat:
- Informaatiomarkkinoiden laajuus ja taloudelliset toimintaperiaatteet sekä niillä kehittyvät liiketoimintamallit, erityisesti infrastruktuuria

koskevissa palveluissa ja sisällöntuotannossa;
- Euroopan yhteisön informaatiomarkkinoita koskeva lainsäädäntö ja yhteisön oikeuden yleiset oikeusperiaatteet, erityisesti sisämarkkinoiden neljä vapautta;

- Nykyisten informaatiomarkkinoiden ja digitaalisen toimintaympäristön tekijän- ja immateriaalioikeuskysymykset: WIPO:n vuoden 1996 yleissopimukset ja Euroopan yhteisön tekijänoikeutta tietoyhteiskunnassa koskeva uusi direktiivi (tietoyhteiskunnan tekijänoikeusdirektiivi) sekä Euroopan yhteisön tietokantadirektiivi samoin kuin niiden täytäntöönpano EU:n jäsenvaltioiden, erityisesti pohjoismaiden oikeudessa. Käsiteltäviä erityiskysymyksiä ovat muun muassa (i) tekijänoikeus digitaaliseen teokseen ja teostyyppit sekä teoskynnys, (ii) tekijänoikeus digitaalisen aineiston käytön ja hyödyntämisen reunaehtojen määrittäjänä sekä sen kehitysnäkymät, (iii) tekniset suojakeinot ja elektroniset oikeuksien hallintajärjestelmät sisältötuotteiden suoja-keinoina ja näiden keinojen käyttöä koskevat rajoitukset, (iv) tietokoneohjelmistojen suoja ja erilisenssimuodot sekä erityisesti open source -ajattelu, (v) tietokanta immateriaalisen suojan kohteena ja suojan ulottuvuus sekä (vi) taloudellisten ja moraalisten oikeuksien jakautuminen ja sen kehitysnäkymät.

- Informaatiomarkkinat ja tekijänoikeus maailman kauppajärjestön WTO:n sopimusten ja sääntelyn kohteena, erityisesti TRIPS -sopimus;

- Informaatiota ja tietopalveluita koskevien sopimusten erityispiirteet;

- Euroopan yhteisön henkilötietodirektiivi ja henkilötietolainsäädäntö sekä henkilötietojen luovuttaminen kaupallisiin tarkoituksiin ja kaupankäynti henkilötiedoilla (suoramarkkinointitiedot, henkilöprofiilit, luottotiedot);

- Kilpailuoikeudellisen yleislainsäädännön sekä sen yleisten periaatteiden soveltamisessa informaatiomarkkinoille ilmenevät ongelmatkohdat sekä kilpailua informaatiomarkkinoilla koskevat erityiset säännökset;

- Julkisuusperiaatteen nykyiset ulottuvuudet ja julkisuusperiaate viranomaisten tietovarantojen hyödyntämisen perustana. Viranomaistiedon maksullisuutta ja kaupallista hyödyntämistä koskevat oikeusperiaatteet, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/98/EY julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä.

Suoritustapa ja opetus: Informaatiomarkkinoiden juridiikan harjoitusseminaari, jossa avausluennot (3 t) ja osaksi WebCT alustalla tehtävät ohjatut harjoitukset ja keskustelut (noin 10 t), seminaari-istuntoineen (27 t) ja harjoitusseminaariin sisältyvä seminaarityö. Perehtyminen kirjallisuuteen.

Dosentti **Tuomas Pöysti** johtaa harjoitusseminaaria. Seminaarin avaus pidetään ma 18.10. klo 16-19, mikroluokka XXX, (Oppimiskeskus Alexandria, Fabianinkatu 28). Seminaarin harjoitustehtävät ja itseopiskelu WebCT -ympäristössä suositellaan tehtäväksi ja seminaarityö laadittavaksi 18.10. - 29.11. välisenä aikana. Seminaari kokoontuu ma 29.11., ti 30.11. ja ke 1.12. klo 16 -19, ti 7.12., ke 8.12. ja to 9.12. klo 16 – 19 sekä ma 13.12., ti 14.12. ja ke 15.12. klo 16-19. Harjoitustyöt on jätettävä seminaarin istuntoa varten seminaarin johtajalle ja muille osallistujille viikkoa ennen sovittua esitysaikaa.

Informaatiomarkkinoiden juridiikka - harjoitusseminaarin yhteydessä perehdyttävä kirjallisuus.

Pöysti, T., Verkko-yhteiskunnan viestintäinfrastruktuurin metaoikeudet, **teoksessa Kulla H. ym.:** Viestintäoikeus, WSOY Lakitieto (2002).

Reinbothe, J. & von Lewinski, S: The WIPO Internet Treaties 1996. Butterworths (2001), erikseen osoitettavilta osilta.

Blume, P. - Saarenpää, A. - Schartum, D. W. - Seipel, P: Nordic data protection law (2001).

Lessig L., The Future of Ideas, the fate of commons in a connected world, Random House (2001).

Guibault L., Copyright Limitations and Contracts. Kluwer Law International (2002).

Lisäksi täydentävä suositeltava lukulista Ilmoitetaan syyslukukauden alussa oikeusinformatiikan kotisivuilla <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/oikeusinformatiikka>.

Sivuilla annetaan myös tarkemmat tiedot tässä mainituista teoksista luettavista osista sekä tiedotetaan harjoitusseminaarin ohjelmasta ja sen mahdollisista muutoksista.

Ilmoittautuminen. Informaatiomarkkinoiden juridiikka -harjoitusseminaariin tulee ilmoittautua oikeusinformatiikan opetuksen vastuuhenkilölle Tuomas Pöystille viimeistään 15.10.2004 mennessä. Ilmoittautumiseen on liitettävä yhteystiedot ja alustava toivomus seminaarityön aihepiiristä.

Urheilu-oikeuden täydentävät aineopinnot

Urheilu-oikeudessa on kysymys oikeusjärjestyksen vaikutuksesta urheiluun. Urheilu-oikeus ei ole selkeärajainen oikeudenalue, vaan sen ongelmat jakautuvat eri oikeudenalojen kesken. Urheilu-oikeudessa on kuitenkin myös omia yleisiä oppojaan, joissa keskitytään muun muassa urheilun normien oikeudelliseen luonteeseen sekä urheilun autonomian oikeudellisiin ulottuvuuksiin.

Ammattimaistumisesta ja kaupallistumisesta paljolti johtuva urheilun oikeudellistuminen liittyy yhteiskunnassa yleisesti vaikuttavaan oikeudellistumiskeskitykseen. Kansanliikkeenä toimivan urheilun perusta on yhdistysautonomiassa ja ammattilaisurheilun liiketoiminnan oikeudellisessa sääntelyssä. Näiden sfäärien kohtaamisessa syntyy oikeudellisia ongelmia, joiden ratkaisemiseen tarvitaan useiden oikeudenalojen panosta.

Tiedekunnassa on mahdollista suorittaa täydentäviä aineopintoja urheilu-oikeudessa. Tavoitteena on antaa mahdollisuus perehtyä urheilu-oikeuteen sen eri kohdealueilla. Täydentävät aineopinnot koostuvat kahdesta jaksosta. Tutkintovaatimuksiin kuuluvia julkaisuja voi tiedustella tiedekuntakirjaston urheilu-oikeuden osastosta.

Urheilu-oikeuden opetuksesta ja muista tapahtumista lukuvuonna 2004-2005 järjestetään informaatiotilaisuus yksityisoikeuden laitoksen seminaarisalissa 9.9. klo 12-13.

1. Urheilu-oikeuden yleinen osa

Vastaava opettaja prof. Heikki Halila.

Tavoite: Yleisessä osassa annetaan yleiskuva urheilu-oikeudesta ja paneudutaan eräisiin sen keskeisistä kohdealueista. Tämä jakso soveltuu urheilun oikeuskysymyksistä ja oikeuden rajoista yleisesti kiinnostuneille.

Sisältö: Urheilun sääntelyjärjestelmä, urheilijan oikeusasema, sopimukset urheilutoiminnassa, urheiluseuran asema, urheilun riidanratkaisujärjestelmät, immateriaalioikeudet ja vahingon-

korvaus urheilussa, rikokset urheilussa sekä urheilu ja kilpailuoikeudet.

Laajuus: 4 opintoviikkoa.

Suoritustapa: Luennot ja kirjallinen kuulustelu, jossa tentittävää kirjallisuutta 677 sivua. Tentissä on yksi kysymys luentosarjasta ja loput tenttikirjallisuudesta. Luentosarja järjestetään yksityisoikeuden laitoksen luentosalissa 18.-19.11. klo 8-12, 22.-24.11. klo 10-14 ja 25.11. klo 10-13.

Luentosarjan luennoitsijat ovat:

- prof. Heikki Halila 18.-22.11. ja 24.11. klo 12-14 (urheilun normit, urheilu kansanliikkeenä, urheilun ammattilaisorganisaatiot, urheilun sopimukset, vahingonkorvaus urheilussa ja urheilun kurinpito, kilpailuoikeus urheilussa ja riidanratkaisu)
- VT Olli Rauste 23.11. klo 10-12 (urheilu ja immateriaalioikeudet sekä CAS)
- OTL Essi Kinnunen 23.11. klo 12-14 (urheilu ja rikosoikeus)
- prof. Esko Linnakangas 24.11. klo 10-12 (urheilu ja verotus)
- OTL Mika Palmgren 25.11. klo 10-13 (urheilijan oikeusasema ja sosiaaliturva sekä pelaaja-agentit)

Hyväksyttävästä syystä luentovapautuksen saaneet suorittavat tentissä luentosarjan asemesta teos Huttunen; M.: A comparative analysis of the legal position of professional sportsmen under Finnish, English and European Community Law. The Borderlines of Employment.(1999) 283 sivua.

Tutkintovaatimukset:

1. **Rauste, O.:** Urheilu-oikeus (1997) s. 105-206, 475-539, 662-798 ja 824-832 sekä arviointi em. teoksesta Timonen, P.: LM 1998 s. 687-691.
2. **Aaltonen, K. (toim.):** Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä (2001) s. 15-27, 179-197 ja 202-214.

3. Urheilu oikeuden yhdistyksen vuosijulkaisu Urheilu ja oikeus 1999 s. 6-43, 2000 s. 5-32 ja 43-63, 2001 s. 4-10 ja 31-54 ja 2002 s. 5-14 ja 45-62 ja 2004 s. 24-85, 120-134 ja 233-295
4. **Tiitinen, K.-P.:** Urheilijain oikeussuhteista. Kuvailuja ja mietteitä, LM 1998 s. 211-221.
5. **Halila, H. - Hemmo, M.:** Sopimustyyppit (1996) s. 283-300.
6. Luentosarja urheilu oikeudesta.

2. Urheilu oikeuden jatko-osa

Vastaava opettaja prof. Heikki Halila

Tavoite: Jatko-osassa paneudutaan syvällisemmin kuin yleisessä osassa urheilu oikeuteen. Tähän tenttiin voivat osallistua vain ne, jotka ovat suorittaneet yleisen osan tentin.

Sisältö: Urheilu oikeus Suomessa, Pohjoismaissa sekä valinnaisesti Englannissa tai Saksassa sekä piirteitä urheilu oikeudesta yleismaailmallisena ilmiönä. Urheilu oikeuden ilmeneminen eri kohdealueilla kuten kurinpidossa, työoikeudessa, sopimusoikeudessa, rikosoikeudessa ja verotuksessa. Tutkintovaatimuksiin kuuluvien teosten vaihtamisesta voi sopia vastaavan opettajan kanssa.

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

Suoritustapa: Seminaari ja kirjallinen kuulustelu, jossa tentittävää kirjallisuutta 704 sivua. Heikki Halila pitää tutkintovaatimusten kohdassa 6 tarkoitetun luentoseminaarin yksityisoikeuden laitoksen seminaarisalissa. Sen suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista ja ryhmätyön tekemistä urheilusopimuksen alalta. Luentoseminaarissa käydään lävitse sopimuksen tekemistä eri kohdealoilla, joista osa koskee urheilua, osa muita sopimusalueita. Tehtävien jako on 25.2. klo 11-12 ja seminaaritulaisuudet 29.3. klo 10-12 sekä 30.3.-1.4. ja 6.4. klo 10-13. Ennakk ilmoittautuminen 21.-22.2. sähköpostitse. Osanottajamäärä on rajoitettu.

Tutkintovaatimukset:

1. **Tarasti, L.:** Legal solution in International Doping cases (2000) s. 1-114.
2. **Kinnunen, E.:** Rangaistava toisen vahingoittaminen urheilussa (1999) (131 sivua)
3. **Grayson, E.:** Sport and the Law (2000) s. 373-482 tai **Fritzweiler, J. - Pfister, B. - Summerer, T.:** Praxishandbuch Sportrecht (1998) s. 1-33, 80-91, 213-276, 425-445 ja 483-512.
4. **Halila, H.:** Vastuu hoitamatta jääneestä urheilijan sosiaaliturvasta. DL 2000 s. 974-997.
5. Idrottsjuridisk skriftserie 8. Artikelsamling 2003. Svensk idrottsjuridisk förening. (279 sivua)
6. **Huttunen, M.:** Joukkueurheilijan ja urheiluseuran välinen pelaajasuhde - työsuhde vai muu sopimussuhde. Työoikeudellisen yhdistyksen vuosikirja 1994 s. 41-86.
6. Sopimuksetekoa koskeva luentoseminari.

Aineiden väliset täydentävät opinnot ja muita opintoja

Yksityisoikeuden laitoksen yhteiset täydentävät ja syventävät opinnot (1-5)

1) Business Law Forum – kurssi

Vastuuopettajat: prof. Jarno Tepora, prof. Lena Sisula-Tulokas, prof. Mika Hemmo

Tavoite: Tutustuminen yksityisoikeudellisiin aiheisiin liike-elämässä toimivien suomalaisten ja ulkomaalaisten juristien sekä yliopisto-opettajien luentojen kautta.

Laajuus: Kolme opintoviikkoa yhdessä lukuvuodessa. Opintosuoritukset voi sisällyttää valinnan mukaan esineoikeuden, kauppaoikeuden tai velvoiteoikeuden täydentäviin opintoihin.

Suoritustapa: Osallistuminen kuuteen Business Law Forum – seminaaripäivään (seminaari-päivien ajankohdat: www.helsinki.fi/blf/seminaarit) sekä sivunmittaisen oppimispäiväkirjan laatiminen kustakin seminaaripäivästä. Jokaiseen seminaaripäivään tulee ilmoittautua erikseen viimeistään kahta viikkoa ennen seminaaria. (suvi.tiainen@helsinki.fi) Seminaarin luentomateriaalin saa ostaa hintaan 8 € / seminaari. Luentomateriaali tulee tilata ilmoittautumisen yhteydessä. Kaikki oppimispäiväkirjat palautetaan samalla kertaa vastuuopettajalle.

2) Immateriaalioikeudellisten uutisten seuranta ja työstäminen lukuvuonna 2004-2005

Kurssin järjestäjät: IPR University Center yhdessä Helsingin yliopiston ja Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan, Hankenin, Helsingin kauppakorkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun kanssa. Kurssia koordinoi IPR Universi-

ty Centerin informaattikko Päivi Helander, joka toimittaa uutiset instituutin kotisivulle.

Vastuuopettaja Helsingin yliopistossa: yksityisoikeuden laitoksen tutkija **Juha Vesala**.

Osallistujat ja valinta. Kurssille otetaan 1-3 opiskelijaa kustakin korkeakoulusta. Kurssille haetaan täyttämällä lomake, joka on saatavana tiedekunnan kansliasta. Lomake tulee palauttaa täytettynä 16.9.2004 kansliaan. Opiskelijat kurssille valitsee asianomainen korkeakoulu.

Edellytykset. Opiskelijalla tulee olla suoritettuna vähintään 80 opintoviikkoa. Suositeltavaa on, että Helsingin yliopiston opiskelija on suorittanut immateriaalioikeuden täydentävät opinnot kauppaoikeudesta. Mikäli opiskelija ei ole suorittanut em. kurssia eikä harjoitusseminääriä, tulee hänen hakemuksessaan osoittaa muutoin kiinnostuksensa immateriaalioikeuksiin. Uutisten etsiminen ja työstäminen edellyttää hyviä tietoteknisiä valmiuksia. Viestintäalan kokemus tai koulutus luetaan eduksi.

Tavoite. Opiskelija perehtyy immateriaalioikeudellisen aineiston seurantaan ja analysointiin sekä uutistyyppiseen kirjoittamiseen seuraamalla muutamia uutislähteitä verkosta ja laatimalla uutisia julkaistavaksi IPR University Centerin verkkosivuille.

Laajuus ja arvostelu. Kaksi opintoviikkoa kahden lukukauden aikana. Nämä sisällytetään täydentäviin aineopintoihin. Kurssista ei järjestetä kirjallista kuulustelua. Se arvostellaan arvosanoin TT, HT tai ET. Arvostelussa otetaan huomioon määrä (40 t + 40 t) ja tekstien laatu (kieliasu, jäsentely, tiivistäminen jne) sekä kunkin uutistehtävän vaikeusaste.

Opetusmuodot. Syyskuun 2004 lopussa järjestetään valituille opiskelijoille tilaisuus, jossa kerrotaan uutisten laadinnasta, tiedonhausta ja käytettävistä lähteistä sekä sovitaan mitä lähteitä / aihepiirejä kukin opiskelija seuraa. Opiskelija hoitaa varsinaisen uutisten etsimisen ja toimitustyön it-

senäisesti. Ohjausta, neuvontaa, ylimääräistä uutisoitavaa sekä palautetta teksteistään opiskelija saa vastaavalta opettajalta ja koordinaattorilta, joka myös tarkistaa jokaisen uutisen (muodon, kieliasun, linkit) ennen kuin siirtää sen verkkosivuille. Tammikuussa 2005 järjestetään toinen tapaaminen, jossa arvioidaan syyslukukauden aikana laadittujen uutisten laatua ja työmäärää ja jaetaan seurattavia uutislähteitä uudelleen. Opiskelijan tulee sitoutua tehtävään koko lukuvuoden ajaksi. Immateriaalioikeusinstituutin verkkosivuihin voit tutustua osoitteessa <http://www.iprinfo.com>

3) Käytännön sopimusoikeutta teoriassa

Professori **Juha Karhu** pitää yhdessä Dos. **Soile Pohjosen** ja asianajaja **Mikko Mikkolan** kanssa kurssin, joka käsittelee aikamme sopimusoikeuden käytäntöä, teoriaa ja sitä, kuinka käytäntö ja teoria kohtaavat. Kurssi on tarkoitettu yksityisoikeuden laitoksella täydentäviä tai syventäviä opintoja suorittaville sekä jatko-opintoja harjoittaville henkilöille. Kunkin oppiaineen opettajan kanssa on erikseen sovittava mahdolliset muiden tutkintovaatimusten korvaavuudet.

Laajuus: 3 ov

Kurssi sisältää yhteensä 30 tuntia luentoja ja seminaarityöskentelyä. Lisäksi tehdään kurssiin liittyvät pienet harjoitustyöt. Pääosa kurssin opetuksesta ja harjoituksista (24 h) pidetään viikolla 45 klo 16-20 välisenä aikana. Ensimmäinen tapaaminen: maanantai 01.11 klo 14.15-20.00 yksityisoikeuden laitoksen luentosalissa. Tarkemmasta kurssi aikataulusta ilmoitetaan myöhemmin. Kurssille tulee ilmoittautua 22.10 mennessä osoitteella: jussi.syrjänen@helsinki.fi

4) Lainvalmistelun kurssi

Tavoite: Perehtyminen kansallisen ja kansainvälisen lainvalmistelun perusteisiin niin käytännön kuin teoriainkin kannalta. Kurssi on tarkoitettu

yksityisoikeuden laitoksella täydentäviä tai syventäviä opintoja suorittaville sekä jatko-opintoja harjoittaville henkilöille.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1) Mitä on lainvalmistelu, 2) Säädosohjailu ja sen vaihtoehdot, Kansallinen ja EU:n norminanto, 4) Kansainväliset sopimukset, 5) Lainvalmistelun organisointi, 6) Lainvalmisteluhankkeen eteneminen, 7) Tietopohja ja edeltävät selvitykset, 8) Lakitekniikka ja lakikieli, 9) Lakien toimivuus ja 10) Vaikutukset.

Laajuus: 3 ov

Vastuopettajat: Professori **Matti Mikkola**, professori **Jyrki Tala** ja dosentti **Matti Niemivuo**

Opetusmuodot: 20 tunnin luennot, lainvalmisteluaiheisen laajahkon (12-15 s.) harjoitustyön tekeminen sekä kaksipäiväinen seminaari harjoitustöiden purkamiseksi.

Opetus: Luennot järjestetään Yksityisoikeuden laitoksen luentosalissa 14.-25.2.2005 klo 16-18. Seminaarin ajasta ja paikasta päätetään myöhemmin. Lainvalmistelun kurssille otetaan enintään 20 osanottajaa. Kurssi järjestetään vain, jos osallistujia on vähintään kuusi. Kurssille tulee ilmoittautua ma 7.2. mennessä osoitteeseen jussi.syrjänen@helsinki.fi

5) Siviilioikeudellinen ajattelu ja tutkimus

Tavoite: Tutustuminen siviilioikeudellisen ajattelun perusteisiin sekä siviilioikeustutkimuksen kysymyksenasetteluihin, metodisiin lähtökohtiin ja tutkimusmenetelmiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1) Laintulkinnan teoria erityisesti siviilioikeudellisesta näkökulmasta. 2) Siviilioikeustutkimuksen kysymyksenasettelut, lähtökohdat ja menetelmät.

Liittyminen muihin opintoihin: Opintokokonaisuus voidaan suorittaa itsenäisenä tenttinä. Osallistuminen marraskuussa 2004

pidettävälle kurssille korvaa tutkintovaatimusten kohdan 4. Jos opiskelija on lukuvuonna 2003-2004 seurannut emeritusprofessori Aulis Aarnion ja professori Matti Mikkolan luentosarjat, luennot korvaavat tutkintovaatimusten kohdat 1 ja 4.

Opintokokonaisuuteen liittyvä kurssi Lammin biologisella koeasemalla on tarkoitettu yksityisoikeuden laitoksen syventäviin opintoihin syyslukukaudella 2004 ja kevätlukukaudella 2005 osallistuville opiskelijoille. Lammin kurssi ja siihen liittyvät kirjallinen työ korvaavat tiedekunnan yleisen metodiseminaarin.

Seminaariin osallistuvan tulee laatia 5-10 sivun pituinen referaatti yhdestä (itse valitsemastaan) tutkintovaatimusten kohdassa 1. olevaan teokseen sisältyvästä artikkelista. Referaatissa tulee esitellä artikkelin sisältö ja kirjoittajan omat näkemykset sen merkittävimmistä ajatuksista ja ansioista. Jokaisen osallistujan tulee tuoda referaatti 10 kappaleena kurssille.

Huom: Kevätlukukaudella 2005 ei järjestetä erillistä kurssia. Lammin kurssin opettajina toimivat emeritusprofessori **Aulis Aarnio** ja professori **Matti Mikkola**.

Lammin kurssi yksityisoikeuden laitoksen syventävien opintojen opiskelijoille järjestetään 15-17.11.2004. Sitovat ennakoilmoittautumiset kurssille viimeistään 1.11.2004 mennessä osoitteella Urpo.Kangas@Helsinki.fi. Kurssille otetaan 60 opiskelijaa. Ilmoittautumisen yhteydessä tulee mainita, mikä oppiaineen syventäviin opintoihin opiskelija osallistuu. Samalla opiskelija voi ilmoittaa mahdollisista ruokailua koskevista toivomuksista (kasvisruoka, kala-allergia etc). Lammin kurssi on ilmainen, mutta majoitus ja ruoka asemalla maksavat noin 30 euroa. Kuljetuksista Lammin biologiselle koeasemalle vastaavat kurssille osallistujat itse. Ks. lähemmin Helsingin yliopiston verkkosivuilla olevaa Lammin biologisen aseman esittelyä.

Vastuuopettaja: Urpo Kangas

Laajuus: Tentin laajuus 4 opintoviikkoa. Tenti voidaan suorittaa perhe- ja jäämistöoikeuden tentin yhteydessä kierroksilla "kaikki".

Tutkintovaatimukset

- 1) **Häyhä, J.** (toim.), *Minun metodini* (1997), s. 15 - 358.
- 2) **Tolonen, H.**, *Oikeuslähdeoppi* (2003), s. 1-225.
- 3) **Pöyhönen, J.**, *Uusi varallisuus oikeus* (2000) ja **Aarnio, A.**, *Uusi varallisuus oikeus - vai vanha?* Lakimies 2002
- 4) **Aarnio, A.**, *Laintulkinnan teoria* (1989), 1-312
- 5) **Helin, M.**, *Lainoppi ja metafysiikka* (1988), s. 247 - 430.

Ennakoiva oikeus (proactive law)

Tavoite ja sisältö: Kurssin tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden valmiuksia työelämässä ja kannustaa pohdiskelemaan oikeuden tehtäviä ja kehitysnäkymiä.

Ennakoiva oikeus on tulevaisuuteen suuntautunutta, sen näkökulma on tavoitteiden saavuttaminen ja elämän käytännön (ei oikeuskäytännön) todellisuudesta lähteminen. Oikeudellinen ajattelu on suurelta osin ollut jälkikäteisarviointia eli tuomioistuinäkökulmaista ja päämääriä on lähestytty oikeudellisen logiikan kautta. Ennakoivassa oikeudessa korostuu oikeudellisen stabilisoivan määrittelyn rinnalla dialogisuus. Käytännön juristin työssä ennakoitaidot näkyvät muun muassa asiakkaan kohtaamisessa ja hänen tosiasiallisten tarpeidensa hahmottamisessa ja niiden saavuttamisessa auttamisessa. Jotta yritykset esimerkiksi hyötyisivät juristin oikeudellisesta osaamisesta sopimustoiminnassa, tämän tulee kyetä ottaa huomioon sopimuksen toteuttajien tarpeet, käytännöt ja toimintatavat. Ilman tällaisia taitoja juristi ei voi menestyksellisesti hyödyntää tietotaitojaan.

Laajuus 3 opintoviikkoa täydentäviä opintoja. Korvaa tarvittaessa yhden harjoitusseminaarin. (Oppiaineen, josta kirjallinen työ tehdään, kanssa voi neuvotella siitä, että yksi opintoviikoista tulee haluttaessa käytettäväksi siinä.)

Opetus keväällä 2005 Heimolassa, johdanto 2.3. klo 14-16 ls 442, work shopit 4. ja 9.3. klo 9-16 sh 538, seminaarit 14. ja 21.3. klo 10-14, 30.3. ja 4.4. klo 15-19, 11.4. klo 10-14 sh 405.

Opetusmuodot: Opetus koostuu johdanto-luennosta (2 tuntia), work shop –päivistä ja seminaarityöskentelystä. Work shopeissa harjotellaan konkreettisia tilanteita, joissa ennakoivasti käytännön ulottuvuudet tulevat esille. Seminaareissa pohditaan teoreettisempia kysymyksiä. Work shop –päivistä (2 kokopäivää) ensimmäisessä käsitellään yhteistyötä ja tavoitteiden saavuttamista harjoitusten avulla painottaen projektityöskentelyä, viestintää ja kieltä, toisessa käsitellään erityisesti sopimusten hallintaa. Seminaareissa (5 x 4 tuntia) käsitellään 1) oikeutta ja aikaa, 2) vuorovaikutusta, oikeuslingvistiikkaa ja oikeudellista argumentaatiota, 3) oikeudellisia välineitä ja tavoitteiden saavuttamista, 4) erilaisuutta ja autonomian toteutumista sekä 5) erilaisia oikeuskulttuureja. Kirjallinen työ tehdään johonkin edellä mainittuun aihepiiriin liittyvästä aiheesta.

Opettajat: Vastuuopettaja dos. **Soile Pohjonen** ja eri alojen opettajia ja käytännön asiantuntijoita.

Suoritus tapa: Opintojaksosta ei määrätä arvosanaa. Hyväksytyt suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista ja kirjallisen työn kirjoittamista.

Osallistujamäärä: Kurssille otetaan 20 opiskelijaa.

Ilmoittautuminen sähköpostitse Soile Pohjoselle (@helsinki.fi) 1.10.2004 alkaen.

Introduction to the German Legal system

Dates: Monday-Friday 13.9.2004 – 4.10.2004, 18 – 20 PR s.14, exam 4.10. 18 – 20 PR s. 10.

Teacher: **Tobias Bräutigam** (tobias.brautigam@helsinki.fi)

Credits: 4 ECTS credits = 2 Finnish credits (opintoviikko)

The description of the contents

German – Finnish relations in business, culture and law have a long tradition. Even though Germany is Finland's most important business partner, knowledge of the German legal system is surprisingly rare in Finland. This course should

serve as a key to the German legal culture by providing basic knowledge about the German legal system. Furthermore, the basic vocabulary of German legal terms will be discussed. In addition, students should acquire basic structural knowledge on how to find information and which sources to consult. Finally, the course will provide insights on the German point of view on different legal topics, including the culture of lawyers, judges and professors.

The course will cover the following fields: history of law; the judicial system, constitutional law, administrative law, penal law and civil law (obligation, tort, commercial and company law, procedural law). As the topic of the course is rather wide, only an overview will be presented.

The course is suitable for up to 30 students. Registration by e-mail to the teacher (tobias.brautigam@helsinki.fi) by September 1st. If more than 30 students are interested, selection is based on the knowledge of English and German and the phase of studies of the participants as well as on possible special reasons connected with studies, e.g. a future exchange study period in Germany, writing of a comparative thesis (please mention in your registration message for how many years you have studied English and German, how many credits (opintoviikko) you have acquired and whether you have some special reason connected with your studies to participate in the course).

There are two possibilities for completing the course:

• Students have the possibility to present orally a classical German court decisions in class (circa 10 minutes) and hand in a written essay on the case (6-10 pages); suggested for LLM students
Alternatively, there will be a written exam in the last lesson; suggested for intermediate students
Those who don't pass the first exam/ essay will get a chance to write an essay – the arrangement may be agreed with the teacher within three weeks after the publication of the results.

Literature to read for the course:

Ebke, Werner / Finkin, Matthew: Introduction to German law, The Hague 1996 (general)
Course books = those books the students need to

borrow from the library:

BGB

GG

HGB (if possible)

Instruction language will be **English**

Legal sources will be read in German, therefore intermediate knowledge of German is required

Teaching method: In the first hour, docent will give an overview; in the next hour students will participate actively by guided group work, discussion of cases, panel discussion or a written test on the topic discussed

Oikeus ja diskriminaatio

Ks. opinto-oppaasta, kohta Naisoikeus.

Syyttäjätyön käytännön kurssi

Ks. opinto-oppaasta, kohta Prosessioikeus, täydentävät aineopinnot.

Tutkijalinja: tutkijantaitojen täydentävät opinnot

Syksyllä 2001 käynnistyi kokeiluluonteinen Tutkijalinja, jonka puitteissa on mahdollista harjoittaa tutkijankoulutusta palvelevia opintoja. Tutkijalinja on tarkoitettu niille tiedekunnan opiskelijoille, jotka tuntevat kiinnostusta tutkimuksen tekemiseen ja jotka pyrkivät kehittämään tutkijantaitojaan mahdollisia myöhempiä tieteellisiä jatko-opintojaan silmällä pitäen. Vastaavina opettajina toimivat dosentti **Heikki Pihlajamäki** ja dosentti **Soile Pohjonen** sekä muina opettajina **Martin Björklund**, **Tuomas Hupli**, **Matti Marttunen** ja **Sakari Melander**.

Lukuvuosien 2001 – 2003 aikana toimintaan osallistui vajaan kymmenen henkilöä. Lukuvuoden 2004-2005 alussa ryhmään otetaan noin kuusi uutta opiskelijaa. Työskentely järjestetään sillä periaatteella, että opiskelija seuraa mainittua ohjelmaa pääsääntöisesti yhtä useamman vuoden ajan.

Tavoite: Tutkijalinja muodostaa perustutkinnon sisällä tutkijantaitoja kehittävän ja oikeustieteellisiin jatko-opintoihin valmentavan opintojakson.

Laajuus: Yhden lukuvuoden hyväksytystä toiminnasta saa hyväksyä **viisi opintoviikkoa** tutkijantaitojen täydentäviin aineopintoihin. Enin määrä on kuitenkin neljältä vuodelta kertyvät 20 opintoviikkoa.

Kieli: Ryhmä toimii tarvittaessa sekä suomen että ruotsin kielellä.

Tutkijalinjan toiminta ei muodosta mitään erillistä väylää jatko-opintoihin, vaan tutkijalinjalaiset kilpailevat tutkinnon suorittamiseen normaalisti jatko-opintoviroista ja rahoituksista muiden jatko-opintoihin suuntautuvien kanssa.

Opetusmuodot: Tutkijalinjan seminaari kokoutuu lukuvuoden aikana. Luentojen ohella omaehtoista oppimista tukevat opetusmuodot ovat keskeisiä. Kirjatentin sijasta käytetään muita suoritustapoja. Toiminta järjestetään joustavasti ryhmän tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan. Ryhmään kuuluvat opiskelijat osallistuvat keskeisesti opetuksen suunnitteluun.

Opettajina toimivien kahden tutkijan lisäksi käytetään vierailevia luennoitsijoita ja tutkijoita. Seminaarin yhteisiin tilaisuuksiin osallistuminen on pakollista. Opiskelija voi sen lisäksi lukea tutkijalinjatoimintaansa myös yksilöllisesti määräytyvän osuuden. Hän voi esimerkiksi osallistua omaa aihepiiriään lähellä olevaan tieteelliseen seminaariin ja laatia sen tapahtumista selostuksen seminaariin.

Teoreettinen opetus painottuu lukuvuoden alkupuolelle, minkä jälkeen omaehtoisen työskentelyn osuus painottuu. Lukuvuoden päättyessä opiskelija laatii sen aikaisesta toiminnastaan raportin. Hyväksytty raportti päättää opintojakson. Opintojaksosta ei anneta arvosanaa.

Opiskelijat valitaan tutkijalinjalle vapaamuotoisen hakemuksen perusteella. Tutkijalinjalle jo hyväksytyt eivät tarvitse tehdä uutta hakemusta, vaan riittää että he ilmoittavat, haluavatko jatkaa

ryhmässä. Valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota sitoutuneisuuteen, mahdollisiin kirjallisiin ansioihin ja kielitaitoon. Hakemukset toimitetaan Heikki Pihlajamäelle 10.9.2004 mennessä. Valinnoista ilmoitetaan 24.9.2004 mennessä, ja seminaarin ensimmäinen kokoontuminen on ma 4.10. klo 14-16 oikeuden yleistieteiden seminaarihuoneessa.

Tutkijalinjan opintoihin liittyvä valinnainen täydentävä opintojakso: tutkimustyön harjoittelujakso (3 ov)

Opintojakson sisältö: Tutkimustyön harjoittelujakso on tutkimustyöhön perehdyttävää työharjoittelua, jossa opiskelija pääsee läheltä seuraamaan konkreettista tutkimustyötä ja osallistumaan siihen tekemällä vanhemman tutkijan antamia tehtäviä. Käytännössä kyse on tutkimusapulaisena toimimisesta. Vähintään kerran vuodessa järjestetään ilmoittautuneille tutkijalinjan toimintaan osallistuville tutkijalinjan opettajien pitämänä kahden tunnin perehdyttämisjakso, jossa käydään läpi tutkimusapulaisena toimintaan liittyviä kysymyksiä. Varsinainen työharjoittelu sisältää vapaasti valittavana aikana sata tuntia palkatonta työskentelyä nimetyn tutkijan ohjauksessa. Opiskelija seuraa itse työtuntiansa kertymistä. Harjoittelun päätyttyä opiskelija jättää työskentelystään neljän liuskan laajuisen raportin työtehtävistään, saamastaan ohjauksesta sekä arvion omasta osaamisestaan ja suoriutumisestaan. Työnohjaaja täyttää lomakkeelle arvion ohjattavan suoriutumisesta. Tämän aineiston perusteella tutkijalinjan opettaja päättää suorituksen hyväksymisestä ja sen arvostelusta.

Opintojakson tavoitteet: Opitaan työn ohjaajan opastamana tutkimustyössä vaadittavia taitoja, kuten tiedon hankintaa ja aineiston keräämistä sekä sen hallintaa, tutkimuksen suunnittelua ja toteutusta, kirjoituksen laatimista ja prosessointia. Mahdollisuuksien mukaan jaksolla perehdytään kahdenkeskisin keskusteluihin myös siihen, mitä tutkijantyö on käytännössä ja mitä taitoja se edellyttää, millaisia ovat tutkimustyön menetelmälliset ja eettiset vaatimukset, millaista eri tyyppistä tieteellistä tutkimusta voidaan har-

joittaa, mitä erilaisia tieteellisen kirjoittamisen lajeja on sekä mitkä ovat hyvän tutkimuksen laatukriteerit. Jaksolla perehdytään tutkimustointaan käytännössä ja tavalla, joka edistää oman tutkijaidentiteetin ja omien tutkijantaitojen kehittymistä. Samalla integroidaan tutkijalinjan opiskelijoita tutkijayhteisöön.

Tutkimustyön ohjaajina tulevat kysymykseen ensisijaisesti tiedekunnan piirissä toimivat väitelleet tutkijat, ml. dosentit. Väitöskirjan loppuvaiheessa oleva tohtoriopiskelija voi niin ikään toimia ohjaajana. Ohjaajille annetaan kirjallinen ohje, joka on saatavana tutkijalinjan opettajilta.

Tutkija, joka on valmis ottamaan tutkimustyön harjoittelujaksoon, voi ilmoittaa halukkuudestaan tutkijalinjan opettajalle, joka selvittää onko harjoitteluun halukasta saatavilla. Pyyntö voidaan esittää milloin tahansa lukukauden aikana. Ohjaava tutkija ja työharjoittelija sopivat keskenään toiminnan aikataulusta ja yksityiskohdista.

Vastaava opettaja ja yhdyshenkilö: akatemia-tutkija **Heikki Pihlajamäki**

Kansainväliset oikeustapauskilpailut

Kansainvälisen oikeuden alan **T.M.C. Telders** – oikeustapauskilpailu järjestetään vuosittain huhtikuussa Haagissa. Kilpailuun osallistutaan nelihenkinen joukkuein. Ilmoittautuminen kilpailuun ja kilpailujoukkueen valinta tapahtuu kansainvälisen oikeuden projektiseminaarin kautta syyslukukauden aikana. Kilpailussa laaditaan syyslukukaudella kirjallinen muistio ja kevätlukukaudella valmistellaan kilpailun suullinen osuus.

Kilpailuun osallistumisesta hyvitetään opiskelijoille 8 ov.

Manfred Lachs avaruus-oikeuskilpailu järjestetään vuosittain kahdella tasolla. Euroopan mestaruuskilpailu järjestetään huhtikuussa Euroopan avaruus-oikeustoimiston (ESA) tiloissa Pariisissa. Maailmanmestaruusfinaali järjestetään Euroopan mestaruuden ja muun maailman mestaruuden voittaneiden joukkueiden välillä eri maissa. Kil-

pailuun osallistutaan kaksihenkisin joukkuein. Ilmoittautuminen kilpailuun ja joukkueen valinta tapahtuu kansainvälisen oikeuden projektiseminaarin kautta syyslukukauden aikana. Osallistumisesta opiskelija saa lukea hyväkseen 8 ov.

Huom! Vaikka T.M.C. Telders- ja Manfred Lachs -oikeustapauskilpailut valitaan ja hallinnoidaan kansainvälisen oikeuden projektiseminaarin kautta, ei joukkueisiin osallistumisen välttämättömänä edellytyksenä ole jäsenyys kansainvälisen oikeuden syventävien opintojen projektissa. Kansainvälisen oikeuden alalla järjestetään myös ranskankielisiä oikeustapauskilpailuja. Näitä ovat esim. Charles Rousseau -kilpailu yleisessä kansainvälisessä oikeuden, Jean Pictet -kilpailu kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sekä René Cassin -kilpailu ihmisoikeuksien alalta. Vaikka tiedekunta ei ole profiloitunut näissä kilpailuissa, periaatteessa on mahdollista, että nelihenkinen joukkue voitaisiin muodostaa myös näihin kilpailuihin osallistumista varten. Ensisijaisesti kuitenkin painotetaan Telders sekä Lachs -kilpailuihin osallistumista näissä hankitun tietoidon ja saavutetun menestyksen johdosta.

European Law Moot Court Competition -kilpailu järjestetään kerran lukuvuodessa siten, että syyslukukauden aikana on lähetettävä kirjalliset suoritukset, joista valitaan 40 parasta joukkuetta helmikuussa järjestettäviin alkukarsintoihin. Neljä parasta joukkuetta pääsee finaaliin, joka järjestetään EY:n tuomioistuimessa Luxemburgissa keuhäisin. Kilpailuun ilmoittautuvat 3-4 hengen joukkueet. Kilpailukielenä on vaihtoehtoisesti joko ranska tai englanti. Lisätietoja ass. Olli Wikbergille, sähköp. oli.wikberg@helsinki.fi, tarkempia tietoja kilpailusta on nähtävissä järjestäjän verkkosivuilla osoitteessa www.elmc.org. Osallistumisesta kilpailuun (vähintään alkukarsintoihin saakka) saa lukea hyväkseen 8 ov. Opiskelija voi sisällyttää 8 ov ao. aineen täydentäviin opintoihin. Vaihtoehtoisesti opintoviikkoja voi opettajan suostumuksella lukea hyväksi aineen syventävissä opinnoissa. Opiskelija voi myös hajauttaa 8 ov kokonaisuuden siten, että hän hakee korvaavuutta kolmen opintoviikon laajuudesta harjoitusseminaarista. Tällöin hän voi lisäksi hyväksilukea ao. aineen täydentäviin/syventäviin opintoihin 5 ov.

Dittmar & Indrenius järjestää vuosittain European Law Moot Court Competition -kilpailuun osallistuvalla Helsingin yliopiston joukkueelle yleistä oikeudenkäyntikirjelmän laatimista ja oikeudenkäyntiesiintymistä koskevaa koulutusta. Joukkue voi myös käyttää Dittmar & Indreniuksen toimistopalveluja, kuten kokouksia ja kopiointia, sekä toimiston kirjastoa. Lisäksi toimisto sponsoroi joukkuetta muun muassa korvaamalla kilpailuun osallistumisesta aiheutuvia matka- ja muita kustannuksia. Yhteishenkilönä toimii asianajaja Hanna Laurila, puh. 0968170117, sähköposti: hanna.laurila@dittmar.fi

En nordisk rättegångstävling, som handlar om den Europeiska mänskörättskonventionen, anordnas varje år i en av de nordiska huvudstäderna i juni. I tävlingen deltar minst fyra och högst åtta tävlande. Anmälningarna skall vara inlämnade senast 31.10. Förberedelsen och skriftliga delen omfattar hela värterminen. Omfattning: 8 studieveckor. Kontaktpersonerna vid juridiska fakulteten i Helsingfors: professor Raimo Lahti och forskare Martin Björklund, tel. 191 22793. För organiseringen av tävlingen vid Helsingfors universitet verkar Club Lejonhjärta rf., vars nuvarande ordförande är advokat Susanne Homen från Advokatbyrå Borenus & Kempinen (email: susanne.homen@borenus.com).

ELSA Moot Court Competition on WTO-aiheinen oikeustapauskilpailu. Kilpailun Keski-Euroopassa järjestettävään finaaliin valitaan joukkueet kirjallisen muistion avulla. Jos yhdestä maasta osallistuu useampi kuin yksi joukkue, suoritetaan kansalliset karsinnat. Joukkueessa on 2-4 henkilöä ja kilpailukieli on englanti. Pelkkään kirjalliseen osuuteen osallistumisesta saa 5 ov ja koko kilpailusta 8 ov. Jos olet kiinnostunut osallistumaan kilpailuun, seuraa ELSA Helsinki ry:n ilmoitustaulua ja tai ota yhteyttä ELSAn hallitukseen (elsa-hallitus@helsinki.fi) syyslukukauden alussa.

Willem C Vis International Commercial Arbitration Moot on vuosittain järjestettävä kaupallisen sopimusoikeuden ja välimiesmenettelyn kansainvälinen oikeustapauskilpailu, johon edellisenä lukuvuonna osallistui 136 opiskelijajoukkuetta 42 maasta. Kilpailu alkaa

lokakuussa 2004 oikeustapauksen julkistamisella ja jatkuu 2 kirjallisen työn lähettämisen joulukuussa/helmikuussa. Kilpailun viimeinen vaihe kulminoituu maaliskuussa 2005 suulliseen esiintymiseen Itävallassa, Wienin yliopistossa, järjestettävissä välimiesistunnoissa. Kilpailukieli on englanti. Joukkueen suositeltava koko on 3-5 henkilöä. Kilpailuun osallistuminen kehittää opiskelijan valmiuksia kirjoittaa englanninkielellä oikeudellisia muistioita sekä suullista argumentointitaitoa. Kilpailu antaa myös erinomaista käytännön kokemusta ja paljon normitietoa kansainvälisestä välimiesmenettelystä ja kaupallisesta sopimusoikeudesta. Se kehittää myös käytännön organisointitaitoja, sillä opiskelijajoukkue vastaa itsenäisesti kilpailuun liittyvistä hallinnollisista tehtävistä, mm. rahoituksen ja muun taustatuen hankkimisesta. Joukkueen jäseneltä vaaditaan kykyä sitoutua työskentelyyn 6 kuukauden ajaksi, suoritettuja siviilioikeuden sekä prosessioikeuden tenttejä, erittäin hyvää englanninkielen suullista ja kirjallista taitoa sekä mielellään myös kansainvälisen kauppaoikeuden täydentäviä opintoja. Perustutkinto-opiskelijoille hyvitetään 8 opintoviikkoa kilpailuun osallistumisesta. Tiedekunta järjestää syyskuun aikana tiedotustilaisuuden kilpailusta (Ks. tarkemmin tiedekunnan ja yksityisoikeuden laitoksen ilmoitustaulu). Lisätietoja antaa myös prof. Lena Sisula-Tulokas. Tutustu myös kilpailun kotisivuun osoitteessa: <http://www.cisg.law.pace.edu/vis.html>.

Työharjoittelu

Tavoitteet. Työharjoittelun tavoitteena on tukea opiskelijan teoreettista opiskelua ja tarjota mahdollisuus soveltaa tiedekunnassa hankittuja tietoja ja taitoja käytännön työelämässä. Harjoittelulla tarjotaan opiskelijalle mahdollisuus miettiä omia suuntautumisvaihtoehtoja ja saada henkilökohtaista työnohjausta. Harjoittelujakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus luoda kontakteja ammatissa toimiviin lakimiehiin.

Sisältö ja laajuus. Opiskelija voi liittää ON/OTK-tutkintoon yhteensä 1-3 opintoviikon laa-

juisen työharjoittelun vapaavalintaisiin täydentäviin aineopintoihin. Opintoviikkoja ei liitetä minkään oppiaineen yhteyteen. Työharjoittelu on mahdollistaa suorittaa 1-3 kuukauden (1-3 ov) harjoitteluna yliopiston tukemassa harjoittelujärjestelmässä, ohjattuna neljän viikon (3 ov) työskentelynä tiedekunnan hyväksymässä harjoittelupaikassa tai 1-3 kuukauden (1-3 ov) työskentelynä itse hankitussa työpaikassa alla esitetyin kriteerein. Harjoittelujakson päättymisen jälkeen tiedekunnan opintotoimikunta päättää harjoittelun hyväksymisestä. Tutkintoon voidaan liittää 1.1.2000 jälkeiset työskentelyjaksot, mikäli niistä esitetään alla mainitut selvitykset.

Työharjoittelun hyväksyminen osaksi tutkintoa. Harjoittelusta voi saada **enintään 3 opintoviikkoa** edellä mainituilla tavoilla. Yliopiston tukemassa järjestelmässä tai itse hankitussa työpaikassa opiskelija voi saada 1 ov:n harjoittelukuukautta kohti. Lyhyin työskentelyjakso on aina yksi kuukausi, eikä sitä voi koota useasta osasta. Opintojen ohella suoritettu osa-aikatyö voidaan myös hyväksyä harjoitteluksi. Tuolloin hyväksyttävän lyhyemmän työskentelyjakson tulee vastata työtuntimäärältään yhden kuukauden täysipäiväistä harjoittelua. Tuolloin työnantajan todistuksesta tulee ilmetä työn tekemisen ajankohdan ja kokonaistyötuntimäärän.

Yliopiston tukeman järjestelmän harjoittelupaikat tulevat haettaviksi keskitetysti kevätlukukaudella. Harjoittelu sijoittuu yleensä kesäaikaan, mutta vuosittain on joitakin harjoittelumahdollisuuksia myös lukukausien aikana.

Ohjattu työharjoittelu sisältää työhön tutustumista yksityisellä tai julkisella sektorilla. Harjoittelujakson pituus on neljä viikkoa ja se on palkaton. Tiedekunta hankkii työpaikat, joissa suoritettu harjoittelu voidaan hyväksyä osaksi tutkintoa. Tarkempia tietoja ohjatun työharjoittelun suorittamisesta annetaan syyslukukauden aikana ilmoitustauluilla ja tiedekunnan www-sivuilla.

Työtehtäviltä edellytetään kytentää OTK-tutkintoon alaan. Opiskelijan tulee huomioida tämä, mikäli hän **hankkii itse harjoittelupaikan**. Täl-

laisia työtehtäviä voi olla esim. tuomioistuimissa, ministeriöissä, asianajotoimistoissa, pankeissa, vakuutusyhtiöissä, konsulttiyhtiöissä, yritysten lakiasiain- ja hallinto-osastoissa sekä järjestöissä.

Työharjoittelun hyväksymistä varten opiskelijan tulee toimittaa opintotoimikunnalle raporttilomake sekä seuraavat liitteet: a) 2-3 sivun mittainen selvitys, josta ilmenee harjoittelijan nimi, työnantaja, harjoittelu-aika, harjoittelun luonne, kuvaus työnantajan toiminnasta, kuvaus harjoittelijan työstä ja hänen harjoittelun kuluessa oppimistaan asioista sekä kuvaus saadusta ohjauksesta; b) työnantajan täyttämä palautelomake, josta ilmenee mm. tehtävien luonne, työmäärä ja kuvaus harjoittelun onnistumisesta.

Opintotoimikunnalle osoitetut hakemukset liitteineen jätetään tiedekunnan opintoneuvojalle tai lähetetään osoitteella: Opintotoimikunta, Oikeustieteellinen tiedekunta, PL 4, 00014 Helsingin yliopisto. Opintotoimikunta käsittelee hakemuksia noin kerran kuukaudessa. Opiskelija saa tiedon opintotoimikunnan päätöksestä kirjallisesti. Opintotoimikunta voi hylätä hakemuksen, mikäli se katsoo, ettei hakemuksen perusteiksi esitetty selvitys vastaa työharjoittelulle asetettuja tavoitteita. Hyväksymistä on haettava hyvissä ajoin ennen valmistumista.

Harjoittelua koskeva yleisneuvonta

Tiedekunnan antaman neuvonnan ja ohjauksen lisäksi suunnittelija Merja Enkovaara-Pälvi (puh. 191 22343) Helsingin yliopiston rekrytointipalveluista opastaa opiskelijoita harjoitteluasioissa. Rekrytointipalveluiden yhteystiedot ovat seuraavat osoite: PL 4 (Porthania 6. krs, Yliopistonkatu 3), sähköposti: rekrytointi@helsinki.fi, internet-osoite <http://www.helsinki.fi/rekry>, puh: (09) 191 22125, faksi: (09) 191 22143. Avoinna: ma-to 9-16 ja pe 9-14.

Viestintäoikeuden harjoitusseminaari

Laajuus 3 opintoviikkoa

Viestintäoikeuden tutkijat **Eero Pauku, Riikka Rosendahl ja Päivi Tiilikka** pitävät syysluku-kaudella viestintäoikeuden harjoitusseminaarin. Seminaarissa käsitellään joukkoviestintään liittyviä oikeudellisia ongelmia sopimusoikeuden, vahingonkorvausoikeuden, kilpailuoikeuden ja sananvapauden alueelta.

Seminaari koostuu alkukokouksesta (2 tuntia) ja seminaarijaksosta (12 tuntia). Seminaarin suorittaminen edellyttää opiskelijalta kirjallisen harjoitustyön laatimista, työn suullista esittämistä sekä muiden laatimien töiden opponointia.

Seminaarin alkukokous on 27.9.2004 klo 14 kansainvälisen talusoikeuden instituutin seminaarihuoneessa (Vuorikatu 5 B, 4. krs). Seminaarijakson aikataulu ilmoitetaan alkukokouksessa. Ennen seminaariin ilmoittautumista tulee olla suoritettuna siviilioikeuden ja valtiosääntöoikeuden aineopintotentit. Seminaariin otetaan 12 ensimmäistä ilmoittautunutta. Ilmoittautuminen 20.9.2004 mennessä sähköpostitse: eero.pauku@helsinki.fi. Lisätietoja: Eero Pauku 191 24102.

Vuorovaikutus- ja ryhmänohjaustaidot

Tavoite ja sisältö

Kurssin tarkoituksena on valmistaa uusien opiskelijoiden pienryhmäohjaajat eli tuutorit tehtäväänsä. Tuutorin tärkein tehtävä on perehdyttää uudet opiskelijat oikeustieteellisen tiedekunnan ja opiskelijayhteisön toimintaan. Kurssin aikana käydään läpi mm. erilaisia vuorovaikutus- ja ryhmänohjaustaitoihin liittyviä kysymyksiä. Kurssilla tutustutaan myös mm. opintoihin, kirjastoon ja opiskelijajärjestöihin pienryhmäohjauksen helpottamiseksi. Kurssi ajoittuu pääasiassa keväälle, mutta myös pienryhmäohjauksen aikana syys-lokakuussa järjestetään yhteisiä tapaamisia. Kurssi on sidottu

opiskelijatuutorointiin niin, että vain tuutorit, jotka tiedekunta keväällä valitsee tehtävään (sekä uusien tutkinto-opiskelijoiden että määräaikaisten ulkomaalaisopiskelijoiden tuutorit) voivat osallistua kurssille. Ulkomaalaisopiskelijoiden tuutorit osallistuvat osittain tiedekunnan järjestämään koulutukseen ja osittain yliopiston opintoasiainosaston ja kansainvälisten palveluiden järjestämään kansainvälisten tuutoreiden koulutukseen.

Laajuus 3 opintoviikkoa

Opetus ja suoritustapa

Kurssiin sisältyy yhteisiä koulutuspäiviä ja ryhmätöitä sekä itsenäistä opiskelua. Jokainen opiskelija laatii suunnitelman ja asettaa tavoitteita omalle toiminnalleen, ja tuutoroinnin päätyttyä tarkastellaan tavoitteisiin pääsemistä. Kursin aikana pidetään oppimispäiväkirjaa, josta toimitetaan kooste tuutoroinnin päätyttyä. Ulkomaalaisopiskelijoiden tuutorit osallistuvat tiedekunnan järjestämään koulutukseen ryhmän-ohjaus- ja vuorovaikutustaitojen osalta ja muiden asioiden osalta yliopiston opintoasiainosaston ja kansainvälisten palveluiden järjestämään kansainvälisten tuutoreiden koulutukseen. Koulutus joutaa sen mukaan, millaisia työvälineitä ryhmäohjaukseen tuutorit kokevat tarvitsevansa.

Käytännön kurssit

Asiakirjojen laadintakurssi

Tavoite: Kurssin tarkoitus on lisätä opiskelijoiden valmiuksia työelämässä. Kurssilla laaditaan asiakirjoja oikeustapausten avulla.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Kurssilla laaditaan useita asiakirjoja oikeuden eri aloilta. Aina-kin seuraaviin asiakirjoihin tullaan perehtymään: kiinteistön kauppakirja, haastehakemus, kirjallinen vastine, avioehtosopimus, testamentti, peru- kirja sekä konkurssihakemus.

Laajuus: 1,5 ov täydentäviä opintoja

Suoritustapa: Opintojaksosta ei määrätä arvosanaa. Hyväksytyt suoritukset edellyttävät aktiivista läsnäoloa kurssilla sekä osallistumista kurssin ryhmiin/harjoituksiin.

Opetus. Kurseja järjestetään lukuvuonna 4-5 kappaletta seuraavasti:

Syksy:

1. kurssi: ti 14.9. klo 16–18 V20 sh36, ti 21.9. klo 16–19 V20 sh36, to 23.9. klo 16–19 A7 ls5, ti 28.9. klo 17–19 V20 sh36

2. kurssi: ti 30.11. klo 16–18 V20 sh36, ti 7.12. klo 16–19 V20 sh36, to 9.12. klo 16–19 A7 ls5, ti 14.12. klo 17–19 V20 sh36

Kevät:

1. kurssi: ti 11.1. klo 16–18 aud IV, ti 18.1. klo 16–19 aud IV, to 20.1. klo 16–19 aud II, ti 25.1. klo 17–19 aud IV

2. kurssi: ti 15.3. klo 16–18 aud IV, ti 22.3. klo 16–19 aud IV, ti 29.3. klo 17–19 aud IV, to 31.3. klo 16–19 aud II

3. kurssi: ti 3.5. klo 16–18 aud IV, ti 10.5. klo 16–19 aud IV, to 12.5. klo 16–19 aud II, ti 17.5. klo 17–19 aud IV

Huom! Viisi kurssia järjestetään vain, jos joka ryhmään ilmoittautuu vähintään 20 opiskelijaa. Muussa tapauksessa ilmoittautuneet jaetaan neljään ryhmään.

Opettajat: Kurssilla toimii opettajina käytännössä työskenteleviä lakimiehiä.

Osallistujamäärä: Kullekin kurssille otetaan 30 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumisaika on 9.8.04 (klo 8:00) – 20.8.04. Ilmoittautuminen tapahtuu WebOodin kautta, ks. ohjeet opinto-oppaan kohdasta Tenttiin ilmoittautuminen. Kurssin tunnistenumero on 21981. Huom! Opiskelijan tulee olla ilmoittautunut läsnäolevaksi lukukaudelle 2004-2005 ennen ilmoittautumista. Opiskelija voi ilmoittautua vain yhteen asiakirjakurssiryhmään. Kurssille hyväksytyt ja varasijalla olijat ilmoitetaan käytännön kurssien ilmoitustaululla ja tiedekunnan verkkosivuilla ilmoittautumisajan päätyttyä. Opiskelijan tulee ilmoittaa mahdollisesta kurssi- paikan peruuttamisesta sähköpostitse osoitteeseen oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi viimeistään **viikkoa ennen kurssin alkua**.

Lisätietoja oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi.

Immateriaalioikeuden käytännön kurssi

Kurssin sisältö ja laajuus: Kurssilla perehdytään immateriaalioikeuksiin yritysten näkökulmasta ajankohtaisten aiheiden kautta. Kurssin hyväksyttävä suorittaminen edellyttää lähtötasotentin suorittamista hyväksytysti sekä aktiivista osallistumista opetukseen. Ennen jokaista luentokertaa opiskelijoiden tulee perehtyä valikoituihin IPR-artikkeleihin ja oikeustapauksiin, jotka ilmoitetaan kuukautta ennen ensimmäistä luentokertaa. Kurssin laajuus on 2 ov immateriaalioikeuden täydentäviä aineopintoja.

Opetus: Asianajotoimisto Borenus & Kemppinen Oy:n tiloissa, Yrjönkatu 13 A, 7. krs (aina klo 16.00 – 18.30)

Opettajina toimii Asianajotoimisto Borenus & Kemppinen Oy:n juristeja. Opettajat ovat tavattavissa opetuksen yhteydessä ja heidät tavoittaa tarvittaessa numerosta (09) 615 333 tai etunimi.sukunimi@borenus.com. Kurssin vastuuopettaja yksityisoikeuden laitoksella on immateriaalioikeuden täydentävien aineopintojen vastaava opettaja **Jukka Palm**.

ke 12.1.05 – Pekka Tarkela: Immateriaalioikeudet yrityksissä: IPR-suunnittelu ja eri suojamuotojen hyväksikäyttö

ke 19.1.05 – Hannu Järvinen: Imateriaalioikeuksien lisensiointi ja IPR- sopimukset

ke 26.1.05 – Ben Rapinoja: Immateriaalioikeudet työsuhteessa

ke 2.2.05 – Janne Kairo: Immateriaalioikeudet ja kilpailuoikeus

ke 9.2.05 – Seppo Kemppinen & Lumi-Sirkku Suominen: Patenttioikeudenkäynnit

ke 16.2.05 – Lasse Laaksonen: Tavaramerkit ja brändit – esimerkkejä immateriaalioikeuksien hallinnasta yrityksissä

Ilmoittautuminen: kurssille otetaan 20 opiskelijaa. Ilmoittautuminen tapahtuu Weboodin kautta 4.10.04 (klo 8:00)- 8.10.04. Kurssin tunnistenumero on 21199. Kurssille pääsyn edellytyksenä on suoritettavat velvoite-, kauppa- ja esineoikeuden pakolliset aineopinnot. Lisäksi etusija

on niillä opiskelijoilla, jotka ovat suorittaneet edellisten lisäksi eurooppaoikeuden pakolliset aineopinnot.

Kurssille hyväksytyt ja varasijalla olijat ilmoitetaan käytännön kurssien ilmoitustaululla ja tiedekunnan verkkosivuilla ilmoittautumisajan päättyttyä, jolloin ilmoitetaan myös lähtötasotentin tenttimismahdollisuudet. Opiskelijan tulee ilmoittaa mahdollisesta kurssipaikan peruuttamisesta sähköpostitse osoitteeseen oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi viimeistään **viikkoa ennen kurssin alkua**.

Lähtötasotentin tutkintovaatimukset ovat:

P-L. **Haarman:** Immateriaalioikeuden oppikirja (2001). (Huom! Kirjan vanhentuneita osia ei tarvitse opiskella)

HE 28/2004. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja rikoslain 49 luvun muuttamisesta.

Juristin vuorovaikutustaidot I

Tavoite: Kurssin tavoitteena on antaa oikeustieteen opiskelijoille perusvalmiudet työelämää varten ja kehittää opiskelijan vuorovaikutus-, esiintymis-, sopimus-, sovittelu- ja neuvottelutaitoja. Kurssi edellyttää opiskelijalta aktiivista työpanosta ja läsnäoloa. Kurssilla tehdään runsaasti ryhmätöitä ja harjoituksia. Kurssilla sovelletaan ongelmalähtöistä oppimista.

Laajuus: 3 ov täydentäviä opintoja. Korvaa tarvittaessa yhden harjoitusseminaarin tai ryhmä- ja yksilöviestinnän kurssit.

Opetus (aina klo 9-16)

Syyslukukausi 2004:

Ensimmäinen kurssi: ti 14.9., ti 21.9., ti 28.9., ti 5.10., ma 11.10., ma 18.10., pe 22.10. (klo 9-12)

Toinen kurssi: ke 13.10., ke 20.10., ti 26.10., ti 2.11., ti 9.11., ma 15.11., pe 19.11. (klo 9-12)

Kolmas kurssi: ma 1.11., ma 8.11., ti 16.11., ma 22.11., pe 26.11., ma 29.11., ti 7.12. (klo 9-12)

Kevätlukukausi 2005:

Ensimmäinen kurssi: ti 11.1., ti 18.1., ti 25.1., ti 1.2., ti 8.2., ma 14.2., pe 18.2. (klo 9-12)

Toinen kurssi: ti 22.2., ti 1.3., ti 8.3., ti 15.3., ti

22.3., to 31.3., pe 1.4. (klo 9-12)
Kolmas kurssi: ti 5.4., ti 12.4., ti 19.4., ti 26.4.,
ke 4.5., ti 10.5., pe 13.5. (klo 9-12)

Huom! Päivämäärät ovat alustavia. Lopulliset aikataulut ja opetuspaikat ilmoitetaan kursseille hyväksytyille sähköpostitse.

Opettajat: vastuuopettaja tutkijalehtori **Anne Haarala-Muhonen** ja vierailevat asiantuntijat.

Suoritustapa: Opintojaksosta ei määrätä arvosanaa. Hyväksytyt suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen, ryhmätöihin ja harjoituksiin sekä oppimisportfolion kirjoittamista.

Osallistujamäärä: Kullekin kurssille otetaan 21 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen tapahtuu WebOodin kautta 10.8.04 (klo 8:00) – 20.8.04, ks. ohjeet opinto-oppaan kohdasta Tenttiin ilmoittautuminen. Kurssin tunnustenumero on 21995. Huom! Opiskelijan tulee olla ilmoittautunut läsnäolevaksi luku-kaudelle 2004-2005 ennen ilmoittautumista. Opiskelija voi ilmoittautua vain yhteen vuorovaikutustaitoryhmään. Kurssille hyväksytyt ja varasijalla olijat ilmoitetaan käytännön kursien ilmoitustaululla ja tiedekunnan verkkosivuilla ilmoittautumisajan päätyttyä. Opiskelijan tulee ilmoittaa mahdollisesta kurssipaikan peruuttamisesta sähköpostitse osoitteeseen oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi viimeistään viikkoa ennen kurssin alkua.

Kurs i företagsförvärv

En svenskspråkig kurs i företagsförvärv anordnas under perioden 3.11 – 24.11.2004. Under kursen behandlas olika juridiska aspekter av företagsförvärv. Undervisningsmetoden går ut på genomgång av en fallstudie över ett fiktivt företagsförvärv.

Kursen är indelad i fyra undervisningstillfällen. Under vart och ett undervisningstillfälle behandlas

respektive ämnesområde först i ett inledande anförande av läraren varefter på förhand distribuerade övningsuppgifter tillsammans går igenom. Syftet med övningarna är att ge studerandena en realistisk bild av företagsförvärvsprocessen och de olika därtill anknyttande riskerna. Av kursens deltagare förutsätts utförande av förhandsuppgifterna före vart och ett undervisningstillfälle.

Kursens omfattning är 2 studieveckor kompletterande studier (samfunds rätt eller finansiering och säkerheter), och ett godkänt avläggande av kursen förutsätter aktiv närvaro på kursen samt deltagande i övningar. Kursen tar plats i Advokatbyrå Castrén & Snellman Ab:s utrymmen, Skillnadsgatan 5 A. Ansvariga läraren vid kursen är **prof. Heikki Toiviainen**.

Kursen rymmer 20 juris studerande. För deltagande krävs att följande ämnestudiers tentamina erlagts med godkänt vitsord; obligationsrätt (civilrätt), handelsrätt och sakrätt. De 20 första anmälda som uppfyller dessa krav antas till kursen. OBS! I fall ett tillräckligt antal (minst 18) deltagare inte anmäler sig, måste kursen inställas.

Anmälan sker via WebOodi 20.9 (kl 8.00) – 24.9.04 (se närmare anvisningar i studiehandboken, avsnitt Tenttiin ilmoittautuminen). Kursens kodnummer är 21200. De som blir valda till kursen får meddelande därom per e-post senast 28.9.2004.

Kursprogram:

3.11.2004, kl. 9.00-11.00 Intensionsavtal, föravtal 10.11.2004, kl. 9.00-11.00 Sekretessavtal, företagsbesiktning, förhandlingsprocessen, köpeavtal, skatterättsliga frågor

17.11.2004, kl. 9.00-11.00 Konkurrensrättsliga aspekter, aktionärsavtal, köp- och säljoptioner

24.11.2004, kl. 9.00-11.00 Arbetsrättsliga frågor, efterföljande tvister

Ytterligare upplysningar /lisätietoja: oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi

Yhtiöoikeus käytännössä

Kurssilla tutustutaan yhtiölainsäädäntöön, osakeyhtiön toimintaan ja rahoitukseen, osakeyhtiön hallintoon liittyviin näkökohtiin sekä kaupparekisteriasioiden hoitamiseen.

Kurssin tarkoituksena on käydä läpi osakeyhtiölain osa-alueita ja tarkistaa miten osakeyhtiöoikeudellisia kysymyksiä tulee huomioida käytännössä yhtiöoikeudellisia asiakirjoja laadittaessa. Kurssin aikana laaditaan erinäisiä asiakirjoja, jotka käydään läpi luentojen aikana. Kurssin päätehtävänä on osakeyhtiölain mukaisten rahoitusinstrumenttien laatiminen, mikä toteutetaan ryhmätyönä. Kurssilla harjoitellaan asiakirjojen kuten esim. osakeantiehtojen, optio-ehtojen, pääomalainaehtojen, sulautumissuunnitelman sekä yhtiön omien osakkeiden hankinta- ja luovutusvaltuutuksien laatimista. Tämän lisäksi tarkastellaan osakeyhtiön hallituksen työskentelyä ja vastuuta yhtiötä ja muita kohtaan. Kurssin lopussa käydään läpi ja harjoitellaan yhtiökokouskäytäntöä simuloidussa yhtiökokouksessa. Alustavan suunnitelman mukaan kurssilaiset osallistuvat myös pörssiyhtiön varsinaiseen yhtiökokoukseen (päivämäärä ilmoitetaan myöhemmin). Kurssin laajuus on 5 ov kauppaoikeuden täydentäviä aineopintoja.

Opetuskerrat ovat (alustavat päivämäärät):

- ma 10.1.2005, klo 16.00-19.00: Johdanto yhtiön rahoitusta ja hallintoa koskeviin säännöksiin.
ti 11.1.2005, klo 16.00-18.00: Yhtiöoikeudellisten asiakirjojen laadinta osakeyhtiössä – käytännön harjoitus.
ma 17.1.2005, klo 16.00-18.00: Hallituksen työskentely ja kaupparekisteriasioiden hoitaminen – tehtävien läpikäynti.
ti 18.1.2005, klo 16.00-18.00: Selvitystila ja yritysjärjestelyt luento – käytännön harjoitus.
ma 7.2.2005, klo 16.00-19.00: Lähipiiritransaktiot luento – tehtävien läpikäynti.
ti 8.2.2005, klo 16.00-19.00: Tehtävien läpikäynti.
ma 14.2.2005, klo 16.00-18.00: Johdanto yhtiökokousta koskeviin säännöksiin.
ti 15.2.2005, klo 16.00-18.00: Simuloitu yhtiökokous, ryhmä I.

ke 16.2.2005, klo 16.00-18.00: Simuloitu yhtiökokous, ryhmä II.

Osallistuminen maaliskuun aikana pörssiyhtiön yhtiökokoukseen (päivä ilmoitetaan myöhemmin)

Kurssin opetus tapahtuu Asianajotoimisto Roschier Holmbergin tiloissa (Keskuskatu 7 A, 8. krs.) ja opettajina toimivat asianajotoimiston lakimiehet Vesa Rasinaho ja Micaela Thorström.

Kurssille otetaan 24 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Kurssille pääsyn edellytyksenä on suoritettut velvoite- ja kauppaoikeuden aineopinnot sekä erillisen lähtötasotentin hyväksytyt suorittaminen. Ilmoittautuminen tapahtuu WebOodissa 11.10.04 (klo 8.00 alkaen) - 15.10.04. Kurssin tunnus on 20195. Kurssille hyväksytyt ilmoitetaan käytännön kurssien ilmoitustaululla ja tiedekunnan verkkosivuilla ilmoittautumisajan päätyttyä. Huom! Mahdollisesta kurssipaikan perumisesta on ilmoitettava sähköpostitse osoitteeseen oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi viimeistään 29.10.2004.

Lähtötasotentin tutkintovaatimukset ovat:

- 1) Kyläkallio, Juhani - Irola, Olli - Kyläkallio, Kalle: Osakeyhtiö (2002), s. 571 - 674 ja 685 - 782 (eli jaksot Q - T ja V) (tai vuoden 2000 painoksesta vastaavat jaksot Q - T ja V)
- 2) Villa, Seppo: Osakeyhtiölain mukaiset rahoitusvälineet (2000)

Tenttimismahdollisuuksia on kaksi: esine- ja kauppaoikeuden toiset tenttikierrokset sl 2004. Tenttiin ilmoittautuminen tapahtuu kuten muutoinkin; mainitkaa ilmoittautumisen yhteydessä, että tentitte täydentävinä aineopintoina yhteisöoikeuden "käytännön yhtiöoikeus" -kurssin mukaisesti.

Kurssin hyväksyminen kauppaoikeuden täydentävien aineopintojen yhteisöoikeuden suorituksiksi edellyttää aktiivista osallistumista Asianajotoimisto Roschier Holmbergin opetukseen.

Vastuopettaja yksityisoikeuden laitoksella on **prof. Heikki Toiviainen**.

Yrityksen sopimukset

Tavoite: Kurssilla esitellään tyypillisimpiä yrityksen sopimustyökaluja ja korostetaan sopimusten merkitystä yrityksen riskinhallinnalle. Kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijoiden kykyä tunnistaa yritystoimintaan liittyviä riskejä ja torjua niiden vaikutuksia sopimuksilla.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Kurssilla esitellään tyypillisimpiä yrityksen sopimustyökaluja ja korostetaan sopimusten merkitystä yrityksen riskinhallinnalle.

Laajuus: 3ov

Luetaan velvoiteoikeuden täydentäviin aineopintoihin.

Sisältö: Kurssi jakautuu kaikkiaan kahdeksaan opetuskertaan ja kunkin kerran aihepiiriä esitellään alustusten sekä etukäteen toimitettavien esimerkkisopimuslausekkeiden avulla. Harjoitusten tarkoituksena on tarjota opiskelijoille realistinen kuva sopimusten laadinnasta eri sopimustyyppistä ja riskitilanteita silmällä pitäen. Kurssille osallistuminen edellyttää etukäteisvalmistelua ennen kutakin lähiopetuskertaa.

Lähiopetuskerrat: (aina 9:00–10:45) Castrén & Snellmanin tiloissa (Erottajankatu 5A, III kerros) ti 14.9. **Sabina Olin** ja Tero Tuomisto: Kurssin vaatimukset ja sisältö
ti 21.9. Useimpiin sopimuksiin soveltuvat perusehdot
ti 28.9. **Pia Rinne:** Yrityksen vakuusturva
ti 5.10. **Tero Tuomisto:** Yrityksen rahoitus-sopimukset
ti 12.10. **Jan Lindberg:** IT-sopimukset
ti 19.10. Kauppasopimukset
ti 26.10. **Michaela Ramm-Schmidt:** Jakelusopimukset
ti 2.11. **Minna Vanhala-Harmanen:** Työ- ja johtajasopimukset

Opettajat: Opettajina kurssilla toimii Asianajotoimisto Castrén & Snellmanin lakimiehiä. Vastuuopettajana on prof. **Mika Hemmo**.

Suoritustapa: Opintojaksosta ei määrätä arvosanaa. Aktiivinen osallistuminen luentoihin sekä 4-5 sivuinen essee myöhemmin ilmoitettavasta aiheesta.

Osallistujamäärä: Kurssille otetaan 20 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Etusija on henkilöillä, jotka ovat suorittaneet velvoiteoikeuden, kauppaoikeuden, esineoikeuden sekä työoikeuden pakolliset aineopinnot.

Kurssille **ilmoittautuminen** tapahtuu WebOodin kautta 11.8.04 (klo 8:00) – 16.8.04, ks. ohjeet opinto-oppaan kohdasta Tenttiin ilmoittautuminen. Huom! Opiskelijan tulee olla ilmoittautunut läsnäolevaksi lukukaudelle 2004-2005 ennen ilmoittautumista. Kurssin tunnustenumero on 20179. Kurssille hyväksytyt ja varasijalla olijat ilmoitetaan käytännön kurssien ilmoitustaululla ja tiedekunnan verkkosivuilla ilmoittautumisajan päätyttyä. Opiskelijan tulee ilmoittaa mahdollisesta kurssipaikan peruuttamisesta sähköpostitse osoitteeseen

oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi **viimeistään viikkoa ennen kurssin alkua.**

Lisätietoja oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi.

Yrityskaupat käytännössä

Tavoite: Kurssilla perehdytään yrityskauppa-kokonaisuuden eri vaiheisiin. Kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan ymmärrystä yrityskaupan eri osa-alueista ja niiden merkityksestä yrityskaupan hallinnassa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Kurssilla käsitellään yrityskaupan neuvottelu- ja ostoprosessia, erilaisten sopimusten merkitystä sekä yrityskaupan jälkeisten mahdollisten riitatilanteiden hallintaa. Kurssilla käydään läpi myös yrityskauppaan liittyviä keskeisiä erityiskysymyksiä kuten verotusta, kilpailuoikeudellisia asioita, arvopaperimarkkinalainsäädännön vaikutusta yrityskauppaan ja osakkaiden välisiä sopimuksia. Lisäksi kurssin aikana on mahdollisuus lyhyesti perehtyä tyypillisen anglosaksisen sopimuksen soveltuvuuteen Suomessa.

Laajuus: 5 opintoviikkoa täydentäviä opintoja. Luetaan opiskelijan ilmoittautuessaan tekemän valinnan mukaan joko kauppaoikeuden täydentävien aineopintojen yhteisöoikeuden tai esineoikeuden täydentävien aineopintojen rahoitus- ja vakuusoikeuden suorituksiksi (5ov). Kurssin suorittamisesta voidaan antaa hyvitystä myös syventävissä opinnoissa (lähinnä sl 2004 alkavissa projekteissa) opiskelijan ja syventävien opintojen vastaavan opettajan sopimalla tavalla.

Sisältö: Kurssiin sisältyy *6 tunnin johdantoluentosarja* ja *10 lähiopetuskertaa*. Kunkin lähiopetuskerran aikana perehdytään yhteen osa-alueeseen. Kurssiin liittyy etukäteistehtäviä, joiden tarkoitus on perehdyttää opiskelijoita aihealueeseen ennen lähiopetusta, ja joista huolehtii kunkin lähiopetuskerran opettaja. Kurssin aikana tehdään myös käytännön harjoituksia. Sopimuksiin liittyvä lähiopetus järjestetään sekä suomeksi että ruotsiksi. Anglosaksisen sopimustyyppin käsittely tapahtuu englanniksi.

Lähiopetuskerrat (aina 16:00-18:30) Asianajotoimisto Borenius & Kemppinen Oy:n tiloissa, Yrjönkatu 13 A, 7. krs.
ke 29.9. – **Juhani Erma:** Yleinen alustus yritys-kaupoista
ke 6.10. – **Andreas Doepel:** Yhtiöoikeus yritys-kaupoissa
ke 13.10. – **Nina Wilkman:** Avtalsrätt
ke 20.10. – **Ari-Pekka Saanio:** Contact law: Drafting agreements in English
ke 27.10. – **Ari-Pekka Saanio:** Due Diligence
ke 3.11. – **Jyrki Tähtinen:** Osakassopimus
ke 10.11. – **Juhani Erma:** Arvopaperimarkkina-laki
ke 27.11. – **Taru Vilppula:** Yrityskaupan verotus-kysymyksiä
ke 24.11. – **Janne Kairo:** Kilpailuoikeudelliset seikat
ke 1.12. – **Ari Kaarakainen:** Yrityskaupan rahoitus
ke 8.12. – **Kai Kotiranta:** Riitatilanteet kaupan jälkeen

Opettajat: Vastuuopettaja prof. **Heikki Toivainen** sekä Asianajotoimisto Borenius & Kemppinen Oy:n asianajajia. Asianajotoimisto Borenius & Kemppinen Oy:n asianajajat ovat tavattavissa opetuksen yhteydessä. Heidät tavoittaa tarvittaessa numerosta (09) 615333 ja sähköpostitse etunimi.sukunimi@borenius.com.

Suoritustapa: Opintojaksoista ei määrätä arvosanaa. Hyväksytyt suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista johdantoluentoihin ja lähiopetustilaisuuksiin, siihen liittyvien harjoitusten suorittamista sekä kurssin päätteeksi pidettävän tentin läpäisemistä.

Osallistujamäärä: Kurssille otetaan 20 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Etusija on henkilöillä, jotka ovat suorittaneet siviilioikeuden, kauppaoikeuden ja esineoikeuden sekä kirjanpidon pakolliset aineopinnot. Lisäksi etusijajärjestystä laadittaessa huomioidaan, onko opiskelija osallistunut myös Yrityksen sopimukset – kurssille.

Kurssille **ilmoittautuminen** tapahtuu WebOodin kautta 12.8.04 (klo 8:00) – 18.8.04 (ks. ohjeet opinto-oppaan kohdasta Tentiin ilmoittautuminen). Huom! Opiskelijan tulee olla ilmoittautunut läsnäolevaksi lukukaudelle 2004-2005 ennen ilmoittautumista. Kurssin tunnistenumero on 21200. Ilmoittautumisen yhteydessä on mainittava, korvaako opiskelija kauppaoikeuden vai esineoikeuden täydentävät aineopinnot. Kurssille hyväksytyt ja varasijalla olijat ilmoitetaan käytännön kurssien ilmoitustaululla ja tiedekunnan verkkosivuilla ilmoittautumisajan päätyttyä. Opiskelijan tulee ilmoittaa mahdollisesta kurssi-paikan peruuttamisesta sähköpostitse osoitteeseen oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi **viimeistään viikkoa ennen kurssin alkua**. Lisätietoja oik-kaytannonkurssit@helsinki.fi.

Tentti: Tenttikierrokset ovat kauppaoikeuden kaksi ensimmäistä tenttikierrosta kl 2005.

Tutkintovaatimukset tenttiin (ei lakikirjatentti)

1) Immonen, Raimo: Yritysjärjestelyt. Jyväskylä 2000 (noin 250 sivua) tai **Ukkola Outi & Vilppula Taru:** Yrityksen omistus muutoksessa. Sukupolvenvaihdos, yhtiömuoto, verotus. Luvut 12, 14-21. Edita 2004 (suositeltu lukujärjestys luvut 17, 18, 19, 14-20, 12, 21).

2) Wist, Tarja – Oker-Blom, Max – Pöntynen, Inga: Due Diligence med hänsyn till aktiebolags-, värdepappersmarknads- och konkurrensrättsliga aspekter. JFT 2001 s. 426-451, ja **Kaisanlahti, Timo:** Eurooppayhtiö cross border- fuusiossa (DL 5/2003) 830-848.

